

בבלי ירושלמי תוספתא

חוברת שבועית ללימוד בי"ת
ביחד עם **תכשיטי הבית**
פרק נ"ך ליום

בעידודו של מו"ר הרה"ץ שליט"א

פרשת
במדבר
כ"ה אייר – ב' סיון תשפ"ד

יוצא לאור ע"י חסידי ברסלב
יבנאל עיר ברסלב – עיר השמחה

ניתן להשיג בתיבה בכניסה ל'היכל מוהרא"ש'
או שלח צרף למייל: breslevsheli1@gmail.com

נדפס לזכות נשמתו הטהורה

של כ"ק אדמו"ר עט"ר

מוהרא"ש

ר' אליעזר שלמה בן

ר' מנחם זאב זי"ע

לזכות מורנו ורבנו הרה"צ

ר' יצחק שמואל אהרן

לעזער שליט"א

יהי רצון שימשיך להנהיג את הקהילה
הקדושה מתוך בריאות איתנה ונחת מכל
יצ"ח ותלמידיו

לזכות נשמתם הקדושה והטהורה של

רבי חייא ובניו חזקיה ויהודה

ולזכות

רב המנונא סבא ורב הונא ריש גלותא

עד שיפרוט לך הכתוב יחדו אפילו תימא ר' יאשיה לחלק הכא לא צריך מ"ט סברא הוא מה לי קטלה כולה מה לי קטלה פלגא גניבה ואבידה בשואל מנא לן וכ"ת ניליף משבורה ומתה מה לשבורה ומתה דלא אפשר למיטרח ואתויי תאמר בגניבה ואבידה דאפשר למיטרח ואתויי אלא כי הא דתניא ונשבר או מת אין לי אלא שבורה ומתה גניבה ואבידה מנין אמרת קל וחומר ומה שומר שכר שפטור משבורה ומתה חייב בגניבה ואבידה שואל שחייב בשבורה ומתה אינו דין שחייב בגניבה ואבידה וזה הוא קל וחומר שאין עליו תשובה מאי אין עליו תשובה וכ"ת איכא למיפרך מה לשומר שכר שכן משלם תשלומי כפל בטוען טענת לסטים מזויין אפ"ה קרנא דשואל עדיפא איבעית אימא קסבר לסטים מזויין גזלן הוא אשכחן לחיוב לפטור מנא לן וכי תימא ניליף משבורה ומתה מה לשבורה ומתה שכן אונס אלא גמר משומר שכר ושומר שכר גופיה מנלן גמרי חיובא דשומר שכר מחיובא דשואל מה להלן בבעלים פטור אף כאן בבעלים פטור במאי גמר אי במה מצינו איכא למיפרך כדפרכינן שכן אונס אלא אמר קרא וכי ישאל וי"ו מוסיף על ענין ראשון וילמד עליון מתחתון ואכתי שואל משומר שכר לא גמר דאיכא למיפרך מה לשומר שכר שכן פטור בשבורה ומתה תאמר בשואל שחייב בשבורה ומתה אלא גניבה ואבידה בשואל לחיובא מנלן דגמר משומר שכר דיו לבא מן הדין להיות כנדון מה גניבה ואבידה דשומר שכר בבעלים פטור אף גניבה ואבידה דשואל נמי בבעלים פטור הניחא למאן דאית ליה דיו אלא למאן דלית ליה דיו מאי איכא למימר אלא אמר קרא וכי ישאל וי"ו מוסיף על ענין ראשון וילמד עליון מתחתון ותחתון מעליון איתמר פשיעה בבעלים פליגי בה רב אחא ורבינא חד אמר חייב וחד אמר פטור מ"ד חייב קסבר מקרא נדרש לפניו ולא לפני פניו הלכך אם בעליו עמו אשומר חנם לא כתיב ופשיעה נמי בשומר שכר ובשואל לא כתיב הלכך בשומר שכר ובשואל לחיוב אתיא בקל וחומר משומר חנם אבל בבעלים לפטור אף בשומר שכר ובשואל לא מ"ט כי כתיב אם בעליו עמו לא ישלם אשואל ואשומר שכר אהנך חיובי דכתיב בהו בהדיא הוא דמיכתב מ"ד פטור קסבר מקרא נדרש לפניו ולפני פניו וכי כתיב אם בעליו עמו אשומר חנם נמי כתיב תנן השואל הפרה ושאל בעליה עמה השואל הפרה ושכר בעליה עמה שאל בעליה או שכרן ואחר כך שאל הפרה ומתה פטור ואילו ש"ח לא קתני ולטעמיך ש"ש מי קתני אלא תנא מילתא

דכתיבא

רש"י

עד שיפרוט לך הכתוב יחדו. כמו שפרט לך הכתוב (דברים כב) בחורש שור וחמור דמדאיצטריך למיכתב יחדו שמעינן דאי לא כתביה הוה משמע שלא יחרוש לא בשור ולא בחמור ואביו ואמו קלל דריש לה בסנהדרין (דף פה:) להביא את המקלל לאחר מיתה: **סברא הוא.** דנשבר בלא מת נמי מחייב דהוה ליה קטלה פלגא: **תאמר בגניבה ואבידה דאפשר למיטרח ואתויי.** ואיכא למימר יחזור בעליה אחריה אולי תמצא: **תשובה.** פירכא: **מאי אין לו עליו תשובה.** מאי יש לו לתנא להשיב דאיצטריך לתנא לאשמועינן דאינה תשובה: **בטוען טענת לסטין מזויין.** דלענין מיפטר בתשלומין הוי אונס וטוען טענת גנב הוי לענין כפל אם נשבע ובאו עדים שהיא אצלו תאמר בשואל שאינו בא לידי כפל דכי טעין ואמר לסטים מזויין בא עלי ונטל מחייב את עצמו בקרן: **אפ"ה.** אין זו תשובה דקרנא דמחייבת ליה לשואל מכי טעין לסטים מזויין נטלה ואפילו לא נשבע לשקר עדיפא להיות חמורה מש"ש הבא לידי כפל אם כפר ונשבע על כך לשקר ואם אמת אמר פטור מן הקרן: **גזלן הוא.** ואפי' נשבע ש"ש על כך לשקר ונמצא שהיה אצלו. לא מחייב כפל שאין כפל אלא בגונב או בפוטר עצמו בטענת גנב שאומר נגנבה ממני ונשבע ובאו עדים ואין זאת אלא בש"ח שפטור בגניבה: **אשכחן לחיוב.** גניבה ואבידה בשואל לחייב בשאין בעליו עמו: **לפטור מנלן.** שאם בעליו עמו פטור: **גמר מש"ש.** מה ש"ש בבעלים פטור בגניבה ואבידה אף שואל בבעלים פטור: **גמרי חיובא דש"ש.** דהיינו גניבה ואבידה: **מחיובא דשואל.** משבורה ומתה דשואל: **מה לש"ש.** דין הוא שיהא בבעלים פטור אף על הגניבה ואבידה אע"פ שאינו אונס שכן היקל בו הכתוב לפוטרו משבורה ומתה שלא בבעלים: **תאמר בשואל.** שיפטר בבעלים על גניבה ואבידה שהרי החמיר בו לחייבו על שבורה ומתה שלא בבעלים: **אלא גניבה ואבידה בשואל מנלן.** כלומר אלא היכי ילפינן לה בבעלים לפטור גניבה ואבידה בשואל לחיובא שלא בבעלים מנלן דילפינן מש"ש וכיון דמהתם ילפינן דיו לבא מן הדין להיות כנדון דהיינו שואל דילפינן בחיובא מק"ו משומר שכר להיות כעין ש"ש מה להלן בבעלים פטור דהא ילפת ליה בהיקשא דילמד עליון מתחתון אף כאן בבעלים פטור: **למאן דלית ליה דיו.** ר' טרפון בפרק כיצד בב"ק (דף כה.): **וילמד עליון מתחתון ותחתון מעליון.** גניבה ואבידה דשומר שכר מחיובא דשואל מה שבורה ומתה דשואל בבעלים פטור אף חיובא דשומר שכר בבעלים פטור ותחתון מעליון מה שומר שכר חייב בגניבה ואבידה שלא בבעלים אף שואל כן ומה ש"ש בבעלים פטור אף שואל כן ואין משיבין על ההיקש: **פשיעה בבעלים.** אחד מן השומרים שפשע כשהיו בעלים במלאכתו: **מקרא.** אם בעליו עמו (שמות כב): **נדרש לפניו.** אשומר שכר בהיקשא: **ולא לפני פניו.** אש"ח דפרשיות של ש"ח ושל ש"ש לא איתקש בוי"ו יתירה דלא כתיב וכי יתן בש"ש: **אש"ח.** דכתיבא ביה פשיעה על כל דבר פשע: **לחיובא.** לחייבו שלא בבעלים בפשיעה: **אבל לפוטרו לא.** כלומר אפי' בש"ש ושואל לא הוי פטור דכי גמרינן פשיעה בבעלים בש"ש ובשואל בק"ו משומר חנם דחייב לגמרי הוא בין בבעלים בין שלא בבעלים דכי כתיב אם בעליו עמו אהנך חיובי דכתיב בש"ש ובשואל הוא דכתיב אבל אפשיעה דלא כתיבא בהו בהדיא לא שנא בבעלים ל"ש לא בבעלים: **מקרא נדרש.** בסמיכות הפרשיות ואע"פ שאין היקש מפורש בהן: **השואל את הפרה.** גרסינן בתרווייהו ולא גר' השוכר גבי פרה אלא גבי בעלים: **ואילו שומר חנם דפרה לא קתני.** בבעלים פטור משום דחיוביה ליתיה אלא בפשיעה ופשיעה לא פטר בה בבעלים:

דכתיבא

תוספות

דאפשר למיטרח ואתויי. וא"ת ונילף משבויה וי"ל דשבויה לא אפשר כולי האי למיטרח ואתויי: **שואל** שחייב בשבורה ומתה. פי' בהכונס (ב"ק דף נז: ד"ה לא) ובהמפקיד (לעיל דף מא: ד"ה קרנא): **הניחא** למאן דאית ליה דיו. תימה דבפרק כיצד הרגל (ב"ק דף כה.) מוכח דהיכא דלא מיפרך ק"ו דלכ"ע אמרינן דיו והכא לא מיפרך וי"ל משום דהתם ס"ד מעיקרא דפליגי אפי' היכא דלא מיפרך קאמר הניחא כו' וה"נ אשכחן לעיל בפ"ק (דף טו:) ובהמקבל (לקמן דף קי:) דקאמר הניחא למ"ד דמצי לוקח מסלק ליה לבע"ח אלא למ"ד דלא מצי מסלק לי' מאי איכא למימר והיינו רמי בר חמא דסבר מעיקרא בריש מי שהיה נשוי (כתובות דף צא:) למימר דלא מצי מסלק ליה ולא קאי הכי ואפילו הכי קאמר אלא למ"ד כו': **וי"ו** מוסיף על ענין ראשון. והשתא לא צריך תו ק"ו לחייב שואל בגניבה ואבידה משומר שכר: **איתמר** פשיעה בבעלים. פסק ר"ח דפטור מטעם דכל היכא דפליגי רב אחא ורבינא הלכה כדברי המיקל אף על גב דהוי חומרא לגבי מפקיד מכל מקום חשיב קולא לפטור המוחזק כדאמרי' ספק ממונא לקולא ויש להביא ראי' לדבריו דבפ' העור והרוטב (חולין דף קיח:) פליגי רב ורבי יוחנן וסבר רבי יוחנן דמקרא נדרש לפניו ולפני פניו וקיימא לן כר' יוחנן ומיהו למאי דמוקי התם דפליגי בסברא אין ראיה ועוד דאפשר למ"ד מקרא נדרש לפניו או אין נדרש לא אמרינן כן בכל מקום ומה שהקשה בהאומנין (לעיל דף פא:) וכן לקמן בפירקין (דף צז.) אלא למ"ד פשיעה בבעלים חייב אמאי איכסיף לא משום שכן הלכה אלא שלא יקשה לדידיה מאמוראים ראשונים:

איבעית

דִּכְתִיבָא בְּהֶדְיָא קָתָנֵי דְּאַתְיָא מִדְּרָשָׁא לֹא קָתָנֵי ת"ש שָׁאֲלָהּ וְשָׁאַל בְּעָלֶיהָ עִמָּהּ שְׂכָרָהּ וְשָׂכַר בְּעָלֶיהָ עִמָּהּ שְׁאָלָהּ וְשָׂכַר בְּעָלֶיהָ עִמָּהּ שְׂכָרָהּ וְשָׁאַל בְּעָלֶיהָ עִמָּהּ אַף עַל פִּי שֶׁהַבְּעָלִים עוֹשִׂין מְלָאכָה בְּמָקוֹם אַחֵר וּמֵתָה פָּטוּר סַבְרוּהָ הָא מַנִּי ר' יְהוּדָה הִיא דְּאָמַר שׂוֹכֵר כְּשׁוֹמֵר שָׂכָר דָּמֵי וְהָא הַאי תַּנָּא קָתָנֵי מִילְּתָא דְּאַתְיָא מִדְּרָשָׁא וְאִילּוּ שׁוֹמֵר חִנָּם לֹא קָתָנֵי הָא מַנִּי ר"מ הִיא דְּאָמַר שׂוֹכֵר כְּשׁוֹמֵר חִנָּם דָּמֵי וְתָנָא שׁוֹמֵר חִנָּם וְהוּא הַדִּין לְשׁוֹמֵר שָׂכָר אִיבָּעֵית אֵימָא כִּדְמַחֲלִיף רַבָּה בַּר אֲבוּהַּ וְתָנֵי שׂוֹכֵר כֵּיצַד מְשַׁלֵּם ר' מֵאִיר אוֹמֵר כְּשׁוֹמֵר שָׂכָר ר' יְהוּדָה אוֹמֵר כְּשׁוֹמֵר חִנָּם אָמַר רַב הַמְנוּנָא לְעוֹלָם הוּא חַיָּב עַד שֶׁתְּהֵא פָּרָה וְחוֹרֵשׁ בָּהּ חֲמוֹר וּמְחַמֵּר אַחֲרֶיהָ וְעַד שֶׁיְּהוּ בְּעָלִים מִשְּׁעַת שְׁאִילָה עַד שְׁעַת שְׁבוּרָה וּמֵתָה אַלְמָא קָסָבַר בְּעָלָיו עִמּוֹ אַכּוּלָּהּ מִילְּתָא מַשְׁמַע מֵתִיב רָבָא שָׁאֲלָהּ וְשָׁאַל בְּעָלֶיהָ עִמָּהּ שְׂכָרָהּ וְשָׂכַר בְּעָלֶיהָ עִמָּהּ שְׂכָרָהּ וְשָׁאַל בְּעָלֶיהָ עִמָּהּ שְׁאָלָהּ וְשָׂכַר בְּעָלֶיהָ עִמָּהּ אע"פ שֶׁהַבְּעָלִים עוֹשִׂין מְלָאכָה בְּמָקוֹם אַחֵר וּמֵתָה פָּטוּר מַאי לַאו בִּמְלָאכָה אַחֶרֶת לֹא בְּאוֹתָהּ מְלָאכָה אֶלָּא מַאי מָקוֹם אַחֵר דְּקָא מְרַפֵּי וְאָזִיל קַמָּהּ וְהָא מִדְּסֵיפָא עַל גַּבָּהּ הָוֵי רֵישָׁא בִּמְלָאכָה אַחֶרֶת דְּקָתָנֵי סֵיפָא שָׁאֲלָהּ וְאח"כ שָׁאַל בְּעָלֶיהָ שְׂכָרָהּ וְאח"כ שָׂכַר בְּעָלֶיהָ עִמָּהּ אע"פ שֶׁהַבְּעָלִים חוֹרְשִׁין ע"ג וּמֵתָה חַיָּב אָמְרֵי רֵישָׁא וְסֵיפָא בְּאוֹתָהּ מְלָאכָה וְרֵישָׁא רְבוּתָא קמ"ל וְסֵיפָא רְבוּתָא קמ"ל רֵישָׁא רְבוּתָא קמ"ל דְּאע"ג דְּלַאו עַל גַּבָּהּ אֶלָּא בְּאוֹתָהּ מְלָאכָה כֵּיוָן דַּהֲווּ בְּעָלִים בִּשְׁעַת שְׁאִילָה פָּטוּר וְסֵיפָא רְבוּתָא קמ"ל דְּאע"ג דְּעַל גַּבָּהּ כֵּיוָן דְּלֹא הָיוּ בְּעָלִים בִּשְׁעַת שְׁאִילָה חַיָּב הַאי מַאי אִי אַמְרַתְּ בִּשְׁלָמָא רֵישָׁא בִּמְלָאכָה אַחֶרֶת וְסֵיפָא בְּאוֹתָהּ מְלָאכָה הַיְינוּ רְבוּתָא אֶלָּא אִי אַמְרַתְּ רֵישָׁא וְסֵיפָא בְּאוֹתָהּ מְלָאכָה מַאי רְבוּתָא אִידֵי וְאִידֵי בְּאוֹתָהּ מְלָאכָה הֲוֵי וְעוֹד תַּנְיָא מִמַּשְׁמַע שֶׁנֶּאֱמַר אִם בְּעָלָיו עִמּוֹ לֹא יְשַׁלֵּם אֵינִי יוֹדֵעַ שֶׁאִם בְּעָלָיו אֵין עִמּוֹ שַׁלֵּם יְשַׁלֵּם אֶלָּא מַה ת"ל בְּעָלָיו אֵין עִמּוֹ לוֹמַר לְךָ הָיָה עִמּוֹ בִּשְׁעַת שְׁאֵילָה אֵין צָרִיךְ לִהְיוֹת עִמּוֹ בִּשְׁעַת שְׁבוּרָה וּמֵתָה הָיָה עִמּוֹ בִּשְׁעַת שְׁבוּרָה וּמֵתָה צָרִיךְ לִהְיוֹת עִמּוֹ בִּשְׁעַת שְׁאֵילָה וְתַנְיָא אִידָךְ מִמַּשְׁמַע שֶׁנֶּאֱמַר בְּעָלָיו אֵין עִמּוֹ שַׁלֵּם יְשַׁלֵּם אֵינִי יוֹדֵעַ שֶׁאִם בְּעָלָיו עִמּוֹ לֹא יְשַׁלֵּם אֶלָּא מַה ת"ל אִם בְּעָלָיו עִמּוֹ לוֹמַר לְךָ כֵּיוָן שֶׁיָּצְאָה מֵרְשׁוּת מַשְׁאִיל שָׁעָה אַחַת בִּבְעָלִים וּמֵתָה פָּטוּר תְּיוּבְתָּא דְּרַב הַמְנוּנָא תְּיוּבְתָּא אַבָּיֵי סָבַר לָהּ כְּר' יֹאשִׁיָּה וּמְתָרֵץ לִקְרָאֵי כְּר' יֹאשִׁיָּה רָבָא סָבַר לָהּ כְּר' יוֹנָתָן וּמְתָרֵץ לִקְרָאֵי כְּר' יוֹנָתָן אַבָּיֵי סָבַר לָהּ כְּר' יֹאשִׁיָּה וּמְתָרֵץ לִקְרָאֵי כְּר' יֹאשִׁיָּה בְּעָלָיו אֵין עִמּוֹ שַׁלֵּם יְשַׁלֵּם טַעְמָא דְּלֵיתֵיהּ בְּתַרְוַיְיהוּ הָא אִיתֵיהּ בְּחָדָא וְלֵיתֵיהּ בְּחָדָא פָּטוּר וְהָא כְּתִיב אִם בְּעָלָיו עִמּוֹ לֹא יְשַׁלֵּם טַעְמָא דְּאִיתֵיהּ בְּתַרְוַיְיהוּ הָא אִי אִיתֵיהּ בְּחָדָא וְלֵיתֵיהּ בְּחָדָא מְחַיֵּיב לוֹמַר לְךָ הָיָה עִמּוֹ בִּשְׁעַת שְׁאֵילָה אֵינוֹ צָרִיךְ לִהְיוֹת עִמּוֹ בִּשְׁעַת שְׁבוּרָה וּמֵתָה הָיָה עִמּוֹ בִּשְׁעַת שְׁבוּרָה וּמֵתָה צָרִיךְ לִהְיוֹת עִמּוֹ בִּשְׁעַת שְׁאֵילָה

רבא

תוספות

אִיבָּעֵית אֵימָא כִּדְמַחֲלִיף רַבָּה בַּר אֲבוּהַּ. תֵּימַהּ דְּאַמַּאי דָּחַק לְאוֹקְמֵי כְּר' יְהוּדָה דְּלֵית הִלְכְתָא כְּוָותֵיהּ דְּקי"ל דְּשׂוֹכֵר כְּשׁוֹמֵר שָׂכָר כִּדְמַשְׁמַע בְּרֵישׁ הַמַּפְקִיד (לעיל דף לד.) וּלְקַמָּן (דף צז.) גַּבֵּי מְרֵימַר דְּאָגַר כּוּדְנַיָּתָא לְבֵי חוֹזָאֵי וּבְכַמָּה דּוּכְתֵּי: **הָא** מִדְּסֵיפָא עַל גַּבָּהּ רֵישָׁא בִּמְלָאכָה אַחֶרֶת. דְּאִי בִּמְרַפֵּי וְאָזִיל הַיְינוּ מַמָּשׁ עַל גַּבָּהּ וְתֵימַהּ דְּמַאי צָרִיךְ לְדַקְדֵּק מִכֹּחַ סֵיפָא בְּלֹא סֵיפָא תִּיקְשֵׁי לֵיהּ רֵישָׁא דְּאִי בִּמְרַפֵּי וְאָזִיל הַיְינוּ ע"ג מַמָּשׁ וּמַאי אֲפִילּוּ וְכ"ת דְּמֵרֵישָׁא גּוּפָא לֹא מָצֵי לְמִיפְרַךְ דְּאִיכָּא לְמֵימַר דְּהִיא גּוּפָא אָתָא לְאַשְׁמוּעִינַן דִּמְרַפֵּי וְאָזִיל הֲוֵי כְּע"ג אֲבָל מִסֵּיפָא פָּרִיךְ שַׁפִּיר דְּאַמַּאי נָקַט אֲפִילּוּ ע"ג אַף עַל גַּב דְּלֹא מְרַפֵּי וְאָזִיל הָא מֵרֵישָׁא שַׁמְעִינַן לָהּ דְּא"כ כִּי נַמִּי תּוֹקֵי רֵישָׁא בִּמְלָאכָה אַחֶרֶת תִּיקְשֵׁי אַמַּאי אִיצְטְרִיךְ סֵיפָא אֲפִילּוּ הָא מֵרֵישָׁא שַׁמְעִינַן דִּמְלָאכָה אַחֶרֶת הוּא כְּע"ג וְי"ל דְּאִי רֵישָׁא בִּמְלָאכָה אַחֶרֶת נִיחָא לֵיהּ דְּנָקַט בַּסֵּיפָא אֲפִילּוּ בְּעָלֶיהָ ע"ג לְרְבוּתָא אע"ג דְּמֵרֵישָׁא שַׁמְעִינַן כֵּיוָן דע"ג הֲוֵי רָחוֹק מִמְּלָאכָה אַחֶרֶת אֲבָל אִי רֵישָׁא בְּאוֹתָהּ מְלָאכָה וּכְגוֹן דִּמְרַפֵּי וְאָזִיל כֵּיוָן דְּאַשְׁמְעִינַן רֵישָׁא דְּהַיְינוּ כְּע"ג תּוּ לֹא הֲוָה צָרִיךְ לְמִינְקַט בַּסֵּיפָא אֲפִי' בְּעָלִים חוֹרְשִׁים עַל גַּבָּהּ:

ממונא

רש"י

דִּכְתִיבָא בְּהֶדְיָא. שׁוֹאֵל דִּכְתִיב בֵּיהּ פְּטוּר בִּבְעָלִים בְּהֶדְיָא: **קָתָנֵי.** מַתְנִיתִין בִּבְעָלִים פָּטוּר: **[דְּאַתְיָא מִדְּרָשָׁא].** שְׁאָר שׁוֹמְרִים דְּאִית בְּהוּ פְּטוּר מִדְּרָשָׁא לֹא קָתָנֵי: הָכָא בְּבָרַיְיתָא גַּרְסִינַן שְׂכָרָהּ וְשָׂכַר בְּעָלֶיהָ עִמָּהּ: **בְּמָקוֹם אַחֵר.** שֶׁלֹּא בִּמְקוֹם הַפָּרָה וּבִלְבַד שֶׁתְּהֵא מְלַאכְתּוֹ שֶׁל שׁוֹאֵל אוֹ שֶׁל שׂוֹכֵר: **כְּשׁ"ש דָּמֵי.** וְתָנָא שׂוֹכֵר בִּבְעָלִים פָּטוּר וְה"ה לְשׁוֹמֵר שָׂכָר אֲבָל שׁוֹמֵר חִנָּם לֹא קָתָנֵי: **וְתָנָא שׁוֹמֵר חִנָּם.** שֶׁאַף עַל פִּי שֶׁאֵין חִיּוּבוֹ אֶלָּא פְּשִׁיעָה פָּטוּר בִּבְעָלִים: **וְהוּא הַדִּין לְשׁוֹמֵר שָׂכָר.** בֵּין בִּפְשִׁיעָה וּבֵין בִּשְׁאָר חִיּוּבִים: **אִיבָּעֵית אֵימָא.** אִי נִיחָא לָךְ לְאוֹקְמָא סְתָם בָּרַיְיתָא כְּר' יְהוּדָה טְפֵי מֵר' מֵאִיר אוֹקְמָא אַשּׁוֹמֵר חִנָּם וּכְר' יְהוּדָה כְּמוֹ דְּמַחֲלִיף רַבָּה בַּר אֲבוּהַּ: **לְעוֹלָם הוּא חַיָּב.** וַאֲפִי' בְּעָלָיו עִמּוֹ: **עַד שֶׁיְּהֵא בְּהֵמָה וּבְעָלִים בִּמְלָאכָה אַחַת.** כְּגוֹן אִם פָּרָה הִיא יְהֵא הַבַּעַל חוֹרֵשׁ בְּפָרָתוֹ לְצוֹרֶךְ שׁוֹאֵל בְּשָׂדֵהוּ אוֹ אִם חֲמוֹר הוּא יְהֵא בְּעָלָיו מְחַמֵּר אַחֲרָיו: **דְּקָמְרַפֵּי לֵי' וְאָזִיל קַמָּהּ.** חוֹפֵר וְהוֹלֵךְ בַּקַּרְקַע לְפָנֶיהָ בְּמָרָא תָּמִיד לְרַפּוֹתָהּ שֶׁהִיא קָשָׁה: **וְהָא מִדְּסֵיפָא עַל גַּבָּהּ.** מַמָּשׁ דְּתָנָא לָהּ מִשּׁוּם רְבוּתָא לְאַשְׁמוּעִינַן דַּאֲפִי' הָכֵי חַיָּב: **רֵישָׁא.** מָקוֹם אַחֵר נַמִּי דְּנָקַט לָהּ מִשּׁוּם רְבוּתָא וְאפ"ה פָּטוּר בִּמְלָאכָה אַחֶרֶת: **שָׁאֲלָהּ וְאח"כ שָׁאַל בְּעָלֶיהָ.** הוֹאִיל וְלֹא הֲוֵי בִּשְׁעַת שְׁאֵלָה אע"פ שֶׁהָיָה בִּשְׁעַת שְׁבוּרָה וּמֵתָה אפ"ה חַיָּב דִּבְעִינַן בְּעָלִים נִשְׁאָלִים בִּשְׁעַת שְׁאֵילָה דִּבְהֵמָה כִּדְיָלֵיף לָהּ לְקַמֵּיהּ: **בְּאוֹתָהּ מְלָאכָה.** וְכִדְאָמַר רֵישָׁא דְּקָאָזִיל וּמְרַפֵּי קַמָּהּ וְסֵיפָא שֶׁמַּנְהִיגָהּ בְּמַלְמַד הַבָּקָר דַּהֲוָה מַמָּשׁ עַל גַּבָּהּ: **אִידֵי וְאִידֵי בְּאוֹתָהּ מְלָאכָה.** מַמָּשׁ הוּא מַה לִּי מְרַפֵּי קַמָּהּ וּמַה לִּי מַנְהִיגָהּ: **וְעוֹד תַּנְיָא.** תְּיוּבְתָּא לְרַב הַמְנוּנָא בְּסֵיפָא דְּמִילְּתָא דְּאָמַר בְּעִינַן שֶׁיְּהֵא עִמּוֹ מִשְּׁעַת שְׁאֵלָה עַד שְׁעַת שְׁבוּרָה: **לוֹמַר לְךָ הָיָה עִמּוֹ וְכוּ'.** וְהָכֵי אַשְׁמוּעִינָן קְרָא בְּעָלָיו אֵין עִמּוֹ בִּשְׁעַת שְׁאֵלָה אַף עַל פִּי שֶׁהָיָה עִמּוֹ בִּשְׁעַת שְׁבוּרָה חַיָּב וּלְקַמָּן מְתָרֵץ מֵהֵיכָא מַשְׁמַע לֵיהּ הָכֵי: **תַּנְיָא אִידָךְ.** הִיא הִיא אֶלָּא מַר דָּרִישׁ בְּהַאי מַשְׁמָעוּתָא וּמַר דָּרִישׁ בְּהַאי מַשְׁמָעוּתָא וְלָא גַּבֵּי הֲדָדֵי תַּנְיָא: **תְּיוּבְתָּא דְּרַב הַמְנוּנָא.** בְּתַרְוַיְיהוּ מִילְּתֵיהּ בְּמַאי דְּאָמַר אוֹתָהּ מְלָאכָה בְּעִינַן אוֹתְבִינֵי' מִבָּרַיְיתָא קַמַּיְיתָא דְּקָתָנֵי אע"פ שֶׁהַבְּעָלִים עוֹשִׂין בְּמָקוֹם אַחֵר וּבְמַאי דְּאָמַר עַד שֶׁתְּהֵא עִמּוֹ בִּשְׁעַת שְׁבוּרָה הַוְיָא תְּיוּבְתָּא מֵהָךְ בָּרַיְיתָא: **אַבָּיֵי סָבַר לָהּ וְכוּ'.** הַשְׁתָּא מְהַדֵּר לְפָרוּשֵׁי מֵהֵיכָא יָלְפֵי הָנֵי תַּנָּאֵי דִּבִשְׁעַת שְׁאֵילָה בְּעִינָן וּבִשְׁעַת שְׁבוּרָה וּמֵתָה לֹא בְּעִינָן: **אַבָּיֵי סָבַר כְּר' יֹאשִׁיָּה.** דְּאָמַר בְּעִינָן חִלּוּק וְאע"ג דְּלֹא כְּתִיב יַחְדָּו כְּמַאן דִּכְתִיב דָּמֵי וְלֹא מַשְׁמַע לֵיהּ לְפָרוּשֵׁי אֶחָד אֶחָד בִּפְנֵי עַצְמוֹ בְּכָל מָקוֹם שֶׁהִזְכִּיר ב' דְּבָרִים וּפָסַק עֲלַיְיהוּ דִּין אוֹ אִיסּוּר: **מְתָרֵץ לִקְרָאֵי.** דִּלְעֵיל: **כְּרַבִּי יֹאשִׁיָּה.** דִּמְפָרֵשׁ דִּבִשְׁעַת שְׁאֵילָה בְּעִינָן בִּשְׁעַת שְׁבוּרָה וּמֵתָה לֹא בְּעִינָן: **וְרָבָא מְתָרֵץ** לְהוּ כְּבָתַר דַּעְתֵּיהּ דְּרַבִּי יוֹנָתָן. דְּמַשְׁמַע נַמִּי אֶחָד אֶחָד לְעַצְמוֹ וּמִיהוּ אפ"ה מָצִינוּ לְמֵילַף שַׁפִּיר דְּחָדָא מִינַּיְיהוּ הוּא דִּבְעִינָן: דְּתַנְיָא וְתַנְיָא אִידָךְ לֹא גַּרְסִינַן דִּבְכָל חָדָא מַתְנִיתָא דִּלְעֵיל שַׁיְיכֵי תַּרְוַיְיהוּ קְרָאֵי בִּדְרָשָׁא אֶלָּא ה"ג וּמְתָרֵץ לָהּ לִקְרָאֵי כְּרַבִּי יֹאשִׁיָּה בְּעָלָיו אֵין עִמּוֹ טַעְמָא דְּלֵיתֵיהּ בְּתַרְוַיְיהוּ הָא אִיתֵיהּ בְּחָדָא וְלֵיתֵיהּ בְּחָדָא פָּטוּר וּכְתִיב אִם בְּעָלָיו עִמּוֹ לֹא יְשַׁלֵּם טַעְמָא דְּאִיתֵיהּ בְּתַרְוַיְיהוּ וְכוּ' וְה"פ טַעְמָא דְּלֵיתָא בְּתַרְוַיְיהוּ שֶׁלֹּא הָיָה עִמּוֹ לֹא בִּשְׁעַת שְׁאֵילָה וְלֹא בִּשְׁעַת שְׁבוּרָה וּמֵתָה דְּע"כ לְר' יֹאשִׁיָּה אַתַּרְוַיְיהוּ קָאֵי דְּרֵישָׁא דִּקְרָא אַיְירֵי בִּשְׁאֵלָה וּשְׁבוּרָה וּמֵתָה וַעֲלַהּ קָאֵי וּבְעָלָיו אֵין עִמּוֹ וּלְר' יֹאשִׁיָּה ה"ק בְּעָלָיו אֵין עִמּוֹ לֹא בְּזוֹ וְלֹא בְּזוֹ כִּי הֵיכִי דְּמַשְׁמַע לֵיהּ אֲשֶׁר יְקַלֵּל אֶת אָבִיו וְאִמּוֹ עַד שֶׁיְּקַלֵּל שְׁנֵיהֶם ה"נ מַשְׁמַע לֵיהּ בְּעָלָיו אֵין עִמּוֹ דְּהַאי אֵין אַתַּרְוַיְיהוּ קָאֵי אֵינוֹ בְּזוֹ וְאֵינוֹ בְּזוֹ הוּא שַׁלֵּם יְשַׁלֵּם הָא יֶשְׁנוֹ בְּאֶחָד מֵהֶן לֹא יְשַׁלֵּם: **וְהָא כְּתִיב אִם בְּעָלָיו עִמּוֹ.** דְּמַשְׁמַע נַמִּי אַתַּרְוַיְיהוּ יֶשְׁנוֹ בְּזוֹ וְיֶשְׁנוֹ בְּזוֹ הוּא דְּלֹא מְשַׁלֵּם הָא אִיתֵיהּ בְּחָדָא מִינַּיְיהוּ מְשַׁלֵּם הָא כֵּיצַד ע"כ יֵשׁ בָּהֶן אַחַת שֶׁפּוֹטַרְתּוֹ וְיֵשׁ בָּהֶן אַחַת שֶׁאֵינוֹ פּוֹטַרְתּוֹ וּמַאי הִיא שְׁאֵלָה פּוֹטַרְתּוֹ שְׂכִירוּת אֵינָהּ פּוֹטַרְתּוֹ וּלְקַמָּן פָּרִיךְ אֵיפוּךְ אֲנָא:

רבא

רָבָא סָבַר לָהּ כְּרַבִּי יוֹנָתָן דְּאָמַר אָחַד מִשְׁמַע וּמִתְּרֵע דְּקָרֵי כְּרַבִּי יוֹנָתָן לְמִיקְרֵי כִּי הָנֵי מִתְנֵי דִּלְעֵילָּא: דְּתַנְיָא וְתַנְיָא אִידָךְ לֹא קָרֵי קָא נָקִיט וְהָא דְּמַפֵּיק בְּהָא דְּרָבָא וְקָא נָקִיט קְרֵי אִיפְּכָא לְאו וְדַקְא וְנִרְאֶה בְּעִינַי שֶׁטָּעוּ בְּגִירְסָא לְהַגִּיהּ בְּסִפְרִים דְּסַבְרִי דְּקָא מַתְנֵי קְמַיְיהוּ דְּוַדַּאי אַבַּיֵי וְרָבָא סָבְרִי דְּאִשְׁתְּיָא כְּרַבִּי יוֹנָתָן וְהַהִיא דְּתִירְצָא וְלָא הִיא דְּכָל כַּמָּה דְּנָקְטִיהּ לְהוּ כְּרַבִּי יוֹנָתָן בְּאוֹנְסִין: עַל אוֹתָהּ שָׁעָה מִתְחַיֵּב הוּא: בֵּין לְרַ' יוֹנָתָן חָדָא דְּרָשָׁא הִיא לְמֵד מִדַּאית לֵיהּ וְלֹמֵד מִדַּאית לֵיהּ וְתַרְוַיְיהוּ מִתְנֵי' רַב אַשֵׁי אָמַר: מִקְרָא גּוּפֵיהּ מְשַׁמַּע דְּאִשְׁתַּעִי שְׁאֵלָה קְפִיד דְּמֵעוּבַד רַעֲוָתֵהּ מַשְׁמַע לֵיהּ רַעֲוָתֵהּ עֲצָמוֹ נִשְׁאַל לוֹ וְעָלָה מִסֵּיק קְרָא שָׁלֵם יִשָּׁלֵם אִלְמָא אִשְׁתַּעִי שְׁאֵלָה קְפִיקָא קָאֵי: אִי לָאו הָנָךְ. דְּהַדּוּר וּפָרֵישׁ מֵילְתָא טְפֵי לֹא הָוֵה מְצִינוּ לְמִילַּף מִעֵם רַעֲוָתוֹ וְלֹא רַעֲוָתוֹ עַצְמוֹ דְּאִיכָּא לְמֵימַר אוֹרְחֵיהּ דְּקָרָא לְמִישְׁתְּעֵי הָכִי וְל"ש בְּבָעֲלִים וְל"ש בְּלֹא בָּעֲלִים חַיֵּב בְּשׁוֹמְרִים וְהִשְׁתָּא דְּגִלְּי סֵיפָא דְּבָעֲלִים פָּטוּר וְאָחֵד מִיַּיהוּ קָאֵי פָּטוּר וְלֹא עַל חֲבֵירְתָהּ: לְפִיכָךְ מִינְיהּ גִּילּוּי מִילְּתָא דְּאִשְׁתַּעִי שְׁאֵלָה קְפִיד: שְׁאֵלָה לְרַבָּה. הוּא עַצְמוֹ: מָהוּ. מְחַיֵּב בְּאוֹנְסִין אוֹ לֹא: לְיֵרְאוֹת. שֶׁיְּהֵא נִרְאֶה עֲשִׂיר חָשׁוּב וְלֹא יִמְשֹׁכוּ בַּעֲלֵי בָּתִּים יְדֵיהֶן מִמֶּנּוּ לְהַקִּיפוֹ בְּאֻמָּנָה וּבְאִשָּׁרָה: הָנֵי מִילֵּי. שֶׁנִּתְּנָה בְּהַמָּה עַצְמָהּ: שְׁאֵל ב' פָּרוֹת וְכוּ'. אֵת"ל פָּחוֹת מִפְּרוּטָה לְאו בְּלוּם הָבָא מֵאִי: מִן הַשּׁוּתָפִין. פָּרָה שֶׁהִיא שֶׁל שְׁנֵיהֶן: שׁוּתְּפִין שֶׁשָּׁאֲלוּ. לְחָרוֹשׁ בָּהּ קַרְקַע שֶׁל שׁוּתָּפוּת: וְנִשְׁאַל. הַבְּעָלִים: לְאֶחָד מֵהֶן. לְמַלְאכְתּוֹ שֶׁאֵינָהּ שֶׁל שׁוּתָּפוּת: בּוֹלֶטֶ שׁוֹאֵל בְּעֵינָן. שֶׁיִּהְיֶה הַבַּעַל נוֹשֵׂא לְכָל שׁוֹאֵל פָּרָתוֹ: שְׁאֵל מִן הָאִשָּׁה. פָּרָה שֶׁל נִכְסֵי מְלוֹג: וְנִשְׁאַל לוֹ בַּעֲלָהּ. לְמַלְאכְתּוֹ: אִשָּׁה שֶׁשָּׁאֲלָה. לְחָרוֹשׁ קַרְקַע מְלוֹג וְנִשְׁאֲלוּ הַבְּעָלִים לְבַעַל לְמַלְאכֶת עַצְמוֹ: קְנֵין פֵּירוֹת. שֶׁהַבַּעַל אוֹכֵל פֵּירוֹת מְלוֹג בְּקִנְיַן הַגּוּף דְּמֵי וְהָוֵה לֵיהּ בַּעֲלִים שׁוֹאֵל וְנִשְׁאַל בְּאִילּוּ קַרְקַע וּפָרָה שֶׁלּוֹ: הַשְׁאֵל לִי. בְּשׁוּבְיֵלִי: הַמּוֹכֵר שָׂדֵהוּ לִפֵּירוֹת. שֶׁיֹּאכַל לוֹקֵחַ פֵּירוֹתֶיהָ ב' ג' שָׁנִים וְאַחַר זְמַן תַּחְזוֹר לְבַעֲלִים מְבִיא בְּבוֹרִים וְקוֹרֵא אַרְמֵי אוֹבַד אֲבִי וְכָל הַפָּרָשָׁה (דברים כו) וְקוֹרֵא אֲנִי בּוֹ הִנֵּה הֵבֵאתִי (אֶת) רֵאשִׁית פְּרִי הָאֲדָמָה אֲשֶׁר נָתַתָּה לִי קִנְיַן פֵּירוֹת בְּקִנְיַן הַגּוּף: אֲפוֹטְרוֹפּוֹס. הֶיְמֵּה הוֹלֵךְ לְמְדִינַת הַיָּם וּמִינָּה אֲפוֹטְרוֹפָּא עַל נְכָסָיו לְזוֹן אִשְׁתּוֹ וּבָנָיו: עֶבֶד דְּלָאו בַּר מִצְוָה לֹא. דִּשְׁלִיחוּת נַפְקָא לָן (לעיל דף עא:) מֵאֲתָם גַּם אַתֶּם לִרְבּוֹת שֶׁלּוֹחֲכֶם דִּבְעִינַן דְּמִינֵּהּ דְּמִשְׁלַּח שֶׁיִּהְיוּ דַּיָּנִין נוֹהֲגִים בּוֹ וְזֶה אֵין דִּין שׁוֹאֵל נוֹהֵג בּוֹ וְגַם מִשְּׁאֵיל שָׁאֵין לוֹ כְּלוּם בְּלֹא רִבּוּי:

שואל

רָבָא סָבַר לָהּ כְּרַבִּי יוֹנָתָן וּמִתְּרֵע לְקָרֵי כְּרַבִּי יוֹנָתָן דְּתַנְיָא' אִם בָּעָלָיו עִמּוֹ לֹא יְשַׁלֵּם מְשַׁמַּע דְּאִיתֵיהּ בְּתַרְוַיְיהוּ וּמְשַׁמַּע נַמִּי דְּכִי אִיתֵיהּ בְּחָדָא וְלֵיתֵיהּ בְּחָדָא פָּטוּר וּכְתִיב בָּעָלָיו אֵין עִמּוֹ שָׁלֵם יְשַׁלֵּם מְשַׁמַּע דְּלֵיתֵיהּ בְּתַרְוַיְיהוּ וּמְשַׁמַּע נַמִּי דְּכִי אִיתֵיהּ בְּחָדָא וְלֵיתֵיהּ בְּחָדָא חַיָּב לוֹמַר לְךָ הָיָה עִמּוֹ בְּשָׁעַת שְׁאֵלָה אֵין צָרִיךְ לְהֵיוֹת עִמּוֹ בְּשָׁעַת שְׁבִירָה וּמַהוּ הָיָה עִמּוֹ בְּשָׁעַת שְׁאֵלָה שְׁבִירָה וּמַהוּ צָרִיךְ לְהֵיוֹת עִמּוֹ בְּשָׁעַת שְׁאֵלָה אֵיפוּךְ אֲנָא מִסְתַּבְּרָא שְׁאֵלָה עֲדִיפָא מִשּׁוּם דְּקָא מַיְיתֵי לָהּ לִרְשׁוּתֵיהּ אַדְּרַבָּה שְׁבִירָה וּמַהוּ עֲדִיפָא מִשּׁוּם דְּחַיֵּב בְּאוֹנְסֵיהּ אִי לֹא שְׁאֵלָה שְׁבִירָה וּמַהוּ מַאי עֲבִיד אֲפִילּוּ הֲכִי שְׁאֵלָה עֲדִיפָא שֶׁכֵּן חַיָּב עַל הַגְּנֵבָה וְהָאֲבֵדָה וְהַגְּזֵלָה וְהַגְּנֵבָה עֲדִיפָא מִשּׁוּם דְּמִיחַיַּב לְהַחֲזִיר לְעוֹלָם אִי לֹא שְׁאֵלָה מַאי עֲבִיד אֲפִילּוּ הֲכִי שְׁאֵלָה עֲדִיפָא שֶׁכֵּן חַיָּב בְּמְזוֹנוֹתֶיהָ רַב אַשֵׁי אָמַר קְרָא וְכִי יִשְׁאַל אִישׁ מֵעִם רֵעֵהוּ וְלֹא רֵעֵהוּ עִמּוֹ שָׁלֵם יְשַׁלֵּם הָא רֵעֵהוּ עִמּוֹ פָּטוּר אִי הָכִי בָּעָלָיו אֵין עִמּוֹ וְאִם בָּעָלָיו עִמּוֹ לָמָּה לִי אִי לָאו הָנָךְ הָוֵה אָמֵינָא הַאי אוּרְחֵיהּ דְּקָרָא הוּא בָּעֵי רַמֵי רַב חָמָא שְׁאָלָהּ לְרֶבַע וְהֵאִיכָּא אוֹ דִּלְמָא מְמוֹנָא דְּאִית לֵיהּ הֲנָאָה מִינֵּיהּ בְּעֵינָן וְלֵיכָּא

שְׁאֵלָה לַעֲשׂוֹת בָּהּ פְּחוֹת מִפְּרוּטָה מַהוּ מְמוֹנָא בְּעֵינָן וְאִיכָּא אוֹ דִּלְמָא כָּל פְּחוֹת מִפְּרוּטָה לֹא כְּלוּם הִיא שְׁאֵל שְׁתֵּי פָּרוֹת לַעֲשׂוֹת בָּהֶן פְּרוּטָה מַהוּ מִי אָמְרִינַן זִיל בָּתַר שׁוֹאֵל וּמַשְׁאִיל וְאִיכָּא אוֹ דִּלְמָא זִיל בָּתַר פָּרוֹת וְכָל חָדָא וְחָדָא לֵיכָּא מְמוֹנָא שָׁאֵל מְשׁוּתָּפִין וְנִשְׁאַל לוֹ אֶחָד מֵהֶן מַהוּ כּוֹלּוֹ בְּעֵינָן וְהָא לֵיכָּא אוֹ דִּלְמָא מַהֲנֵי כּוֹלּוֹ בְּעֵינָן וְלֵיכָּא אוֹ דִּלְמָא בְּהַהוּא דִּידֵיהּ מֵימָר מֵימַר שׁוּתָּפִין שֶׁשָּׁאֲלוּ וְנִשְׁאַל לְאֶחָד מֵהֶן מַהוּ כּוֹלּוֹ שׁוֹאֵל בְּעֵינָן וְלֵיכָּא אוֹ דִּלְמָא בְּהַהִיא פַּלְגָּא דִּישְׁלֵי מֵימַר מֵימַר שָׁאַל מֵהָאִשָּׁה וְנִשְׁאַל בַּעֲלָהּ אִשָּׁה שֶׁשָּׁאֲלָה וְנִשְׁאַל לְבַעַל מַהוּ קִנְיַן פֵּירוֹת בְּקִנְיַן גּוּף דְּמֵי אוֹ לֹא אָמַר לֵיהּ רָבִינָא לְרֵב אַשֵׁי הָאוֹמֵר לְשָׁלּוֹחוֹ צֵא וְהַשְׁאֵל לִי עִם פָּרָתִי מַהוּ בָּעֲלָיו מַמָּשׁ בְּעֵינָא וְלֵיכָּא אוֹ דִּלְמָא שְׁלוּחוֹ שֶׁל אָדָם כְּמוֹתוֹ וְאֵיכָּא אֵ"ל רַב אַחָא בְּרֵיהּ דְּרֵב אָוִיא לְרַב אַשֵׁי בַּעַל פְּלוּגְתָּא דְּר' יוֹחָנָן וְר"ל שְׁלִיחַ פְּלוּגְתָּא דְּר' יוֹחָנָן וְר"ל דְּאִיתְּמַר הַמּוֹכֵר שָׂדֵהוּ לַחֲבֵירוֹ לְפֵירוֹת ר' יוֹחָנָן אוֹמֵר מֵבִיא בְּעַל פְּלוּגְתָּא דְּר' יוֹחָנָן וְר"ל דְּאִיתְּמַר הַמּוֹכֵר שָׂדֵהוּ לַחֲבֵירוֹ לְפֵירוֹת ר' יוֹחָנָן אוֹמֵר מֵבִיא וְקוֹרֵא רֵישׁ לָקִישׁ אוֹמֵר מֵבִיא וְאֵינוֹ קוֹרֵא ר' יוֹחָנָן אוֹמֵר מֵבִיא וְקוֹרֵא קִנְיַן פֵּירוֹת בְּקִנְיַן הַגּוּף דְּמֵי וְרֵישׁ לָקִישׁ אוֹמֵר מֵבִיא וְאֵינוֹ קוֹרֵא קִנְיַן פֵּירוֹת לָאו בְּקִנְיַן הַגּוּף דְּמֵי שְׁלִיחַ פְּלוּגְתָּא דְּר' יוֹנָתָן וְר' יְאוֹשִׁיָּה דְּתַנְיָא הָאוֹמֵר לַאֲפוֹטְרוֹפּוֹס כָּל נְדָרִים שֶׁתִּהֵא אִשְׁתִּי נוֹדֶרֶת מִכָּאן עַד שֶׁאָבֹא מִמָּקוֹם פְּלוֹנִי הָפֵר לָהּ וְהָפֵר לָהּ יָכוֹל יְהוּ מוּפָרִין ת"ל אִישָׁהּ יְקִימֶנּוּ וְאִישָׁהּ יָפֵרֶנּוּ דִּבְרֵי ר' יְאוֹשִׁיָּה ר' יוֹנָתָן אוֹמֵר מְצִינוּ בְּכָל מָקוֹם שֶׁשְּׁלוּחוֹ שֶׁל אָדָם כְּמוֹתוֹ א"ל רַב עֵילְיָא לְרָבָא הָאוֹמֵר לְעַבְדּוֹ צֵא וְהַשְׁאֵל עִם פָּרָתִי מַהוּ תֵּיפְעֵי לְמ"ד שְׁלוּחוֹ שֶׁל אָדָם כְּמוֹתוֹ תֵּיפְעֵי לְמַאן דְּאָמַר שְׁלוּחוֹ שֶׁל אָדָם אֵינוֹ כְּמוֹתוֹ תֵּיפְעֵי לְמ"ד שְׁלוּחוֹ שֶׁל אָדָם כְּמוֹתוֹ הֲנֵי מִילֵּי שְׁלִיחַ דָּבָר מִצְוָה הוּא אֲבָל עֶבֶד דִּלְאו בַּר מִצְוָה לֹא אוֹ דִּלְמָא אֲפִי' לְמ"ד אֵין שְׁלוּחוֹ שֶׁל אָדָם כְּמוֹתוֹ ה"מ שְׁלִיחַ אֲבָל עֶבֶד יַד עֶבֶד כְּיַד רַבּוֹ דְּמָיָא אָמַר לֵיהּ מִסְתַּבְּרָא יַד עֶבֶד כְּיַד רַבּוֹ דְּמָיָא בְּעֵי רַמֵי רַב חָמָא בַּעַל בְּנִכְסֵי אִשְׁתּוֹ

שואל

מְמוֹנָא דִּמְיתַהֲנֵי מִינֵּיהּ. פֵּירוּשׁ שֶׁמִּשְׁתַּמֵּשׁ בּוֹ: **מְמוֹנָא** בְּעֵינָן וְהֵאֵיכָא. פֵּי' דְּמַמּוֹנָא בְּעֵינָן שֶׁיִּשְׁאֵיל לוֹ וְהֵאֵיכָא וְאִית לֵיהּ הֲנָאָה מִינֵּיהּ: **וְנִשְׁאַל** לוֹ אֶחָד מֵהֶן. תִּימָה מֵאי קְמַיְיעֵיָא לֵיהּ דְּבֵיוָן דְּאִם נִשְׁאֲלוּ לוֹ כָּל הַבְּעָלִים פָּטוּר מֵהַכֹּל הַשְׁתָּא יִפָּטֵר מֵחֲצִיוֹ כִּדְאָמְרִי' בְּמְרוּבֶּה (ב"ק דף עא:) חֲמִשָּׁה בָּקָר אֲפִי' חֲמִשָּׁה חֲצָאֵי בָּקָר וי"ל דְּהָהֵם דְּקָרָא הוּא שֶׁיִּשְׁלַם לְפִי מָה שֶׁגָּנַב אֲבָל שְׁאִילָה בַּעֲלִים אֵין סַבְרָא לְפָטוֹר וְהָנֵי בְּחִדּוּשׁ וְאֵין לָךְ בּוֹ אֶלָּא חִדּוּשׁוֹ: **שָׁאֵל** מִן הָאִשָּׁה. תִּימָה דְּמָה כֹּחַ יֵשׁ לְאִשָּׁה לְהַשְׁאִיל בְּנִכְסֵי מְלוֹג שֶׁהֲפֵירוֹת לְבַעַל וְלְבַעַל יֵשׁ לוֹ כֹּחַ לְהַשְׁאִיל בְּלֹא רְשׁוּתָהּ וְהֵיא אֵינָהּ יְכוֹלָה לְהַשְׁאִיל בְּלֹא רְשׁוּתוֹ וְאֲמַאי נָקִט שָׁאֵל מֵהָאִשָּׁה וְיֵשׁ לוֹמַר דְּאֵין הַבַּעַל יָכוֹל לְהַשְׁאִיל אוֹ לְמִכּוֹר פֵּירוֹת נִכְסֵי מְלוֹג בְּלֹא רְשׁוּתָהּ כִּדְאָמַר רַבָּא בְּהָאִשָּׁה שֶׁנָּפְלוּ (כתובות דף פ) מִשּׁוּם רְווּחָא דְּבִיתָא אִי נַמִּי ה"ק שָׁאֵל מִן הָאִישׁ נִכְסֵי מְלוֹג **בַּעַל** שֶׁהֵן שֶׁל אִשָּׁה מהו: **בַּעַל** פְּלוּגְתָּא דְּר' יוֹנָתָן וְרֵישׁ לָקִישׁ. לא בָּעֵי לְמֵימַר פְּלוּגְתָּא דְּתַנָּאֵי הִיא דְּאִיפְּלִיגוּ גַּבֵּי הַמּוֹכֵר עֵבֶד לַחֲבֵרוֹ ע"מ שֶׁיְּשַׁמְּשֶׁנּוּ עַד ל' יוֹם אִי רִאשׁוֹן הֲוֵי בְּדֶרֶן יוֹם אוֹ יוֹמִים אוֹ שְׁנֵי דְּאִיכָּא מ"ד (ב"ק דף צ.) דְּפְלִיגֵי דְּמַר דְּרִישׁ תְּחִתְיוֹת וּמַר דְּרִישׁ כִּסְפוֹ אִי נַמִּי אַפִּי' לְמ"ד הָתָם כְּקִנְיַן הַגּוּף דְּמֵי הֵיינוּ מִשּׁוּם שְׁמַשְׁיֵיר הַמּוֹכֵר לְעַצְמוֹ פֵּירוֹת בְּעֵין נָפָה אֲבָל בְּעַלְמָא לֹא: **שָׁלַח** פְּלוּגְתָּא דְּר' יוֹנָתָן וְר' יְאוֹשִׁיָּה דְּתַנְיָא כו'. וְא"ת הֵיכִי מְדַמֵּה שְׁאִילָה בַּעֲלִים לִנְדָרִים הָכָא שׁוּם דְּרָשָׁא אֵיכָּא לְרַבּוֹי יְאוֹשִׁיָּה דְּלֹא הָוֵי שְׁלִיחַ כְּמוֹתוֹ דְּבַעַלְמָא לֹא פְּלִיגִי ר"ל דְּסַעְמָא דְּרַבִּי יְאוֹשִׁיָּה הָתָם מִשּׁוּם דִּכְתִיב תְּרֵי זִימְנֵי אִישָׁה אִישָׁה יְקִימֶנּוּ וְאִישָׁה יְפֵרֶנּוּ לְמַעוּטֵי שְׁלוּחוֹ וְה"נ כְּתִיב בַּעְלָיו תְּרֵי זִימְנֵי אִי נַמִּי מִשּׁוּם דִּלְשׁוֹן בַּעְלָיו וְאִשּׁוּתוֹ מַשְׁמַע לֵיהּ הוּא דְּזָקֵא וְלֹא שְׁלוּחוֹ:

אמר

אָמַר רָבָא לְפוּם חוּרְפָּא שַׁבָּשְׁתָּא כו'. הַיְינוּ מְצִי לְמִיפְרָךְ רָבָא מִמַּתְנֵי' דִּבְפֶרֶק אַלְמָנָה דִּיכוּמוֹת (דף סו. ושם) דְּתָנָן נִכְסֵי מלוג אִם פָּתְחָה לָהּ אַלְמָנָה אֵינָהּ בְּאַחֲרָיוּת הַבַּעַל אֶלָּא דְּעֵדִיפָא פָּרִיךְ אי נמי ההיא מַתְנִיתִין אֵיכָא לְאוּקְמָא בְּפֶרְקָע שֶׁנִּתְמַעֵט מִדִּין שׁוֹמְרִין כְּרַבָּמֹר בְּהַזָּהָב (לעיל דף נו.) שׁוֹמֵר חִנָּם אֵינוֹ נִשְׁבָּע שׁוֹמֵר שָׂכָר אֵינוֹ מְשַׁלֵּם וְה"ה שׁוֹאֵל דְּיכוֹי יִשְׂאֵל קָאֵי אַמַּאי דְּקָא אַיירֵי קְרֵאֵי לְעִילָּא:

דְּאָמַר מִינָּה פָּרָה הֶחְדֵּד נִסְקָה. וְה"ה דְּמִצִּי לְמֵימַר דְּשָׂאל מִינָּה פָּרָה אֶלָּא מִילְּתָא דְּשִׂכִּירָא נָקֵט:

אי שׁוֹכֵר נַמִּי הַיְינוּ שְׂכִירוּת כו'. וְלֹא מִסְתַּבְרָא לֵיהּ לְמֵימַר דְּדַוְקָא שְׁאָלָה שֶׁהוֹסִיף לְהִתְחַיֵּיב בְּאוֹנְסִין מִפְּקֵיעַ שְׂכִירוּת שֶׁמִּתְּחִילָּה:

בַּעַל בִּנְכָסִי אִשְׁתּוֹ לֹא שׁוֹאֵל הַיְינוּ וְלֹא שׁוֹכֵר הַיְינוּ. וּמִידֵּי נִרְאֶה לְרַ"י דְּשׁוֹמֵר חִנָּם הַיְינוּ וְחַיֵּיב בְּפְשִׁיעָה וּלְפִי זֶה הַלּוֹקֵחַ בְּהֶמְתָּה לִשְׁלִישִׁים יוֹם אע"ג דְּלֹאו שׁוֹאֵל הַיְינוּ וְלֹא שׁוֹכֵר הַיְינוּ מִקָּח מְקַח לוֹקֵחַ מִכָּל מָקוֹם שׁוֹמֵר חִנָּם הַיְינוּ: **אֶלָּא** לוֹקֵחַ הַיְינוּ מִדְּרַבִּי יוֹסֵי בְּרַבִּי חֲנִינָא. וְא"ת וְלִימָא דְּיוּרֹאִי הַיְינוּ דְּהָכָא דְּאִיכָּא פְּסִידָא דְּאַחֲרִינָא הַיְינוּ יוּרֹאִי וְלֹא לוֹקֵחַ כִּדְאָמְרִי' בְּסוֹף פ' יֵשׁ נוֹחָלִין (ב"ב דף קלט:) וְהָכָא אֵיכָא פְּסִידָא דְּאִם שֶׁאָלָהּ הָאִשָּׁה יִתְחַיֵּיב בְּגִנְיבָה וַאֲבִידָה מִן הַיְינוּ יוֹרֵשׁ דְּאָמַר רָבָא בְּאַלּוּ נֶעֱרוֹת (כתובות דף לד:) יְתוֹמִים שֶׁהִנִּיחַ לָהֶם אֲבִיהֶם פָּרָה שֶׁאוֹלָה וּמֵתָה בְּתוֹךְ יְמֵי שְׁאִילָתָהּ וְאֵינָהּ יְכוֹלָה לְהַעֲמִיד עֵדִים שֶׁמֵּת בְּאוֹנְסָהּ אֵין חַיָּיבִין בִּגְנֵיבָה וַאֲבִידָה וְל"ל דְּלֹא שַׁוְיֶיהּ רַבָּנָן יוֹרֵשׁ אֶלָּא מְשׁוּם פְּסִידָא דְּאִשְׁתְּמִיט בְּדִינֵי דְּאִשְׁתְּכַח נִיזּוֹקִין מִנְּכָסֶיהָ דְּאִמְּנָתָהּ הָתָם אֲבָל מְשׁוּם פְּסִידָא דְּמִשְׁאַל אֵין לָנוּ לַעֲשׂוֹת בְּיוֹרֵשׁ לְחַיְּבוֹ בְּגִנְיבָה וַאֲבִידָה שֶׁאִם יִרְצֶה לֹא יִשְׁאִילֵנוּ דְּמוּ דּוֹקְחָן לְהִשְׁאִילוֹ וְהָנֵי בְּאִילּוּ אִפְּסִיד אַנַּפְשֵׁיהּ: **בַּעַל** בִּנְכָסֵי אִשְׁתּוֹ מִי מָעֵל. מִי אָמְרִינַן בְּעַל מָעֵל שֶׁהוּא עוֹשֶׂה עַיִּיקָּר הַמַּעֲשֶׂה שֶׁנַּעֲשָׂה וְעַל יְדֵי זֶה זוֹכֶה בְּמָעוֹת אוֹ דִּלְמָא הַיְינוּ עַיִּיקָּר הַמַּעֲשֶׂה שֶׁהֵיא נִשְׁאֵת לוֹ אוֹ דִּלְמָא בֵּית דִּין עוֹשִׂין עַיִּיקָּר הַמַּעֲשֶׂה שֶׁיִּתְּקְנוּ שֶׁיִּזְכֶּה בְּמָעוֹת: **אָמַר** רָבָא מֵאן נַמְעוֹל נַמְעוֹל בְּעַל. הָכָא לֹא עָשָׂה שׁוּם מַעֲשֶׂה דְּאִסּוּרָא לֹא נִיחָא לֵיהּ דִּלְיקְנֵי כָּל מַה שֶּׁבְּיָדוֹ כְּיוֹ לֹא תִּקְנוּ לוֹ אַחֵרִים וְשֶׁל הֶקְדֵּשׁ לֹא הָיָה קוֹנֶה כְּיוֹ לֹא תִּקְנוּ לוֹ חֲכָמִים וא"כ הֵיאַךְ הָיָה לוֹ לְמָעֹל בִּנְשׂוּאִין לְבַדּוֹ בְּלֹא לְקִיחַת מָעוֹת אֶלָּא לְפִי שֶׁגְּבִי ב"ד הוֹצְרָךְ לְהֵאִי טַעֲמָא נִקְטֵיהּ נַמִּי הָכָא אי נמי נִקְטֵיהּ לְמֵימַר דְּאֲפִילּוּ לָקַח הַמָּעוֹת לא יִמְעוֹל כְּיוֹן דְּאִסּוּרָא לֹא נִיחָא לֵיהּ דִּלְיקְנֵי וְלֹא נִתְבַּיֵּין לְזוֹכוֹת לְבַשׁ אֲחֵרִים וְאֵינוֹ מִתְבַּיֵּין בִּנְטִילָתוֹ לְהוֹצִיאוֹ מִרְשׁוּת בְּעָלִים דְּסָבוּר שֶׁהֵן שֶׁלּוֹ וְאֵינוֹ מוֹעֵל אֶלָּא כְּשֶׁבָּא לְהוֹצִיא מִרְשׁוּת בְּעָלִים כְּגוֹן גּוֹנֵב אוֹ גּוֹזֵל הַהֶקְדֵּשׁ מִרְשׁוּת חֲבֵרוֹ דְּרַבּוֹמֵהּ פ"ק דְּחַבְּגִינְהוּ (דף י: ושם) דְּאָמַר נָטַל אֲבָל אוֹ קוֹרֵהּ שֶׁל הֶקְדֵּשׁ לֹא מָעַל נְתָנָהּ לַחֲבֵירוֹ הוּא מָעַל וַחֲבֵירוֹ לֹא מָעַל וּפָרִיךְ מִיגְּזֵל גְּזֵלָה מַה לִּי הוּא וּמַה לִּי חֲבֵירוֹ וּמִשְּׁנֵי בְּגוֹבֵר הַמְסוּרוֹת לוֹ אֲבָנִי בִּנְיָן שֶׁעִסְקִינַן אִלְּמָא בְּרַשּׁוּתוֹ שֶׁאִינוֹ מִתְכַּוֵּין לְהוֹצִיאוֹ מִרְשׁוּת בְּעָלִים אֶלָּא קָבֵר הוּא שֶׁהוּא שָׁלוֹ אֵינוֹ מוֹעֵל בִּנְטִילָתוֹ הָתָם עוֹד אֵיהִי נַמִּי לֹא עֲשִׂיָתָה כְּלוּם דְּלֹא נִיחָא לֵיהּ דִּלְיקְנֵי בִּנְיוּשְׁאִין אֶלָּא הֵיכָא שֶׁתִּקְּנוּ לוֹ אֵינָהּ מוֹעֶלֶת בֵּין שֶׁאֵינָהּ מִתְכַּוֶּנֶת לְהוֹצִיא מִרְשׁוּת בְּעָלִים אֶלָּא אֶת שֶׁלּוֹ הוּא נוֹטֵל וְלֹא נִמְעוֹל בֵּית דִּין וכו': **זיל** שָׁלִים לֵיהּ נְרָנָא מֵעֲלֵיהּ. פִּי' בְּקוּנְטְרֵס נְרָנָא מִעֲלֵיהּ אַחֲרָת יִתֵּן לוֹ וְהַשְּׁבָרִים יִהְיוּ שֶׁל שׁוֹאֵל וְאֵין נִרְאֶה לְרַבֵּינוּ שְׁמוּאֵל דְּאָפֵי' נֶגֶב וְגוֹזֵל מִשְׁמַע שֶׁיְּכוֹלִין לְפָרֵעַ סוּבִין כְּמוֹ מְזִיק דְּאָמְרִי' בְּפ"ק דְּבָבָא קַמָּא (דף ה.) כּוֹלֵל כְּאֵבוּת הַן לְשֶׁלֹּם בְּמִינָהּ פי' עֲשָׂרִים וְאַרְבָּעָה אֲבוֹת נֶגֶב וְגוֹזֵל בִּכְלָל אִלְּמָא מְדַמֶּה שְׁלוּמֵי גֶּגֶב וְגוֹזֵל לְתַשְׁלוּמֵי נֶזֶק וְא"כ יִפָּרַע סוּבִין וּמִפָּרַע ה"ר שְׁמוּאֵל דְּמַשְׁלֵם נְרָנָא מֵעֲלֵיהּ הַיְינוּ שֶׁהִפְסִיד עַד שָׁעַת הַעֲמָדָה בְּדִין חֲצִי דְּשׁוֹאֵל וּמוֹסִיף עַל הַשְּׁבִירָה כְּשָׁעַת הַעֲמָדָה בְּדִין עַד שֶׁיִּשְׁוֶה נְרָנָא מֵעֲלֵיהּ דִּמְדַמֶּה לֵיהּ רַב לְגֶבֶּה וְגוֹזֵל דְּאָמַר שְׁמוּאֵל בְּפֶרֶק קַמָּא דְּבָבָא קַמָּא (דף יא.) דְּאִין שְׁמִין לֹא לְגֶבֶּה וְלֹא לְגוֹזֵל אֶלָּא לְנִזְקִין וְרַב אית לֵיהּ דְּאַף לְשׁוֹאֵל אִין שְׁמִין וְהָתָם מְיַיתֵי מִילְּתָא דְּרַב אַמֵּימָר דְּאָמַר שְׁמוּאֵל וְכָל הַהֶקְדֵּשׁ אֵיירֵי הָתָם לְעִיל מִינֵּיהּ בְּפֶרֶק נְבִילָה דְּנִזְקִין הַיְינוּ דְּאָמְרִי לֵיהּ רַב כַּהֲנָא וְרַב אַסִּי דִּינָא הֵכִי דְּשַׁבָּרִים בִּרְשׁוּת מְשָׁאִיל הַוּוֹ"ל דְּשׁוֹאֵל לֹא הַיְינוּ דְּגוֹזֵל דְּגוֹזֵל

קָנֵי לְמַגְרֵי גְּזֵילָה בְּשִׁינּוּי מִיתָה דְּשִׁבְרָה וּלְהֵבֵי מְהַדַּר לֵיהּ שׁוֹאֵל תַּבְרֵי וְשַׁמִּין לוֹ כְּמָה הָיוּ שְׁבָרִים שָׁוִין בְּשָׁעַת שְׁבִירָה וּמְמַלְּיָא לֵיהּ דְּמֵי מַאנֵי וְהָנֵי

שׁוֹאֵל הַיְינוּ אוֹ שׁוֹכֵר הַיְינוּ אָמַר רָבָא לְפוּם חוּרְפָּא שַׁבָּשְׁתָּא מָה נַפְשָׁךְ אִי שׁוֹאֵל הַיְינוּ שְׁאֵלָה בְּבַעֲלִים הִיא אִי שׁוֹכֵר הַיְינוּ שְׂכִירוּת בְּבַעֲלִים הִיא אֶלָּא כִּי קָמִיבָּעְיָא לֵיהּ לְרַמִּי בַּר חָמָא דְּאָנַס מַתָּנָה פָּרָה וְהָדַר נִסְבָּהּ שׁוֹאֵל הַיְינוּ אוֹ שׁוֹכֵר הַיְינוּ שׁוֹאֵל הַיְינוּ וַאֲתָיָא שְׁאֵלָה בְּבַעֲלִים מִפְּקֵיעָא שְׂכִירוּת שֶׁלֹּא בְּבַעֲלִים אוֹ דִּלְמָא שׁוֹכֵר הַיְינוּ וּשְׂכִירוּת בְּרִקְיָעָא קַיְימָא וּמַאי שְׁנָא דְּאִי שׁוֹאֵל הַיְינוּ דְּאָתֵי שְׁאֵלָה בְּבַעֲלִים מִפְּקֵיעָא שְׂכִירוּת שֶׁלֹּא בְּבַעֲלִים אִי שׁוֹכֵר נַמִּי הַיְינוּ תֵּיתֵי שְׂכִירוּת בְּבַעֲלִים תֵּיפּוֹק שְׂכִירוּת שֶׁלֹּא בְּבַעֲלִים אֶלָּא כִּי קָא מִיבָּעְיָא לֵיהּ לְרַמִּי בַּר חָמָא בְּגוֹן דְּאָגַרְא אִיתֵי פָּרָה מֵעַלְמָא וְהָדְרָן נִסְבָּהּ דְּאָמְרִי שׁוֹאֵל מִשּׁוּם פְּסִידָא מִשְׁתַּלְּמָא לֵיהּ אוֹ דִּלְמָא שׁוֹכֵר לֹא תֵּיפּוֹק לֵיהּ דִּידְהַב אִשְׁתְּלָה בְּבַעֲלִים הַיְינוּ כִּי תֵּיפּוֹק לֵיהּ אַלִּיבָּא דִּי' דְּאָמַר תַּחֲלוּאֶיהָ פָּרָה לַבַּעֲלִים הָרִאשׁוֹנִים מַאי שׁוֹאֵל הַיְינוּ אוֹ שׁוֹכֵר הַיְינוּ אָמַר רָבָא בַּעַל לֹא שׁוֹאֵל הַיְינוּ וְלֹא שׁוֹכֵר הַיְינוּ אֶלָּא לוֹקֵחַ הַיְינוּ מִדְּרַבִּי יוֹסֵי בְּרִ' חֲנִינָא דְּאָמַר רַבִּי יוֹסֵי בְּרַבִּי חֲנִינָא בְּאוֹשָׁא הִתְקִינוּ הָאִשָּׁה שֶׁמָּכְרָה בְּנִכְסֵי מלוג בְּחֵיי בַּעְלָהּ וּמֵתָה הַבַּעַל מוֹצִיא מִיַּד הַלָּקוֹחוֹת בָּעֵי רָמֵי בַּר חָמָא בַּעַל בְּנִכְסֵי אִשְׁתּוֹ מִי מָעֵל אָמַר רָבָא מַאן לִימְעוֹל לִימְעוֹל בַּעַל דְּהֵיחֲרָא נִיחָא לֵיהּ דִּלְיקְנֵי אִיפּוֹרָא לֹא נִיחָא לֵיהּ דִּלְיקְנֵי תֵּימְעוֹל אֵיהִי דְּהֵיחֲרָא נַמִּי לֹא נִיחָא לָהּ דִּלְיקְנֵי נִימְעֲלָה בֵּית דִּין כִּי עָבְדוּ רַבָּנָן תַּקַּנְתָּא וְאָמְרוּ בַּעַל לוֹקֵחַ הַוֵי לְאִיסּוּרָא לֹא עָבְדִי רַבָּנָן תַּקַּנְתָּא אֶלָּא אָמַר רָבָא בַּעַל מָעֵל לְכִשְׁיוֹצִיא מִידֵי דַּהֲוָה אַמּוֹצִיא מֵעוֹת שֶׁלֹּא בְּבַעֲלִים אוֹ לְחוֹלִין אִיבָּעֵי לְהוּ פָּחֹשׁ בָּשָׂר מֵחֲמַת מָלְאָכָה מַאי אָמַר לֵיהּ הַהוּא מַרְבָּנָן וְרַב חִלְקִיָּה בְּרִיהּ דְּרַב אַוְיָא שְׁמִיטָה מִכְּלַל דְּכִי מַתָּה מֵחֲמַת מְלָאכָה מְחַיֵּיב נַיְימָא לָאו לְאוֹקְמָא בִּכְלִילְתָּא שְׁאִילְתָּה אֶלָּא אָמַר רָבָא לֹא מִיבָּעְיָא פָּחֹשׁ בָּשָׂר מֵחֲמַת מְלָאכָה דְּקַטְרִי אֶלָּא אֲפִי' מַתָּה מֵחֲמַת מְלָאכָה נַמִּי פְּטוּר דְּאָמַר לֵיהּ לָאו לְאוֹקְמָא בִּכְלִילְתָּא שְׁאִילְתָּה הַהוּא גַּבְרָא דְּשָׁאַל נַרְגָּא מֵחַבְרֵיהּ אֵיתֵיבּ אָתָא לְקַמֵּיהּ דְּרָבָא אָמַר לֵיהּ זִיל אֵייתֵי סַהֲדֵי דְּלָאו שַׁנִּית בֵּיהּ וְאִיפְּטַר נַרְגָּא מֵחַבְרֵיהּ וְאִי לֵיכָּא סַהֲדֵי מַאי ת"ש דְּהַהוּא גַּבְרָא דְּשָׁאַל נַרְגָּא מֵחַבְרֵיהּ וְאִיתֵּיבּ אָתָא לְקַמֵּיהּ דְּרַב א"ל זִיל שַׁלִּים לֵיהּ נַרְגָּא מֵעֲלֵיהּ א"ל רַב כַּהֲנָא וְרַב אַסִּי לְרַב

דינא הכי: שישלם לו כלי עשוי ומתוקן והתנן (ב"ק ד' י) גבי נזיקין תשלומי נזק במלמד שהבעלים מטפלין בבנבילה ששמין לו בהמתו שמתה ע"י זה שהזיקה לו ועליה מוסיף ומשלם דמיקון ה"נ ישומו לו שברי הראשון ועליהן ישלם דמיו וזה ילך ויטרח ויקנה לו כלי אחר: ואיפכא: דה"ל מתה מחמת מלאכה: בה"נ מאי. מי הוי מתה מחמת מלאכה או לא: דינאי קבלוהו. לא היה לו ליפול בידך: והכי. נתחמם: דינאי קבלוהו. בעל בעילות הרבה ומת: שתילא. נוטע כרמים למחצה: אומנא. מקיז דם: בפי. המספר את אנשי העיר בחסקורת: בשאילא בבעלים רבי. אם משהיה זה במלאכתו שאל הימנה בהמה באותה שעה ומתה פטור: רבנן. בני בית מדרשו: שאיל לן מר. רבינו נשאל לנו למלאכתנו ללמוד לנו תורה שיושב ומלמד לנו תורה כל היום ואם נשאל ממנו בהמה ומתה נפטר: אתון שאילתון לי. למלאכתי שבשאני חפץ להחזיל במסקה בידי: בימא דכלה. כשדורשין לפני הרגל בהלכות הרגל דלא מצי לאישתמוטי למילתא אחרית: אינהו שאילו ליה בשאר יומי. שאילו גרסינן: כודיניתא. פרידה: בבעלים. שהיה מסייע בשעת שאילה: למיסר. לראות שלא ירבו במשאה: ומתה בדרכה בי גבי. ואפ"ה חייבין דאי נמי שבקה מלאך המות בי גבי הוה קיימא בדאמרינן בפרק המפקיד (לעיל לו:) הלקך משגגבתה חייב בתשלומין: גניבה בבעלים. גניבה זו שאתה מחייבו בבעלים היא שכירותה בשעת שכירות בשנגנבה לרשותו ותניא לעיל (ד' צה:) היה עמו בשעת שאילה אין צריך להודות עמו בשעת שבורה ומתה: מתני' המשאיל אומר שאולה היא. אשאל אחת ושכר אחת קא: ביום שהיתה שאולה מתה. קאי אשאלה היום ושכרה למחר:

בשעה

אינהו שאילו ליה בשאר יומי מיריסר בר חניגא אונר בודניתיה בי חוזאי נפק לחלילי טעונה בהדהדיהו פשעו בה ומית אתו לקמיה דרבא חייבינהו אמרו ליה רבנן לרבא פשיעה בבעלים היא איכסיף לסוף מילתא דלמיסר טעונה הוא דנפק הניחא למאן דאמר פשיעה בבעלים פטור משום דכי איכסיף לא מיפשע פשיעו בה אלא איגנוב איגנוב ומתה בדרכה בי גבי חיי ואתו לקמיה דרבא וחייבינהו אמרו ליה רבנן לרבא גניבה בבעלים היא איכסיף לסוף מילתא דלמיסר טעונה הוא דנפק חיי יום ושכרה חצי יום שאלה חצי יום ושכרה למחר שאלה מתה בי"ום שכר אחת ומתה המשאיל אומר שאולה היא איכסיף לסוף מילתא דלמיסר טעונה הוא דנפק: מתני' השואל את הפרה שאלה חצי יום ושכרה חצי יום שאלה היום ושכרה למחר שאלה מתה בי"ום שכר אחת ומתה המשאיל אומר שאולה היא איכסיף לסוף מילתא דלמיסר טעונה הוא דנפק:

בשעה

שבועה ביניהם וקשה ל"י דאמאי צריך לאוקומי הכי דבלאו הכי חייב ליה מחויב שבועה על ידי גלגול דאמר ליה משכיר אישתבע לי מירתת דכדרכה מתה וע"י גלגול צריך לישבע דשבורה מתה ואינו יכול לישבע דהא קאמר איני יודע ומתוך שאינו יכול לישבע משלם דה"ג מפרש בגמ' מתניתין דקתני זה אומר שאולה וזה אומר שבורה ישבע שבורה מתה שנשבע על ידי גלגול וכן במציעתא השואל אומר שבורה מתה והלכה אומר איני יודע פטור דאמאי פטור לימא ליה אישתבע לי דכדרכה מתה ועל ידי גלגול אירצייך לישבע דשבורה מתה דאף על פי שהמשכיר טוען קפץ יכול הוא להשביע שומר על ידי גלגול מן התורה דגמרינן מסוזה בבריית בפ"ק דקדושין (דף כח. ושם) ובסיפא בפ' הקדוש (דף כט. ושם) אומר איני יודע אמאי יחלוקו נימא מתוך שאינו יכול לישבע ע"י גלגול משלם ונראה לר"י דאין מגלגלין אלא בשנתבע טוען ודאי דומיא דסוזה שטוענת ודאי אבל ברישא וסיפא שהנתבע טוען שמא אין מגלגלין דלא הוי דומיא דסוזה אך קשה מציעתא שהשומר טוען ודאי ואור"י דמיירי בשאמאמינו המשאיל במה שאומר שכדרכה מתה ואינו מזקיקו לישבע על כך ואינו תימה דלא הוי דומיא דסיפא דזה אומר שאולה היא שכורה דמיירי בשאינו מאמינו דאורחא הוא דמיקלא דהמשאיל רואה שהשומר משקר אין רגיל להאמינו אבל במציעתא רגיל הוא להאמינו כיון שהוא אינו יודע אם משקר אי נמי בוכלה מיירי בשהמשאיל יודע שמתה בדרכה ובסיפא עושה עצמו כלא יודע לפי שרואה להשביעו ע"י גלגול ששכורה מתה כדי שיזכה להאמת שהוא יודע ודאי ששאולה מתה אבל במציעתא אינו רוצה להשביעו ולגלגל עליו אחרי שהוא משוסף ויכול להיות שהוא שאולה אומר אמת ואם תאמר והיכי מגלגלין שבועה לעולם דאפילו בשנתבע טוען ודאי יהא נאמן במיגו דאי בעי אומר אינו יודע וי"ל דאין זה מיגו דאין אדם עושה עצמו ברצון משוסף כי אז נראה שהתובע אומר אמת שטוענו ברי והוא טוען איני יודע ועו"י דאין מגלגלין בשטוען תובע טענת שמא אלא בדבר דדומה קצת כגון טענת אריסין ואפוטרופסין דשבועות (דף מח: ושם) שרגילין ליתנות משל חבריהם משום דמורו הרבים דבראמרינן התם ובכגון טוקה שרגילים לדבר שקניה ונטהרה ויש לחוש שמא זינחה גם באריסין ולכך אין מגלגלין במתניתין אלא ע"י טענת ודאי ואם תאמר על טענת ודאי מגלגלין אפילו על דבר שאינו דומה אמת כיון דבגלגול מסוזה נפקא לן וי"ל דילפינן בקדושין מעיקרא ממון בקל וחומר

פחת דמשאיל כמו דניזקין וכן פ' ריב"ם אלא שהוסיף ופ' דפליגי אפילו הכיכא פחת דלרב שנשבר כלי ברשות שואל פותחין לו שישלם לו דמי נרגא מעליא ואין מלמדין אותו לשלם השברים ומ"מ אם רצה לשלם בחשבון שלם אבל לרב בהנא ולרב אסי מלמדין משאיל לשלם השברים כיון שהם ברשות משאיל ואהא דאמר בירושלמי מנין שאין שמין לא לגנב ולא לגזלן ואמר ר' אבא בר ממל חיים שנים ישלם ולא מתים עד כאן בגניבה בגזילה מנין א"ר בון והשיב את הגזלה אשר גזל לאו היינו שישלם לו חיים ממש בהמתה אחרת ולא סובין אלא ה"ק חיים שנים ישלם שאם עודם חיים והוזלו יחזירם כמו שהם אבל הוזלו מתים צריך ליתן פחת א"נ חיים שישלם הכל משלם בלא פחת כמו (ב"ק ד' סה.) אחזייה לקרן כעין שגנב וכן משמע בירושלמי דקתני דהתם קאמר מנין שאין הבעלים מטפלים בבנבילה א"ר אבא בר ממל חיים שנים ישלם ולא מתים משמע דבבפחת בעלים אייתי ולפי זה הא דלעיל ר"א בפ"ק דבבא קמא (דף יא.) דקאמר שמין לגנב ולגזלן יש להוכיח דשיעור אינו קונה ולקמן הני פחת לבעלים וא"ת הר' אליעזר גופיה במרובדה (ב"ק דף סח.) קאמר תדע שהרי גניבה הני יאוש בעלים בו' מה שביארה דאהנו מעשיו אף מכירה אהנו מעשיו תיכוי אהנו מעשיו דשביחה אי שיעור אינו קונה אלמא משמע דאהני מעשיו שקנאה בשיעור מעשה ור"ל דאהנו מעשיו לאו דאהנו לענין קנין אלא דאהנו לענין לסלקן ולהפסיד ממון בטביחת הבהמה א"נ הא דאית דליה דשינוי לא קני היינו במתה מאליה או נרבע דאיתברי מאליו אבל ביידים כגון טביחה קני בשינוי מעשה: כי האי גוונא מאי. תימה מאי קמבעי ליה הלא מתה מתוך מחמת מלאכה וי"ל דאיבעי ליה אם שינה במה שהוליכה למקום שהרבה עבדים מצויין אבל אין לו לשמור שלא יהרגוהו:

ומתה בדרכה בי גבי. ואם תאמר מה צריך לומר דמתה בי גבי דיש לומר משום דבזה טעו אותם שסברו שמתה בפשיעה:

שאלה חצי היום ושכרה חצי היום. לא זו אף זו שקרני לא מיבעיא שאלה חצי היום ושכרה חצי היום שהכל ביום אחד וחשיב דרך דמסוגא ולהכי קתני בסיפא זה אומר איני יודע זה אומר איני יודע אפי' שאלה היום ושכרה למחר איה לן למימר יחלוקו ולא מיבעיא בפרה אחת דספיקא רבה היא אלא אפילו בשתי פרות יחלוקו: ביום שהיתה שאולה מתה ביום שהיתה שאולה אומר איני יודע חייב. בגמרא מוקי לה ר"נ בשיש עסק

בְּשָׁעָה שֶׁהָיְתָה שְׁאוּלָה מֵתָה וְהַלָּה אוֹמֵר אֵינִי יוֹדֵעַ חַיָּיב הַשּׂוֹכֵר אוֹמֵר שְׂכוּרָה מֵתָה בַּיּוֹם שֶׁהָיְתָה שְׂכוּרָה מֵתָה בְּשָׁעָה שֶׁהָיְתָה שְׂכוּרָה מֵתָה וְהַלָּה אוֹמֵר אֵינִי יוֹדֵעַ פָּטוּר זֶה אוֹמֵר שְׁאוּלָה וְזֶה אוֹמֵר שְׂכוּרָה יִשָּׁבַע הַשּׂוֹכֵר שֶׁשְּׂכוּרָה מֵתָה זֶה אוֹמֵר אֵינִי יוֹדֵעַ וְזֶה אוֹמֵר אֵינִי יוֹדֵעַ יַחֲלוֹקוּ: **גמ'** שָׁמְעַתְּ מִינַּהּ מָנֶה לִי בְּיָדְךָ וְהַלָּה אוֹמֵר אֵינִי יוֹדֵעַ חַיָּיב לֵימָא תֶּהֱוֵי תְּיוּבְתָּא דְּרַב נַחְמָן דְּאִיתְּמַר מָנֶה לִי בְּיָדְךָ וְהַלָּה אוֹמֵר אֵינִי יוֹדֵעַ רַב הוּנָא וְרַב יְהוּדָה אָמְרֵי חַיָּיב רַב נַחְמָן וְרַבִּי יוֹחָנָן אָמְרֵי פָּטוּר כִּדְאָמַר רַב נַחְמָן כְּגוֹן שֶׁיֵּשׁ עֵסֶק שְׁבוּעָה בֵּינֵיהֶן ה"נ כְּגוֹן שֶׁיֵּשׁ עֵסֶק שְׁבוּעָה בֵּינֵיהֶן ה"ד עֵסֶק שְׁבוּעָה כִּדְרָבָא

דאמר

בְּשָׁעָה שֶׁהָיְתָה שְׁאוּלָה מֵתָה. קָאֵי אַשְּׁאֵלָה חֲצִי הַיּוֹם וְשָׂכְרָהּ חֲצִי הַיּוֹם: חַיָּיב. לְשַׁלֵּם דְּבָרִי וְשֶׁמָּא בָּרִי עָדִיף: יִשָּׁבַע הַשּׂוֹכֵר. וּלְקַמָּן פָּרִיךְ מַה שֶּׁטְּעָנוֹ לֹא הוֹדָה לוֹ וְהֵיכָא כְּתוּבָה שְׁבוּעָה זוֹ: יַחֲלוֹקוּ. קָסָבַר מָמוֹן הַמּוּטָל בְּסָפֵק חוֹלְקִין: **גמ'** רַב הוּנָא וְרַב יְהוּדָה אָמְרֵי חַיָּיב. בָּרִי וְשֶׁמָּא בָּרִי עָדִיף: פָּטוּר. אוֹקֵי מָמוֹנָא בְּחֶזְקַת מָרֵיהּ וְלָא תַּפְקִיעַ מִסְּפֵיקָא: שֶׁיֵּשׁ עֵסֶק שְׁבוּעָה בֵּינֵיהֶן. שֶׁנִּתְחַיֵּיב לוֹ שְׁבוּעָ' בְּטַעֲנָתוֹ וְהוּא אֵינוֹ יָכוֹל לִישָּׁבַע דְּהָא אֵינוֹ יוֹדֵעַ קָאָמַר:

אלא

וְחוֹמֶר מִסּוֹטָה שֶׁלֹּא נִתְּנָה לְתָבְעָהּ בְּעֵד אֶחָד וּבָתַר הָכֵי קָאָמַר אַשְׁכְּחָן וַדַּאי סָפֵק מְנָלַן פִּי' אע"ג דְּבְסוֹטָה מְגַלְגְּלִין עַל סָפֵק זֶהוּ בִּשְׁבִיל שֶׁגַּם עִיקַּר הַשְּׁבוּעָה בָּאָה עַל טַעֲנַת סָפֵק וּלְכָךְ מְגַלְגְּלִין מִסָּפֵק דַּהֲוֵי כְּעֵין הָעִיקָּר אֲבָל מָמוֹן שֶׁעִיקַּר הַשְּׁבוּעָה אֵינָהּ בָּאָה אֶלָּא עַל טַעֲנַת וַדַּאי מְנָלַן שֶׁיְּגַלְגְּלוּ עַל סָפֵק תָּנֵי דְּבֵי ר' יִשְׁמָעֵאל נֶאֶמְרָה שְׁבוּעָה בַּחוּץ וְנֶאֶמְרָה שְׁבוּעָה בִּפְנִים כו' וְהַשְׁתָּא לֹא מַצְרְכִינַן תּוּ לְק"ו אֶלָּא מִגְּזֵירָה שָׁוָה דִּשְׁבוּעָה שְׁבוּעָה יַלְפִינַן לְכוּלָּהּ מִילְּתָא וְהַשְׁתָּא יַלְפִינַן דִּמְגַלְגְּלִין אֲפִי' עַל טַעֲנַת סָפֵק כְּמוֹ בְּסוֹטָה אע"ג דִּבְמָמוֹן לֹא הֲוָה כְּעֵין עִיקַּר הַשְּׁבוּעָה וְיַלְפִינַן נַמִּי דִּמְגַלְגְּלִין בְּטַעֲנַת וַדַּאי אֲפִי' בְּדָבָר שֶׁאֵינוֹ דּוֹמֶה כֵּיוָן דְּהַוְיָא כְּעֵין הָעִיקָּר כְּמוֹ בְּסוֹטָה דִּמְגַלְגְּלִין כְּעֵין הָעִיקָּר:

הַשּׂוֹכֵר אוֹמֵר שְׂכוּרָה מֵתָה וְהַלָּה אוֹמֵר אֵינִי יוֹדֵעַ פָּטוּר. וְאַף עַל גַּב דִּבְכָל שְׁבוּעַת שׁוֹמְרִים הַמַּפְקִיד מַשְׁבִּיעוֹ מִסָּפֵק שֶׁהוּא אֵינוֹ יוֹדֵעַ אִם נֶאֶנְסָה הָכָא שֶׁאֵין יוֹדֵעַ אִם מֵתָה הַשְּׁאוּלָה אֵין לְהַשְׁבִּיעוֹ מִסָּפֵק דַּהֲוֵי כְּאִילּוּ אוֹמֵר הַמַּשְׁאִיל סָפֵק לִי אִם הִשְׁאַלְתִּיךָ אִם לַאו שֶׁעַל אוֹתָהּ טַעֲנָה אֵין הַשּׁוֹאֵל חַיָּיב לִישָּׁבַע וְעוֹד דְּהָכָא אֲפִי' מַשְׁאִיל אוֹמֵר בָּרִי אַמְרִי' דְּאֵינוֹ נִשְׁבָּע אֶלָּא ע"י גִּלְגּוּל:

וְהַלָּה אוֹמֵר אֵינִי יוֹדֵעַ פָּטוּר. וְא"ת לְרַב הוּנָא וּלְרַב יְהוּדָה דְּאַמְרֵי בָּרִי וְשֶׁמָּא בָּרִי עָדִיף אַמַּאי אִצְטְרִיךְ לְמִיתְנֵי הָכָא דְּפָטוּר דְּהַשְׁתָּא בְּרֵישָׁא אַשְׁמוּעִינָן דְּבָרִי עָדִיף לְהוֹצִיא כ"ש הָכָא דִּלְהַחֲזִיק וְי"ל דְּאַיְּידֵי דְּתָנָא בְּרֵישָׁא דְּבָרִי עָדִיף חַיָּיב הַשּׁוֹאֵל תָּנָא נַמִּי סֵיפָא דְּכִי הֲוֵי אִפְּכָא דְּפָטוּר הַשּׁוֹאֵל אִי נַמִּי דְּבָרִי דְּמַשְׁאִיל עָדִיף מִבָּרִי דְּשׁוֹאֵל וְכֵן שֶׁמָּא דְּמַשְׁאִיל עָדִיף מִדְּשׁוֹאֵל וּלְהָכֵי אִיצְטְרִיךְ סֵיפָא לְאַשְׁמוּעִינָן דַּאֲפִילּוּ בָּרִי דְּשׁוֹאֵל דְּלָא חָשִׁיב כּוּלֵּי הַאי עֲדִיפָא מִשֶּׁמָּא דְּמַשְׁאִיל:

לֵימָא תֶּהֱוֵי תְּיוּבְתָּא דְּרַב נַחְמָן. וְא"ת וְהָא מַתְנִיתִין מוֹקֵי לַהּ בְּסָמוּךְ כְּסוּמְכוּס דְּלָא אָזִיל בָּתַר חֲזָקָה וְאִית לֵיהּ מָמוֹן הַמּוּטָל בְּסָפֵק חוֹלְקִין וּלְהָכֵי לְדִידֵיהּ כִּי אִיכָּא בָּרִי וְשֶׁמָּא הֲוֵי בָּרִי עָדִיף אֲפִילּוּ לְהוֹצִיא וְרַב נַחְמָן כְּרַבָּנָן דְּאִית לְהוּ הַמּע"ה אִי נַמִּי רַב נַחְמָן אָתֵי שַׁפִּיר כְּסוּמְכוּס דְּמוֹדֶה סוּמְכוּס הֵיכָא דְּלֵיכָּא דְּרָרָא דְּמָמוֹנָא דְּהַמּע"ה וְי"ל דְּלְסוּמְכוּס דְּאִית לֵיהּ מָמוֹן הַמּוּטָל בְּסָפֵק חוֹלְקִין הֲוֵי כְּאִילּוּ תַּרְוַיְיהוּ מוּחְזָקִין בּוֹ וְכֵיוָן דִּלְדִידֵיהּ אַהֲנֵי בָּרִי נֶגֶד שֶׁמָּא וְחַיָּיב הַכֹּל הָכֵי נַמִּי הֲוֵי לֵיהּ לְמֵימַר לְרַבָּנָן דְּאַהֲנֵי נַמִּי בָּרִי נֶגֶד שֶׁמָּא לְכָל הַפָּחוֹת לוֹמַר שֶׁיַּחֲלוֹקוּ:

וְהַלָּה אוֹמֵר אֵינִי יוֹדֵעַ. דַּוְקָא שֶׁאוֹמֵר אֵינִי יוֹדֵעַ אִם הִלְוִיתַנִי וְאֵינִי יוֹדֵעַ אִם הֶחֱזַרְתִּי לָךְ מַתְנִיתִין הִיא בְּהַגּוֹזֵל בַּתְרָא (ב"ק דף קיח.) דְּחַיָּיב וּמ"מ פָּרִיךְ שַׁפִּיר לְרַב נַחְמָן מִמַּתְנִיתִין דְּאע"ג דְּמוֹדֶה שֶׁמָּסַר לוֹ שְׁתֵּי פָּרוֹת כֵּיוָן שֶׁמַּחֲזִיר אַחַת הֲוָה כְּאִילּוּ אוֹמֵר אֵינִי יוֹדֵעַ אִם הִשְׁאַלְתַּנִי אִם לַאו וְכֵן בְּפָרָה אַחַת כְּשֶׁאֵינוֹ יוֹדֵעַ אִם מֵתָה בְּעוֹדָהּ שְׁאוּלָה:

רַב הוּנָא וְרַב יְהוּדָה אַמְרֵי חַיָּיב בָּרִי וְשֶׁמָּא בָּרִי עָדִיף. תֵּימַהּ דִּבְרֵישׁ שׁוֹר שֶׁנָּגַח אֶת הַפָּרָה (שם דף מו. ושם ד"ה דאפי') אָמַר רַב יְהוּדָה אָמַר שְׁמוּאֵל זוֹ דִּבְרֵי סוּמְכוּס אֲבָל חֲכָמִים אוֹמְרִים זֶה כְּלָל גָּדוֹל בַּדִּין הַמּע"ה מַאי כְּלָל גָּדוֹל אֲפִילּוּ נִיזָּק אוֹמֵר בָּרִי וּמַזִּיק אוֹמֵר שֶׁמָּא וְאֵין לוֹמַר דְּרַב יְהוּדָה דְּהָכָא כְּסוּמְכוּס וְהָתָם אַיְּירֵי אַלִּיבָּא דְּרַבָּנָן דְּאִי לְסוּמְכוּס אַהֲנֵי בָּרִי לְרַבָּנָן נַמִּי מְהַנֵּי כְּדְפָרִישִׁית לְעֵיל וְעוֹד דְּהָכָא בְּמָנֶה לִי בְּיָדְךָ דְּלֵיכָּא דְּרָרָא דְּמָמוֹנָא לָא פָּלִיג סוּמְכוּס וְי"ל דְּדַוְקָא הָכָא אִית לֵיהּ לְרַב יְהוּדָה דְּבָרִי עָדִיף דַּהֲוֵי בָּרִי טוֹב וְשֶׁמָּא גָּרוּעַ אֲבָל גַּבֵּי נִיזָּק הֲוֵי בָּרִי גָּרוּעַ דִּלְפִי שֶׁיּוֹדֵעַ שֶׁהַמַּזִּיק לֹא הָיָה שָׁם וְלֹא יַכְחִישֶׁנּוּ טוֹעֵן בָּרִי וְהַשֶּׁמָּא שֶׁל מַזִּיק נַמִּי טוֹב הוּא שֶׁלֹּא הָיָה לוֹ לֵידַע וּלְכָךְ מוֹדֶה רַב יְהוּדָה הָתָם דְּלָאו בָּרִי עָדִיף וְא"ת בְּיֵשׁ נוֹחֲלִין (ב"ב דף קלה. ושם ד"ה אביי) גַּבֵּי הָאוֹמֵר זֶה אָחִי אֵינוֹ נֶאֱמָן וּמַסִּיק דְּאַמְרֵי אַחִין אֵין אָנוּ יוֹדְעִין וְקָאָמַר זֹאת אוֹמֶרֶת מָנֶה לִי בְּיָדְךָ וְהַלָּה אוֹמֵר אֵינִי יוֹדֵעַ פָּטוּר וְהֵיכִי דַּיֵּיק הָא הָתָם מוֹדוּ כ"ע דְּפָטוּר לְפִי שֶׁבָּרִי שֶׁלּוֹ גָּרוּעַ וְשֶׁמָּא שֶׁלָּהֶן טוֹב שֶׁיּוֹדֵעַ שֶׁהָאַחִין אֵינָן מַכִּירִין בּוֹ אִם הוּא אֲחִיהֶם וְי"ל דְּהָתָם נַמִּי יָרֵא שֶׁמָּא הַיּוֹם אוֹ מָחָר יִשְׁאֲלוּ וְיֵדְעוּ שֶׁשִּׁיקֵּר וְכֵן בְּפ' הַבַּיִת וְהָעֲלִיָּיה (לקמן דף קטז: ושם) אִם הָיָה מַכִּיר מִקְצָת אֲבָנָיו נוֹטְלָן וּמַסִּיק וְהַלָּה מַה טּוֹעֵן אֵינִי יוֹדֵעַ וְקָאָמַר לֵימָא תֶּהֱוֵי תְּיוּבְתָּא דְּמ"ד מָנֶה לִי בְּיָדְךָ כו' פָּטוּר מַשְׁמַע דִּלְמ"ד חַיָּיב א"ש הָתָם נַמִּי הֲוֵי בָּרִי טוֹב שֶׁרְגִילוּת לְהַכִּיר אֲבָנִים אֲפִילּוּ אֵין בָּהֶם סִימָן וְכֵן מַשְׁמַע הָתָם דְּמוֹקֵי לַהּ כְּשֶׁיֵּשׁ עֵסֶק שְׁבוּעָה בֵּינֵיהֶן וּמִתּוֹךְ שֶׁאֵינוֹ יָכוֹל לִישָּׁבַע מְשַׁלֵּם וְאִי אֵין רְגִילוּת לְהַכִּירוֹ לֹא מְשַׁלֵּם כְּמוֹ בְּיוֹרְשִׁים דְּלָא אַמְרִינַן בְּהוּ מִתּוֹךְ שֶׁאֵינוֹ יָכוֹל לִישָּׁבַע מְשַׁלֵּם מִשּׁוּם דְּלָא הֲוֵי לְהוּ לֵידַע וּמִשּׁוּם הָכֵי נַמִּי בְּנִיזָּק אוֹמֵר בָּרִי וּמַזִּיק אוֹמֵר שֶׁמָּא לֹא אַמְרִינַן מִתּוֹךְ שֶׁאֵינוֹ יָכוֹל לִישָּׁבַע מְשַׁלֵּם דְּלָא הֲוָה לֵיהּ לֵידַע דְּהָא מוֹדֶה מִקְצָת הוּא שֶׁמּוֹדֶה בְּפָרָה אֲבָל קָשֶׁה בְּפֶרֶק קַמָּא דִּכְתוּבּוֹת (דף יב: ושם ד"ה ר"ה) דְּפָסִיק שְׁמוּאֵל כְּרַבִּי שִׁמְעוֹן בֶּן גַּמְלִיאֵל דְּאָמַר הִיא נֶאֱמֶנֶת לוֹמַר מִשֶּׁאֵרַסְתַּנִי נֶאֱנַסְתִּי וְקָאָמַר אַבַּיֵּי הָא דְּרַב יְהוּדָה דְּאָמַר מָנֶה לִי בְּיָדְךָ וְהַלָּה אוֹמֵר אֵינִי יוֹדֵעַ חַיָּיב דִּשְׁמוּאֵל הִיא דְּפָסִיק כְּר"ג וַהֲלֹא רַב יְהוּדָה וּשְׁמוּאֵל מוֹדוּ הֵיכָא דְּבָרִי גָּרוּעַ וְשֶׁמָּא טוֹב לֹא אָמַר בָּרִי עָדִיף גַּבֵּי נִיזָּק וְהָתָם בָּרִי דִּידַהּ רַע וְשֶׁמָּא שֶׁלּוֹ טוֹב שֶׁאֵינוֹ יוֹדֵעַ כְּלָל מָתַי נֶאֶנְסָה וְי"ל דְּאַבַּיֵּי דְּאָמַר הָא דְּרַב יְהוּדָה דִּשְׁמוּאֵל הִיא אִית לֵיהּ דִּכְלָל גָּדוֹל בַּדִּין אָתָא כִּדְקָאָמַר בְּרֵישׁ הַפָּרָה (ב"ק דף מו.) א"נ לְכִי הָא לְמוֹכֵר שׁוֹר וְנִמְצָא נַגְחָן וְלָא לְנִיזָּק בָּרִי וּלְמַזִּיק שֶׁמָּא וְא"ת אע"ג דְּדָחֵי בִּכְתוּבּוֹת הַהִיא דר"ג אַכַּתִּי הָא דְּרַב יְהוּדָה דְּרַב וּשְׁמוּאֵל הִיא דְּאִית לְהוּ בְּפ' כָּל הַנִּשְׁבָּעִין (שבועות דף מז. ושם) דְּלָא אַמְרִינַן מִתּוֹךְ שֶׁאֵינוֹ יָכוֹל לִישָּׁבַע מְשַׁלֵּם א"כ סַבְרֵי בְּמָנֶה לִי בְּיָדְךָ וְהַלָּה אוֹמֵר אֵינִי יוֹדֵעַ חַיָּיב דְּאִי לָאו הָכֵי תִּקְשֵׁי לְהוּ מַתְנִיתִין דְּהָכָא דְּלָא מָצֵי לְשַׁנּוּיֵי בְּשֶׁיֵּשׁ עֵסֶק שְׁבוּעָה בֵּינֵיהֶם כִּדְפָרִישִׁית וְי"ל דְּסַבְרֵי שַׁפִּיר פָּטוּר וּמַתְנִי' דְּאוּקְמָא בְּשֶׁיֵּשׁ עֵסֶק שְׁבוּעָה בֵּינֵיהֶם כְּבָרַיְיתָא דְּתָנֵי ר' אַמֵּי הָתָם דְּדָרִישׁ בֵּין שְׁנֵיהֶם וְלֹא בֵּין הַיּוֹרְשִׁין וְאִינְהוּ דָּרְשֵׁי בֵּין שְׁנֵיהֶם שֶׁהַשְּׁבוּעָה חָלָה עַל שְׁנֵיהֶן כִּדְתָנָא ר"ש בֶּן טַרְפוֹן כִּדְהָתָם וְא"ת לְרַב וּשְׁמוּאֵל דְּפָטְרֵי בְּנ' יָדַעְנָא וְנ' לָא יָדַעְנָא מוֹדֶה בְּמִקְצָת אַמַּאי חַיָּיב יְהֵא נֶאֱמָן בַּמֶּה שֶׁכּוֹפֵר בְּמִיגּוֹ דְּאִי בָּעֵי אוֹמֵר אֵינִי יוֹדֵעַ וְי"ל דְּאֵין אָדָם טוֹעֵן בִּרְצוֹן אֵינִי יוֹדֵעַ כְּדְפָרִישִׁית בְּמַתְנִי':

רַב נַחְמָן וְר' יוֹחָנָן אַמְרֵי פָּטוּר. בְּבָבָא קַמָּא (דף קיח. ושם) וּבְפ"ק דִּכְתוּבּוֹת (דף יב: ושם) פֵּי' בְּקוּנְטְרֵס פָּטוּר הַיְינוּ קוֹדֶם שֶׁנִּיתְקְנָה שְׁבוּעַת הֶיסֵּת אֲבָל אַחַר שֶׁנִּיתְקְנָה שְׁבוּעַת הֶיסֵּת חַיָּיב לִישָּׁבַע שֶׁאֵינוֹ יוֹדֵעַ דְּאל"כ כָּל נִתְבָּע יֹאמַר אֵינִי יוֹדֵעַ וְיִהְיֶה פָּטוּר מִכְּלוּם:

ה"נ כְּגוֹן שֶׁיֵּשׁ עֵסֶק שְׁבוּעָה בֵּינֵיהֶם. מ"מ בִּמְצִיעָתָא שֶׁשּׂוֹכֵר טוֹעֵן בָּרִי וּמַשְׁאִיל שֶׁמָּא פָּטוּר הַשּׂוֹכֵר מִשְּׁבוּעָה שֶׁאֵין הַמַּשְׁאִיל יָכוֹל לְהַשְׁבִּיעוֹ מִסָּפֵק אע"פ שֶׁמּוֹדֶה לוֹ בְּמִקְצָת וְא"ת דְּמַשְׁמַע הָכָא דְּאִית לֵיהּ לְרַב נַחְמָן מְחוּיָּב שְׁבוּעָה וְאֵין יָכוֹל לִישָּׁבַע מְשַׁלֵּם וּבְפ' כָּל הַנִּשְׁבָּעִין (שבועות דף מז. ושם ד"ה הלכתא) גַּבֵּי הָיוּ שְׁנֵיהֶן חֲשׁוּדִין עַל הַשְּׁבוּעָה חָזְרָה שְׁבוּעָה לִמְקוֹמָהּ דִּבְרֵי ר"מ ר' יוֹסֵי אוֹמֵר יַחֲלוֹקוּ וּפְלִיג רַב נַחְמָן אר' אַבָּא דְּסָבַר הָתָם כְּמ"ד חָזְרָה שְׁבוּעָה לִמְקוֹמָהּ וּמְפָרֵשׁ ר' אַבָּא דְּהַיְינוּ לַמְחוּיָּב לָהּ וּמִתּוֹךְ שֶׁאֵין יָכוֹל לִישָּׁבַע מְשַׁלֵּם וְקָאָמַר הָתָם עָבַד רַב נַחְמָן עוּבְדָּא דְּיַחֲלוֹקוּ כְּר' יוֹסֵי וְי"ל דְּמוֹקֵי מַתְנִיתִין דְּהָכָא כְּר"מ וּמְפָרֵשׁ לִמְקוֹמָהּ הַיְינוּ לַמְחוּיָּב לָהּ כִּדְפָרִישׁ ר' אַבָּא אֲבָל אִיהוּ סָבַר כְּר' יוֹסֵי אֲבָל קָשֶׁה דִּבְח"ה (ב"ב דף לד. ושם ד"ה וכל) מַשְׁמַע דַּהֲלָכָה כְּר' אַבָּא דְּאַיְיתוּ אָמוֹרָאֵי בָּתְרָאֵי מִינֵּיהּ רְאָיָה לִפְסוֹק הֲלָכָה וְקַיְ"ל כְּרַב נַחְמָן בְּדִינֵי וְעוֹד דִּבְפ' כָּל הַנִּשְׁבָּעִין (שבועות דף מז. ושם. ד"ה מתוך) גַּבֵּי יְתוֹמִים מִיְּתוֹמִים לֹא יִפָּרְעוּ אֶלָּא בִּשְׁבוּעָה דְּאַמְרֵי רַב וּשְׁמוּאֵל לֹא שָׁנוּ אֶלָּא שֶׁמֵּת מַלְוֶה בְּחַיֵּי מַלְוֶה לוֹוֶה אֲבָל מֵת לוֶֹה בְּחַיֵּי מַלְוֶה כְּבָר נִתְחַיֵּיב מַלְוֶה לִבְנֵי לוֹוֶה שְׁבוּעָה וְאֵין אָדָם מוֹרִישׁ שְׁבוּעָה לְבָנָיו דְּסַבְרֵי דְּלָא אַמְרִינַן מִתּוֹךְ שֶׁאֵינוֹ יָכוֹל לִישָּׁבַע אוֹ תּוֹבֵעַ אוֹ נִתְבָּע מְשַׁלֵּם אֶלָּא פָּטוּר וּפְלִיגֵי אַדְּר' אֶלְעָזָר דְּאָמַר יוֹרְשִׁין נִשְׁבָּעִין שְׁבוּעַת יוֹרְשִׁין וְנוֹטְלִין וְסָבַר ר"א כְּר' אַבָּא דְּמִתּוֹךְ שֶׁאֵינוֹ יָכוֹל לִישָּׁבַע מִי שֶׁהוּא תּוֹבֵעַ אוֹ נִתְבָּע מְשַׁלֵּם הַנִּתְבָּע וְקָאָמַר הָתָם (דף מח:) כֵּיוָן דְּלָא אִיתְּמַר הִלְכְתָא לֹא כְּמָר וְלָא כְּמָר דְּעָבַד כְּרַב וּשְׁמוּאֵל עָבַד דְּעָבַד כְּר"א עָבַד מַשְׁמַע דְּרַב וּשְׁמוּאֵל עִיקָּר הֲוֵי כְּמוֹ דְּר' אַבָּא וְהָתָם אֵינוֹ מַזְכִּיר דְּרַב נַחְמָן וְלָא מִסְתַּפֵּק אֶלָּא בְּרַב וּשְׁמוּאֵל וּדְר"א וְנִרְאֶה לר"ת דְּבִנְסְכָא וּבְנ' לָא יָדַעְנָא הִלְכְתָא כְּר' אַבָּא דְּמִתּוֹךְ שֶׁאֵינוֹ יָכוֹל לִישָּׁבַע מְשַׁלֵּם וְהָתָם מוֹדֶה אֲפִי' רַב נַחְמָן וּכְשֶׁשְּׁנֵיהֶן חֲשׁוּדִים הֲלָכָה כְּרַב נַחְמָן וְר' אַבָּא נַמִּי מוֹדֶה הָתָם דְּיַחֲלוֹקוּ וְטַעְמָא מִשּׁוּם דְּהָתָם שְׁנֵיהֶם הָיוּ מְחוּיָּבִין שְׁבוּעָה וְאֵין יְכוֹלִין לִישָּׁבַע וּלְכָךְ שְׁנֵיהֶם מַפְסִידִין כָּל אֶחָד חֲצִי מִטַּעַם דְּר' אַבָּא כֵּיוָן דְּאֵינוֹ יָכוֹל לִישָּׁבַע הַנִּתְבָּע מְשַׁלֵּם וְהַתּוֹבֵעַ לֹא יִטּוֹל וּלְכָךְ יַחֲלוֹקוּ וְהָא דְּקָאָמַר הָתָם רַבּוֹתֵינוּ שֶׁבְּא"י דְּאַמְרֵי חָזְרָה שְׁבוּעָה לַמְחוּיָּב לָהּ וּמַיְיתֵי מִנַּסְכָא דְּר' אַבָּא לַאו מִשּׁוּם דְּר' אַבָּא סָבַר כְּרַבִּי מֵאִיר אֶלָּא דְּמוּכָח מִדִּבְרֵי ר' אַבָּא דְּסָבַר בְּנַסְכָא מִתּוֹךְ שֶׁאֵינוֹ יָכוֹל לִישָּׁבַע מְשַׁלֵּם יֵשׁ לָנוּ לוֹמַר דְּאִיהוּ נַמִּי פֵּי' מִילְּתֵיהּ דְּרַבִּי מֵאִיר לִמְקוֹמָהּ לַמְחוּיָּב לָהּ וְדַוְקָא בְּחָשׁוּד הַמְחוּיָּב שְׁבוּעָה דְּאוֹרַיְיתָא אֲבָל בִּשְׁבוּעָה דְּרַבָּנָן כְּגוֹן פּוֹגֵם שְׁטָרוֹ וּפוֹגֶמֶת כְּתוּבָּתָהּ וּמֵתָה וְנָפְלוּ קַמֵּי יַתְמֵי לֹא אַמְרִינַן מִתּוֹךְ שֶׁאֵינוֹ יָכוֹל לִישָּׁבַע מַפְסִידִין דְּאָמַר רַב פָּפָּא (שם) הַפּוֹגֵם שְׁטָרוֹ וּמֵת יוֹרְשָׁיו נִשְׁבָּעִין וְנוֹטְלִין הַיְינוּ טַעְמָא דִּבִשְׁבוּעָה דְּרַבָּנָן לֹא אַמְרִינַן מִתּוֹךְ שֶׁאֵינוֹ יָכוֹל לִישָּׁבַע מְשַׁלֵּם כִּדְמַשְׁמַע לְעֵיל פֶּרֶק קַמָּא (דף ה.) גַּבֵּי הַהוּא רַעְיָא לְבַד מִיְּתוֹמִים

מן

דְּאָמַר רָבָא מָנֶה לִי בְּיָדְךָ וְהַלָּה אוֹמֵר אֵין לְךָ בְּיָדִי אֶלָּא חֲמִשִּׁים וְהַשְּׁאָר אֵינִי יוֹדֵעַ מִתּוֹךְ שֶׁאֵינוֹ יָכוֹל לִישָּׁבַע מְשַׁלֵּם מַשְׁכַּחַת לָהּ רֵישָׁא בְּב׳ וְסֵיפָא בְּג׳ רֵישָׁא בְּב׳ דְּא״ל ב׳ פָּרוֹת מָסַרְתִּי לְךָ פַּלְגֵיהּ דְּיוֹמָא בִּשְׁאֵילָה וּפַלְגֵיהּ דְּיוֹמָא בִּשְׂכִירוּת אִי נַמִּי חַד יוֹמָא בִּשְׁאֵילָה וְחַד יוֹמָא בִּשְׂכִירוּת וּמֵתוּ תַּרְוַיְיהוּ בְּעִידָּן שְׁאֵילָה וְא״ל שׁוֹאֵל חֲדָא אֵין בְּעִידָּן שְׁאֵילָה מֵתָה וְאִידָךְ לָא יָדַעְנָא אִי בְּעִידָּן שְׁאֵילָה מֵתָה וְאִי בְּעִידָּן שְׂכִירוּת מֵתָה דְּמִתּוֹךְ שֶׁאֵינוֹ יָכוֹל לִישָּׁבַע מְשַׁלֵּם וְסֵיפָא בְּג׳ דְּא״ל ג׳ פָּרוֹת נָתַתִּי לְךָ ב׳ בִּשְׁאֵילָה וְאַחַת בִּשְׂכִירוּת וּמֵתוּ הָנֵי תַּרְתֵּי דִּשְׁאֵילָה וְאָמַר לֵיהּ שׁוֹאֵל אֵין חֲדָא דִּשְׁאֵילָה מֵתָה אִידָךְ לָא יָדַעְנָא אִי דִּשְׁאֵילָה מֵתָה וּדְקַיְימָא דִּשְׂכִירוּת הִיא אִי דִּשְׂכִירוּת מֵתָה וְהָא דְּקַיְימָא דִּשְׁאֵילָה הִיא וּמִתּוֹךְ שֶׁאֵינוֹ יָכוֹל לִישָּׁבַע מְשַׁלֵּם וּלְרָמִי בַּר חָמָא דְּאָמַר ד׳ שׁוֹמְרִים צְרִיכִין כְּפִירָה בְּמִקְצָת וְהוֹדָאָה בְּמִקְצָת מַשְׁכַּחַת לָהּ רֵישָׁא בְּג׳ וְסֵיפָא בְּד׳ רֵישָׁא בְּג׳ דְּאָמַר לֵיהּ ג׳ פָּרוֹת נָתַתִּי לְךָ פַּלְגֵיהּ דְּיוֹמָא בִּשְׁאֵלָה וּפַלְגֵיהּ דְּיוֹמָא בִּשְׂכִירוּת אִי נַמִּי חַד יוֹמָא בִּשְׁאֵלָה וְחַד יוֹמָא בִּשְׂכִירוּת וּמֵתוּ ג׳ כּוּלְּהוּ בְּעִידָּן שְׁאֵילָה וְא״ל שׁוֹאֵל חֲדָא לֹא הָיוּ דְּבָרִים מֵעוֹלָם וַחֲדָא אֵין בְּעִידָּן שְׁאֵילָה מֵתָה וְאִידָךְ לָא יָדַעְנָא אִי בְּעִידָּן שְׁאֵילָה מֵתָה וְאִי בְּעִידָּן שְׂכִירוּת מֵתָה דְּמִתּוֹךְ שֶׁאֵינוֹ יָכוֹל לִישָּׁבַע מְשַׁלֵּם סֵיפָא בְּד׳ דְּא״ל ד׳ פָּרוֹת נָתַתִּי לְךָ ג׳ בִּשְׁאֵלָה חֲדָא בִּשְׂכִירוּת וּמֵתוּ הָנָךְ ג׳ דִּשְׁאֵלָה וְא״ל

שואל

רש״י

אֶלָּא חֲמִשִּׁים. הֲוָה לֵיהּ מוֹדֶה מִקְצָת וּמְחוּיָּיב שְׁבוּעָה עַל הַשְּׁאָר וְאֵינוֹ יָכוֹל לִישָּׁבַע דְּאָמַר אֵינִי יוֹדֵעַ: **קָא מַשְׁכַּחַת לָהּ.** עֵסֶק שְׁבוּעָה דְּמַתְנִיתִין רֵישָׁא בְּב׳ פָּרוֹת וְסֵיפָא בְּג׳ רֵישָׁא דְּקָאָתֵי לְדִינָא עַל הַיּוֹם אוֹ עַל הַשָּׁעָה לֹא מִיתּוֹקְמָא בְּפָרָה אַחַת מֵעִיקָּרָא אֶלָּא בְּב׳ וּמֵתוּ וְזֶה תּוֹבְעוֹ עַל ב׳ וְהַלָּה מוֹדֶה לוֹ בְּאַחַת שֶׁהוּא מְחוּיָּיב לוֹ דָּמֶיהָ וְהִיא הַמְּבִיאָתוֹ לְהִתְחַיֵּיב שְׁבוּעָה עַל הַשְּׁנִיָּה שֶׁטּוֹעֵן אֵינִי יוֹדֵעַ אִם חַיָּיב אִם לַאו וּמִתּוֹךְ שֶׁאֵינוֹ יָכוֹל לִישָּׁבַע מְשַׁלֵּם וּלְהָכֵי נָקַט וּמֵתוּ תַּרְוַיְיהוּ דְּאִי בִּדְקַיְימָא חֲדָא וְקָאָמַר לֵיהּ אַחֲדָא שָׁקְלָהּ וְאַחֲדָא אֵינִי יוֹדֵעַ אִם בִּשְׁעַת שְׁאֵילָה אִם בִּשְׁעַת שְׂכִירוּת ה״ל הַהִיא דְּמוֹדֶה הֵילָךְ וְאִיכָּא מ״ד הֵילָךְ פָּטוּר מִשְּׁבוּעָה וְסֵיפָא דְּקָתָנֵי שָׁאַל אַחַת וְשָׂכַר אַחַת וְאֵינִי יוֹדֵעַ אֵיזֶה מֵהֶן מֵתָה מַשְׁכַּחַת לָהּ עֵסֶק שְׁבוּעָה כְּשֶׁהָיוּ מִתְּחִילָּה שְׁלֹשָׁה וּמֵתוּ הַשְּׁנַיִם בְּאַחַת מוֹדֶה שֶׁשְּׁאוּלָה הָיְתָה וְחַיָּיב בְּדָמֶיהָ וְהִיא מְחַיַּיבְתּוֹ שְׁבוּעָה עַל שְׁנִיָּה: **וּלְרָמִי דְּאָמַר ד׳ שׁוֹמְרִים כו׳.** בִּשְׁבוּעוֹת הָאֲמוּרוֹת בָּהֶן כְּגוֹן ש״ח לִישָּׁבַע שֶׁנִּגְנְבָה וְש״ש לִישָּׁבַע שֶׁנֶּאֶנְסָה וְשׁוֹאֵל לִישָּׁבַע שֶׁמֵּתָה מִמְּלָאכָה צְרִיכִין כְּפִירָה וְכוּ׳ אַלְמָא מִדְּקָאָמַר בְּעִינָן כְּפִירָה וְלֹא אַמְרִינַן צְרִיכִין הוֹדָאָה בְּמִקְצָת ש״מ אע״ג דְּשַׁיְיכָא בְּהוּ שְׁבוּעַת שׁוֹמְרִין בְּלֹא שׁוּם כְּפִירָה לֹא מַשְׁבִּיעִין לֵיהּ שְׁבוּעַת שׁוֹמְרִים עַד דְּכָפַר כְּפִירָה אַחֲרִיתִי כְּגוֹן להד״מ אוֹ הֶחֱזַרְתִּי לְךָ וּלְדִידֵיהּ לֹא מִיחַיֵּיב שְׁבוּעָה אַהוֹדָאָה בְּלֹא כְּפִירָה וְאֵינִי יוֹדֵעַ לַאו כְּפִירָה הִיא וְהָא דְּרָבָא לֵית לֵיהּ אא״כ אָמַר לוֹ חֲמִשִּׁים יֵשׁ וְנ׳ הַשְּׁנִיִּים מִקְצָת להד״מ וּמִקְצָת אֵינִי יוֹדֵעַ מַשְׁכַּחַת לְעֵסֶק שְׁבוּעָה דְּמַתְנִי׳ רֵישָׁא בְּג׳ פָּרוֹת וְסֵיפָא בְּד׳ לְרָמִי בַּר חָמָא לֹא מַשְׁמַע לֵיהּ כִּי הוּא זֶה בְּלֹא כְּפִירָה כְּלוֹמַר זֶה אֱמֶת וְזֶה להד״מ אֲבָל זֶה אֲנִי חַיָּיב וְזֶה אֵינִי יוֹדֵעַ אִי נִגְנַב אוֹ שֶׁנֶּאֱבַד בְּש״ח לֹא מַשְׁמַע לֵיהּ כִּי הוּא זֶה:

חדא

תוספות

מִן הַיְּתוֹמִים דְּאע״ג דִּשְׁבוּעָה דְּרַבָּנָן הִיא מִתּוֹךְ שֶׁאֵינָן יְכוֹלִין לִישָּׁבַע מַפְסִידִין וְאֵין נוֹטְלִין וְשֶׁמָּא הַטַּעַם הוּא דְּבַעֲלִילָה מוּעֶטֶת יֵשׁ לָנוּ לְהָקֵל עַל הַיְּתוֹמִים שֶׁלֹּא לְהוֹצִיא מָמוֹן מֵהֶם וְהָתָם דַּוְקָא אַמְרִינַן דְּעָבֵד כְּרַב וּשְׁמוּאֵל עָבַד וְלֹא בְּעַלְמָא כִּדְאָמַר הָתָם הָבוּ דְּלָא לְהוֹסִיף עֲלָהּ וְהַהִיא דִּשְׁנֵיהֶם חֲשׁוּדִים אע״ג דְּשֶׁכְּנֶגְדּוֹ אֵינוֹ מְחוּיָּיב אֶלָּא שְׁבוּעָה דְּרַבָּנָן אפ״ה מַפְסִיד הַיְינוּ מִשּׁוּם שֶׁהַשְּׁבוּעָה בָּא מֵחֲמַת הַנִּתְבָּע שֶׁהָיָה חַיָּיב שְׁבוּעָה דְּאוֹרַיְיתָא לָכֵן חֲשִׁיבָא גַּם בַּתּוֹבֵעַ כִּדְאוֹרַיְיתָא וְאֵינוֹ נִרְאֶה לְר״י דְּא״כ הֵיכִי פָּרִיךְ הָתָם אַדְּר״נ דְּאָמַר אִי אִיתָא לִדְרַב וּשְׁמוּאֵל אִיתָא אִי לֵיתָא לֵיתָא וּפָרִיךְ אִי אִיתָא אִיתָא אַלְמָא מְסַפְּקָא לֵיהּ וְהָא עָבַד ר״נ עוּבְדָּא דְּיַחְלוֹקוּ וְהָא ר״נ מָצֵי סָבַר שַׁפִּיר לִדְרַב וּשְׁמוּאֵל דְּהָא אִית לֵיהּ נַמִּי מִתּוֹךְ שֶׁאֵינוֹ יָכוֹל לִישָּׁבַע הַתּוֹבֵעַ מַפְסִיד לְכָךְ הָוֵי דִּינָא יַחְלוֹקוּ בִּשְׁנֵיהֶם חֲשׁוּדִים וְה״נ סַבְרֵי רַב וּשְׁמוּאֵל וְאִי פָּרִיךְ אַלְמָא מְסַפְּקָא לֵיהּ הָא ר״נ וַדַּאי אִית לֵיהּ הָא דְּרַב וּשְׁמוּאֵל הָא לִישְׁנָא דְּאִם אִיתָא אִיתָא לֹא מַשְׁמַע הָכֵי דְּה״ל אַדְּרַבָּה לְמֵימַר אִם לֵיתָא לֵיתָא אַלְמָא מְסַפְּקָא לֵיהּ וְעוֹד דִּלְמָא דַּוְקָא בְּשֶׁשְּׁנֵיהֶם חֲשׁוּדִים דְּבָאָה לַתּוֹבֵעַ שְׁבוּעָה מֵחֲמַת נִתְבָּע דִּמְחוּיָּיב שְׁבוּעָה דְּאוֹרַיְיתָא קָאָמַר ר״נ מִתּוֹךְ שֶׁאֵינוֹ יָכוֹל לִישָּׁבַע מַפְסִיד כִּדְפִּי׳ ר״ת וְלֹא בְּהַהִיא דְּרַב וּשְׁמוּאֵל כִּדְפֵרִישִׁית וְתוּ הֵיכִי מוֹכַח דְּרַבּוֹתֵינוּ שֶׁבְּבָבֶל דְּאַמְרֵי חָזְרָה שְׁבוּעָה לְסִינַי הַיְינוּ רַב וּשְׁמוּאֵל מִכֹּחַ הַיְּתוֹמִים מִן הַיְּתוֹמִים וַהֲלֹא בְּהַהִיא אֲפִי׳ ר׳ אַבָּא וְר״נ יְכוֹלִין לִסְבּוֹר דְּרַב וּשְׁמוּאֵל וְרַב וּשְׁמוּאֵל יִסְבְּרוּ שַׁפִּיר חָזְרָה שְׁבוּעָה לַמְחוּיָּיב לָהּ אוֹ יַחְלוֹקוּ דְּקָא סַבְרֵי מִי שֶׁאֵינוֹ יָכוֹל לִישָּׁבַע מַפְסִיד אַלְמָא מַשְׁמַע דִּפְשִׁיטָא לֵיהּ לַגְּמָרָא דִּלְר׳ אַבָּא אֵין חִילּוּק אֶלָּא ל״ש אִם נִתְבָּע מְחוּיָּיב אוֹ תּוֹבֵעַ לְעוֹלָם מִתּוֹךְ שֶׁאֵינוֹ יָכוֹל אֶחָד מֵהֶן לִישָּׁבַע מְשַׁלֵּם הַנִּתְבָּע וּלְרַב וּשְׁמוּאֵל לְעוֹלָם פָּטוּר הַנִּתְבָּע וּפָלִיג ר׳ אַבָּא אַדְּר״נ וְאַדְּרַב וּשְׁמוּאֵל וּלְכָךְ מוֹכִיחַ שַׁפִּיר דְּרַבּוֹתֵינוּ דְּאַמְרֵי חָזְרָה שְׁבוּעָה לְסִינַי דְּהַיְינוּ רַב וּשְׁמוּאֵל וְכוּלָּהּ סוּגְיָא מַשְׁמַע דְּפָלִיג ר׳ אַבָּא אַדְּרַב וּשְׁמוּאֵל דְּקָאָמַר רָבָא כַּוָּותֵיהּ דְּר׳ אַבָּא מִיסְתַּבְּרָא וְכֵן רַב וּשְׁמוּאֵל הַאי בֵּין שְׁנֵיהֶם מַאי דָּרְשֵׁי בֵּיהּ מַשְׁמַע דִּפְלִיגֵי וְר״ת פֵּי׳ דְּעִיקָּר דְּקָדַיֵּיק גְּמ׳ דְּרַבּוֹתֵינוּ שֶׁבְּבָבֶל רַב וּשְׁמוּאֵל סָמִיךְ אַפֶּרֶק קַמָּא דְּסַנְהֶדְרִין (דף יז: ושם) דְּקי״ל הָתָם דְּרַבּוֹתֵינוּ שֶׁבְּבָבֶל רַב וּשְׁמוּאֵל וְה״ק רַבּוֹתֵינוּ שֶׁבְּבָבֶל רַב וּשְׁמוּאֵל כִּדְקי״ל וְשָׁמְעִינַן לְהוּ נַמִּי דְּס״ל אֵין אָדָם מוֹרִישׁ שְׁבוּעָה לְבָנָיו דְּכֵיוָן דִּמְחוּיָּיב בַּעַל דִּין שְׁבוּעָה וְאֵינוֹ יָכוֹל לִישָּׁבַע יַעֲמוֹד מָמוֹן בִּמְקוֹמוֹ וְל״ש לְהוּ בֵּין תּוֹבֵעַ לְנִתְבָּע וְדוֹחַק הוּא: **דְּאָמַר** רָבָא מָנֶה לִי בְּיָדְךָ כו׳. פֵּי׳ ר״ח דְּדִבְרֵי רָבָא בְּהַאי לִישְׁנָא לֹא מָצִינוּ עִיקָּרָהּ בַּגְּמ׳ וּמִיהוּ קִבַּלְנוּ מֵרַבּוֹתֵינוּ דְּעִיקָּרָהּ בְּפֶרֶק כָּל הַנִּשְׁבָּעִין (שבועות דף מז.) דְּאָמַר רָבָא כַּוָּותֵיהּ דְּרַבִּי אַבָּא מִסְתַּבְּרָא מִתּוֹךְ שֶׁאֵינוֹ יָכוֹל לִישָּׁבַע מְשַׁלֵּם:

מִתּוֹךְ שֶׁאֵינוֹ יָכוֹל לִישָּׁבַע מְשַׁלֵּם. ה״נ הֲוָה לָן לְמֵימַר מִן הַדִּין בְּחָשׁוּד עַל הַשְּׁבוּעָה אֶלָּא תִּקְּנוּ שֶׁיְּהֵא כְּנֶגְדּוֹ נִשְׁבָּע וְנוֹטֵל דִּבְעִנְיָן אַחֵר לֹא הָוֵי אֶפְשָׁר שֶׁמִּי שֶׁהָיָה רוֹצֶה הָיָה מַלְוֶה לוֹ פְּרוּטָה וְיִתְבַּע כָּל אֲשֶׁר לוֹ וִיהֵא מוֹדֶה מִקְצָת כַּמָּה שֶׁחַיָּיב וְיִתְחַיֵּיב שְׁבוּעָה וּמִתּוֹךְ שֶׁאֵינוֹ יָכוֹל לִישָּׁבַע יִקַּח כָּל אֲשֶׁר לוֹ בְּלֹא שְׁבוּעָה לְכָךְ תִּקְּנוּ שֶׁיִּשָּׁבַע שֶׁכְּנֶגְדּוֹ אֲבָל הָכָא וּבְנִסְכָּא שֶׁאֵינוֹ יָכוֹל לִישָּׁבַע לֹא מֵחֲמַת שֶׁהוּא חָשׁוּד אֶלָּא עַתָּה בִּתְבִיעָה זוֹ אֵינוֹ יָכוֹל לִישָּׁבַע מֵחֲמַת הַמְּאוֹרָע לֹא הִצְרִיכוּ לִישָּׁבַע שֶׁכְּנֶגְדּוֹ: **מַשְׁכַּחַת** לָהּ רֵישָׁא בְּתַרְתֵּי וְסֵיפָא בִּתְלָת. הָךְ סוּגְיָא אַתְיָא כְּרַבִּי חִיָּיא בַּר יוֹסֵף דְּאִית לֵיהּ בְּהַגּוֹזֵל קַמָּא (ב״ק דף קז. ושם ד״ה עירוב) עֵירוּב פָּרָשִׁיּוֹת כְּתִיב כָּאן וְכִי כְּתִיב כִּי הוּא זֶה אַמַּלְוֶה הוּא דִּכְתִיב אֲבָל בְּפִקָּדוֹן לֹא בָּעֵי כְּפִירָה וְהוֹדָאָה בַּהֲדֵי נֶאֱנְסוּ כִּדְבָעֵי הָתָם ר׳ חִיָּיא בַּר׳ אַבָּא א״ר יוֹחָנָן וּפָלִיג אַבָּרַיְיתָא דְּרָמִי בַּר חָמָא דְּבָעֵי ג׳ פָּרוֹת אֶלָּא בִּשְׁתֵּי פָּרוֹת סַגִּי בְּהוֹדָאָה וּכְפִירָה אוֹ בְּהוֹדָאָה וְנֶאֱנְסוּ וְל״ג ר״ת ה״מ בְּמַלְוֶה אֲבָל בְּפִקָּדוֹן מֵעִיז וּמֵעִיז אֲבָל ריב״א גָּרַס לֵיהּ וּמְפָרֵשׁ ה״מ בְּמַלְוֶה אֲבָל בְּפִקָּדוֹן דְּהַיְינוּ בְּטַעֲנָה דְּלָא שַׁיְיכָא אֶלָּא בְּפִקָּדוֹן דְּהַיְינוּ טַעֲנַת אוֹנֶס מֵעִיז וּמֵעִיז דְּאֵין חֲבֵירוֹ מַכִּיר בְּשִׁקְרוֹ וְחַיָּיב אֲפִי׳ בְּלֹא הוֹדָאָה וְשָׁם מְפָרֵשׁ בְּאוֹרֶךְ וְהַשְׁתָּא לְפִי׳ ריב״א הָכָא דְּקָטָעִין שׂוֹכֵר כְּדַרְכָּהּ מֵתָה אֲבָל אֵינִי יוֹדֵעַ אִם בִּשְׁעַת שְׁאֵלָה אִם בִּשְׁעַת שְׂכִירוּת אוֹ שְׁאוּלָה אוֹ שְׂכוּרָה נְהִי דְּלִשְׁבוּעָה שֶׁמֵּתָה כְּדַרְכָּהּ דְּהַיְינוּ טַעֲנָה דְּנֶאֱנְסוּ לֹא בָּעֵי הוֹדָאָה מ״מ מַה שֶּׁטּוֹעֵן אֵינִי יוֹדֵעַ אִם שְׁאוּלָה אוֹ שְׂכוּרָה דְּהַיְינוּ כְּפִירָה בָּעֵי הוֹדָאָה וּלְהָכֵי מוֹקֵי רֵישָׁא בְּב׳ וְסֵיפָא בְּג׳ דְּהַשְׁתָּא אִיכָּא חֲדָא דְּהוֹדָאָה וַהֲוֵי מְחוּיָּיב שְׁבוּעָה לִישָּׁבַע שֶׁשְּׂכוּרָה מֵתָה דְּאִי לַאו דְּהַהִיא דְּהוֹדָאָה הָוֵי כּוֹפֵר הַכֹּל וּפָטוּר וְע״י גִּלְגּוּל דְּנִשְׁבַּע דִּכְדַרְכָּהּ מֵתָה אֵין לְהַשְׁבִּיעוֹ כִּדְפֵרִישִׁית בְּמַתְנִי׳ וּלְפַר״ת א״ש טְפֵי דִּלְדִידֵיהּ אֲפִילּוּ נֶאֱנְסוּ בָּעֵי הוֹדָאָה וְרָמִי בַּר חָמָא מוֹקֵי לָהּ בְּג׳ פָּרוֹת וּכְר׳ חִיָּיא חֲדָא דְּהוֹדָאָה וַחֲדָא דִּכְפִירָה הַיְינוּ אוֹתָהּ שֶׁטּוֹעֵן להד״מ וַחֲדָא דְּנֶאֱנְסָה וְהַיְינוּ הַהוּא דְּקָטָעִין אֵינִי יוֹדֵעַ דְּטָעִין בָּהּ שֶׁמֵּתָה כְּדַרְכָּהּ וְא״ת בְּב׳ סַגִּי בְּהַהִיא דְּהוֹדָאָה וּבְהַהִיא דְּאֵינִי יוֹדֵעַ דְּאִיכָּא בָּהּ נֶאֶנְסָה וּכְפִירָה וי״ל דִּגְזֵירַת הַכָּתוּב דְּאֵינָהּ עוֹלָה לְכָאן וּלְכָאן דִּכִי הוּא זֶה מַשְׁמַע דְּאִיכָּא כְּפִירָה וְהוֹדָאָה מִלְּבַד אוֹתָהּ שֶׁטּוֹעֵן בָּהּ שֶׁלֹּא פָּשַׁע בָּהּ וּמִכָּאן יֵשׁ לְהוֹכִיחַ דִּלְרָמִי בַּר חָמָא לֹא סַגִּי בִּכְפִירָה וְהוֹדָאָה בְּלֹא נֶאֶנְסוּ וְלֹא כִּדְפִּי׳ בְּהַגּוֹזֵל קַמָּא (שם) בְּשֵׁם ר״ת דְּאִי סַגִּי לֹא הָיָה צָרִיךְ כָּאן לְהוֹסִיף פָּרָה שֶׁל כְּפִירָה אַלִּיבֵּיהּ דִּבְשֶׁל הוֹדָאָה וְאֵינִי יוֹדֵעַ הָוֵי סַגִּי כְּמוֹ לְר׳ חִיָּיא בַּר יוֹסֵף וְא״ת וְר׳ חִיָּיא בַּר יוֹסֵף הֵיכִי פָּלִיג אַבָּרַיְיתָא דְּרָמִי בַּר חָמָא וְי״ל דְּסָבַר כְּמַתְנִי׳ דִּשְׁבוּעַת הַדַּיָּינִין (שבועות דף מב: ושם) זֶה אוֹמֵר עַד הַזִּיז וְזֶה אוֹמֵר עַד הַחַלּוֹן וְסֶלַע הִלְוִיתַנִי עָלָיו כו׳ וְעֶשֶׂר גְּפָנִים טְעוּנוֹת מָסַרְתִּי לָךְ דִּבְכוּלְּהוּ לֹא בָּעֵי [אֶלָּא] כְּפִירָה וְהוֹדָאָה וְא״ת וְר׳ יוֹחָנָן הֵיכִי פָּלִיג אַמַּתְנִי׳ וְסָבַר כְּבָרַיְיתָא דְּרָמִי בַּר חָמָא וְהָא״ר יוֹחָנָן הֲלָכָה כִּסְתַם מִשְׁנָה וְי״ל דְּאָמוֹרָאֵי נִינְהוּ אַלִּיבֵּיהּ דְּר׳ יוֹחָנָן כִּדְאָמַר בְּרֵישׁ אֵלּוּ טְרֵיפוֹת (חולין דף מג.) א״נ יֹאמַר שֶׁבְּכָל הַמִּשְׁנִיּוֹת לֹא חָשַׁשׁ לְהַזְכִּיר אוֹתָן שֶׁל אוֹנְסִין כִּדְמוֹקֵי מַתְנִי׳ דְּהָכָא וּמִיהוּ קָשֶׁה לְפַר״ת דְּפָרִיךְ בְּסָמוּךְ גַּבֵּי זֶה אוֹמֵר שְׁאוּלָה וְזֶה אוֹמֵר שְׂכוּרָה יִשָּׁבַע אַמַּאי מַה שֶּׁטְּעָנוֹ לֹא הוֹדָה לוֹ וּלְרַב הוּנָא וּלְרַב יְהוּדָה פָּרִיךְ דְּלָא בָּעוּ פָּרַת הוֹדָאָה וַהֲוֵי כּוֹפֵר הַכֹּל כִּדְפִּי׳ בַּקּוּנְט׳ וְא״כ מַאי מְשַׁנֵּי ע״י גִּלְגּוּל דְּא״ל אִישְׁתַּבַּע דִּכְדַרְכָּהּ מֵתָה הָא לְפַר״ת כֵּיוָן דְּלֵיכָּא הוֹדָאָה לֹא מִיחַיֵּיב שְׁבוּעָה אֲפִי׳ בְּטַעֲנַת נֶאֱנְסוּ וּבְלָא פֵּי׳ הַקּוּנְט׳ תִּיקְשֵׁי לְרַב יְהוּדָה הֵיאַךְ יְתָרֵץ דְּכֵיוָן דְּלֵיכָּא אֶלָּא חַד פָּרָה וּלְפִי׳ ריב״א אָתָא בִּפְשִׁיטוּת וְי״ל דְּהַהִיא שְׁבוּעָה מִדְּרַבָּנָן דְּמִדְּרַבָּנָן אִיכָּא שְׁבוּעָה בְּנֶאֱנְסוּ בְּלֹא שׁוּם הוֹדָאָה וּלְעֵיל דְּמַצְרִיךְ הוֹדָאָה מִשּׁוּם דְּאֵינִי יוֹדֵעַ הָוֵי כְּפִירָה כִּדְפֵרִישִׁית לְריב״א וְכֵן מְפָרֵשׁ ר״ת הַהִיא דְּסוֹף הַמּוֹכֵר הַבַּיִת (ב״ב דף ע: ושם ד״ה סוף) דְּקָאָמַר אִילּוּ אוֹמֵר נֶאֱנְסוּ לַאו שְׁבוּעָה בָּעֵי דְּהַיְינוּ מִדְּרַבָּנָן דְּאִיכָּא שְׁבוּעָה מִדְּרַבָּנָן קוֹדֶם

שבועת

שְׁבוּעַת הַיסֵת כְּמוֹ פּוֹגֵם כְּתוּבָּה וְעֵד אֶחָד מֵעִיד שֶׁהִיא פְּרוּעָה פָּרָק הַכּוֹתֵב (כתובות דף פז.).
וְעוֹד אוּר"ת דְּרַב יְהוּדָה מוֹקֵי נַמִּי מַתְנִי' כְּר"נ וְאִיכָּא חָדָא דְּהוֹדָאָה וְכִבְיָכוֹל מָה שְׁמָעֲנוּ
לֹא הוֹדָה לוֹ בְּלוֹמַר לָמָּה יִשְׁבַּע שֶׁכְּבָר הוֹדָה בְּמִקְצָת: אִישְׁתַּבַּע לִי אֵינוֹ מֵיתָה. אֲפִי' הִיא
שְׁבוּעָה יֵשׁ לִי עָלַיִךְ שְׁבוּעָה שֶׁכֵּן הוּא בְּדִבְרֵיהֶן דְּלִית לָן דְּרַבִּי בַּר חָמָא דְּבָעֵי בְּפֵירוּשׁ הַהוֹדָאָה

עַל אוֹתָהּ שֶׁמְּשַׁבְּרָהּ מַתָּה אוֹקְמַהּ רַבָּנָן
אִידָךְ שְׁבוּעָה נַמִּי עָלָה בְּגִלְגּוּל דְּטוּב לַעֲשׂוֹת ב'
שְׁבוּעוֹת עַל פְּרָה אַחַת יוֹתֵר מֵעַל ב' פָּרוֹת אֲבָל
הַהִיא דְּהַמּוֹדֶה הַבַּיִת (ב"ב דף ע.) לֵיכָא לְאוֹקְמֵי
כְּגוֹן דְּאֵיכָא פָּרָה אַחֶרֶת שֶׁל הוֹדָאָה דְּלוֹקְמָהּ
דְּלִיכָּא הוֹדָאָה וְתֵימָא לֵיהּ שְׁפִיר:

שָׁאֲלָה בְּבַעֲלִים שְׁכִירָה שְׁלֹא בְּבַעֲלִים מהו.
מִשְׁמַע אֲבָל שְׁכִירָה בְּבַעֲלִים וְחָזַר
וְשָׁכְרָהּ שְׁלֹא בְּבַעֲלִים פְּשִׁיטָא דִּשְׁכִירוּת דִּקְיָימָא
קַיְימָא וְאֵ"ת דְּאָמְרִינַן לְעֵיל (דף צו:) דְּאִתְיָא
שְׁכִירוּת בְּבַעֲלִים וּמִפְקְעָא שְׁכִירוּת שֶׁלֹּא בְּבַעֲלִים
אֶלְמָא שֵׁנִיָּה מִתְחַבֶּרֶת עִם הָרִאשׁוֹנָה וְ"ל
דְּגִזֵּירַת הַכְּתוּבִים הוּא דְּבָכָל הֵיכָא דְּאִיכָּא בְּעָלִים
אוֹ בְּרֵאשׁוֹנָה אוֹ בְּשֵׁנִיָּה פְּטוּר:

ה"ג בְּקוֹנְטְרֵס בְּעֵיָא שְׁלִישִׁית אֵת"ל בְּיוֹן
דְּשָׁיְיכָא בְּמִקְצָת כְּמַאן דְּשָׁיְיכָא בְּכוּלָּהּ
לֹא אָמַר. וְתִימָה דְּא"כ מַאי בָּעֵי בְּבָעְיָא רְבִיעָאָה
שְׁכָרָהּ בְּבַעֲלִים שְׁאֲלָהּ שֶׁלֹּא בְּבַעֲלִים וְחָזַר וְשָׁכָרָהּ
מְהוּ אִי חֲזָרָה שְׁכִירוּת לְדוֹכְתָּהּ אוֹ לֹא הָא בֵּיוָן
דְּשָׁאֲלָה שְׁבָאֶמְצַע לֹא חֲשִׁיבָא בְּבַעֲלִים הֵיכִי
תֵּימְרֵי שְׁכִירוּת לְדוֹכְתָּהּ לְיִחְשׁב בְּבַעֲלֵי אַחֲרֵי
שֶׁכְּבָר פְּסְקָה הַבַּעֲלִים בְּשֹׁאֵילָה שֶׁבָּאֶמְצַע אֵין זוֹ
סְבָרָא כְּלָל וְאֵין לְפָרֵשׁ דְּבָעְיָא רְבִיעָאָה אֵינָהּ לְפִי
אֵת"ל דְּאָמְרִי' אֶלָּא לְפִי מָה שֶׁנֶּאֱמַר אֵת"ל
דְּאָמְרִי' בֵּיוָן דְּשָׁיְיכָא בְּמִקְצָת כְּמַאן דְּשָׁיְיכָא
בְּכוּלָּהּ דְּמֵי וּמִסְפְּקָא לֵיהּ בֵּיוָן דְּלֹא פְּסְקָה הַבַּעֲלִים
הַדְּרָא לְדוֹכְתָּהּ אוֹ דִּלְמָא לָא הַדְּרָא לְדוֹכְתָּהּ
דְּשְׁאֲלָה מִסְפְּקָא דְּהוֹאִיל דְּמֻחְמֶּת הַשְׁאִילָה אֵין
שְׁכִירוּת הָאַחֲרוֹן יָכוֹל לְיִחְשׁב בְּבַעֲלֵי דְּחֲרֵי שַׁיְיכִי
לֹא אָמְרִינַן לָא הַדְּרָא נַמִּי לְדוֹכְתָּהּ דְּא"כ הָיָה לוֹ
לְגַמֵּ' לְפָרֵשׁ אֵת"ל דְּאָמַר וְעוֹד דְּא"כ לָמָּה הוֹצְרַךְ
לוֹמַר בְּבָעְיָא ג' אֵת"ל לָא אָמַר בֵּיוָן דְּאִפֵּי' אָמַר
אֲ"ש דְּבָעְיָא בִּי הֵיכִי דְּבָעְיָא ד' חֲזָרָה לְאֵת"ל
דְּאָמַר וְנִרְאֶה כְּמוֹ שֶׁזְּכָה כְּתוּב בְּסִפְרֵי בְּבָעְיָא
שְׁלִישִׁית וְאֵת"ל דְּאָמְרִינַן בֵּיוָן דְּשָׁיְיכָא בְּמִקְצָת
כְּמוֹ שֶׁשָּׁיְיכָא בְּכוּלָּהּ דְּמֵי וְכֵן מְשַׁמַע בְּפִי' הַקּוֹנְטְרֵס
שֶׁכֵּן הָיָה בְּסִפְרוֹ אֶלָּא שֶׁהוּא הִגִּיהַּ לֹא אָמְרִי'
וּפְשִׁיטָא לֵיהּ לְגַמְרֵי דְּאִי לֹא אָמְרִינַן שְׁאֲלָה
בְּבַעֲלִים וְשָׁכְרָהּ וְחָזְרָה וְשָׁאֲלָהּ לֹא הַדְּרָא שְׁאִילָה
לִדּוֹכְתָּהּ דְּכֵיוָן דְּאִיהִי לֹא הַדְּרָא כֵּיוָן שֶׁהַשְּׁאִילָה
הַשְּׁכִירוּת אִיפְּסְקָא אֲפִילּוּ נַעֲשָׂה שְׁכִירוּת עַצְמוֹ
בְּבַעֲלִים אִיפְּסְקָא לָהּ שְׁכִירוּת דְּלֹא הַדְּרָא
לְדוֹכְתָּהּ אע"ג שְׁלֹא פְּסְקוּ בְּעָלִים בְּאֶמְצַע אֲבָל
אֵת"ל דְּאָמַר מֵיבָעְיָא לֵיהּ אִם חֲזָרָה שְׁאָלָהּ לְדוֹכְתָּהּ דְּכֵיוָן דְּרְאוּיָה לְהִתְחַבֵּר עִם הַשְּׁכִירוּת
שֶׁלָּפָנֶיהָ אִילּוּ נַעֲשָׂה שְׁכִירוּת עַצְמָהּ בְּבַעֲלִים הַשְׁתָּא נַמִּי שְׁלֹא נַעֲשָׂה בְּבַעֲלִים לֹא יְהֵא הַפְסֵק
וְחֲזָרָה לְדוֹכְתָּהּ אוֹ דִּלְמָא לֹא הַדְּרָא כֵּיוָן שֶׁהַשְּׁאִילָה אֵינָהּ יְכוֹלָה לְהִתְחַבֵּר עִם הַשְּׁכִירוּת
שֶׁלָּפָנֶיהָ וְלִיתְחֵשׁ מִכְּחָהּ שְׁאִילָה בְּבַעֲלִים מִשּׁוּם דְּשְׁכִירוּת עַצְמָהּ לֹא נַעֲשָׂה בְּבַעֲלִים אֶלָּא
מִשּׁוּם דְּשָׁיְיכָא בְּשֹׁאֵילָה שֶׁלָּפָנֶיהָ וְהָרִי שַׁיְיכִי לֹא אָמְרִינַן וְהֵי הַרְבִיעָאָה הוֹלֶכֶת בְּאַת"ל לְכָךְ לֹא קָאָמַר בָּהּ אֵת"ל וְאִם תִּפְשׁוֹט שְׁלִישִׁית
נִפְשׁוֹט גַּם רְבִיעִית: **וְאָמַר** לוֹ הַשּׁוֹאֵל שֶׁלֹּא בְּבַעֲלִים וְחָזַר וְשָׁכָרָהּ וּמֵתָה חַיָּב בְּשָׁעָה שֶׁמַּחְזִירָהּ. תִּימָה דְּבְרֵישׁ גְּנָבִים (ב"ק דף קד. ושם) אָמַר שְׁמוּאֵל אֵין מְשַׁלְּחִין מְעוֹת בְּדִיוֹקָנֵי אֲפִילּוּ עֲדִים מְהֵימְנִים
עָלֶיהָ דְּפָרֵישׁ אֶלָּא לְשְׁמוּאֵל מַאי תִּקְנְתָּיהּ וּמְשַׁנֵּי כִּי הָא דְּר' דִּמְדַנֵּי מַה שְׁכּוֹתֵב הִתְקַבְּלִתִּי וְהִשְׁתַּבַּח בְּלֹא הִתְקַבְּלִתִּי מֵהֲנֵי אִם יָכוֹל לְכַתּוֹב שְׁלַח לִי דְּאֵין סְבָרָא לְחַלֵּק בֵּין כּוֹתֵב לְאוֹמֵר
פַּ"פ דְּכִי הֵיכִי דְּמֵהֲנֵי בְּאוֹמֵר מֵהֲנֵי נַמִּי בְּכוֹתֵב וּמַאי קָשֶׁה לֵיהּ דְּקָאָמַר וּמַאי תִּקְנְתָּיהּ הָאֵיכָא תִּקְנְתָּא טוֹבָא שֶׁיִּכְתְּבוּ לוֹ הָעֵדִים וְיִתְחַתֵּמוּ שֶׁפְּלוֹנִי אָמַר לְךָ שֶׁתִּשְׁתַּלַּח וְיֵשׁ לוֹמַר דְּפְשִׁיטָא שֶׁמּוּצָא
תְּקוּמוֹת בְּפְשִׁיטוּת לְשְׁמוּאֵל כְּמוֹ לְרַבִּי יוֹחָנָן וְאִינּוֹ אוֹמֵר מַאי תִּקְנְתָּיהּ אֶלָּא לְפִי שֶׁרוֹצֶה לְהָבִיא מֵרַבִּי אַבָּא וּלְאוּסְקֵי דְּאִפֵּילּוּ הִתְקַבְּלִתִּי לָא מְהֵנֵי אִם מֵת מְשַׁלְּחִין וְנִפְּלוּ נִכְסֵי קַמֵּי יְתוֹמֵי קוֹדֶם
שֶׁבָּא לְיָד שְׁלִיחַ וְאֵין תִּקְנְתָּא אֶלָּא בְּהַהוּא שַׁעְתָּא:

חָדָא לְהוֹ"מ כו'. הֵרֵי כְּפִירָה וְחָדָא אֵין בְּעִידִּן דְּשָׁאֲלָה מַהָ הֵרֵי הוֹדָאָה: **וְאֲמַאי מַה שֶּׁמָּעֲנוּ**
לֹא הוֹדָה לוֹ. אע"ג דְּאוֹקִימְנָא בְּכוֹפֵר וּמוֹדֶה ה"מ לְר"נ מִיהוּ מַתְנִי' לְרַב הוּנָא וְרַב יְהוּדָה
בִּדְקָתָנֵי וְאֲמַאי יִשְׁבַּע הֵרֵי אֵין כָּאן הוֹדָאָה בְּמִקְצָת: **אִישְׁתַּבַּע לִי אֵינוֹ מֵיתָה.** אֲפִי' הִיא
שְׁבוּעָה יֵשׁ לִי עָלַיִךְ שְׁבוּעָה שֶׁכֵּן הוּא בְּדִבְרֵיהֶן דְּלִית לָן דְּרַבִּי בַּר חָמָא דְּבָעֵי בְּפֵירוּשׁ הַהוֹדָאָה

עַל אוֹתָהּ שֶׁמְּשַׁבְּרָהּ מַתָּה מְשַׁלֵּשׁ עַל הַשְּׁבוּעָה שֶׁנִּשְׁבַּע לְהַשְׁבִּיעַ אֶת חֲבֵרוֹ וְנִמְצָא שֶׁהוּא
אִידָךְ שְׁבוּעָה נַמִּי עָלָה בְּגִלְגּוּל דְּטוּב לַעֲשׂוֹת ב' שְׁבוּעוֹת עַל פָּרָה אַחַת יוֹתֵר מֵעַל ב' פָּרוֹת אֲבָל
הַהִיא דְּהַמּוֹדֶה הַבַּיִת (ב"ב דף ע.) לֵיכָא לְאוֹקְמֵי כְּגוֹן דְּאִיכָּא פָּרָה אַחֶרֶת שֶׁל הוֹדָאָה דְּלוֹקְמָהּ
דְּלִיכָּא הוֹדָאָה וְתֵימָא לֵיהּ שְׁפִיר:

שָׁאֲלָה בְּבַעֲלִים שְׁכִירָה שְׁלֹא בְּבַעֲלִים מהו.
מִשְׁמַע אֲבָל שְׁכִירָה בְּבַעֲלִים וְחָזַר
וְשָׁכְרָהּ שְׁלֹא בְּבַעֲלִים פְּשִׁיטָא דִּשְׁכִירוּת דִּקְיָימָא
קַיְימָא וְאֵ"ת דְּאָמְרִינַן לְעֵיל (דף צו:) דְּאִתְיָא
שְׁכִירוּת בְּבַעֲלִים וּמִפְקְעָא שְׁכִירוּת שֶׁלֹּא בְּבַעֲלִים
אֶלְמָא שֵׁנִיָּה מִתְחַבֶּרֶת עִם הָרִאשׁוֹנָה וְ"ל
דְּגִזֵּירַת הַכְּתוּבִים הוּא דְּבָכָל הֵיכָא דְּאִיכָּא בְּעָלִים
אוֹ בְּרֵאשׁוֹנָה אוֹ בְּשֵׁנִיָּה פְּטוּר:

ה"ג בְּקוֹנְטְרֵס בְּעֵיָא שְׁלִישִׁית אֵת"ל בְּיוֹן
דְּשָׁיְיכָא בְּמִקְצָת כְּמַאן דְּשָׁיְיכָא בְּכוּלָּהּ
לֹא אָמַר. וְתִימָה דְּא"כ מַאי בָּעֵי בְּבָעְיָא רְבִיעָאָה
שְׁכָרָהּ בְּבַעֲלִים שְׁאֲלָהּ שֶׁלֹּא בְּבַעֲלִים וְחָזַר וְשָׁכָרָהּ
מְהוּ אִי חֲזָרָה שְׁכִירוּת לְדוֹכְתָּהּ אוֹ לֹא הָא בֵּיוָן
דְּשָׁאֲלָה שְׁבָאֶמְצַע לֹא חֲשִׁיבָא בְּבַעֲלִים הֵיכִי
תֵּימְרֵי שְׁכִירוּת לְדוֹכְתָּהּ לְיִחְשׁב בְּבַעֲלֵי אַחֲרֵי
שֶׁכְּבָר פְּסְקָה הַבַּעֲלִים בְּשֹׁאֵילָה שֶׁבָּאֶמְצַע אֵין זוֹ
סְבָרָא כְּלָל וְאֵין לְפָרֵשׁ דְּבָעְיָא רְבִיעָאָה אֵינָהּ לְפִי
אֵת"ל דְּאָמְרִי' אֶלָּא לְפִי מָה שֶׁנֶּאֱמַר אֵת"ל
דְּאָמְרִי' בֵּיוָן דְּשָׁיְיכָא בְּמִקְצָת כְּמַאן דְּשָׁיְיכָא
בְּכוּלָּהּ דְּמֵי וּמִסְפְּקָא לֵיהּ בֵּיוָן דְּלֹא פְּסְקָה הַבַּעֲלִים
הַדְּרָא לְדוֹכְתָּהּ אוֹ דִּלְמָא לָא הַדְּרָא לְדוֹכְתָּהּ
דְּשְׁאֲלָה מִסְפְּקָא דְּהוֹאִיל דְּמֻחְמֶּת הַשְׁאִילָה אֵין
שְׁכִירוּת הָאַחֲרוֹן יָכוֹל לְיִחְשׁב בְּבַעֲלֵי דְּחֲרֵי שַׁיְיכִי
לֹא אָמְרִינַן לָא הַדְּרָא נַמִּי לְדוֹכְתָּהּ דְּא"כ הָיָה לוֹ
לְגַמֵּ' לְפָרֵשׁ אֵת"ל דְּאָמַר וְעוֹד דְּא"כ לָמָּה הוֹצְרַךְ
לוֹמַר בְּבָעְיָא ג' אֵת"ל לָא אָמַר בֵּיוָן דְּאִפֵּי' אָמַר
אֲ"ש דְּבָעְיָא בִּי הֵיכִי דְּבָעְיָא ד' חֲזָרָה לְאֵת"ל
דְּאָמַר וְנִרְאֶה כְּמוֹ שֶׁזְּכָה כְּתוּב בְּסִפְרֵי בְּבָעְיָא
שְׁלִישִׁית וְאֵת"ל דְּאָמְרִינַן בֵּיוָן דְּשָׁיְיכָא בְּמִקְצָת
כְּמוֹ שֶׁשָּׁיְיכָא בְּכוּלָּהּ דְּמֵי וְכֵן מְשַׁמַע בְּפִי' הַקּוֹנְטְרֵס
שֶׁכֵּן הָיָה בְּסִפְרוֹ אֶלָּא שֶׁהוּא הִגִּיהַּ לֹא אָמְרִי'
וּפְשִׁיטָא לֵיהּ לְגַמְרֵי דְּאִי לֹא אָמְרִינַן שְׁאֲלָה
בְּבַעֲלִים וְשָׁכְרָהּ וְחָזְרָה וְשָׁאֲלָהּ לֹא הַדְּרָא שְׁאִילָה
לִדּוֹכְתָּהּ דְּכֵיוָן דְּאִיהִי לֹא הַדְּרָא כֵּיוָן שֶׁהַשְּׁאִילָה
הַשְּׁכִירוּת אִיפְּסְקָא אֲפִילּוּ נַעֲשָׂה שְׁכִירוּת עַצְמוֹ
בְּבַעֲלִים אִיפְּסְקָא לָהּ שְׁכִירוּת דְּלֹא הַדְּרָא
לְדוֹכְתָּהּ אע"ג שְׁלֹא פְּסְקוּ בְּעָלִים בְּאֶמְצַע אֲבָל
אֵת"ל דְּאָמַר מֵיבָעְיָא לֵיהּ אִם חֲזָרָה שְׁאָלָהּ לְדוֹכְתָּהּ דְּכֵיוָן דְּרְאוּיָה לְהִתְחַבֵּר עִם הַשְּׁכִירוּת
שֶׁלָּפָנֶיהָ אִילּוּ נַעֲשָׂה שְׁכִירוּת עַצְמָהּ בְּבַעֲלִים הַשְׁתָּא נַמִּי שְׁלֹא נַעֲשָׂה בְּבַעֲלִים לֹא יְהֵא הַפְסֵק
וְחֲזָרָה לְדוֹכְתָּהּ אוֹ דִּלְמָא לֹא הַדְּרָא כֵּיוָן שֶׁהַשְּׁאִילָה אֵינָהּ יְכוֹלָה לְהִתְחַבֵּר עִם הַשְּׁכִירוּת
שֶׁלָּפָנֶיהָ וְלִיתְחֵשׁ מִכְּחָהּ שְׁאִילָה בְּבַעֲלִים מִשּׁוּם דְּשְׁכִירוּת עַצְמָהּ לֹא נַעֲשָׂה בְּבַעֲלִים אֶלָּא
מִשּׁוּם דְּשָׁיְיכָא בְּשֹׁאֵילָה שֶׁלָּפָנֶיהָ וְהָרִי שַׁיְיכִי לֹא אָמְרִינַן וְהֵי הַרְבִיעָאָה הוֹלֶכֶת בְּאַת"ל לְכָךְ לֹא קָאָמַר בָּהּ אֵת"ל וְאִם תִּפְשׁוֹט שְׁלִישִׁית
נִפְשׁוֹט גַּם רְבִיעִית: **וְאָמַר** לוֹ הַשּׁוֹאֵל שֶׁלֹּא בְּבַעֲלִים וְחָזַר וְשָׁכָרָהּ וּמֵתָה חַיָּב בְּשָׁעָה שֶׁמַּחְזִירָהּ. תִּימָה דְּבְרֵישׁ גְּנָבִים (ב"ק דף קד. ושם) אָמַר שְׁמוּאֵל אֵין מְשַׁלְּחִין מְעוֹת בְּדִיוֹקָנֵי אֲפִילּוּ עֲדִים מְהֵימְנִים
עָלֶיהָ דְּפָרֵישׁ אֶלָּא לְשְׁמוּאֵל מַאי תִּקְנְתָּיהּ וּמְשַׁנֵּי כִּי הָא דְּר' דִּמְדַנֵּי מַה שְׁכּוֹתֵב הִתְקַבְּלִתִּי מֵהֲנֵי אִם יָכוֹל לְכַתּוֹב שְׁלַח לִי דְּאֵין סְבָרָא לְחַלֵּק בֵּין כּוֹתֵב לְאוֹמֵר
פַּ"פ דְּכִי הֵיכִי דְּמֵהֲנֵי בְּאוֹמֵר מֵהֲנֵי נַמִּי בְּכוֹתֵב וּמַאי קָשֶׁה לֵיהּ דְּקָאָמַר וּמַאי תִּקְנְתָּיהּ הָאֵיכָא תִּקְנְתָּא טוֹבָא שֶׁיִּכְתְּבוּ לוֹ הָעֵדִים וְיִתְחַתֵּמוּ שֶׁפְּלוֹנִי אָמַר לְךָ שֶׁתִּשְׁתַּלַּח וְיֵשׁ לוֹמַר דְּפְשִׁיטָא שֶׁמּוּצָא
תְּקוּמוֹת בְּפְשִׁיטוּת לְשְׁמוּאֵל כְּמוֹ לְרַבִּי יוֹחָנָן וְאִינּוֹ אוֹמֵר מַאי תִּקְנְתָּיהּ אֶלָּא לְפִי שֶׁרוֹצֶה לְהָבִיא מֵרַבִּי אַבָּא וּלְאוּסְקֵי דְּאִפֵּילּוּ הִתְקַבְּלִתִּי לָא מְהֵנֵי אִם מֵת מְשַׁלְּחִין וְנִפְּלוּ נִכְסֵי קַמֵּי יְתוֹמֵי קוֹדֶם
שֶׁבָּא לְיָד שְׁלִיחַ וְאֵין תִּקְנְתָּא אֶלָּא בְּהַהוּא שַׁעְתָּא:

שְׁאוֹל חָבָא לְהוֹ"מ וְחָבָא אֵין דְּשָׁאֲלָה מַהָ וְאִידָךְ
לֹא יָדַעְנָא אִי דְּשָׁכְרוּת מַהָ וְדִקְנְיָא דְּשָׁאֲלָה אוֹ
דְּשָׁאֲלָה מַהָ וְדִקְנְיָא דְּשָׁכְרוּת דְּמִתּוֹךְ שֶׁאֵינוֹ יָכוֹל
לִישָׁבַע מְשַׁלֵּם: זֶה אוֹמֵר שְׁאוֹלָה וְזֶה אוֹמֵר שְׁכוֹרָה
יִשָּׁבַע הַשּׁוֹכֵר שֶׁשְּׁכוֹרָה מַתָּה: וַאֲמַאי מַה שְׁמָעֲנוּ
לֹא הוֹדָה לוֹמַה שֶׁהוֹדָה לוֹ לֹא מָעֲנוּ אֲמַר עוּלָּא
עַל יְדֵי גִּלְגּוּל דְּא"ל אִשְׁתַּבַּע לִי אֵיזוֹ מֵיתָה דְּכְדַרְכָּהּ
מַתָּה וּמִיגּוֹ דְּמִישְׁתַּבַּע דְּכַדַּרְכָּהּ מַתָּה מִישְׁתַּבַּע נַמִּי
דְּשְׁכוֹרָה מַתָּה: זֶה אוֹמֵר אֵינִי יוֹדֵעַ וְזֶה אוֹמֵר
כֹּה': הָא מָנֵי סוּמְכוּס הִיא דְּאָמַר מָמוֹן הַמּוּטָּל
בְּסָפֵק חוֹלְקִין בָּעֵי ר' אַבָּא בַּר מָמָל שְׁאֵלָה בַּבַּעֲלִים
שְׁכִירָה שֶׁלֹּא בְּבַעֲלִים מַהוּ מִי אָמְרִינַן שְׁאֵלָה לְחוֹדָהּ
קַיְימָא וּשְׁכִירוּת לְחוֹדָהּ קַיְימָא אוֹ דִלְמָא שְׁכִירוּת
בְּשְׁאֵלָה מִישַׁךְ שַׁיְיכִי דְּהָא מִיחַיֵּב בְּגִנֵּיבָה וַאֲבִידָה
אֵת"ל שְׁכִירָה בְּשְׁאֵלָה מִישַׁךְ שַׁיְיכִי שְׁכִירָה בְּבַעֲלִים
שְׁאֵלָה שֶׁלֹּא בְּבַעֲלִים מַהוּ שְׁאֵלָה בְּשְׁכִירוּת וַדַּאי
לֹא שַׁיְיכָא אוֹ דִלְמָא בֵּיוָן דְּשָׁיְיכָא בְּמִקְצָת כְּמַאן
דְּשַׁיְיכָא בְּכוּלָּהּ דְּמֵי אֵת"ל שְׁכִירָה בְּמִקְצָת כְּמַאן
דְּשָׁיְיכָא בְּכוּלָּהּ דְּמֵי אֵת"ל לֹא אָמְרִינַן בֵּיוָן דְּשָׁיְיכָא
לָהּ שְׁאֵלָה לְדוֹכְתָּהּ אוֹ דִלְמָא אִפְּסְקָא לָהּ שְׁכִירוּת
בֵּינֵי וּבֵינֵי שְׁכָרָהּ בַּבַּעֲלִים וְשָׁאֲלָהּ וְחָזַר וְשָׁכָרָהּ
מַהוּ מִי אָמְרִינַן אַתְיָא לָהּ שְׁכִירוּת לְדוֹכְתָּהּ אוֹ
דִּלְמָא אִפְּסְקָא לָהּ שְׁאֵלָה בֵּינֵי וּבֵינֵי תֵּיקוּ: מתני'
הַשּׁוֹאֵל אֶת הַפָּרָה וְשָׁלְחָה לוֹ בִּיד בְּנוֹ בִּיד עַבְדּוֹ
בִּיד שְׁלוּחוֹ אוֹ בִּיד בְּנוֹ בִּיד עַבְדּוֹ שְׁלוּחוֹ
שֶׁל שׁוֹאֵל וּמֵתָה פְּטוּר אָמַר לוֹ הַשּׁוֹאֵל שִׁלַּחְתִּי
לִי בִּיד בְּנִי בִּיד עַבְדִּי בִּיד שְׁלוּחִי אוֹ בִּיד בְּנֵךְ
בִּיד עַבְדְּךָ בִּיד שְׁלוּחֶךָ אוֹ שֶׁאָמַר לוֹ הַמַּשְׁאִיל
הֲרֵינִי מְשַׁלְּחָה לְךָ בִּיד בְּנִי בִּיד עַבְדִּי בִּיד שְׁלוּחִי
אוֹ בִּיד בְּנְךָ בִּיד עַבְדְּךָ בִּיד שְׁלוּחֶךָ וְאֵ"ל הַשּׁוֹאֵל
שִׁלַּח וְשִׁלְּחָה וּמֵתָה חַיָּב בְּשָׁעָה שֶׁמַּחְזִירָהּ: גמ'
ביד

לִיד הַמַּשְׁאִיל וְאִם מֵתָה בְּדֶרֶךְ חַיָּיב אָמַר לוֹ הַמַּשְׁאִיל שִׁלַּחְתִּי לִי אוֹ שֶׁאוֹמַר לוֹ הַשּׁוֹאֵל
הֲרֵינִי מְשַׁלְּחָה וכו' וְאֵ"ל הַמַּשְׁאִיל שִׁלַּח וְשִׁלְּחָה וּמֵתָה פְּטוּר: **גמ'**
ביד

אמר

בְּיַד עַבְדּוֹ חַיָּיב. בְּתַמִּיהָה קָתָנֵי אַ"ל הַשּׁוֹאֵל שֶׁלְּחָתָהּ לִי בְּיַד עַבְדּוֹ וְשָׁלְחָה לוֹ חַיָּיב הַשּׁוֹאֵל בְּאוֹנְסֵיהּ בְּדֶרֶךְ וְחָדְרָה לֹא יָצָאת מִרְשׁוּת מַשְׁאִיל דְּיַד עַבְד רַבּוֹ דְּמֵיהָא הוּא לְאִילּוֹ הוֹלִיכָהּ לוֹ הוּא: **עַבְדִּי הַכְּשֵׁרָה בְּמִקֵּל וְהִיא הָבְא.** אַחֲרֵי הַלְכָךְ מִשְׁיָצְאתָה מֵחֲצַרוֹ שֶׁל בָּעלִים בֵּין בְּלֹא שׁוּמַר בֵּין ע"י שׁוּמַר עַמְדָה בִּרְשׁוּת הַשּׁוֹאֵל דְּשִׁעְבּוּד נַפְשִׁיהּ מִשְׁתַּצֵא מִרְשׁוּתוֹ וְחָדְרָה בְּמִקֵּל עַד אֲשֶׁר יְצָאַתְהּ מְבִיתוֹ: **וְשָׁלְחָה לוֹ בְּיַד בְּנוֹ.** שֶׁל מַשְׁאִיל שְׁלָחָהּ מַשְׁאִיל לְשׁוֹאֵל חַיָּיב הַשּׁוֹאֵל וּכְגוֹן שֶׁאָמַר לַיֶּה מְכִי נְפַקָא מֵחֲצַרוֹ וּמִשּׁוּם דְּשָׁלַח עַבְדּוֹ עִמָּהּ לֹא מִיפְטַר: **לִפָּנִים מֵחֲצַרוֹ שֶׁל מַשְׁאִיל.** שֶׁחֲצַרוֹ שֶׁל מַשְׁאִיל פְּתוּחָה לִרה"ר וְחָצַר הַשּׁוֹאֵל לִפָּנִים מִמֶּנּוּ פְּתוּחָה לְחֲצַרוֹ שֶׁל מַשְׁאִיל שֶׁאִין נִכְנָסִין וְיוֹצְאִין לְחֲצַרוֹ שֶׁל שׁוֹאֵל אֶלָּא דֶּרֶךְ חֲצַרוֹ שֶׁל מַשְׁאִיל דְּתַמָּה הוּא דְּמִשְׁעַבֵּד שׁוֹאֵל נַפְשֵׁיהּ אֲבָל אִם הָיְתָה צְרִיכָה לְבָא דֶּרֶךְ רְשׁוּת הָרַבִּים לְעוֹלָם אֵינָהּ לָךְ אַפֵּי' אָמַר לַיֶּה תְּכִי לֹא סָמְכָא דְּעַתַּיְיהוּ דְּמִשְׁיכָה הַמְּשַׁאיל בְּלֹא שׁוּמַר וְלֹא שִׁעְבֵּד נַפְשֵׁיהּ עַד שֶׁתָּבֹא לְיָדוֹ: **דְּאִיכָּא גַּיְיזֶרְתָּא.** שֶׁיֵּשׁ בְּחָצֵר הַמְּשַׁאיל זְיוּת וְעוֹקְצִין שֶׁיְּכוֹלָה לִסְתּר שָׁם וּלְהִשָּׁמֵט בְּמַחֲבֵא דְּשָׁטוּ"ת בְּלַע"ז בִּלְשׁוֹן (תהלים ע) כִּי גֹּז חִישׁ וְנִבְמוֹ (במדבר יא) וַיָּגָז שְׁלָוִים: **אֶלָּא לְחַזְרָה.** שֶׁאִם בָּא הַמַּשְׁאִיל לְחַזֵּר וּלְתוֹבְעָהּ מִמֶּנּוּ בְּתוֹךְ יְמֵי הַזְּמַן שֶׁהִשְׁאִילָהּ לוֹ: **בְּקַע בּוֹ קָנוּ.** עַד שֶׁיִּכְבֹּל יְמֵי שְׁאִילָתוֹ: **לֹא בְּקַע בּוֹ לֹא קָנוּ.** דְּקִסְבָר אֵין מְשִׁיכָה קוֹנָה בְּשׁוֹמְרִים: **מָעֹל.** הַמַּשְׁאִיל לְשֵׁלֶם לְהַקְּדֵשׁ קֶרֶן שֶׁנִּתְּנָה בְּהַשְׁאָלָתוֹ וּמַה הִיא הֲנָאָתוֹ לְפִי טוֹבַת הֲנָאָה שֶׁבּוֹ אוֹמְדִים בּוֹ כַּמָּה הָיָה רוֹצֶה לִהְיוֹת נִסְחָר מִשְׁלוֹ לְהַחֲזִיק לוֹ הַשּׁוֹאֵל טוֹבַת הֲנָאָה) כְּזוֹ טוֹבַת הֲנָאָה בונד"ר בְּלַע"ז: **וְחַבֵּירוֹ מוּתָּר לְבַקֵּעַ בּוֹ לְכַתְּחִילָּה.** אֲפִילּוּ יָדַע לְאַחַר שְׁבָא לְיָדוֹ שֶׁהוּא שֶׁל הַקֹּדֶשׁ שֶׁמִּכֵּיוָן שֶׁשִּׁגֵּר בּוֹ הַמַּשְׁאִיל וְנִתְחַיֵּב דְּמֵי טוֹבַת הֲנָאָה לְהַקְּדֵשׁ יָצְאת הַנְּיָיתָה דְּחוּלִּין: **וְאִי לֹא קָנוּ.** בְּמַשִּׁיכָה אֲמַאי מָעֵל הַמַּשְׁאִיל עַד שֶׁיְּבַקֵּעַ בּוֹ הַשּׁוֹאֵל: **וּפְלִיגִי.** נַמִּי דְּרַב הוּנָא אַדְרַ' אֶלְעָזָר:

קרקע

**בְּיַד עַבְדּוֹ חַיָּיב יַד עֶבֶד כְּיַד רַבּוֹ אָמַר שְׁמוּאֵל בְּעֶבֶד עִבְרִי דְּלָא קָנֵי לֵיהּ גּוּפֵיהּ רַב אָמַר אֲפִילּוּ תֵּימָא בְּעֶבֶד כְּנַעֲנִי נַעֲשָׂה כְּאוֹמֵר לֵיהּ הַכְּשֵׁהּ בְּמִקֵּל וְהִיא תָּבֹא מֵיתִיבִי הַשּׁוֹאֵל הַפָּרָה וְשָׁלְחָהּ לוֹ בְּיַד בְּנוֹ שֶׁלּוֹחוֹ חַיָּיב בְּיַד עַבְדּוֹ פָּטוּר בְּשָׁלְמָא לְשְׁמוּאֵל מַתְנִיתִין בְּעֶבֶד עִבְרִי בְּרֵייתָא בְּעֶבֶד כְּנַעֲנִי אֶלָּא לְרַב קַשְׁיָא אָמַר לָךְ רַב לֹא תֵּימָא נַעֲשָׂה כְּאָמַר לֵיהּ אֶלָּא אֵימָא בְּאָמַר לֵיהּ הַכְּשֵׁהּ בְּמִקֵּל וְהִיא תָּבֹא דְּאִתְּמַר הַשְׁאִילַנִי פָּרָתְךָ וְא"ל בְּיַד מִי וְא"ל הַכְּשֵׁהּ בְּמִקֵּל וְתָבֹא אָמַר רַב נַחְמָן אָמַר רַבָּה בַּר אֲבוּהּ דְּאָמַר רַב בֵּינוֹ שֶׁיָּצְאת מִרְשׁוּת מַשְׁאִיל וּמָתָה חַיָּיב נִימָא מְסַיֵּיע לֵיהּ הַשְׁאִילַנִי פָּרָתְךָ וְאָמַר לֵיהּ בְּיַד מִי וְאָמַר לֵיהּ הַכְּשֵׁהּ בְּמִקֵּל וְהִיא תָּבֹא בֵּינוֹ שֶׁיָּצְאת תְּרוּיְיהוּ בְּלֵיו אֵל אָדָם שׁוֹר וְחֹבֵל וְהִמִּית וְהִשְׁחִית חוּץ מִרה"ר מִשֶּׁמַע דְּמָרַד וְהִנִּיחַ עַל גַּבֵּי סִימְטָא לֹא קָנֵי אֶלָּא דִּזְקָא כְּלֵיו קוֹנָה לוֹ וְהָכָא אָמַר רַב דְּקוֹנֶה בְּסִימְטָא ר"ל דְּהָתָם מִיירֵי בְּשֶׁהִנִּיחַ מִתְּחִילָּה מִתּוֹךְ בְּכְלֵיו קוֹדֶם קִנְיָן וְלֹא שֶׁהִנִּיחַ דְּמוּזֹב שָׁם בְּשָׁעַת מְכִירָה אֲבָל הִנִּיחַ עַל גַּבֵּי קַרְקַע שֶׁל סִימְטָא לְשֵׁם קִנְיָן קוֹנֶה וְעוֹד ר"ל דְּהָכָא מִיירֵי אֲפִי' יָצְאת מִיַּד לרה"ר דְּלַעֲנְיַן לְהִתְחַיֵּב בְּאוֹנְסִין קָנֵיא מְשִׁיכָה בְּרה"ר אַף עַל גַּב דְּלֹא קָנֵיא לְעִנְיַן מָקוֹם כְּמוֹ שׁוֹאֵל קוֹדְרוֹם הוֹנֵא דְּאָמַר לְקַמָּן דְּקָנֵי בְּמְשִׁיכָה לְהִתְחַיֵּב בְּאוֹנְסִין אַף עַל גַּב דְּלֹא קָנֵיא לְחַזְרָה:

וַחֲבֵירוֹ מוּתָּר לְבַקֵּעַ בּוֹ לְכַתְּחִילָּה. תֵּימָה דְּתָנֵיא בְּתוֹסְפְתָּא בְּקַע בְּקוֹרְדּוֹם שֶׁל הֶקְדֵּשׁ בָּא חֲבֵירוֹ וּבְקַע בּוֹ וּבָא חֲבֵירוֹ וּבְקַע בּוֹ כּוֹפֵם מַעֲלוֹ וְלֵיקֵט לְמִימר דְּאִיירֵי בְּקוֹרְדּוֹם בְּלֵי שֶׁרֶת שֶׁשּׁוֹתְחִין בּוֹ שֶׁאֵין יוֹצֵא לְחוּלִּין כְּדִתְנַן בְּפֶרֶק הַנֶּהֱנִין (מעילה דף יט:) אֵין מוֹעֵל אַחַר מוֹעֵל בְּמוּקְדָּשִׁין אֶלָּא בִּבְהֵמָה וּכְלֵי שֶׁרֶת בִּלְבַד תֵּימָא מוֹעֵל קָנֵי סִיפָא נִטְלוּ וְנָתְנוּ לַחֲבֵירוֹ הוּא מַעֲל וְחַבֵּירוֹ לֹא מַעֲל וּבְעוֹלָה נָתְנוּ לַחֲבֵירוֹ וַחֲבֵירוֹ בּוֹרֵן מַעֲלוֹ בָּהּ וְאֵין נִרְאֶה לְרַ"י נַמִּי דְּהָתָם אֵיירֵי בְּשֶׁלֹּא בְּתוֹךְ מְשִׁיכָה בְּקַע וְלֹא יָצָא לְחוּלִּין אֶלָּא בְּכָל אֶחָד דִּעְתּוֹ לְהַחֲזִירוֹ אַחַר בְּקוֹרֵע וְלֹא יָצָא לְחוּלִּין אֶלָּא מֵה שֶׁנִּתְבּוֹרֵן לְגוּזֵל דְּהָא ק"ל שׁוֹאֵל שֶׁלֹּא מִדַּעַת גּוֹזֵל הַוֵי וְקִים לֵיהּ בּוֹלֵיהּ בִּרְשׁוּתֵיהּ אֶלָּא נִרְאֶה שֶׁעִבְּדוּ מוֹלִיכָה לֹא הַוֵי שְׁאִילָה בְּבָעֲלִים וְהָא דְּאָמְרִינַן יַד עֶבֶד כְּיַד רַבּוֹ הַיְינוּ שֶׁנִּשְׁאַל הָרַב עַצְמוֹ עִם הַבָּרָה וְשָׁלַח עִבְּדוֹ בְּמִקּוֹמוֹ וְכֵיוָן שֶׁבְּמִקּוֹם בָּעֲלִים לֹא חָשִׁיב כִּבְהֶמְתּוֹ אֲבָל הָכָא שֶׁשּׁוֹאֵל אֶת עִבְּדוֹ הַוֵי לֵיהּ כִּשׁוֹאֵל שְׁתֵּי פָּרוֹת דְּעִבְּדוּ בִּבְהֶמְתּוֹ דְּמֵי:

כֵּיוָן שֶׁיָּצְאתָה מִרְשׁוּת מַשְׁאִיל נִתְחַיֵּב שׁוֹאֵל בְּאוֹנְסִין. לְכאוֹרָה נִרְאֶה דְּמֵיירִי שֶׁיָּצְאתָה מִיַּד שׁוֹאֵל אֲבָל יְצִאתָה מִיַּד הַשּׁוֹאֵל לא"כ מַשְׁכָּה בְּאִילּוּ מַשְׁכָה שׁוֹאֵל אֲבָל יְצִאתָה מִיַּד הַשּׁוֹאֵל לא"כ מַשְׁכָה בְּאִילּוּ מַשְׁכָה אֵינוֹ קוֹנֶה בְּרה"ר וְהָא דְּלֹא הִנִּיחָהּ רַב לְפָרֵשׁ דְּפָשׁיטָא הוּא דְּלֹא עָדִיף מִמַּשִּׁיכָה אִי נַמִּי סְתָם חֲצֵרוֹת סְמוּכִים פְּתוּחִין לְצֵד רה"ר וְלֹא לרה"ר עַצְמוֹ לָכֵךְ לֹא הִנִּיחָהּ לְפָרֵשׁ וְא"ת דְּבְהֶמּוֹסֵר אֶת הַסְּפִינָה (ב"ב דף פד:) אָמְרִינַן דְּבְשׁוֹאֵל דְּאָמְרִינַן תְּרוּיְיהוּ בְּלֵיו אֵל אָדָם שׁוֹר וְחֹבֵל וְהִמִּית וְהִשְׁחִית חוּץ מִרה"ר מִשֶּׁמַע דְּמָרַד וְהִנִּיחַ עַל גַּבֵּי סִימְטָא לֹא קָנֵי אֶלָּא דִּזְקָא כְּלֵיו קוֹנֶה לוֹ בְּכָל מָקוֹם וְהָכָא אָמַר רַב דְּקוֹנֶה בְּסִימְטָא ר"ל דְּהָתָם מִיירֵי בְּשֶׁהִנִּיחַ מִתְּחִילָּה מִתּוֹךְ בְּכְלֵיו קוֹדֶם קִנְיָן וְלֹא שֶׁהִנִּיחַ דְּמוּזֹב שָׁם בְּשָׁעַת מְכִירָה אֲבָל הִנִּיחַ עַל גַּבֵּי קַרְקַע שֶׁל סִימְטָא לְשֵׁם קִנְיָן קוֹנֶה וְעוֹד ר"ל דְּהָכָא מִיירֵי אֲפִי' יָצְאת מִיַּד לרה"ר דְּלַעֲנְיַן לְהִתְחַיֵּב בְּאוֹנְסִין קָנֵיא מְשִׁיכָה בְּרה"ר אַף עַל גַּב דְּלֹא קָנֵיא לְעִנְיַן מָקוֹם כְּמוֹ שׁוֹאֵל קוֹדְרוֹם הוֹנֵא דְּאָמַר לְקַמָּן דְּקָנֵי בְּמְשִׁיכָה לְהִתְחַיֵּב בְּאוֹנְסִין אַף עַל גַּב דְּלֹא קָנֵיא לְחַזְרָה:

וַחֲבֵירוֹ מוּתָּר לְבַקֵּעַ בּוֹ לְכַתְּחִילָּה. תֵּימָה דְּתָנֵיא בְּתוֹסְפְתָּא בְּקַע בְּקוֹרְדּוֹם שֶׁל הֶקְדֵּשׁ בָּא חֲבֵירוֹ וּבְקַע בּוֹ וּבָא חֲבֵירוֹ וּבְקַע בּוֹ כּוֹפֵם מַעֲלוֹ וְלֵיקֵט לְמִימר דְּאִיירֵי בְּקוֹרְדּוֹם בְּלֵי שֶׁרֶת שֶׁשּׁוֹתְחִין בּוֹ שֶׁאֵין יוֹצֵא לְחוּלִּין כְּדִתְנַן בְּפֶרֶק הַנֶּהֱנִין (מעילה דף יט:) אֵין מוֹעֵל אַחַר מוֹעֵל בְּמוּקְדָּשִׁין אֶלָּא בִּבְהֵמָה וּכְלֵי שֶׁרֶת בִּלְבַד תֵּימָא מוֹעֵל קָנֵי סִיפָא נִטְלוּ וְנָתְנוּ לַחֲבֵירוֹ הוּא מַעֲל וְחַבֵּירוֹ לֹא מַעֲל וּבְעוֹלָה נָתְנוּ לַחֲבֵירוֹ וַחֲבֵירוֹ בּוֹרֵן מַעֲלוֹ בָּהּ וְאֵין נִרְאֶה לְרַ"י נַמִּי דְּהָתָם אֵיירֵי בְּשֶׁלֹּא בְּתוֹךְ מְשִׁיכָה בְּקַע וְלֹא יָצָא לְחוּלִּין אֶלָּא בְּכָל אֶחָד דִּעְתּוֹ לְהַחֲזִירוֹ אַחַר בְּקוֹרֵע וְלֹא יָצָא לְחוּלִּין אֶלָּא מֵה שֶׁנִּתְבּוֹרֵן לְגוּזֵל דְּהָא ק"ל שׁוֹאֵל שֶׁלֹּא מִדַּעַת גּוֹזֵל הַוֵי וְקִים לֵיהּ בּוֹלֵיהּ בִּרְשׁוּתֵיהּ אֶלָּא נִרְאֶה שֶׁעִבְּדוּ מוֹלִיכָה לֹא הַוֵי שְׁאִילָה בְּבָעֲלִים וְהָא דְּאָמְרִינַן יַד עֶבֶד כְּיַד רַבּוֹ הַיְינוּ שֶׁנִּשְׁאַל הָרַב עַצְמוֹ עִם הַבָּרָה וְשָׁלַח עִבְּדוֹ בְּמִקּוֹמוֹ וְכֵיוָן שֶׁבְּמִקּוֹם בָּעֲלִים לֹא חָשִׁיב כִּבְהֶמְתּוֹ אֲבָל הָכָא שֶׁשּׁוֹאֵל אֶת עִבְּדוֹ הַוֵי לֵיהּ כִּשׁוֹאֵל שְׁתֵּי פָּרוֹת דְּעִבְּדוּ בִּבְהֶמְתּוֹ דְּמֵי:

אָמַר שְׁמוּאֵל בְּעֶבֶד עִבְרִי. פִּי' ר"ח דְּשְׁמוּאֵל פָּלִיג עֲלֵיהּ דְּרַב וְלֵיהּ הִלְכְתָא כְּוָתֵיהּ דְּרַב דְּאָמַר הַכְּשֵׁהּ בְּמִקֵּל וְהִיא תָּבֹא, וְכֵן מַשְׁמַע דְּפָלִיג וְהִלְכְתָא כְּוָתֵיהּ מִדְּבָעֵי גְּמָרָא לְסִיפְיָא לְרַב וְדַחֵי לֵיהּ בְּרוּחָק: **דְּלָא** קָנֵי לֵיהּ גּוּפֵיהּ. אע"ג דִּבְפ"ק דְּקִדּוּשִׁין (דף טז. ושם) אָמְרִינַן דְּעֶבֶד עִבְרִי גּוּפוֹ קָנוּי לְעַנְיַן שֶׁאִין נִרְעוֹת מִחוֹל אִם מָחַל בָּעֵל פֶּה אֶלָּא בִּשְׁטָר:

בְּאוֹמֵר הַכְּשֵׁהּ בְּמִקֵּל וְהִיא תָּבֹא. וְאע"פ שֶׁאִין מוֹלִיכָה לֹא הַוֵי שְׁאִילָה בְּבָעֲלִים וְהָא דְּאָמְרִינַן יַד עֶבֶד כְּיַד רַבּוֹ הַיְינוּ שֶׁנִּשְׁאַל הָרַב עַצְמוֹ עִם הַבָּרָה וְשָׁלַח עִבְּדוֹ בְּמִקּוֹמוֹ וְכֵיוָן שֶׁבְּמִקּוֹם בָּעֲלִים לֹא חָשִׁיב כִּבְהֶמְתּוֹ אֲבָל הָכָא שֶׁשּׁוֹאֵל אֶת עִבְּדוֹ הַוֵי לֵיהּ כִּשׁוֹאֵל שְׁתֵּי פָּרוֹת דְּעִבְּדוּ בִּבְהֶמְתּוֹ דְּמֵי:

לר"י דְּתוֹסְפְתָּא אֵיירֵי בְּגוֹזְרִים הַמְסוּרוֹת לְהֶן הֶקְדֵּשׁ דְּכָל אֶחָד מַעֲל לְפִי שֶׁנֶּהֱנָה וְאִינוֹ יוֹצֵא לְחוּלִּין שֶׁהֲרֵי לֹא נִתְכַּוְונוּ לְהוֹצִיא מִרְשׁוּת שֶׁהוּא שָׁם בִּרְמַ' לְעִיל וְסֵיפָא דְּקָתָנֵי נָתְנוּ לַחֲבֵירוֹ הַיְינוּ לְחַבֵּירוֹ שֶׁאִינוֹ גּוֹזֵר מַעֲל לְפִי שֶׁנִּתְכַּוְונוּ לְהוֹצִיא מִרְשׁוּתוֹ וְהָא דְּתָנֵן בְּהֶנֶּהֱנָה אֵין מוֹעֵל אַחַר מוֹעֵל אֶלָּא בִּבְהֵמָה וּכְלֵי שֶׁרֶת בִּלְבַד כִּיצד רָכַב עַל בְּהֵמָה וּבָא חֲבֵירוֹ וְרָכַב הֲתָם אֵיירֵי בְּשֶׁאֵינָם גּוֹזְרִים דְּאִי בְּגוֹזְרִים אֲפִילּוּ קְדוּשַׁת דָּמִים נַמִּי כּוֹלָם מַעֲלוּ וּבְמִשְׁאִיל קוֹדְרוֹם לְחַבֵּירוֹ דְּקָאָמַר הָכָא הָיָה נִרְאֶה לר"י לְכְאוֹרָה שֶׁיָּצָא כָּל הַקּוֹדְרוֹם לְחוּלִּין בְּשֶׁאִילָה זוֹ וּלְכָךְ חֲבֵירוֹ מוּתָּר לְבַקֵּעַ בּוֹ לְכַתְּחִילָּה וּמ"מ לֹא מַעֲל אֶלָּא לְפִי טוֹבַת הֲנָאָה שֶׁבּוֹ אוֹ קוֹדֶם שֶׁנִּתְפַּסֵּד בּוֹלוֹ וּלְפִי זֶה נוֹטֶל אֶבֶן אוֹ קוֹדֶם שֶׁל הֶקְדֵּשׁ נַמִּי לֹא מַעֲל אֶלָּא לְפִי טוֹבַת הֲנָאָה שֶׁבּוֹ אֲבָל אֶלָּא קָשָׁה לר"י דְּא"כ לָמָּה הַיְינוּ שֶׁנִּתְכַּוְונוּ לַחֲבֵירוֹ בֵּין שֶׁבְּכָל הַזְּמַן שֶׁנִּתְכַּוְונוּ לַחֲבֵירוֹ לֹא מַעֲל יותר וְע"כ נִרְאֶה לְחוּלִּין אֶלָּא אוֹתָהּ הֲנָאָה שֶׁנּוֹתֵן לְשׁוֹאֵל וּמוּתָּר לְבַקֵּעַ עַד זְמַן הַשְׁאִילָה וְלֹא יותר וּבְוַדַּאי לַחֲבֵירוֹ דְּעִלְּמָא מַעֲל לְפִי בּוֹלָהּ וְאֵין לְהַקְשׁוֹת אֵיךְ מוּתָּר לְבַקֵּעַ בֵּיוָן שֶׁמְּעוּרָב בְּאוֹתוֹ שֶׁל קוֹדְרוֹם חוּלִּין וְהֶקְדֵּשׁ מֵאי שְׁנָא מִמְּשִׁכְּרִי בֵּיתוֹ וְהַקְּדִישׁוֹ דְּאָמַר דְּף בא.) בְּשִׁבְרֵי הַמְּעוּרָב חֶלְקוֹ בְּשֶׁל הֶקְדֵּשׁ וְר"י בֵּיוָן שֶׁהַשּׁוֹאֵל וּמַעֲל בְּשֶׁאֵלָה יָצְאת כָּל הַנֶּאֱת בְּקִיעַ בּוֹ לְחוּלִּין וְאֵין מְעוּרָב בָּהּ מִן הֶקְדֵּשׁ כְּלוּם וְא"ת בֵּיוָן דְּהַבְּנָיָן לַחֲבֵירוֹ מַעֲל לְפִי כָּל מָה שֶׁהוֹצִיא מִרְשׁוּת הֶקְדֵּשׁ וְנִתַּן לַחֲבֵירוֹ גַּם בְּכָאן יִמְעוֹל לְפִי כָּל מָה שֶׁשִּׁוָּה הַנֶּאֱת בְּקִיעַ בּוֹ ר"ל דְּהַבְּנָיָן מוֹעֵל בְּדִין לְפִי בּוֹלָהּ כִּי בּוֹלָהּ בְּלֹא הַבְּנָיָן הַיְינוּ דְּאָמַר לְהַקְּדֵשׁ אֲבָל כָּאן לֹא הִפְסִיד לְהֶקְדֵּשׁ אֶלָּא מָה שֶׁנִּפְחֲתָה הַקּוֹרְדּוֹם ע"י בְּקִיעַ וְטוֹבַת הֲנָאָה דְּשְׁאִילָה הַוֵי טְפֵי:

כַּר' תַּקָּנַת מְשִׁיכָה בְּשׁוֹמְרִים. לֹא לְהִתְחַיֵּב בְּאוֹנְסִין קָאָמַר דְּהָא שׁוֹמֵר חִנָּם בְּלֹא מְשִׁיכָה חַיָּיב בְּפְשִׁיטָה דְּאָמְרִינַן פֶּרֶק הָאוֹמָנִין (לעיל דף פ:) דְּהִנַּח לְפָנֵי שׁוֹמֵר חִנָּם וְהוּא הַדִּין שׁוֹמֵר שָׂכָר בְּגַנִּיבָה וַאֲבִידָה וְאִי אִשּׁוֹאֵל קָאָמַר מִדְּאוֹרַיְיתָא נַמִּי לֹא קָנֵי אֶלָּא בְּמְשִׁיכָה וְלֵיכָא לְמִימַר דְּקַאי אִשּׁוֹכֵר שֶׁתִּקְנַת מְשִׁיכָה וְלֹא בָּעֵי מְעוּת דְּהָא שְׁכִירוּת אֵינָהּ מִשְׁתַּלֶּמֶת אֶלָּא לְבִסּוֹף וְעוֹד מֵאי פְּלִיגִי דְּאָמַר הָכָא אֶלָּא לְעִנְיַן חִזְּרָה קָאָמַר דְּשׁוֹכֵר וְשׁוֹאֵל מֵיהּ שְׁמָשְׁכוּ הַבְּהֵמָה מִרְשׁוּת הַבְּעָלִים אֵין בְּעָלִים יְכוֹלִין עוֹד לַחֲזוֹר וְהֵיכִי דְּקָאָמַר פְּלִיגִי דְּרַב הוּנָא:

שֶׁקַּרְקַע נִקְנֵית בְּכֶסֶף וּבִשְׁטָר וּבַחֲזָקָה כָּךְ שְׂכִירוּת נִקְנָה בְּכֶסֶף וּבִשְׁטָר וּבַחֲזָקָה שְׂכִירוּת מַאי עֲבִידְתֵּיהּ אָמַר רַב חִסְדָּא שְׂכִירוּת קַרְקַע אָמַר שְׁמוּאֵל הַאי מַאן דְּגָזֵיל חֲבִיצָא דְּתַמְרֵי מֵחֲבֵירוֹ וְאִית בָּהּ חֲמִשִּׁים תַּמְרֵי אַגַּב הֲדָדֵי מִזְדַּבְּנָן בְּנ' נְכֵי חָדָא חָדָא מִזְדַּבְּנָן בְּנ' לְהֶדְיוֹט מְשַׁלֵּם חֲמִשִּׁים נְכֵי חָדָא לְהֶקְדֵּשׁ מְשַׁלֵּם חֲמִשִּׁים וְחוּמְשַׁיְיהוּ מַה שֶּׁאֵין כֵּן בְּמַזִּיק דְּלֹא מְשַׁלֵּם חוּמְשָׁא דְּאָמַר מַר אִישׁ כִּי יֹאכַל קֹדֶשׁ פְּרָט לְמַזִּיק מַתְקִיף לָהּ רַב בִּיבִי בַּר אַבַּיֵּי לְהֶדְיוֹט אַמַּאי מְשַׁלֵּם חֲמִשִּׁים נְכֵי חָדָא נֵימָא לֵיהּ אֲנָא חָדָא חָדָא הֲוָה מְזַבְּנִינָא לְהוּ אָמַר רַב הוּנָא בְּרֵיהּ דְּרַב יְהוֹשֻׁעַ שָׁמִין בֵּית סְאָה בְּאוֹתָהּ שָׂדֶה תְּנַן לְמֵימְרָא דְּסָבַר שְׁמוּאֵל דִּין הֶדְיוֹט לַאו כְּדִין גָּבוֹהַּ דָּמֵי וְהָתְנַן נָטַל אֶבֶן אוֹ קוֹרָה מֵהֶקְדֵּשׁ לֹא מָעַל נְתָנָהּ לַחֲבֵירוֹ הוּא מָעַל וַחֲבֵירוֹ לֹא מָעַל בְּנָאָהּ בְּתוֹךְ בֵּיתוֹ לֹא מָעַל עַד שֶׁיָּדוּר תַּחְתֶּיהָ בְּשָׁוֶה פְּרוּטָה וְיָתִיב ר' אֲבָהוּ קַמֵּיהּ דְּרַבִּי יוֹחָנָן וְיָתִיב וְקָאָמַר מִשְּׁמֵיהּ דִּשְׁמוּאֵל זֹאת אוֹמֶרֶת הַדָּר בַּחֲצַר חֲבֵירוֹ שֶׁלֹּא מִדַּעְתּוֹ צָרִיךְ לְהַעֲלוֹת לוֹ שָׂכָר (א"ל רַבִּי יוֹחָנָן) הָדַר בֵּיהּ שְׁמוּאֵל מֵהַהִיא וּמִמַּאי דְּמֵהַהִיא הָדַר בֵּיהּ דִּלְמָא מֵהָא הָדַר לֹא מֵהַהִיא הָדַר בֵּיהּ כִּדְרָבָא דְּאָמַר רָבָא הֶקְדֵּשׁ שֶׁלֹּא מִדַּעַת כְּהֶדְיוֹט מִדַּעַת דָּמֵי אָמַר רָבָא הַנֵּי שְׁקוּלָאֵי דְּתָבְרוּ חָבִיתָ' דְּחַמְרָא לְחֶנְוָואָה בְּיוֹמָא דְּשׁוּקָא מִיזְדַּבְּנָא בָּהּ' בִּשְׁאָר יוֹמֵי מִיזְדַּבְּנָא בְּאַרְבַּע אַהַדְרוּ לֵיהּ בְּיוֹמָא דְּשׁוּקָא מְהַדְרוּ לֵיהּ חֲבִיתָא דְּחַמְרָא בִּשְׁאָר יוֹמֵי מְהַדְרוּ לֵיהּ ה' וְלֹא אֲמָרָן אֶלָּא דְּלָא ה"ל חַמְרָא לְזַבּוּנֵי אֲבָל ה"ל חַמְרָא לְזַבּוּנֵי הָא אִיבָּעֵי לֵיהּ לְזַבּוּנֵי וּמְנַכֵּי לֵיהּ אֲגַר טִירְחֵיהּ וּדְמֵי בַּרְזַנְיָיתָא:

מתני'

רש"י

קַרְקַע נִקְנֵית בְּכֶסֶף אוֹ בִּשְׁטָר אוֹ בַּחֲזָקָה. דְּנָעַל וּפָרַץ וְגָדַר כָּל שֶׁהוּא וּבְמַסֶּכֶת קִדּוּשִׁין (דף כו.) יַלְפִינַן לְהוּ: שְׂכִירוּת. קס"ד שְׂכַר בְּהֵמָה וְכֵלִים: מַאי עֲבִידְתֵּיהּ. לְהַקְנוֹת עַד שֶׁיִּמְשׁוֹךְ וּמַאי חֲזָקָה בְּלֹא מְשִׁיכָה מַשְׁכַּחַת לֵיהּ: שְׂכִירוּת קַרְקַע. הַשּׂוֹכֵר לוֹ בֵּיתוֹ מִשֶּׁנָּתַן לוֹ כֶּסֶף אוֹ שֶׁכָּתְבוּ לוֹ בְּעָלִים בֵּיתִי מוּשְׁכָּן לָךְ וּמָסַר לוֹ הַשְּׁטָר אוֹ שֶׁהֶחֱזִיק בּוֹ הַשּׂוֹכֵר אֵין אֶחָד מֵהֶם יָכוֹל לַחֲזוֹר: **חֲבִיצָא דְּתַמְרֵי**. תְּמָרִים הַמְּדוּבָּקִים יַחַד קָרֵי חֲבִיצָא וְאִית בְּהֶן חֲמִשִּׁין תַּמְרֵי: **אַגַּב הֲדָדֵי מִיזְדַּבְּנָן חֲמִשִּׁים נְכֵי חָדָא**. הַלּוֹקֵחַ יַחַד אֵינוֹ נוֹתֵן בָּהֶם אֶלָּא מ"ט פְּרוּטוֹת כְּדֵי שֶׁיַּחֲזוֹר וְיִמְכּוֹר אַחַת אַחַת וְיִשְׂכּוֹר פְּרוּטָה: **לְהֶדְיוֹט**. אִם מֵשֶׁל הֶדְיוֹט הוּא. מְשַׁלֵּם לוֹ כְּמוֹ שֶׁהֵן נִמְכָּרִים בְּיַחַד וְאֵין מְדַקְדְּקִין לְהַחֲמִיר עָלָיו כִּדְקָאָמַר טַעְמָא לְקַמָּן שָׁמִין בֵּית סְאָה וְכוּ': **מַה שֶּׁאֵין כֵּן בְּמַזִּיק**. הֶקְדֵּשׁ אַחוּמְשִׁין קָאֵי: **שָׁמִין בֵּית סְאָה בְּאוֹתוֹ שָׂדֶה תְּנַן**. גַּבֵּי נִיזָּקִין דְּשֵׁן בְּב"ק (דף נה:) כִּי יַבְעֶר אִישׁ שָׂדֶה אוֹ כֶרֶם וְגוֹ' תְּנַן כֵּיצַד מְשַׁלֶּמֶת מַה שֶּׁהִזִּיקָה שָׁמִין בֵּית סְאָה בְּאוֹתוֹ שָׂדֶה כַּמָּה הָיְתָה יָפָה וְכַמָּה הִיא יָפָה וְאֵין מְדַקְדְּקִין לִהְיוֹת שָׁמִין הָאֲכִילָה לְבַדָּהּ מֶה הָיְתָה שָׁוָה הָעֲרוּגָה זוּ שֶׁנֶּאֱכֶלֶת אֶלָּא מַה נֶּחְסַר בֵּית סְאָה מִדָּמָי' אִם הָיָה בָּא לִמְכּוֹר הַקַּרְקַע עִם זְרִיעָתָהּ מֶה חָסְרוּ דָּמָיו בִּשְׁבִיל אֲכִילַת עֲרוּגָה זוּ דְּהַיְינוּ קוּלָּא גַּבֵּיהּ דְּהַבָּא לִקְנוֹת קַרְקַע לֹא יַנִּיחֶנּוּ בְּכַךְ וּבְדָבָר מוּעָט יִתְפַּשֵּׁר בִּפְחוּת דָּמִים וּמִקְרָא יָלֵיף לָהּ בְּב"ק (דף נח:): **נָטַל אֶבֶן וְכוּ'**. בְּמַסֶּ' חֲגִיגָה (דף י:) פָּרְכִינָן מִכְּדֵי מִישְׁקַל שַׁקְלֵיהּ מַה לִּי בְּנָאָהּ הוּא וּמַה לִּי נְתָנָהּ לַחֲבֵירוֹ וְאוּקְמִינָן בְּגִזְבָּר שֶׁאַבְנֵי קוֹדֶשׁ מְסוּרִין לוֹ עַסְקִינָן דִּבְלַאו הָכֵי נַמִּי בִּרְשׁוּתוֹ הֲוָה מַנְחָא הִלְכָּךְ לֹא מָעַל בְּהַגְבָּהָתוֹ: **נְתָנָהּ לַחֲבֵירוֹ**. הוֹצִיאָהּ לְחוּלִּין שֶׁקְּנָאָהּ חֲבֵירוֹ בְּמַתְּנָתוֹ וְהוּא יְשַׁלֵּם לַהֶקְדֵּשׁ: **בְּנָאָהּ**. גִּזְבָּר לְתוֹךְ בֵּיתוֹ: **לֹא מָעַל**. וְהָתָם אוֹקִימְנָא כְּגוֹן שֶׁהִנִּיחָהּ ע"פ אֲרוּבָּה דְּלֹא שַׁנְּיָיהּ: וְיָתִיב ר' אֲבָהוּ גַּרְסִינָן: **זֹאת אוֹמֶרֶת**. דְּכִי דָּר תַּחְתֶּיהָ מָעַל וְאע"ג דְּלֹא שַׁנְּיָיהּ הַדָּר בַּחֲצַר חֲבֵירוֹ שֶׁלֹּא מִדַּעַת בְּעָלִים צָרִיךְ לְהַעֲלוֹת לוֹ שָׂכָר אֲפִי' בְּחָצֵר דְּלֹא קַיְימָא לְאַגְרָא דַּהֲוָה לֵיהּ זֶה נֶהֱנֶה וְזֶה לֹא חָסֵר דְּהָא הָכָא שֶׁלֹּא מִדַּעַת הֶקְדֵּשׁ דָּר וְקָאָמַר דִּמְשַׁלֵּם מְעִילָה לַהֶקְדֵּשׁ וּמִדְּקָאָמַר זֹאת אוֹמֶרֶת ש"מ יָלֵיף הֶדְיוֹט מֵהֶקְדֵּשׁ לְדַקְדֵּק אַחֲרָיו: **הָדַר בֵּיהּ שְׁמוּאֵל מֵהַהִיא**. וְלֹא יָלֵיף מִינֵּיהּ הַדָּר בַּחֲצַר חֲבֵירוֹ שֶׁלֹּא מִדַּעְתּוֹ שֶׁל בעה"ב דְּהָא שַׁמְעֵי' לֵיהּ הָכָא דְּלֹא מַשְׁוֵי דִּין הֶדְיוֹט כְּהֶקְדֵּשׁ: **כְּהֶדְיוֹט מִדַּעַת דָּמֵי**. שֶׁהֶקְדֵּשׁ מוּנָּח לִמְעוֹל לְכָל הַבָּא וְאֵין מוֹחֶה בְּיָדוֹ וְרַחְמָנָא אָמַר מַאן דְּמִיתְהַנֵּי לִמְעוֹל וְרַחְמָנָא יָדַע: **שְׁקוּלָאֵי**. נוֹשְׂאֵי מַשּׂאוֹי: **אַהַדְרוּ לֵיהּ בְּיוֹמָא דְּשׁוּקָא**. קוֹדֶם שֶׁיַּגִּיעַ יוֹם הַשּׁוּק שֶׁיָּכוֹל לְמוֹכְרָהּ בְּיוֹם הַשּׁוּק שֶׁיַּגִּיעַ רִאשׁוֹן: **מְהַדְרוּ לֵיהּ ה'**. דְּאָמַר לְהוּ אִי הֲוָה גַּבָּאי בְּיוֹמָא דְּשׁוּקָא ה' הֲוָה שָׁוֶה: **וְלֹא אֲמָרָן**. דִּמְהַדְרוּ לֵיהּ ה' אֶלָּא דְּלֵית לְחֶנְוָואָה חַמְרָא לְזַבּוּנֵי דְּהַשְׁתָּא וַדַּאי אִי אַהַדְרוּ נִיהֲלֵיהּ הֲוֵי מְזַבִּין לֵיהּ: **אֲבָל הֲוֵי לֵיהּ חַמְרָא לְזַבּוּנֵי**. וְלֹא זַבִּין גַּלֵּי דַּעְתֵּיהּ דְּלֹא הֲוָה מְזַבִּין וְלֹא מְשַׁלְּמֵי אֶלָּא חֲבִיתָא דְּחַמְרָא וְכִי מְהַדְּרֵי לֵיהּ נַמִּי ה' מְנַכֵּי לְהוּ חֶנְוָונִי מֵה' אֲגַר טִרְחָא כְּפוֹעֵל בָּטֵל כַּמָּה הוּא רוֹצֶה לֵישֵׁב וְלֹא לִמְכּוֹר יַיִן חָבִית אַחַת פְּרוּטָה פְּרוּטָה וְיָשַׁב בָּטֵל: **וּדְמֵי (בַּרְזַנְיָיתָא**. שֶׁנּוֹתְנִין לַמַּכְרִיז בָּעִיר עַל הַיַּיִן בַּשְּׁוָוקִים וּבָרְחוֹבוֹת יֵשׁ בְּבֵית פְּלוֹנִי יַיִן לִמְכּוֹר: **בַּרְזַנְיָיתָא**. לְשׁוֹן בִּרְזָא דייש"י בְּלַעַ"ז כְּלוֹמַר יְצִיאַת הַיַּיִן הַנִּמְכָּר בְּבִרְזָא בִּפְרוּטוֹת וְי"מ שֶׁהָיוּ צְרִיכִין לִשְׂכּוֹר אוּמָּן לְנַקֵּב נֶקֶב בֶּחָבִית מִפְּנֵי שֶׁהוּא שֶׁל חֶרֶס וּלְתַקֵּן בִּרְזָא הַנָּךְ דְּמֵי מְנַכֵּי לְהוּ שֶׁהֲרֵי פְּטָרוּהוּ מִכָּל אֵלֶּה:

מתני'

תוספות

פְּרָט לְמַזִּיק. דְּלֹא מְשַׁלֵּם חוּמְשָׁא הַיְינוּ מִדְּרַבָּנָן אֲבָל מִדְּאוֹרָיְיתָא לֹא מְשַׁלֵּם אֲפִילּוּ קֶרֶן כִּדְמַשְׁמַע בְּרֵישׁ ב"ק (דף ט: ושם) דְּקָתָנֵי אָכַל ד' אָבוֹת נְכָסִים שֶׁאֵין בָּהֶם מְעִילָה וְכֵן מַשְׁמַע בִּירוּשַׁלְמִי הַנִּזָּקִין ר"ע אוֹמֵר ק"ו לְהֶקְדֵּשׁ בַּמֶּה אָנוּ קַיָּימִין אִי בְּנִזְקִין רֵעֵהוּ אָמַר רַחְמָנָא וְלֹא לְהֶקְדֵּשׁ אִי בְּנִזְקֵי גוּפוֹ הָא תָּנֵי ר' חִיָּיא נִזָּקִין לְהֶדְיוֹט וְאֵין נִזָּקִין לַהֶקְדֵּשׁ כו' וְא"ת וְהָא כִּי יֹאכַל בִּתְרוּמָה כְּתִיב וְי"ל דִּמְעִילָה יַלְפִינַן חֵטְא חֵטְא מִתְּרוּמָה וְא"ת כֵּיוָן דְּמִתְּרוּמָה יַלְפִינַן לֹא לִחַיֵּיב אַהֲנָאַת הֶקְדֵּשׁ כְּמוֹ תְּרוּמָה שֶׁמּוּתֶּרֶת בַּהֲנָאָה לְזָרִים וְי"ל דְּכִי תִמְעוֹל מַעַל רִבּוּי כִּדְאַמְרִינַן בִּמְעִילָה (ד' יח:):

שָׁמִין בֵּית סְאָה בְּאוֹתָהּ שָׂדֶה תְּנַן. פֵּי' בַּקּוּנְטְרֵס דְּאֵין מְדַקְדְּקִין לִהְיוֹת שָׁמִין מַה שֶּׁהָיְתָה שָׁוָה עֲרוּגָה זוּ שֶׁנֶּאֱכֶלֶת אֶלָּא מַה שֶּׁנֶּחְסְרָה בֵּית סְאָה בְּשָׂדֶה זוּ מִדָּמָיו אִם הָיָה בָּא לִמְכּוֹר הַקַּרְקַע בִּשְׁבִיל אֲכִילַת עֲרוּגָה זוּ וְאֵין נִרְאֶה לְר"י חֲדָא כֵּיוָן דְּאַבֵּית סְאָה קָאֵי הֲוָה לֵיהּ לְמֵימַר בִּלְשׁוֹן זָכָר כַּמָּה הָיָה יָפֶה וְעוֹד דִּבְפ' הַכּוֹנֵס (ב"ק דף נח: ושם ד"ה שמין) בָּעֵי בַּגְּמָרָא הֵיכִי שַׁיְימִינַן וּמַאי בָּעֵי כֵּיוָן דִּבְמַתְנִיתִין מְפָרֵשׁ בְּהֶדְיָא שׁוּמָא וְלָמָּה עָלָה עַל דַּעְתּוֹ שֶׁיַּעֲשׂוּ עוֹד אַחֶרֶת וְעוֹד דִּמְפָרֵשׁ הָתָם סְאָה בְּס' סְאִין וּפֵי' בַּקּוּנְטְרֵס דְּבֵית סְאָה בְּאַפֵּיהּ נַפְשֵׁיהּ לֹא שַׁיְימִינַן דְּמַפְסִיד מַזִּיק אֶלָּא שָׁמִין תְּחִלָּה ס' סְאִין וְרוֹאִין כַּמָּה דָמִים מַגִּיעִין לְבֵית סְאָה וְחוֹזְרִין וְשָׁמִין כַּמָּה נִפְחַת בַּאֲכִילַת עֲרוּגָה וְאִם מִתְּחִילָּה הָיוּ שָׁמִין עֲרוּגָה בְּס' סְאִין לֹא הָיָה מַפְסִיד כְּלוּם שֶׁאֵין עֲרוּגָה נִיכֶּרֶת בָּהֶם אֲבָל בְּבֵית סְאָה נִיכֶּרֶת הַנֵּי שְׁתֵּי שׁוּמוֹת מְנָלָן דְּמִקְּרָא לֹא שַׁמְעִינַן אֶלָּא שֶׁשָּׁמִין אַגַּב שָׂדֶה וְעוֹד דִּלְמ"ד ב"ק (דף נח:) קֶלַח בְּשִׁשִּׁים קְלָחִין כְּלוֹמַר בְּשִׁשִּׁים שִׁיעוּרִין כְּמוֹתוֹ אַמַּאי נָקַט בְּמַתְנִיתִין בֵּית סְאָה וְעוֹד דְּפָרִיךְ הָתָם לְכוּלְּהוּ אָמוֹרָאֵי מִדְּתָנֵי אָכְלָה קַב אוֹ קַבַּיִים רוֹאִין אוֹתָהּ כְּאִילּוּ הִיא עֲרוּגָה קְטַנָּה וּמְשַׁעֲרִין אוֹתָהּ מַאי לַאו בִּפְנֵי עַצְמָהּ תִּיקְשֵׁי לֵיהּ אַמַּתְנִי' דְּקָתָנֵי שֶׁמְּשַׁעֲרִין בְּבֵית סְאָה וְנִרְאֶה לְר"י דְּשָׁמִין בֵּית סְאָה הַיְינוּ בֵּית סְאָה הַנֶּאֱכָל כִּדְקָתָנֵי בְּסֵיפָא בְּמִילְּתֵיהּ דְּר"ש אִם סְאָה סְאָה כו' וּבְבֵית סְאָה תְּבוּאָה מַיְירֵי וְלֹא בְּבֵית סְאָה זֶרַע שֶׁאֵין יְכוֹלָה בְּהֵמָה לֶאֱכוֹל כָּל כַּךְ וּלְכַךְ נָקַט לְשׁוֹן נְקֵבָה כַּמָּה הָיְתָה דִּבְשׁוּמַת שָׂדֶה אַיְירֵי וּבָעֵי נַמִּי שַׁפִּיר בַּגְּמָרָא הֵיכֵי שַׁיְימִינַן דְּלֹא פֵּי' בְּמַתְנִי' כַּמָּה תְּהֵא הַשָּׂדֶה גְּדוֹלָה שֶׁשָּׁמִין בָּהּ וְעוֹד מְסַפְּקָא לֵיהּ דְּדִלְמָא שָׁמִין בֵּית סְאָה בְּאוֹתָהּ שָׂדֶה הַיְינוּ בַּקַּרְקַע עַצְמוֹ שֶׁל בֵּית סְאָה וּמְפָרֵשׁ סְאָה בְּס' סְאִין וְה"ה דִּפְחוּת אוֹ יוֹתֵר שָׁמִין לְפִי חֶשְׁבּוֹן סְאָה בְּס' סְאִין וְאִיכָּא מַאן דְּאָמַר קֶלַח בְּס' קְלָחִין לְעוֹלָם בְּס' שִׁיעוּרִין כְּמוֹתוֹ וּמַאן דְּאָמַר תַּרְקַב בְּשִׁשִּׁים תַּרְקַבִּין וְאָכְלָה סְאָה דְּמַתְנִיתִין מְשַׁעֲרִין לְפִי הַאי שִׁיעוּרָא וְשָׁם מְפוֹרָשׁ בְּאֵיזֶה שִׁיעוּר מַפְסִיד מַזִּיק אוֹ מַשְׁבִּיחַ יוֹתֵר בְּתַרְקַב בְּשִׁשִּׁים תַּרְקַבִּין אוֹ סְאָה בְּשִׁשִּׁים סְאִין וּפָרִיךְ עַל כּוּלְּהוּ מִבְּרַיְיתָא אָכְלָה קַב אוֹ כו' מַאי לַאו בִּפְנֵי עַצְמָהּ שֶׁשָּׁמִין הָעֲרוּגָה לְבַדָּהּ בִּפְנֵי עַצְמָהּ כַּמָּה הָיְתָה יָפָה הַקַּרְקַע עִם הַזְּרָעִין וְכַמָּה הִיא יָפָה עַכְשָׁיו כְּשֶׁנֶּאֶכְלוּ וְהַשְׁתָּא אַמַּתְנִי' גּוּפָא לֹא מָצֵי לְמִיפְרַךְ דְּאִיכָּא נַמִּי לְפָרוּשֵׁי הָכֵי כְּדִפְרֵי' וְאֵין לְהַקְשׁוֹת לְפִי' ר"י הַאי בֵּית סְאָה סְאָה מִיבָּעֵי לֵיהּ דְּהָכֵי פָּרִיךְ הָתָם רַב הוּנָא בַּר מָנוֹחַ לְרַב פָּפָּא דִּמְפָרֵשׁ קַב בְּס' קַבִּין וּבֵית כּוֹר בְּס' כּוֹרִין הַאי בֵּית כּוֹר כּוֹר מִיבָּעֵי לֵיהּ דְּהָתָם לֹא פָּרִיךְ אֶלָּא מִשּׁוּם דְּכִי הֵיכֵי דְּקָתָנֵי בְּרֵישָׁא קַב וְלֹא קָתָנֵי בֵּית ה"נ הֲוָה לֵיהּ לְמִינְקַט כּוֹר וְלֹא בֵּית כּוֹר אֶלָּא כְּמוֹ שֶׁהִתְחִיל בְּרֵישָׁא: **בְּאוֹתָהּ** שָׂדֶה תְּנַן. תֵּימַהּ הֵיכִי מַיְיתֵי רְאָיָה מִמְּקַרְקְעֵי אַמִּטַּלְטְלֵי דְּעַל כָּרְחָךְ לֹא דָּמוּ שֶׁהֲרֵי הָכָא חֲבִיצָא דְּתַמְרֵי אֵין שָׁמִין בְּשִׁשִּׁים כִּי הָתָם אֶלָּא בִּפְנֵי עַצְמָהּ וְי"ל דְּהָכֵי מַיְיתֵי רְאָיָה כֵּיוָן דְּמַקִּילִין כּוּלֵּי הַאי בִּמְקַרְקְעֵי אֵין לָנוּ לְהַחֲמִיר בְּמִטַּלְטְלִין וְלוֹמַר כָּל חָדָא וְחָדָא הֲוָה מְזַבְּנִינָא לֵיהּ: **אַהַדְרוּ** לֵיהּ בְּיוֹמָא דְּשׁוּקָא. פֵּירוּשׁ קוֹדֶם שֶׁעָבַר יוֹם הַשּׁוּק רִאשׁוֹן אֵינוֹ יָכוֹל לוֹמַר לֹא אֶקַּח אֶלָּא מָעוֹת אֲבָל עָבַר יוֹם הַשּׁוּק לֹא יִקַּח יַיִן אֶלָּא מָעוֹת דְּמָצֵי אָמַר כְּבָר הָיָה מוֹכְרוֹ בְּיוֹם הַשּׁוּק שֶׁעָבַר וְאֵין לוֹ לְהַמְתִּין עַד יוֹם הַשּׁוּק הַבָּא אֲבָל יֵשׁ לוֹ יַיִן עוֹד לִמְכּוֹר לֹא יָכוֹל לוֹמַר כֵּן שֶׁהֲרֵי לֹא מָכַר שֶׁלּוֹ:

מתני' הַמַּחֲלִיף פָּרָה בַּחֲמוֹר וְיָלְדָה וְכֵן הַמּוֹכֵר שִׁפְחָתוֹ וְיָלְדָה זֶה אוֹמֵר עַד שֶׁלֹּא מָכַרְתִּי וְזֶה אוֹמֵר מִשֶּׁלָּקַחְתִּי יַחֲלוֹקוּ הָיוּ לוֹ ב' עֲבָדִים אֶחָד גָּדוֹל וְאֶחָד קָטָן וְכֵן ב' שָׂדוֹת אַחַת גְּדוֹלָה וְאַחַת קְטַנָּה הַלּוֹקֵחַ אוֹמֵר גָּדוֹל לָקַחְתִּי וְהַלָּה אוֹמֵר אֵינִי יוֹדֵעַ זָכָה בַּגָּדוֹל הַמּוֹכֵר אוֹמֵר קָטָן מָכַרְתִּי וְהַלָּה אוֹמֵר אֵינִי יוֹדֵעַ אֵין לוֹ אֶלָּא קָטָן זֶה אוֹמֵר גָּדוֹל וְזֶה אוֹמֵר קָטָן יִשָּׁבַע הַמּוֹכֵר שֶׁהַקָּטָן מָכַר זֶה אוֹמֵר אֵינִי יוֹדֵעַ וְזֶה אוֹמֵר אֵינִי יוֹדֵעַ יַחֲלוֹקוּ: **גמ'** אַמַּאי יַחֲלוֹקוּ וְלֶיחֱזֵי בִּרְשׁוּת דְּמַאן קַיְימָא וְלֶיהֱוֵי אִידָךְ הַמּוֹצִיא מֵחֲבֵירוֹ עָלָיו הָרְאָיָה א"ר חִיָּיא בַּר אָבִין אָמַר שְׁמוּאֵל בְּעוֹמֶדֶת בָּאֲגַם שִׁפְחָה נַמִּי דְּקַיְימָא בְּסִימְטָא וְנוּקְמָא אַחֶזְקַת דְּמָרָא קַמָּא וְלֶיהֱוֵי אִידָךְ הַמּוֹצִיא מֵחֲבֵירוֹ עָלָיו הָרְאָיָה הַמע"ה הָא מַנִּי סוּמְכוֹס הִיא דְּאָמַר מָמוֹן הַמּוּטָּל בְּסָפֵק חוֹלְקִין בְּלֹא שְׁבוּעָה אֵימוּר דְּאָמַר סוּמְכוֹס בְּשֶׁמָּא וְשֶׁמָּא בְּבָרִי וּבָרִי מִי אָמַר אָמַר רַבָּה בַּר רַב הוּנָא אֵין אָמַר סוּמְכוֹס אֲפִילּוּ בְּבָרִי וּבָרִי רָבָא אָמַר לְעוֹלָם כִּי אָמַר סוּמְכוֹס שֶׁמָּא וְשֶׁמָּא אֲבָל בָּרִי וּבָרִי לֹא אָמַר וּתְנֵי זֶה אוֹמֵר שֶׁמָּא עַד שֶׁלֹּא מָכַרְתִּי וְזֶה אוֹמֵר שֶׁמָּא מִשֶּׁלָּקַחְתִּי תְּנַן זֶה אוֹמֵר אֵינִי יוֹדֵעַ וְזֶה אוֹמֵר אֵינִי יוֹדֵעַ יַחֲלוֹקוּ בִּשְׁלָמָא לְרָבָא מִדְּסֵיפָא שֶׁמָּא וְשֶׁמָּא רֵישָׁא נַמִּי שֶׁמָּא וְשֶׁמָּא אֶלָּא לְרַבָּה בַּר רַב הוּנָא דְּאָמַר אֵין אָמַר סוּמְכוֹס אֲפִילּוּ בָּרִי וּבָרִי הַשְׁתָּא בָּרִי וּבָרִי אָמַר יַחֲלוֹקוּ שֶׁמָּא וְשֶׁמָּא מִיבַּעְיָא אִי מִשּׁוּם הָא לָא אִירְיָא תָּנָא סֵיפָא לְגַלּוּיֵי רֵישָׁא שֶׁלֹּא תֹּאמַר רֵישָׁא שֶׁמָּא וְשֶׁמָּא אֲבָל בָּרִי וּבָרִי לֹא תָּנָא סֵיפָא שֶׁמָּא וְשֶׁמָּא מִכְּלַל דְּרֵישָׁא בָּרִי וּבָרִי וַאֲפ"ה יַחֲלוֹקוּ תְּנַן זֶה אוֹמֵר גָּדוֹל וְזֶה אוֹמֵר קָטָן יִשָּׁבַע הַמּוֹכֵר שֶׁקָּטָן מָכַר בִּשְׁלָמָא לְרָבָא דְּאָמַר כִּי אָמַר סוּמְכוֹס שֶׁמָּא וְשֶׁמָּא אֲבָל בָּרִי וּבָרִי לֹא אָמַר מש"ה יִשָּׁבַע אֶלָּא לְרַבָּה בַּר רַב הוּנָא דְּאָמַר אֵין אָמַר סוּמְכוֹס אֲפִילּוּ בָּרִי וּבָרִי אַמַּאי יִשָּׁבַע מוֹכֵר יַחֲלוֹקוּ מִיבַּעְיָא לֵיהּ מוֹדֶה סוּמְכוֹס הֵיכָא דְּאִיכָּא שְׁבוּעָה דְּאוֹרָיְיתָא כִּדְבָעֵינַן לְמֵימַר לְקַמָּן: הָיוּ לוֹ ב' עֲבָדִים אֶחָד גָּדוֹל וְאֶחָד קָטָן [וכו']: אַמַּאי יִשָּׁבַע מַה שֶּׁטְּעָנוֹ לֹא הוֹדָה לוֹ וּמַה שֶּׁהוֹדָה לוֹ לֹא טְעָנוֹ וְעוֹד הֵילָךְ הוּא וְעוֹד אֵין נִשְׁבָּעִין עַל הָעֲבָדִים אָמַר רַב בְּטוֹעֲנוֹ דְּמֵי דְּמֵי עֶבֶד גָּדוֹל דְּמֵי עֶבֶד קָטָן דְּמֵי שָׂדֶה גְּדוֹלָה דְּמֵי שָׂדֶה קְטַנָּה וּשְׁמוּאֵל אָמַר בְּטוֹעֲנוֹ כְּסוּת עֶבֶד גָּדוֹל כְּסוּת עֶבֶד קָטָן עוֹמְרֵי שָׂדֶה גְּדוֹלָה עוֹמְרֵי שָׂדֶה קְטַנָּה

כסות

רש"י

מתני' הַמַּחֲלִיף פָּרָה בַּחֲמוֹר. לְהָכִי נָקַט הַמַּחֲלִיף וְלֹא אָמַר הַמּוֹכֵר פָּרָתוֹ וְיָלְדָה דְּאִילּוּ מוֹכֵר בְּמָעוֹת לֹא קָנֵי לוֹקֵחַ עַד דְּמָשִׁיךְ וְכֵיוָן דְּמָשַׁךְ מֵידַע יְדִיעַ אִי יָלְדָה כְּבָר אִי לֹא יָלְדָה כְּבָר וְלֵיכָּא לְסְפוּקֵי בְּעַד שֶׁלֹּא מָכַרְתִּי וּמִשֶּׁלָּקַחְתִּי אֲבָל מַחֲלִיף פָּרָה בַּחֲמוֹר לֹא הָיָה צָרִיךְ לִמְשׁוֹךְ הַפָּרָה אוֹ הַחֲמוֹר דְּאֶחָד מֵהֶן שֶׁמָּשַׁךְ נִקְנִין חֲלִיפִין לַחֲבֵירוֹ בִּמְשִׁיכָתוֹ שֶׁל זֶה בְּבָ"מ שֶׁהֵן כִּדְאַמְרִינָן בְּהַזָּהָב (לעיל דף מו.) כָּל הַנַּעֲשֶׂה דָּמִים בְּאַחֵר כֵּיוָן שֶׁזָּכָה זֶה נִתְחַיֵּיב זֶה בַּחֲלִיפִין לְפִי שֶׁכְּשֶׁמָּשַׁךְ זֶה בַּעַל הַפָּרָה אֶת הַחֲמוֹר נִקְנֵית הַפָּרָה לְבַעַל הַחֲמוֹר וְאֵין יָדוּעַ אִם יָלְדָה אוֹ לֹא יָלְדָה: וְכֵן הַמּוֹכֵר שִׁפְחָתוֹ. דְּקי"ל עֶבֶד כְּנַעֲנִי נִקְנֶה בְּכֶסֶף וּכְשֶׁנָּתַן מָעוֹת נִיקְנֵית לוֹ הַשִּׁפְחָה וַאֲפִילּוּ הִיא בְּבֵית בְּעָלִים וְאֵין יָדוּעַ אִם עַד שֶׁלֹּא יָלְדָה נָתַן הַכֶּסֶף וְהָעוּבָּר שֶׁלּוֹ אוֹ לְאַחַר שֶׁיָּלְדָה וְהַוָּלָד שֶׁל בְּעָלִים זֶה אוֹמֵר כֵּן וְזֶה אוֹמֵר כֵּן יַחֲלוֹקוּ: יִשָּׁבַע הַמּוֹכֵר. בַּגְּמָרָא פָּרֵיךְ עֲלָהּ: **גמ'** בְּסִימְטָא. קֶרֶן זָוִית הַסְּמוּכָה לִרְחָבָה מוֹכְרִין בָּהּ בְּהֵמוֹת וַעֲבָדִים: **אֵימוּר דְּאָמַר סוּמְכוֹס שֶׁמָּא וְשֶׁמָּא.** בְּשׁוֹר שֶׁנָּגַח אֶת הַפָּרָה (ב"ק דף מו.): **בָּרִי וּבָרִי.** כְּגוֹן מַתְנִי' דְּזֶה אוֹמֵר כֵּן הוּא וְזֶה אוֹמֵר כֵּן הוּא מִי אָמַר: **תָּנָא סֵיפָא.** שֶׁמָּא וְשֶׁמָּא מִכְּלַל דְּרֵישָׁא בָּרִי וּבָרִי דְּתָרֵי בְּשֶׁמָּא וְשֶׁמָּא לָמָּה לִי: **מוֹדֶה סוּמְכוֹס הֵיכָא דְּאִיכָּא שְׁבוּעָה דְּאוֹרָיְיתָא.** דִּלְקַמָּן מוֹקְמִינַן לָהּ בִּדְקָטְעָה לִיָּדָהּ דְּלָאו הֵילָךְ הוּא הַאי דְּקָא מוֹדֵי לֵיהּ בְּגַוֵּיהּ וְאִית לֵיהּ נִשְׁבָּעִין עַל הָעֲבָדִים וְאִית לֵיהּ טְעָנוֹ בְּחִטִּים וְהוֹדָה לוֹ בִּשְׂעוֹרִין חַיָּיב: **מַה שֶּׁטְּעָנוֹ לֹא הוֹדָה לוֹ.** דְּלָא דָּמֵי לִטְעָנוֹ ק' וְהוֹדָה לוֹ נ' דְּהָתָם מִקְצַת טַעֲנָה עַצְמָהּ הוֹדָה לוֹ אֲבָל זֶה מוֹדֶה לוֹ בְּעֶבֶד אַחֵר וְע"ז שֶׁטְּעָנוֹ א"ל לְהד"ם: **וְעוֹד.** אֲפִילּוּ אִית לֵיהּ כְּמ"ד טְעָנוֹ חִטִּים וְהוֹדָה לוֹ בִּשְׂעוֹרִים חַיָּיב: **הֵילָךְ הוּא.** וְזֶה שֶׁמּוֹדֶה עָלָיו מוּכָן הוּא לִיטְּלוֹ וְאִיכָּא לְמ"ד דְּהֵילָךְ פָּטוּר בְּפ"ק (דף ד.): **דְּמֵי עֶבֶד גָּדוֹל.** מָסַרְתִּי לְךָ בְּיָדְךָ שֶׁתִּקְנֵהוּ לִי וְלֹא קָנִיתָ וְתוֹבְעוֹ הַדָּמִים: **וְזֶה אוֹמֵר דְּמֵי עֶבֶד קָטָן.** יֵשׁ לְךָ בְּיָדִי: **עוֹמְרֵי שָׂדֶה גְּדוֹלָה.** מְנַיִן עוֹמָרִים שֶׁל שָׂדֶה גְּדוֹלָה וְזֶה אוֹמֵר מְנַיִן עוֹמָרִים שֶׁל שָׂדֶה קְטַנָּה מָכַרְתִּי לְךָ:

כסות

תוספות

וְלֶיחֱזֵי בִּרְשׁוּתָא דְּמַאן קַיְימָא. וְא"ת וְכִי נַמִּי הֲוֵי הַוָּלָד בִּרְשׁוּת לוֹקֵחַ אֵין זֶה הוֹכָחָה דְּקְנָאָהּ דְּהָא אַמְרִינַן בְּחֶ"ה (ב"ב דף לו.) הַגּוֹדְרוֹת אֵין לָהֶן חֲזָקָה מִשּׁוּם דְּשֶׁמָּא מֵאֲלֵיהֶן בָּאוּ לִרְשׁוּתוֹ אוֹ תְּפָסָן בָּרְחוֹב כְּשֶׁהֵן הוֹלְכוֹת לִרְעוֹת וְכִי תֵּימָא הָכָא מִשִּׁפְחָה פָּרֵיךְ דְּאַמְרִינַן הָתָם קָטָן הַמּוּטָּל בַּעֲרִיסָה יֵשׁ לוֹ חֲזָקָה דְּהָא מְשַׁנֵּי הָכָא בְּעוֹמֶדֶת בָּאֲגַם שִׁפְחָה נַמִּי כו' מַשְׁמַע דְּמִפָּרָה נַמִּי פָּרֵיךְ וְעוֹד דְּקָטָן נַמִּי דְּיֵשׁ לוֹ חֲזָקָה מְפָרֵשׁ הָתָם טַעְמָא מִשּׁוּם דְּאִימָּא לָא מְנַשְּׁיָא בְּרָא אֲבָל הָכָא שֶׁמָּכַר הָאֵם לָמָּה אֵין לוֹמַר שֶׁהוֹלִיכָה בְּנָהּ עִמָּהּ לְבֵית לוֹקֵחַ בְּמָקוֹם שֶׁיֵּשׁ לָהּ לִהְיוֹת וְי"ל כֵּיוָן דְּאִיכָּא דְּרָרָא דְּמָמוֹנָא וְיֵשׁ סָפֵק בַּדָּבָר בְּלֹא טַעֲנוֹתֵיהֶן וְטוֹעֵן בָּרִי הַלּוֹקֵחַ אִם הוּא בִּרְשׁוּתוֹ אֵין לְהוֹצִיא מִיָּדוֹ אֲבָל אִם הָיָה טוֹעֵן שֶׁמָּא סְבָרָא הוּא שֶׁלֹּא תּוֹעִיל חֶזְקָתוֹ מִסָּפֵק וְלֹא דָּמֵי לְאֶחָד שֶׁהִפְקִיד טָלֶה חַי אֵצֶל בַּעַל הַבַּיִת וְיֵשׁ לְבעה"ב כְּמוֹ כֵן טָלֶה חַי וּמֵת אֶחָד מֵהֶן דְּאָמַר בְּפ"ב דִּבְכוֹרוֹת (דף יח: ושם) דְּהַמַּפְקִיד הֲוֵי הַמע"ה וּמוֹעֶלֶת חֶזְקַת בַּעַל הַבַּיִת אע"פ שֶׁטּוֹעֵן סָפֵק דְּהָתָם הָיָה מוּחְזָק בְּוַדַּאי בְּטָלֶה חַי מֵעִיקָּרָא אֲבָל כַּאן לֹא הוּחְזַק מֵעוֹלָם לוֹקֵחַ בְּוָלָד זֶה בְּוַדַּאי אֲבָל מוֹכֵר אִם הוּא מוּחְזָק מוֹעִיל אֲפִי' הוּא טוֹעֵן שֶׁמָּא שֶׁהָיָה מוּחְזָק בְּוַדַּאי מִתְּחִילָּה קוֹדֶם מְכִירָה כְּשֶׁהָיְתָה פָּרָה מְעוּבֶּרֶת וְאע"ג דְּלָא דָּמֵי מַמָּשׁ לְהַהִיא דִּבְכוֹרוֹת דְּהָתָם הוּחְזַק בְּוַדַּאי בַּוָּלָד מִתְּחִילָּה אֲבָל הָכָא לֹא הוּחְזַק מֵעוֹלָם בְּוַדַּאי וּוָלָד אַחֵר שֶׁנּוֹלַד אֶלָּא בְּעוּבָּר וּלְפִי מַה שֶּׁפִּי' שֶׁחֶזְקַת לוֹקֵחַ מוֹעֶלֶת כְּשֶׁטּוֹעֵן בָּרִי א"ש דִּמְשַׁנֵּי דְּקַיְימָא בָּאֲגַם וְלֹא מְשַׁנֵּי דְּקַיְימָא בִּרְשׁוּת לוֹקֵחַ וּמִיהוּ ה"מ לְשַׁנּוּיֵי דְּקַיְימָא בִּרה"ר אֶלָּא אֵין דֶּרֶךְ בְּהֵמָה וְשִׁפְחָה לְהִתְעַכֵּב שָׁם כְּמוֹ בָּאֲגַם וְסִימְטָא וּבִרְשׁוּת בְּעָלִים:

הָא מַנִּי סוּמְכוֹס הִיא. נִרְאֶה לְרַבֵּינוּ שְׁמוּאֵל מִדְּלָא קָאָמַר אֶלָּא הָא מַנִּי סוּמְכוֹס הִיא מַשְׁמַע דְּלָא הָדַר בֵּיהּ מִמַּה דְּאוֹקְמָהּ בְּעוֹמֶדֶת בָּאֲגַם וְלָא אַיְירֵי סוּמְכוֹס אֶלָּא בְּשֶׁאֵין מוּחְזָק לֹא זֶה וְלֹא זֶה אֲבָל הֵיכָא דְּמוּחְזָק מוֹדֶה סוּמְכוֹס דְּעַל אִידָךְ לְהָבִיא רְאָיָה וְק' לְר"י דִּלְעֵיל (דף צז:) אַמְרִינַן דְּזֶה אוֹמֵר אֵינִי יוֹדֵעַ אִם שְׁאוּלָה אִם שְׂכוּרָה וְזֶה אוֹמֵר אֵינִי יוֹדֵעַ יַחֲלוֹקוּ וְאוֹקִימְנָא כְּסוּמְכוֹס וְאע"ג שֶׁהַשּׂוֹכֵר מוּחְזָק בְּמָעוֹתָיו וְי"ל הָתָם שֶׁהַמּוּחְזָק נַמִּי טוֹעֵן שֶׁמָּא אֵין חֶזְקָתוֹ מוֹעֶלֶת אֲבָל הָכָא אוֹקִימְנָא בְּעוֹמֶדֶת בָּאֲגַם כְּדֵי לְאוֹקְמָהּ אֲפִילּוּ בְּבָרִי וּבָרִי דְּאִי הֲוָה מוּחְזָק חַד מִינַּיְיהוּ הָיְתָה מוֹעֶלֶת חֶזְקָתוֹ וּמִיהוּ קָשֶׁה דִּבְשִׁילְהֵי הַמֵּנִיחַ (ב"ק דף לה: ושם) אַמַּתְנִי' דְּזֶה אוֹמֵר שׁוֹרְךָ הִזִּיק וְזֶה אוֹמֵר לֹא כִּי אֶלָּא בְּסֶלַע לָקָה הַמע"ה וְקָאַמְרִינַן בַּגְּמָ' זֹאת אוֹמֶרֶת חֲלוּקִין עָלָיו חֲבֵירָיו עַל סוּמְכוֹס דִּלְסוּמְכוֹס יַחֲלוֹקוּ וּמַתְנִיתִין דְּהָתָם אַיְירֵי בְּבָרִי וּבָרִי מִדְּקָתָנֵי וְזֶה אוֹמֵר לֹא כִּי כִּדְאָמַר הָתָם וְהַשְׁתָּא הֲלֹא סוּמְכוֹס מוֹדֶה כְּשֶׁהַמּוּחְזָק טוֹעֵן בָּרִי שֶׁחֶזְקָתוֹ מוֹעֶלֶת וְלֵיכָּא לְמֵימַר דְּהָתָם ס"ד דְּמַיְירֵי בָּאֲגַם וּבְשׁוֹר תָּם דִּמְשַׁלֵּם מִגּוּפוֹ מ"מ מְנָלֵיהּ דְּסוּמְכוֹס פָּלֵיג אַמַּתְנִי' לוֹקְמָהּ כְּשֶׁעוֹמֶדֶת בְּבֵיתוֹ דְּמוֹדֶה סוּמְכוֹס כֵּיוָן דְּטָעִין בָּרִי וְא"ת וְאַמַּאי קָאָמַר הָא מַנִּי סוּמְכוֹס הִיא לוֹקְמָהּ אֲפִילּוּ כְּרַבָּנָן וְהָכָא לֵית לָן לְמֵיזַל בָּתַר מָרָא קַמָּא דְּאִיכָּא חֲזָקָה אַחֶרֶת כְּנֶגְדָּהּ דְּאוֹקְמָהּ בְּחֶזְקַת מְעוּבֶּרֶת וְהַשְׁתָּא הִיא דְּיָלְדָה וְי"ל דְּחֶזְקַת מָרָא קַמָּא חֲשִׁיבָא טְפֵי וְאִם הָיָה עִם חֶזְקַת מָמוֹן חֶזְקַת מְעוּבֶּרֶת אֲפִילּוּ סוּמְכוֹס מוֹדֶה דְּהַמע"ה כִּדְאַשְׁכְּחָן בְּרֵישׁ שׁוֹר שֶׁנָּגַח אֶת הַפָּרָה (ב"ק דף מו. ושם ד"ה שור) דְּאוֹקֵי רֵישָׁא כְּסוּמְכוֹס וְקָתָנֵי סֵיפָא פָּרָה שֶׁנָּגְחָהּ הַשּׁוֹר וְאֵינוֹ יוֹדֵעַ אִם הַוָּלָד הָיָה בִּשְׁעַת נְגִיחָה וּפָרָה דְּחַד וּוָלָד דְּחַד בַּעַל הַפָּרָה מְשַׁלֵּם רְבִיעַ נֶזֶק דְּאָמַר יָדְעִינַן דְּשׁוּתָּפוּת אִית לֵיהּ וְאֵינוֹ מְשַׁלֵּם אֶלָּא כְּאִילּוּ וַדַּאי וָולָד סַיֵּיעַ דְּהַמע"ה וְה"ט דְּאִיכָּא תְּרֵי חֲזָקָה לְבַעַל הַפָּרָה חֲזָקַת מְעוּבֶּרֶת וְהַשְׁתָּא יָלְדָה וְחֶזְקַת מָמוֹן אֲבָל מִן הַוָּלָד גּוֹבֶה שְׁמִינִית שֶׁזֶּהוּ חֲצִי חֶלְקוֹ אע"ג שֶׁהוּא מוּחְזָק דְּחֶזְקַת מְעוּבֶּרֶת הִיא כְּנֶגְדָּהּ וְקָשֶׁה דִּלְעֵיל (דף צז:) תְּנַן שְׁאָלָהּ הַיּוֹם וּשְׂכָרָהּ לְמָחָר זֶה אוֹמֵר אֵינִי יוֹדֵעַ וְזֶה אוֹמֵר אֵינִי יוֹדֵעַ יַחֲלוֹקוּ וְאַמַּאי וְהָאִיכָּא תְּרֵי חֲזָקָה בְּחֶזְקַת קַיֶּימֶת וְהַשְׁתָּא הִיא דְּמֵתָה בִּשְׁעַת שְׂכִירוּת וְגַם חֶזְקַת מָמוֹן וְצ"ל דְּיַחֲלוֹקוּ לֹא קָאֵי אַשְּׁאָלָהּ הַיּוֹם וּשְׂכָרָהּ לְמָחָר: **תְּנַן** זֶה אוֹמֵר גָּדוֹל וְזֶה אוֹמֵר קָטָן יִשָּׁבַע הַמּוֹכֵר. מֵרֵישָׁא (דף צז:) דְּזֶה אוֹמֵר שְׁאוּלָה וְזֶה אוֹמֵר שְׂכוּרָה יִשָּׁבַע מָצֵי לְמִיפְרַךְ מִמַּתְנִי' דְּקָאֵי בָּהּ וּלְפֵירוּשׁ רַבֵּינוּ שְׁמוּאֵל א"ש דְּהָתָם מוֹדֶה סוּמְכוֹס דְּלָא אָמַר יַחֲלוֹקוּ כֵּיוָן שֶׁהוּא מוּחְזָק וְטוֹעֵן בָּרִי: **דְּמֵי** עֶבֶד גָּדוֹל. פֵּירֵשׁ בְּקוּנְטְרֵס נָתַתִּי לְךָ דָּמִים לִקְנוֹת עֶבֶד גָּדוֹל וְקָשֶׁה דְּלָא הֲוָה לֵיהּ לְמִינְקַט בְּמַתְנִיתִין לוֹקֵחַ וּמוֹכֵר אֶלָּא שָׁלִיחַ וּמְשַׁלֵּחַ אֶלָּא נִרְאֶה לְר"י דְּמַיְירֵי שֶׁמָּכַר לוֹ

עבד

כְּסוּת מַה שָּׁמַעְנוּ לֹא הוֹדָה לוֹ. וְעַל כְּסוּת אַחֶרֶת הוֹדָה לוֹ וְאֵינָהּ מְאוֹתָהּ שֶׁמָּעְנוּ: **בְּרַיְיתָא.** שֶׁגְּבוּל שָׁלֵם הָיְתָה וְעֲדַיִן מְחוּבָּר זֶה אוֹמֵר כְּסוּת גְּדוֹלָה מִבְּרֹחֶךָ לָךְ וְזֶה אוֹמֵר כְּסוּת קְטַנָּה: עֵבֶד נָזוּל בְּכְסוּת. וְזֶה מוֹדֶה לוֹ בְּעֶבֶד קָטָן וְכְסוּתוֹ דְּמֻחְזֶקֶת שְׁבוּעָה מִשּׁוּם כְּסוּת וּמִשְׁתַּבֵּעַ אֹעֶבֶד בְּגַלְגּוּל: **וּזְקִיקִין.** שֶׁהַמְּטַלְטְלִין זוֹקְקִין אֶת הַקַּרְקַע לִשְׁבוּעָה: **תְּנִינָא.** בְּקַרְקַע (דף כו.)

נָכְסִים שֶׁאֵין לָהֶם אַחֲרָיוֹת זוֹקְקִין אֶת הַנְּכָסִים שֶׁיֵּשׁ לָהֶן אַחֲרָיוֹת לִשְׁבּוֹעַ עָלֵיהֶן: **ר"ם הִיא.** לְקַמָּן בְּבֹרֵיִיתָא הַמַּחְלִיף פָּרָה בַּחֲמוֹר דְּקָאָמַר ר"מ עַבְדָּא בְּמִטַּלְטְלֵי דְּמֵי וְנִשְׁבָּע עָלֶיהָ וּלְקַמָּן פָּרִיךְ לֵיהּ אַשְׁדּוֹת דְּקָתָנֵי בְּמִתְנֵי' נָמֵי נִשְׁבָּעִין: **פְּשׁוּט.** דְּבָעֵי הוֹדָאָה מִמִּין הַטַּעֲנָה עַצְמָהּ: **דְּקָטֵל לְיַרְדֵּיהּ.** לְהַהוּא עֶבֶד קָטָן דְּמוֹדֶה לֵיהּ בְּגַזִּילָה: **וְהָא אִיפְּכָא שְׁמַעְנַן לֵיהּ.** לר"מ דְּאָמַר עַבְדָּא בְּמִקַּרְקְעֵי דְּמֵי:

חֲבֵי חֲשֵׁיב לֵיהּ. לר"מ דְּאָמַר עַבְדָּא בְּמִקַּרְקְעֵי דְּמֵי: **קַרְקַע** ב"ק דף קיח:) וּמַדְמֵינַן בְּסָמוּךְ בְּהֶגְזֵלָה לְגַזֵּילָה לְקוּלֵי בְּשִׁינּוּי וְהָתָם נָמֵי אֵיכָא רִבּוּי וּמִיעוּט וְרִבּוּי כְּדְאָמַר בְּהֶגְזֵל בְּתַרְתֵּי (שם) וּמִיהוּ לְעִנְיַן קִנְיָן בְּסַף לָא חֲזֵי עֲבָדִים כְּמִטַּלְטְלֵי לְר"מ אֶלָּא נִיקְנֵי בְּכֶסֶף מִדְּקָטֵן גְּבֵי פָּרָה מַחְלִיף לְפִי שֶׁאֵין נִיקְנֵי בְּכֶסֶף וּגְבֵי שִׁפְחָה הַמּוֹכֵר בְּמִתְנֵי' וּבְבֹרַיְיתָא בְּסָמוּךְ:

וְהָא ר"מ אֵיפְכָא שְׁמַעְנַן לֵיהּ. וּכְרַבָּנַן לֹא מָצֵי לְאוּקְמֵי דְּהָא תְּנַיָּא בְּהֶגְזֵל לְקַמָּן אֵין נִשְׁבָּעִין עַל עֲבָדִים וְעַל קַרְקָעוֹת:

דִּלְמָא אֲעֲבָדִים נִשְׁבָּעִין אַקַּרְקָעוֹת לֹא. וְאַ"ת וּמְנָא לֵיהּ לְחַלֵּק בֵּין לְהַקְשׁוֹת וְל"ל דְּסָמִיךְ אִמַּתְנֵי' דְּי' גַּפְנִים דְּמֵיתֵי בְּסָמוּךְ דְּאֵין נִשְׁבָּעִין עַל הַקַּרְקָעוֹת לר"מ וְעַל עֲבָדִים נִשְׁבָּעִין כְּמוֹ שֶׁתִּירֵץ וְכִדְאֵיתָא בְּבֹרַיְיתָא דְּמֵיתֵי בְּסָמוּךְ וְא"ת וְאִי ר"מ דָּרִישׁ בְּרִבּוּי וּמִיעוּט אֹ"כ אַקַּרְקַע נָמֵי נִשְׁבָּעִין וְאִי דָּרִישׁ בְּרִבּוּי וּפְרָטֵי אֲעֲבָדִים נָמֵי אֵין נִשְׁבָּעִין וּ"ל דְּדָרִישׁ רִבּוּי וּמִיעוּט וְאִית לֵיהּ שׁוּם מִיעוּט דְּמוֹכֵר לָהּ לְמִעוּטֵי קַרְקָעוֹת וְלֹא עֲבָדִים דְּמֵאן דְּדָרִישׁ רִבּוּי וּמִיעוּט צָרִיךְ שְׁנֵי מִיעוּטִין לְמִעוּטֵי קַרְקָעוֹת וַעֲבָדִים דְּלֹא סָגֵי בְּחַד מִיעוּטָא אע"ג דַּעֲבָדִים הוֹקְשׁוּ לְקַרְקָעוֹת כִּדְאָמַר בְּמָרוּבָּה (ב"ק דף סב: ושם: **וְאָמַר** ר' יוֹסֵי בַּר' חֲנִינָא בַּעֲבָדִים כו'. בְּלֹא ר' יוֹסֵי יֵשׁ לְהוֹכִיחַ דְּאֵין נִשְׁבָּעִין עַל הַקַּרְקָעוֹת מִדְּקָתָנֵי וְאֵינוֹ בְּקַרְקַע וְאע"ג דְּפְלִינִי הָכָא לְעִנְיַן שַׁבָּת מוֹדוּ הוֹלִי עֹלְמָא דְּלֹאו כְּבְצוּרוֹת דְּמֵיהֶן וְהִתּוֹלֹשׁ חַיָּב וּלְעִנְיַן ב"ח מוֹדוּ רַבָּנַן דְּכִבְצוּרוֹת דְּמֵיהֶן מִדִּפְרִיךְ בְּפ' נַעֲרָה שֶׁנִּתְפַּתְּתָה (כתובות דף נא. ושם ד"ה טוֹעֶן) כָּל הַשּׁוֹמֵעַ לְגַזּוּז בְּגַזּוּז וּמִיהוּ ר"ח פֵּי' דְּהָתָם פָּרִיךְ מִכֹּחַ דְּקִ"ל בְּהַכּוֹנֵס (ב"ק דף נט: ושם ד"ה ופסק) בְּרִבּוּי שָׁמַעְנוּ דְּאָמַר אֵבְלָה פֵּירוֹת גְּמוּרִים מִשֶּׁלּוֹ פֵּירוֹת גְּמוּרִים.

שנעקרו

כְּסוּת מַה שָּׁמַעְנוּ לֹא הוֹדָה לוֹ וּמַה שֶּׁהוֹדָה לוֹ לֹא טָעָנוּ כְּדְאָמַר רַב פָּפָּא בְּרַיְילֵי הָכָא נָמֵי בְּרַיְילֵי קַשְׁיָא לֵיהּ לְרַבִּי הוֹשַׁעְיָא מִידֵי כְּסוּת קָתָנֵי עֶבֶד קָתָנֵי אֶלָּא א"ר הוֹשַׁעְיָא פְּגִין שֶׁמָּעְנוּ עֶבֶד בִּכְסוּתוֹ וְשָׁדֶה בְּעֹמֶרֶיהָ וַאֲפִילּוּ כְּסוּת מַה שָּׁמַעְנוּ לֹא הוֹדָה לוֹ וּמַה שֶּׁהוֹדָה לוֹ לֹא טָעָנוּ א"ר פָּפָּא בְּרַיְילֵי קַשְׁיָא לֵיהּ לְרַב חֲנִינָא מִסּוּרָא שֶׁמָּעְנוּ תְּנִינָא וְזוֹקְקִין הַנְּכָסִים שֶׁאֵין לָהֶן אַחֲרָיוֹת אֶת הַנְּכָסִים שֶׁיֵּשׁ לָהֶן אַחֲרָיוֹת לִישָּׁבַע עֲלֵיהֶן אֶלָּא אָמַר רַב שֵׁשֶׁת הָא מָנֵי ר"מ הִיא דְּאָמַר עַבְדָּא בְּמִטַּלְטְלֵי דְּמֵי וְאַפְּתַי מַה שָּׁמַעְנוּ לֹא הוֹדָה לוֹ וּמַה שֶּׁהוֹדָה לוֹ לֹא טָעָנוּ סָבַר לָהּ כְּר"ג דְּתָנַן טָעָנוּ חִטִּים וְהוֹדָה שְׂעוֹרִים פָּטוּר ר"ג מְחַיֵּיב אַפַּתַּי הֵילֵךְ הוּא אָמַר רָבָא עַבְדָּא דְּקָטַע לְיָרֵיהּ וְשָׁדֶה שֶׁהָפַךְ בָּהּ בּוֹרוֹת שִׁיחִין וּמְעָרוֹת וְהָא ר"מ אִיפְּכָא שְׁמַעְנַן לֵיהּ דְּתָנַן גָּזַל בְּהֵמָה וְהִזְקִינָהּ עֲבָדִים וְהִזְקִינוּ מְשַׁלֵּם כְּשָׁעָה הַגְּזֵילָה ר"מ אוֹמֵר בַּעֲבָדִים אוֹמֵר לוֹ חֲרֵי שֶׁלְּךָ לְפָנֶיךָ הָא לֹא קַשְׁיָא כְּרַבִּי מֵחְלִיף רַבָּה בַּר אֲבוּהּ וְתָנֵי רַבִּי מֵאִיר אוֹמֵר מְשַׁלֵּם כְּשָׁעַת הַגְּזֵילָה וַחֲכ"א אוֹמֵר לוֹ בַּעֲבָדִים חֲרֵי שֶׁלְּךָ לְפָנֶיךָ אֶלָּא מֵאַחַר דְּסָבַר ר"מ מַקְשִׁינַן קַרְקַע לְעֶבֶד מָה עֶבֶד נִשְׁבָּעִין אַף קַרְקַע נִשְׁבָּעִין דִּילְמָא הוּא דְּנִשְׁבָּעִין אֲבָל אַקַּרְקַע לֹא לֹא ס"ד דְּתָנָיֵא הַמַּחֲלִיף פָּרָה בַּחֲמוֹר וְיָלְדָה וְכֵן הַמּוֹכֵר שִׁפְחָתוֹ וְיָלְדָה זֶה אוֹמֵר בִּרְשׁוּתִי וְזֶה אוֹמֵר בִּרְשׁוּתִי שׁוֹתֵק זֶה אוֹמֵר אֵינִי יוֹדֵעַ וְזֶה אוֹמֵר אֵינִי יוֹדֵעַ יְחֹלְקוּ זֶה אוֹמֵר בִּרְשׁוּתִי וְזֶה אוֹמֵר בִּרְשׁוּתִי יִשָּׁבַע הַמּוֹכֵר שֶׁבִּרְשׁוּתוֹ יָלְדָה לְפִי שֶׁכָּל הַנִּשְׁבָּעִין שֶׁבַּמִּקְרָא תּוֹרָה נִשְׁבָּעִין וְלֹא מְשַׁלְּמִין דִּבְרֵי ר"מ וַחֲכ"א אֵין נִשְׁבָּעִין לְעוֹלָם כְּדִבְרֵי הוֹשַׁעְיָא וְדִקְשָׁיָא לֵיהּ וְזוֹקְקִין אִיצְטְרִיךְ סד"א כְּסוּת עֶבֶד כֶּעֱבֶד דְּמֵי עוֹמְרֵי שָׂדֶה כְּשָׂדֶה דְּמֵי כְּמ"ל: זֶה אוֹמֵר אֵינִי יוֹדֵעַ וְזֶה אוֹמֵר אֵינִי יוֹדֵעַ יְחֹלְקוּ: הָא מָנֵי סוּמְכוֹס הִיא דְּאָמַר מָמוֹן הַמּוּטָל בְּסָפֵק חוֹלְקִין אֵימָא סֵיפָא זֶה אוֹמֵר בִּרְשׁוּתִי וְזֶה אוֹמֵר בִּרְשׁוּתִי יִשָּׁבַע הַמּוֹכֵר שֶׁבִּרְשׁוּתוֹ יָלְדָה וְלֹרֵבָּה בַּר רַב הוּנָא דְּאָמַר אֵין אָמַר סוּמְכוֹס אֲפִילּוּ בְּרֵי וּבְרֵי אֲמַאי יִשָּׁבַע מוֹכֵר יְחֹלְקוּ מֵיפְּעָא מִדָּה מְרֵיעָה סוּמְכוֹס הֵיכָא דְּאִיכָּא שְׁבוּעָה דְּאוֹרַיְיתָא וְדִקְטָנָה יָלְדָה

בְּרֵישָׁא: **מתני'** הַמּוֹכֵר זֵיתָיו לְעֲצִים וְעָשָׂה פָּחוֹת מֵרְבִיעִית לְאֹכֶל חֲרֵי אֵלּוּ שֶׁל בַּעַל הַזֵּיתִים עָשָׂה רְבִיעִית לְאֹכֶל וְזֶה אוֹמֵר זֵיתַי גְּדוֹלִין וְזֶה אוֹמֵר אֲרָצִי גְּדוֹלָה יְחֹלְקוּ שָׁטַח נָהָר זֵיתָיו וְנָתְנָם לְתוֹךְ שָׂדֶה חֲבֵירוֹ זֶה אוֹמֵר זֵיתַי גְּדוֹלִין וְזֶה אוֹמֵר אֲרָצִי גְּדוֹלָה יְחֹלְקוּ: **גמ'** ה"ד אִי דְּאָמַר לֵיהּ לְאַלְתַּר קוֹץ אֲפִילּוּ פָּחוֹת מֵרְבִיעִית נָמֵי לְבַעַל הַקַּרְקַע אִי דְּאָמַר לֵיהּ כָּל אֵימַת דְּבָעֵית קוֹץ אֲפִילּוּ רְבִיעִית נָמֵי לְבַעַל זֵיתִים לֹא קַשְׁיָא הָא דְּאָמַר לֵיהּ סְתָמָא פָּחוֹת מֵרְבִיעִית לֹא קַשְׁיָא אִינְשֵׁי רְבִיעִית קַפְּדֵי אִינְשֵׁי א"ר שִׁמְעוֹן בֶּן פָּזִי וּרְבִיעִית שְׁאָמְרוּ

חוּץ מִן הַהוֹצָאָה: שָׁטַף נָהָר זֵיתָיו: אָמַר עוּלָּא אָמַר רֵישׁ לָקִישׁ לֹא שָׁנוּ אֶלָּא שֶׁנֶּעֶקְרוּ בְּגוּשֵׁיהֶן וּלְאַחַר שָׁלֹשׁ אֲבָל בְּתוֹךְ שָׁלֹשׁ הַכֹּל שֶׁל בַּעַל הַזֵּיתִים דְּאָמַר לֵיהּ אִי אַתְּ נַטְעַתְּ בְּתוֹךְ שָׁלֹשׁ מִי הֲוָה אַכְלַתְּ וְלֵימָא לֵיהּ אִי אֲנָא נַטְעֵי לְאַחַר שָׁלֹשׁ הֲוָה אָכִילְנָא לֵיהּ כּוּלֵּיהּ הַשְׁתָּא קָאָכְלַתְּ פַּלְגָא בַּהֲדָאִי אֶלָּא כִּי אֲתָא רָבִין אָמַר רֵישׁ לָקִישׁ לֹא שָׁנוּ אֶלָּא שֶׁנֶּעֶקְרוּ בְּגוּשֵׁיהֶן וּבְתוֹךְ שָׁלֹשׁ אֲבָל לְאַחַר שָׁלֹשׁ הַכֹּל לְבַעַל הַקַּרְקַע דְּאָמַר לֵיהּ אִי אֲנָא נַטְעֵי לְאַחַר שָׁלֹשׁ מִי לָא הֲוָה אֲכִילְנָא לֵיהּ כּוּלֵּיהּ וְלֵימָא לֵיהּ אִי אַתְּ נַטְעַתְּ בְּתוֹךְ שָׁלֹשׁ לָא הֲוָה אַכְלַתְּ הַשְׁתָּא קָא אַכְלַתְּ פַּלְגָא בַּהֲדָאִי מִשּׁוּם דְּאָמַר לֵיהּ אִי אֲנָא נַטְעֵי הֲוָה קְטִינֵי וְזָרַעְנָא תְּחוּתַיְיהוּ סִילְקָא וְיַרְקָא תָּנָא אָמַר הֲלָה זֵיתַיי אֲנִי נוֹטֵל אֵין שׁוֹמְעִין לוֹ מַאי טַעְמָא אָמַר רַבִּי יוֹחָנָן מִשּׁוּם יִשּׁוּב אֶרֶץ יִשְׂרָאֵל אָמַר ר׳ יִרְמְיָה כְּגוֹן דָּא צְרִיכָא רַבָּה תְּנַן הָתָם ר׳ יְהוּדָה אוֹמֵר הַמְקַבֵּל שְׂדֵה אֲבוֹתָיו מִן הַנָּכְרִי מְעַשֵּׂר וְנוֹתֵן לוֹ סַבְרוּהָ מַאי שְׂדֵה אֲבוֹתָיו אֶרֶץ יִשְׂרָאֵל וְאַמַּאי קָרוּ לָהּ שְׂדֵה אֲבוֹתָיו שְׂדֵה אַבְרָהָם יִצְחָק וְיַעֲקֹב וְקָסָבַר אֵין קִנְיָן לְנָכְרִי בְּאֶרֶץ יִשְׂרָאֵל לְהַפְקִיעַ מִיַּד מַעֲשֵׂר וּמְקַבֵּל כְּחוֹכֵר דָּמֵי מַה חוֹכֵר בֵּין עָבַד וּבֵין לֹא עָבַד בָּעֵי עַשּׂוּרֵי וּמֵיתַּן לֵיהּ דְּכִי פּוֹרֵעַ חוֹבָתוֹ דָּמֵי אַף מְקַבֵּל נַמִּי כִּי פּוֹרֵעַ חוֹבָתוֹ דָּמֵי מְעַשֵּׂר וְנוֹתֵן לוֹ א״ל רַב כַּהֲנָא לְרַב פַּפִּי וְאָמְרֵי לָהּ לְרַב זְבִיד אֶלָּא הָא דְּתַנְיָא רַבִּי יְהוּדָה אוֹמֵר הַמְקַבֵּל שְׂדֵה אֲבוֹתָיו מִמֵּצִיק נָכְרִי מְעַשֵּׂר וְנוֹתֵן לוֹ מַאי אִירְיָא מֵצִיק אֲפִילּוּ אֵין מֵצִיק נַמִּי אֶלָּא לְעוֹלָם יֵשׁ קִנְיָן לְנָכְרִי בְּאֶרֶץ יִשְׂרָאֵל לְהַפְקִיעַ מִיַּד מַעֲשֵׂר וּמְקַבֵּל לָאו כְּחוֹכֵר דָּמֵי וּמַאי שְׂדֵה אֲבוֹתָיו שְׂדֵה אֲבוֹתָיו מַמָּשׁ וּלְדִידֵיהּ הוּא דְּקַנְסוּהּ רַבָּנַן דְּאַיְּידֵי דַּחֲבִיבָא עֲלֵיהּ טְפֵי וְאָזֵיל מְקַבֵּל לָהּ אֲבָל אִינִישׁ דְּעָלְמָא לֹא וּלְדִידֵיהּ מ״ט קַנְסוּהּ רַבָּנַן אָמַר ר׳ יוֹחָנָן כְּדֵי שֶׁתְּהֵא בָּרָה בְּיָדוֹ אָמַר רַבִּי יִרְמְיָה כְּגוֹן דָּא צְרִיכָא רַבָּה אִיתְּמַר הַיּוֹרֵד לְתוֹךְ שְׂדֵה חֲבֵירוֹ וּנְטָעָהּ שֶׁלֹּא בִּרְשׁוּת אָמַר רַב שָׁמִין לוֹ וְיָדוֹ עַל הַתַּחְתּוֹנָה וּשְׁמוּאֵל אָמַר אוֹמְדִין כַּמָּה אָדָם רוֹצֶה לִיתֵּן בְּשָׂדֶה זוֹ לְנוֹטְעָהּ אָמַר רַב פָּפָּא וְלֹא פְּלִיגֵי כָּאן בְּשָׂדֶה הָעֲשׂוּיָה לִיטַּע כָּאן בְּשָׂדֶה שֶׁאֵינָהּ עֲשׂוּיָה לִיטַּע וְהָא דְּרַב לָאו בְּפֵירוּשׁ אִיתְּמַר אֶלָּא מִכְּלָלָא אִיתְּמַר דְּהַהוּא דַּאֲתָא לְקַמֵּיהּ דְּרַב א״ל זִיל שׁוּם לֵיהּ א״ל לֹא בְּעֵינָא א״ל זִיל שׁוּם לֵיהּ וְיָדוֹ עַל הַתַּחְתּוֹנָה א״ל לֹא בְּעֵינָא לְסוֹף חַזְיֵיהּ דְּגַדְרַהּ וְקָא מְנַטַּר לָהּ א״ל גַּלִּית אַדַּעְתִּיךְ דְּנִיחָא לָךְ זִיל שׁוּם לֵיהּ וְיָדוֹ עַל הָעֶלְיוֹנָה אִיתְּמַר הַיּוֹרֵד לְתוֹךְ חוּרְבָתוֹ שֶׁל חֲבֵירוֹ וּבְנָאָהּ שֶׁלֹּא בִּרְשׁוּתוֹ וְאָמַר לוֹ עֵצַיי וַאֲבָנַיי אֲנִי נוֹטֵל רַב נַחְמָן אָמַר שׁוֹמְעִין לוֹ רַב שֵׁשֶׁת אָמַר אֵין שׁוֹמְעִין לוֹ מֵיתִיבֵי רשב״ג אוֹמֵר בֵּית שַׁמַּאי אוֹמְרִים שׁוֹמְעִין לוֹ וּב״ה אוֹמְרִים אֵין שׁוֹמְעִין לוֹ לֵימָא רַב נַחְמָן דְּאָמַר כְּב״ש הוּא דְּאָמַר כִּי הַאי תַּנָּא דְּתַנְיָא שׁוֹמְעִין לוֹ דִּבְרֵי ר׳ שִׁמְעוֹן בֶּן אֶלְעָזָר ר׳ שִׁמְעוֹן בֶּן גַּמְלִיאֵל אוֹמֵר בֵּית שַׁמַּאי אוֹמְרִים שׁוֹמְעִין לוֹ וּב״ה אוֹמְרִים אֵין שׁוֹמְעִין לוֹ מַאי הֲוֵי עֲלָהּ א״ר יַעֲקֹב אָמַר ר׳ יוֹחָנָן

רש"י

חוּץ מִן הַהוֹצָאָה. שֶׁהוּא מוֹצִיא בְּמִסִּיקָתָן וּבַעֲצִירָתָן: **שֶׁנֶּעֶקְרוּ בְּגוּשֵׁיהֶן.** עִם הַקַּרְקַע שֶׁסְּבִיבוֹתֵיהֶן שֶׁיְּכוֹלִין לִחְיוֹת עַל יָדוֹ פְּטוּרִין מִן הָעָרְלָה כִּדְתְנַן (ערלה פ״א מ״ג) אִילָן שֶׁנֶּעֱקַר וְהַסֶּלַע עִמּוֹ אִם יָכוֹל לִחְיוֹת פָּטוּר וְאִם לַאו חַיָּב: **וּלְאַחַר שָׁלֹשׁ.** כְּלוֹמַר אֲפִילּוּ נֶעֶקְרוּ בְּגוּשֵׁיהֶן לֹא שָׁנוּ דְּיַחְלוֹקוּ אֶלָּא לְאַחַר שָׁלֹשׁ שָׁנִים שֶׁשְּׁטָפָן הַנָּהָר שֶׁאִילּוּ נָטְעָן מִתְּחִלָּה בַּעַל הַקַּרְקַע בְּלֹא גּוּשֵׁיהֶן כְּבָר יָצְאוּ עַכְשָׁיו מִכְּלַל הָעָרְלָה דְּהַשְׁתָּא לֹא מְהַנֵּי לֵיהּ גּוּשִׁין דְּבַעַל הַזֵּיתִים מִידֵּי לְאַחַר שָׁלֹשׁ: **אֲבָל בְּתוֹךְ שָׁלֹשׁ.** גּוּשִׁין דְּבַעַל הַזֵּיתִים הוּא דְּקָשָׁרֵי לְהוּ וְהַכֹּל שֶׁלּוֹ: **הֲוָה קְטִינֵי.** הֲווּ זֵיתִים דַּקִּין וְלֹא הָיָה לָהֶן צֵל וְזָרַעְנָא תּוּתַיְיהוּ סִילְקָא וְיַרְקָא: **צְרִיכָא רַבָּה.** שֶׁאִם לֹא פֵּרְשָׁהּ ר׳ יוֹחָנָן לֹא הָיִינוּ אוֹמְרִים אוֹתָהּ מִסְּבָרָא: **הַמְקַבֵּל.** לְמֶחֱצָה: **מְעַשֵּׂר.** תְּחִלָּה כָּל הַתְּבוּאָה וְאח״כ נוֹתֵן לוֹ לַנָּכְרִי חֶלְקוֹ וְנִמְצָא מְעַשֵּׂר מִשֶּׁלּוֹ עַל שֶׁל נָכְרִי וּמַפְסִיד: **מְקַבֵּל.** לְמֶחֱצָה: **כְּחוֹכֵר דָּמֵי.** כְּאִילּוּ מְקַבְּלָהּ בְּכָךְ וְכָךְ כּוֹרִין לְשָׁנָה בֵּין עוֹשָׂה וּבֵין אֵינָהּ עוֹשָׂה: **מֵצִיק.** אַנָּס: **יֵשׁ קִנְיָן.** וְאִי נַמִּי אֵין קִנְיָן מְקַבֵּל לָאו כְּחוֹכֵר דָּמֵי וְאֵין מוּטָל עָלָיו לִפְטוֹר חֶלְקוֹ שֶׁל נָכְרִי דְּלֹא פּוֹרֵעַ חוֹבָתוֹ הוּא שֶׁבִּרְשׁוּת הַנָּכְרִי גָּדַל: **שְׂדֵה אֲבוֹתָיו מַמָּשׁ.** וְהַנָּכְרִי גְּזָלָהּ מֵהֶם לְדִידֵיהּ הוּא דְּקַנְסוּהוּ רַבָּנַן דְּקִים לָן בְּגַוֵּיהּ דְּאַיְּידֵי דַּחֲבִיבָא לֵיהּ לֹא מִימְנַע בְּהָכֵי מִלְּקַבְּלָהּ לְמֶחֱצָה וּטְפֵי עַל שְׁאָר אֲרִיסִין אֶת הַמַּעֲשֵׂר הַזֶּה וּמְקַבֵּל לֵיהּ: **אֲבָל אִינִישׁ דְּעָלְמָא.** אִי רָמֵית עֲלֵיהּ לְעַשּׂוּרֵי לֹא מְקַבֵּל לָהּ לֹא קַנְסוּהוּ רַבָּנַן: **וּלְדִידֵיהּ מַאי טַעְמָא קַנְסוּהוּ.** מַה חֵטְא שֶׁקְּנָסוּהוּ: **כְּדֵי שֶׁתְּהֵא בָּרָה בְּיָדוֹ.** שֶׁיַּחֲזוֹר וְיִקְנֶנָּה מִתּוֹךְ שֶׁיִּקְשֶׁה עָלָיו הַמַּעֲשֵׂר יִטְרַח וְיוֹסִיף הַדָּמִים וִיסַלֵּק הַנָּכְרִי מִמֶּנָּה. בָּרָה בְּרוּרָה וּמוּחְזֶקֶת: **א״ר יִרְמְיָה וְכוּ׳.** מִשּׁוּם הָכֵי נָקַט לֵיהּ הָכָא דְּדַמְיָא לְהַךְ דִּלְעֵיל: **וּנְטָעָהּ.** אִילָנוֹת: **יָדוֹ עַל הַתַּחְתּוֹנָה.** אִם הַשֶּׁבַח יָתֵר עַל הוֹצָאָה יֵשׁ לוֹ הוֹצָאָה וְאִם הוֹצָאָה יְתֵירָה עַל הַשֶּׁבַח אֵין לוֹ אֶלָּא שֶׁבַח: **בְּשָׂדֶה הָעֲשׂוּיָה לְנָטְעָהּ.** אִילָנוֹת שֶׁיָּפֶה לָאִילָן יוֹתֵר מִזְּרָעִים אִיתָא דִּשְׁמוּאֵל: **לֹא בְּעֵינָא.** אֵינִי חָפֵץ בִּנְטִיעָתָהּ שָׂדֶה לָבָן הָיְתָה לִי: **גַּלִּית אַדַּעְתָּךְ דְּנִיחָא לָךְ.** וַעֲשִׂיתָהּ שָׂדֶה הָעֲשׂוּיָה לִיטַּע וְיָדוֹ עַל הָעֶלְיוֹנָה הוּא כִּשְׁאָר שְׁתָלֵי הָעִיר כְּמִנְהַג הַמְּדִינָה: **הוּא דְּאָמַר.** רַב נַחְמָן: **כִּי הַאי תַּנָּא.** דְּאָמַר לֹא נֶחְלְקוּ בֵּית הִלֵּל בְּדָבָר כְּר״ש בֶּן אֶלְעָזָר:

תוספות

שֶׁנֶּעֶקְרוּ בְּגוּשֵׁיהֶן. נָקַט הָכֵי מִשּׁוּם תּוֹךְ שָׁלֹשׁ דְּאל״כ הֲווּ עָרְלָה: **וְלֵימָא** לֵיהּ אִי אֲנָא נַטְעֵי לְאַחַר שָׁלֹשׁ הֲוָה אָכִילְנָא כו׳. וְהָיִיתִי קוֹנֶה נְטִיעוֹת קְטַנּוֹת בְּדָמִים מוּעָטִין וּלְאַחַר שָׁלֹשׁ הָיוּ נַעֲשׂוֹת גְּדוֹלוֹת וְטוֹעֲנִין פֵּירוֹת כְּזֵיתִים שֶׁלְּךָ וּמֵאַחַר שֶׁלֹּא עָשִׂיתִי כֵּן אֶלָּא הִנַּחְתִּי זֵיתִים שֶׁלְּךָ בְּקַרְקָעִי פְּשִׁיטָא שֶׁלֹּא הִנַּחְתִּים לְדַעַת שֶׁתֹּאכַל עִמִּי אַחַר שָׁלֹשׁ אא״כ אוֹכַל גַּם אֲנִי עִמְּךָ תּוֹךְ שָׁלֹשׁ הוֹאִיל וְכֵן גַּם אַתָּה הִנַּחְתָּם לְדַעַת כֵּן בְּקַרְקָעִי: **וְאִם** אָמַר הֲלָה זֵיתַיי אֲנִי נוֹטֵל אֵין שׁוֹמְעִין לוֹ. אֶלָּא יִשָּׁאֲרוּ הַזֵּיתִים שָׁם אע״פ שֶׁלְּאַחַר ג׳ הַכֹּל שֶׁל בַּעַל הַקַּרְקַע וּבַעַל הַקַּרְקַע יִתֵּן דְּמֵי הַזֵּיתִים כְּמוֹ שֶׁשָּׁוִים לִמְכּוֹר לִנְטִיעוֹת וְלֹא סַגִּי בִּדְמֵי עֵצִים שֶׁהֲרֵי לַעֲשׂוֹת פֵּירוֹת הֵן עוֹמְדִין:

סַבְרוּהָ מַאי שְׂדֵה אֲבוֹתָיו כו׳. וְקָסָבַר אֵין קִנְיָן וּמְקַבֵּל כְּחוֹכֵר נִרְאֶה לְר״י לְפָרֵשׁ מִשּׁוּם דְּקָסָבַר אֵין קִנְיָן רָאוּי לְהַחֲמִיר בִּמְקַבֵּל כְּמוֹ בְּחוֹכֵר וּבְחוֹכֵר מִן הַדִּין צָרִיךְ לְעַשֵּׂר שֶׁלֹּא יְהֵא פּוֹרֵעַ חוֹבוֹ בְּמַעֲשֵׂר כִּדְאָמַר הֲרֵי שֶׁאָנַס הַשַּׂר אֶת גּוֹרְנוֹ אִם בְּחוֹבוֹ צָרִיךְ לְעַשֵּׂר אֲבָל ת״ק דְּרַבִּי יְהוּדָה דְּאָמַר הַחוֹכֵר שָׂדֶה מִן הַנָּכְרִי מְעַשֵּׂר וְנוֹתֵן לוֹ רַבִּי יְהוּדָה אוֹמֵר אַף הַמְקַבֵּל מִמֵּצִיק כו׳ סָבַר יֵשׁ קִנְיָן וּלְכַךְ אֵין לְהַחֲמִיר בִּמְקַבֵּל אֶלָּא דַּוְקָא בְּחוֹכֵר הֶחֱמִירוּ מִדְּרַבָּנָן כְּמוֹ שֶׁחִיְּיבוּ לְעַשֵּׂר מִדְּרַבָּנָן אֶת הַלּוֹקֵחַ מִן הַנָּכְרִי כִּדְאַמְרִינָן בְּהַקּוֹמֵץ רַבָּה (מנחות דף לא. ושם ד״ה קסבר) גַּבֵּי ר׳ שִׁמְעוֹן שְׁזוּרִי לְמ״ד יֵשׁ קִנְיָן וְהָא דִּתְנַן בְּהַשּׁוֹלֵחַ (גיטין דף מג: ושם) הָאֲרִיסִין וְהַחֲכִירִין כּוּלָּם פְּטוּרִין מִן הַמַּעֲשֵׂר וּמַשְׁמַע דַּאֲפִילּוּ חֶלְקוֹ שֶׁל חוֹכֵר פָּטוּר אִיכָּא לְאוֹקְמֵי בְּסוּרְיָא כִּדְמְשַׁנֵּי הָתָם (דף מז.) אַמִּשְׁנַיּוֹת טוּבָא וַאֲפִילּוּ חוֹכֵר פָּטוּר שָׁם כְּמוֹ בְּחוּצָה לָאָרֶץ דִּבְלֹא שְׁמַעְתְּתֵי׳ צָרִיךְ לְאוֹקְמֵי הָתָם בְּסוּרְיָא כֵּיוָן דְּפָטוּר אֲפִילּוּ חֶלְקוֹ שֶׁל יִשְׂרָאֵל דְּלֹא תִּקְשֵׁי הַהִיא דִּמְנָחוֹת וּמַה שֶּׁהוּצְרַךְ ר׳ יְהוּדָה לְהַזְכִּיר שְׂדֵה אֲבוֹתָיו אע״ג דְּת״ק נַמִּי אַיְירֵי דַּוְקָא בָּאָרֶץ כִּדְפָרִישִׁי׳ דִּבְחוּצָה לָאָרֶץ אֲפִילּוּ חוֹכֵר פָּטוּר הָכֵי קָאָמַר לֵיהּ ר׳ יְהוּדָה לְת״ק כֵּיוָן דִּבְא״י קַיְימִינָן רָאוּי לְהַחֲמִיר בִּמְקַבֵּל כְּמוֹ בְּחוֹכֵר דְּאֵין קִנְיָן דְּאַכַּתִּי שְׂדֵה אֲבוֹתָיו חָשׁוּב וּלְמַאי דְּקָאָמַר לְעוֹלָם יֵשׁ קִנְיָן וּלְכַךְ אֵין רָאוּי לְהַחֲמִיר בִּמְקַבֵּל כְּמוֹ בְּחוֹכֵר לְפִי זֶה לֹא פָּלִיג רַבִּי יְהוּדָה את״ק אֶלָּא מוֹסִיף דְּאַף הַמְקַבֵּל מִמֵּצִיק מְעַשֵּׂר וְנוֹתֵן לוֹ כְּמוֹ בְּחוֹכֵר כַּךְ נִרְאֶה לְר״י לְפָרֵשׁ דִּמְקַבֵּל כְּחוֹכֵר אוֹ לַאו כְּחוֹכֵר דָּמֵי תָּלוּי בְּיֵשׁ קִנְיָן וְאֵין קִנְיָן וְעִיקָּר וְר״ת פֵּירֵשׁ בְּע״א וְדוֹחַק: **כְּדֵי** שֶׁתְּהֵא בָּרָה בְּיָדוֹ. פֵּי׳ שֶׁתְּהֵא בְּרוּרָה בְּיָדוֹ שֶׁעַל יְדֵי שֶׁיִּצְטָרֵךְ לְעַשֵּׂר אַף חֶלְקוֹ שֶׁל נָכְרִי וְהִיא חֲבִיבָה בְּעֵינָיו וְלֹא יַנִּיחֶנָּה וּמִתּוֹךְ שֶׁיִּקְשֶׁה עָלָיו הוֹצָאַת הַמַּעֲשֵׂר יִטְרַח לַחֲזֵר עַל הַנָּכְרִי לְלוֹקְחָהּ הֵימֶנּוּ אֲבָל יִשְׂרָאֵל אַחֵר אִם נְחַיְּיבֶנּוּ לְעַשֵּׂר אַף מֵחֵלֶק הַנָּכְרִי יַנִּיחֶנּוּ מִלְּקַבֵּל דְּאֵין חֲבִיבָה בְּעֵינָיו רַ״ח גָּרִיס שֶׁתְּהֵא בּוּרָה בְּיָדוֹ פֵּירוּשׁ לְהָכֵי קָנְסוּ אֶת הַיּוֹרֵשׁ שֶׁיְּעַשֵּׂר אֶת חֵלֶק הַנָּכְרִי כְּדֵי שֶׁיַּנִּיחַ מִלְּקַבְּלָהּ וְכֵיוָן שֶׁתְּהֵא בּוּרָה בְּיַד הַנָּכְרִי שֶׁלֹּא יִרְצוּ לְקַבְּלָהּ הֵימֶנּוּ ע״י כֵּן יִמְכְּרֶנָּה לְיִשְׂרָאֵל בְּדָמִים מוּעָטִין שֶׁלֹּא נָתַן עָלֶיהָ כְּלוּם אֶלָּא בִּגְזֵילָה בָּאתָה לְיָדוֹ וּלְכַךְ לֹא יִהְיֶה רָגִיל עוֹד לִגְזוֹל אֲבָל אַחֵר לֹא הוּצְרַכְנוּ לִקְנוֹס וּלְעַשֵּׂר דִּבְלַאו הָכֵי שׁוֹמֵעַ לָנוּ מִלְּקַבְּלוֹ אֲבָל יוֹרֵשׁ דַּחֲבִיבָה לֵיהּ לֹא תּוֹעִיל אַזְהָרָה:

בַּשָּׂדֶה אין שומעין לו. אע"ג דכבר אשמועינן לעיל ר' יוחנן גופיה דטעמא דבריית'א דאמר אני נוטל זיתיי אין שומעין לו משום ישוב ארץ ישראל אישמועינן לאשמועינן לומ"ד הכא משום כחשא דארעא דאפילו בחוצה לארץ אין שומעין לו אבל לעיל דזקא בארץ ישראל אין שומעין לו משום דכחשא דארעא לא עשה בדיים אלא ממילא ע"י שטיפת הנהר ועשאה ולמאן דאמר הכא נמי משום ישוב ארץ ישראל אישמועינן לאשמועינן שלא תאמר אפילו בחוצה לארץ אין שומעין לו משום כחשא דארעא: (שייך לקמן)

לא יִשְׁלְנָה וְיַצִּא . אף על גב דאמר שמואל דמטלטל מבגד לבגד גבי מזוזה אסור לפי שהמזיקין באין בבית שאין בו מזוזה וכשנוטלה באילו מזיק אותן שיזדרזו בביה: בגובתא

בבית שומעין לו בשדה אין שומעין לו מ"ט משום ישוב א"ר אינא דאמרי משום כחשא דארעא מאי ביניהו אינא ביניהו חוצה לארץ: **מתני'** המשכיר בית לחבירו בימות הגשמים אינו יכול להוציאו מן החנם ועד הפסח בימות החמה שלשים יום ובכרכים אחד ימות החמה ואחד ימות הגשמים שנים עשר חדש ובחנויות אחד עיירות ואחד כרכים שנים עשר חדש ובמדינות שלש עיירות ואחד כרכים

גמ' מ"ש ימות הגשמים דכי אגר אינש ביתא בימות הגשמים אגר לכולהו ימות הגשמים ימות החמה נמי דכי אגר אינש ביתא בימות החמה אגר אלא בימות הגשמים היינו טעמא דלא שכיח ביתא למיגר אימא סיפא בכרכים אחד ימות החמה ואחד ימות הגשמים שנים עשר חדש ואילו מלוי ליה יומי שכירות בימות הגשמים מפיק ליה ואמאי הא לא שכיח ביתא למיגר אמר רב יהודה להודיע קתני וה"ק המשכיר בית לחבירו סתם אין יכול להוציאו בימות הגשמים מהג ועד הפסח אלא א"כ הודיעו שלשים יום מעיקרא תניא נמי הכי כשאמרו שלשים וכשאמרו שנים עשר חדש לא אמרו אלא להודיעו וכשם שמשכירי צריך להודיע כך שוכר צריך להודיע דאמר ליה אי אודעתן הוה טרחנא ומוכרנא ביה אינש מעלייא אמר רב אפי אם נבנס יום אחד בימות הגשמים אינו יכול להוציאו מן החג עד הפסח והא אנן שלשים יום קאמר הכי קאמר אם נבנס יום אחד בימות הגשמים מהני שלשים יום אינו יכול להוציאו מן החג ועד הפסח רב הונא ואם בא לרבות בדמיה מרבה א"ל רב נחמן האי לנקטיה בכובסיה דלשבקיה לגלימא לא צריכא דאיעקר בתי: פשיטא נפל ליה ביתא א"ל לא עדיפת מינאי וגבניה או אורתיה או יהביה במתנה א"ל לא עדיפת מינאי וגבניה או אי הוה אפשר דאורויעה איבעי ליה לאודויעה ואי לא א"ל לא עדיפת מינאי ההוא גברא דזבן ארבא דחמרא לא אשכח דיוקנא לאודויבי אמר לה להוי אית ליך דיוקנא לאגורי אמרה ליה לא אזל קדשה יהבה ליה דיוקנא לעיילי אזל לביתיה כתב לה גיטא שדר לה אזלא איתי אגרא שקולאי מיניה ובית אפיקתיה ואורמיה בשבילא אמר רב הונא ברית דרב יהושע כאשר עשה בן יעשה לו גמולו ישוב בראשו לא מיבעיא חצר דלא קיימא לאגרא אלא אפילו חצר דקיימא לאגרא אמרה ליה לכ"ע ניחא לי לאוגורי ולך לא ניחא לי דתמית עלי כי ארי ארבא: רשב"ג אומר של נחתומים ושל צבעים שלש שנים: **תנא** מפני שהקונין מרובה: **מתני'** המשכיר בית לחבירו המשכיר חייב בדלת בגגר ובמנעול ובכל דבר שמעשה אומן אבל דבר שאינו מעשה אומן השוכר עושהו הוגל של בעל הבית ואין לשוכר אלא היזוקא ימות המבול ומן הכירים בלבד: **גמ'** תנו רבנן המשכיר בית לחבירו משכיר חייב להעמיד לו דלתות לפתוח לו חלונות לחזק לו תקרה ולסמוך לו קורה ושוכר חייב לעשות לו סומא לעשות לו מעקה לעשות לו מריזב ולקטיחי את גגו בעוי מיניה מרב ששת מזוזה על מי מזוזה האמר רב משרשיא מזוזה חובת הדר היא אלא מקום מזוזה על מי אמר להו רב ששת תניתוה דבר שאין מעשה אומן רשאי לעשות והאי נמי לאו מעשה אומן הוא אפשר הוא

בגובתא

לשכור ולא טוב שתדור אתה בפנים ואני בחוץ: זבניה. לאחר האי משכיר או אורתיה או יהביה במתנה: **לא עדיפת מינברא דאתית מינית.** מי שמכרה לך כשם שהוא לא היה יכול להוציאני אף אתה אין בהך יותר ממנו: **בלילה לבריה.** השיא את בנו וצרף לו לבית חתונת: **מינית ויבית.** מן היין עצמו: **כי אריא ארבא.** כאריה אורב: **מתני'** ובגגר. שנועלין בו את הדלת ותוחבין אותו בקורת האיסקופה: **הכל של בעל הבית.** משכיר ובגמרא מפרש לה: **היזיקא** שן התנור. אפר הוא שנעשה נבל: **גמ'** להחזיק לו תקרה. אם התליטו הנסרין: **למסמך** לו קורה. אם נשברה אחת מהן: **מריזב.** כל גגותיהן קחין בטיט ומשופעין מן ארבע צדיהן וסומכין נסרים לכותל ועצל הגג קרוי מזוזה ואם אבן הוא הדיוט מחזיקה: **חובת הדר היא.** דדרשינן מנחות (דף לד.) ביתך דרך ביאתך למי שנבנס ויוצא לה זה הדר בה: **מקום מזוזה.** העץ שהדלת שוקע עליו ואף הוא קרוי מזוזה ואם אבן הוא צריך לנקוב בו סדק להניח בתוכה:

בגובתא

״לֹא יֵרָאֶה לְךָ״, אִית תַּנַּיי תָּנֵי: ״לֹא יֵרָאֶה לְךָ״ – ׳לְךָ אֵין אַתָּה רוֹאֶה אֲבָל רוֹאֶה אַתָּה לַגָּבוֹהַּ׳, אִית תַּנַּיי תָּנֵי ׳אֲפִילּוּ לַגָּבוֹהַּ׳. מַאן דְּאָמַר – לְךָ אֵין אַתָּה רוֹאֶה, רוֹאֶה אַתָּה לַגָּבוֹהַּ – בְּשֶׁהִקְדִּישׁוֹ קֹדֶם לְבְעוּרוֹ. מַאן דְּאָמַר אֲפִילּוּ לַגָּבוֹהַּ – כְּשֶׁהִקְדִּישׁוֹ לְאַחַר בְּעוּרוֹ. אָמַר רַבִּי בּוֹן בַּר חִיָּה קוֹמֵי רַבִּי זְעֵירָא: תִּפְתֵּר בְּקָדָשִׁים שֶׁהוּא חַיָּב

[דף י״ד ע״ב]

בְּאַחֲרָיוּתָן, כְּרִבִּי שִׁמְעוֹן.

״לֹא יֵרָאֶה לְךָ״, אִית תַּנַּיי תָּנֵי: לְךָ אֵין אַתָּה רוֹאֶה רוֹאֶה אַתָּה בְּפִלַּטְיָא. אִית תַּנַּיי תָּנֵי: אֲפִילּוּ בְּפִלַּטְיָא. מַאן דְּאָמַר לְךָ אֵין אַתָּה רוֹאֶה, רוֹאֶה אַתָּה בְּפִלַּטְיָא – בְּשֶׁהִכְבִּירוֹ קֹדֶם לְבְעוּרוֹ. מַאן דְּאָמַר אֲפִילּוּ בְּפִלַּטְיָא – בְּשֶׁהִכְבִּירוֹ לְאַחַר בְּעוּרוֹ. אָמַר רַבִּי בּוֹן בַּר חִיָּה תִּפְתֵּר בַּקָּדָשִׁים וְגוֹ׳.

הִכְבִּיר חֶמְצוֹ בִּשְׁלֹשָׁה עָשָׂר, לְאַחַר הַפֶּסַח מַהוּ? רַבִּי יוֹחָנָן אָמַר: אָסוּר. רַבִּי שִׁמְעוֹן בֶּן לָקִישׁ אָמַר: מֻתָּר. מֻתָּר רַבִּי יוֹחָנָן לְרִבִּי שִׁמְעוֹן בֶּן לָקִישׁ: אֵין אַתְּ מוֹדֶה לִי מִשֵּׁשׁ שָׁעוֹת וּלְמַעְלָן שֶׁהוּא אָסוּר? אָמַר לֵיהּ: תַּמָּן, אִסּוּרוֹ גָּרַם לוֹ, הָא, מַה אִית לָךְ לְמֵימַר? אָמַר רַבִּי יוֹסָה לְרַבִּי פִּנְחָס: נָהִיר אַתְּ, כַּד חֲווֹינָן אָמְרִין אַתְיָא לְרַבִּי יוֹחָנָן כְּרַבִּי יוֹסָה וּדְרַבִּי שִׁמְעוֹן בֶּן לָקִישׁ כְּרַבִּי מֵאִיר? אֵינָהּ בֵּן! אֶלָּא רַבִּי יוֹחָנָן חָשַׁשׁ לְהַעֲרָמָה וְרַבִּי שִׁמְעוֹן בֶּן לָקִישׁ לֹא חָשַׁשׁ לְהַעֲרָמָה.

מַה נָפַק מִבֵּינֵיהוֹן? נָפְלָה עָלָיו מַפֹּלֶת, מַאן דְּאָמַר הַעֲרָמָה – לֵית כָּאן זְכִיָּה, וְהוּא אָסוּר. הַכֹּל מוֹדִין בְּגֵר שֶׁמֵּת וּבְזִבְזּוּ יִשְׂרָאֵל אֶת נְכָסָיו, מַאן דְּאָמַר הַעֲרָמָה – מֻתָּר, וּמַאן דְּאָמַר זְכִיָּה – מֻתָּר.

תַּמָּן תְּנִינָן, עֶבֶד שֶׁעָשָׂאוֹ רַבּוֹ אַפּוֹתִיקִי לַאֲחֵרִים וְשִׁחְרְרוֹ, מִשּׁוּרַת הַדִּין אֵין הָעֶבֶד חַיָּב כְּלוּם, אֶלָּא מִפְּנֵי תִּקּוּן הָעוֹלָם כּוֹפִין אֶת רַבּוֹ וְעוֹשֶׂה אוֹתוֹ בֶּן חוֹרִין וְכוֹתֵב שְׁטַר עַל דָּמָיו. רַבִּי שִׁמְעוֹן בֶּן גַּמְלִיאֵל אוֹמֵר: אֵינוֹ כּוֹתֵב אֶלָּא מְשַׁחְרֵר.

מִי מְשַׁחְרֵר? רַב אָמַר:

[דף ט״ו ע״א]

בֵּין רַבּוֹ רִאשׁוֹן בֵּין רַבּוֹ אַחֲרוֹן. אָמַר רַבִּי יוֹחָנָן: אֵין מְשַׁחְרֵר אֶלָּא רַבּוֹ רִאשׁוֹן בִּלְבַד. הֲתִיב רַבִּי חַגַּי קוֹמֵי רַבִּי יוֹסָה: מַתְנִיתִין פְּלִיגָא עַל רַב. יִשְׂרָאֵל שֶׁהִלְוָה אֶת הָעַכּוּ״ם עַל חֲמֵצוֹ, לְאַחַר הַפֶּסַח מֻתָּר בַּהֲנָיָה, אֵין תֵּימַר בְּרִשּׁוּת יִשְׂרָאֵל הוּא יְהֵא אָסוּר. מַה עָבַד לָהּ? אָמַר רַבִּי יוּדָן: קַל הוּא בְּשִׁחְרוּר, כַּהֲדָא

דְּתָנֵי, הָעוֹשֶׂה עֲבוֹדָתוֹ אַפּוֹתִיקִי – מְכָרוֹ אֵינוֹ מָכוּר, שְׁחָרְרוֹ – חֲרֵי זֶה מְשֻׁחָרָר. חֵילֵיהּ דְּרַבִּי יוֹחָנָן מִן חֲדָא, רַבִּי שִׁמְעוֹן בֶּן גַּמְלִיאֵל אוֹמֵר: אֵינוֹ כּוֹתֵב אֶלָּא מְשֻׁחָרֵר. אִלּוּ הַמְשַׁעְבֵּד שָׂדֶה לַחֲבֵרוֹ וְהָלַךְ וּמְכָרָהּ, שֶׁמָּא אֵין בַּעַל חוֹב בָּא וְטוֹרֵף? אָמַר רַבִּי אַבָּהוּ: פְּתַח לָנוּ רַבִּי יוֹחָנָן פֶּתַח מֵאִיר כָּאוֹרָה – לֹא מָצָאנוּ עֶבֶד מְשֻׁתַּחְרֵר וְחוֹזֵר וּמְשְׁתַּעְבֵּד, מֵעַתָּה לֹא יִכְתֹּב שְׁטַר עַל דָּמָיו? אָמַר רַבִּי אֵילָא: מוּטָב שֶׁיֹּאמַר לוֹ תֵּן לִי מָאתַיִם זוּז שֶׁיֵּשׁ לִי בְּיָדְךָ וְאַל יֹאמַר לוֹ עַבְדִּי אַתָּה.

רַבָּנָן דְּקֵיסָרִין בְּשֵׁם רַבִּי נַסָּא: אָתְיָא דְּרַבִּי שִׁמְעוֹן בֶּן גַּמְלִיאֵל כְּרַבִּי מֵאִיר, כְּמָה דְּרַבִּי מֵאִיר קוֹנֵם בַּדְּבָרִים, כֵּן רַבִּי שִׁמְעוֹן בֶּן גַּמְלִיאֵל קוֹנֵם בַּדְּבָרִים. דְּתָנֵי, שְׁטַר יֵשׁ בּוֹ רִבִּית – קוֹנְסִין אוֹתוֹ, וְאֵינוֹ גּוֹבֶה, לֹא אֶת הַקֶּרֶן וְלֹא אֶת הָרִבִּית; דִּבְרֵי רַבִּי מֵאִיר. וַחֲכָמִים אוֹמְרִים: גּוֹבֶה אֶת הַקֶּרֶן וְאֵינוֹ גּוֹבֶה הָרִבִּית:

רַבִּי שִׁמְעוֹן בֶּן גַּמְלִיאֵל אוֹמֵר: כָּל שֶׁאֵין הַכֶּלֶב יָכוֹל לְהַפְשִׁ אַחֲרָיו. עַד אֵיכָן? רַבִּי אָבוּן, רַבִּי יוֹחָנָן בְּשֵׁם רַבִּי שִׁמְעוֹן בֶּן יוֹצָדָק: עַד שְׁלֹשָׁה טְפָחִים:

[דף ט"ו ע"ב]

הֲלָכָה ג' מַתְנִי' – הָאוֹכֵל תְּרוּמַת חָמֵץ בַּפֶּסַח שׁוֹגֵג מְשַׁלֵּם קֶרֶן וְחֻמֶשׁ מֵזִיד פָּטוּר מִן הַתַּשְׁלוּמִין וּמִדְּמֵי הָעֲצִים.

גְּמָרָא – תָּנֵי, רַבִּי שִׁמְעוֹן בֶּן אֶלְעָזָר אוֹמֵר מִשּׁוּם רַבִּי שִׁמְעוֹן בֶּן יוֹצָדָק: מַתְנִיתָא כְּשֶׁהִפְרִישָׁה מִצָּה וְנִתְחַמְּצָה, אֲבָל אִם הִפְרִישָׁה חָמֵץ לֹא בְּדָא.

הִפְרִישׁ מִצָּה עַל חָמֵץ, אָמַר רַבִּי זְעֵירָה: כָּל תְּרוּמָה שֶׁאֵינָהּ מַתֶּרֶת אֶת הַשְּׁיָרִים לַאֲכִילָה – אֵינָהּ תְּרוּמָה. אֲפִילּוּ הִפְרִישׁ חָמֵץ עַל מַצָּה! אָמַר רַבִּי זְעֵירָה: מֵאַחַר שֶׁאִלּוּ מִינָהּ עָלֶיהָ אֵינָהּ תְּרוּמָה וַאֲפִילּוּ הֵיימֵינָה לְמָקוֹם אַחֵר – אֵינָהּ תְּרוּמָה.

עִירַם אַרְבַּעַת רְבָעִים בִּפְנֵי עַצְמָן וְחִמְצָן, וְאַרְבַּעַת רְבָעִים בִּפְנֵי עַצְמָן וְעֵרְבָן. אִם הִתְרוּ בּוֹ מִשּׁוּם אוֹכֵל טֶבֶל – אֵינוֹ לוֹקֶה, מִשּׁוּם הָאוֹכֵל חָמֵץ בְּפֶסַח – לוֹקֶה, אִסּוּר חָמוּר חָל עַל אִסּוּר קַל וְאֵין אִסּוּר קַל חָל עַל אִסּוּר חָמוּר. אֲבָל אִם עֵרְבָן וְאַחַר כָּךְ חִמְצָן, אִם הִתְרוּ בּוֹ מִשּׁוּם הָאוֹכֵל טֶבֶל – לוֹקֶה. מִשּׁוּם הָאוֹכֵל חָמֵץ בְּפֶסַח – לוֹקֶה, אִסּוּר חָמוּר חָל עַל אִסּוּר קַל, וְאֵין אִסּוּר קַל חָל עַל אִסּוּר חָמוּר.

[דף ט"ז ע"א]

עָשָׂה כְּרִי וְהִשְׁתַּתָּוֶה לוֹ וּמֵרְחוֹ, וְאַחַר כָּךְ אָכָלוֹ, אִם הִתְרוּ בּוֹ מִשּׁוּם חָאוֹכֵל טֶבֶל – אֵינוֹ לוֹקֶה. מִשּׁוּם חָאוֹכֵל עֲבוֹדָה זָרָה – לוֹקֶה. אִסּוּר חָמוּר חָל עַל אִסּוּר קַל, וְאֵין אִסּוּר קַל חָל עַל אִסּוּר חָמוּר. אֲבָל אִם מֵרְחוֹ וְאַחַר כָּךְ הִשְׁתַּתָּוֶה לוֹ, אִם הִתְרוּ בּוֹ מִשּׁוּם אוֹכֵל טֶבֶל – לוֹקֶה. מִשּׁוּם עֲבוֹדָה זָרָה – לוֹקֶה, אִסּוּר חָמוּר חָל עַל אִסּוּר קַל, וְאֵין אִסּוּר קַל חָל עַל אִסּוּר חָמוּר.

רַבִּי בּוֹן בַּר חִיָּה בָּעֵי: הָאוֹכֵל תְּרוּמַת חָמֵץ בְּפֶסַח, לְמִי הוּא מְשַׁלֵּם? תִּפְלוּגְתָּא דְּרַבִּי יוֹחָנָן וּדְרַבִּי שִׁמְעוֹן בֶּן לָקִישׁ, דְּאִיתְפַּלְגוּן, הַגּוֹזֵל תְּרוּמָה מֵאֲבִי אִמּוֹ כֹּהֵן, רַבִּי יוֹחָנָן אָמַר: מְשַׁלֵּם לַשֵּׁבֶט. רַבִּי שִׁמְעוֹן בֶּן לָקִישׁ אָמַר: מְשַׁלֵּם לְעַצְמוֹ. אָמַר רַבִּי מָנָא קוֹמֵי רַבִּי יוֹסָה: מִסְתַּבְּרָא יוֹדֶה רַבִּי שִׁמְעוֹן בֶּן לָקִישׁ לְרַבִּי יוֹחָנָן בְּחֻמָּשׁ שֶׁהוּא מְשַׁלֵּם לַשֵּׁבֶט. אָמַר לֵיהּ: אוּף אֲנָא סָבַר כֵּן, שֶׁכֵּן תְּרוּמָה טְמֵאָה אֲפָרָהּ לַשֵּׁבֶט. אָתָא רַבִּי יוֹסָה בֶּן רַבִּי בּוֹן בְּשֵׁם רַבִּי אַחָא: אֲפִלּוּ עָלֶיהָ פְּלִיגִין.

רַבִּי יוֹסָה בָּעֵי: הַנֶּהֱנֶה מִן הַהֶקְדֵּשׁ פְּחוֹת מִשָּׁוֶה פְּרוּטָה, מַהוּ שֶׁיְּהֵא חַיָּב בְּתַשְׁלוּמִין? אָמַר לֵיהּ נִישְׁמְעִינָהּ מִן הֶדָּא: – "וְאֵת אֲשֶׁר חָטָא מִן הַקֹּדֶשׁ יְשַׁלֵּם" (וַיִּקְרָא ה, טז) – פְּרָט לְפָחוֹת מִשָּׁוֶה פְּרוּטָה. אִית תַּנַּיי תָּנֵי, לְרַבּוֹת לְתַשְׁלוּמִין. מַאן דְּאָמַר פְּרָט לְפָחוֹת מִשָּׁוֶה פְּרוּטָה לְתַשְׁלוּמִין לְקָרְבָּן. מַאן דְּאָמַר לְרַבּוֹת בְּתַשְׁלוּמִין,

כְּמָה דְּתֵימַר תַּמָּן פָּחוֹת מִשָּׁוֶה פְּרוּטָה, מֵזִיד אַף עַל פִּי שֶׁאֵינוֹ מְשַׁלֵּם חֹמֶשׁ וְאָשָׁם יְשַׁלֵּם לַשֵּׁבֶט, וְאָמַר אוּף הָכָא כֵּן.

אָמְרִין חַבְרַיָּא קוֹמֵי רַבִּי יוֹסָה:

[דף ט"ז ע"ב]

וְלָאו מַתְנִיתָא הִיא? הָאוֹכֵל תְּרוּמַת חָמֵץ בַּפֶּסַח שׁוֹגֵג מְשַׁלֵּם קֶרֶן וְחֹמֶשׁ, מֵזִיד פָּטוּר מִן הַתַּשְׁלוּמִין וּמִדְּמֵי הָעֵצִים. אָמַר לוֹן: תַּמָּן אֵינוֹ רָאוּי לְהַשְׁלִים עָלֶיהָ, בְּרַם הָכָא רָאוּי הוּא לְהַשְׁלִים עָלֶיהָ.

שׁוֹגֵג בִּתְרוּמָה וּמֵזִיד בְּחֻמֵּין. שׁוֹגֵג בִּתְרוּמָה וּמֵזִיד בְּנָזִיר. שׁוֹגֵג בִּתְרוּמָה וּמֵזִיד בְּיוֹם הַכִּפּוּרִים: אֵין תִּיפְתְּרִינָהּ לִשְׁנֵי דְּבָרִים נִיחָא וְאֵין תִּיפְתְּרִינָהּ לְדָבָר אֶחָד – מַחֲלֹקֶת רַבִּי יוֹחָנָן וְרַבִּי שִׁמְעוֹן בֶּן לָקִישׁ:

הֲלָכָה ד' מַתְנִי' – אֵלּוּ דְּבָרִים שָׁאָדָם יוֹצֵא בָהֶן יְדֵי חוֹבָתוֹ בַּפֶּסַח, בַּחִטִּים, בַּשְּׂעוֹרִים, בַּכֻּסְּמִין וּבַשִּׁיפּוֹן וּבְשִׁבֹּלֶת שׁוּעָל. וְיוֹצְאִין בַּדְּמַאי וּבְמַעֲשֵׂר רִאשׁוֹן שֶׁנִּטְּלָה תְרוּמָתוֹ, וּבְמַעֲשֵׂר שֵׁנִי וְהֶקְדֵּשׁ שֶׁנִּפְדּוּ, וְהַכֹּהֲנִים בַּחַלָּה וּבִתְרוּמָה. אֲבָל לֹא בַּטֶּבֶל, וְלֹא בְמַעֲשֵׂר רִאשׁוֹן שֶׁלֹּא נִטְּלָה תְרוּמָתוֹ, וְלֹא בְמַעֲשֵׂר שֵׁנִי

וְהֶקְדֵּשׁ שֶׁלֹּא נִפְדּוּ. חַלּוֹת תּוֹדָה וּרְקִיקֵי נָזִיר, עֲשָׂאָן לְעַצְמוֹ, אֵין יוֹצְאִין בָּהֶן. עֲשָׂאָן לִמְכּוֹר בַּשּׁוּק, יוֹצְאִין בָּהֶן.

גְּמָרָא – כְּתִיב ״וְהָיָה בַּאֲכָלְכֶם מִלֶּחֶם הָאָרֶץ תָּרִימוּ תְרוּמָה לַה׳ (בַּמִּדְבָּר טו, יט), הָיִיתִי אוֹמֵר, יְהוּ כָּל הַדְּבָרִים חַיָּבִין בַּחַלָּה? תַּלְמוּד לוֹמַר: ״מִלֶּחֶם״– וְלֹא כָּל לֶחֶם. אִם ״מִלֶּחֶם – לֹא כָּל לֶחֶם״, אֵין לִי אֶלָּא לַחִטִּים וְלַשְּׂעוֹרִים בִּלְבַד, שְׁאָר מִינִין מִנַּיִן? תַּלְמוּד לוֹמַר ״רֵאשִׁית עֲרִיסוֹתֵיכֶם״, רַבָּה,

וְרַבָּה אֶת הַכֹּל. רַבִּי יוֹסֵה בְּשֵׁם רַבִּי שִׁמְעוֹן: תָּנֵי רַבִּי יִשְׁמָעֵאל בֶּן רַבִּי יוֹנָה, רַבִּי זְעֵירָא, רַבִּי שִׁמְעוֹן בֶּן לָקִישׁ בְּשֵׁם רַבִּי יִשְׁמָעֵאל, אָמַר רַבִּי מָנָא: אָזְלִית לְקֵיסָרִין, וְשָׁמְעִית רַבִּי אֲחוּהּ בַּר זְעֵירָא אָמַר, וְאָנָא תַּנֵּוה אָמַר לְהּ בְּשֵׁם רַבִּי יִשְׁמָעֵאל: נֶאֱמַר ״לֶחֶם״ בְּפֶסַח, וְנֶאֱמַר ״לֶחֶם״ בַּחַלָּה, מַה לֶּחֶם שֶׁנֶּאֱמַר בְּפֶסַח – דָּבָר שֶׁהוּא בָּא לִידֵי מַצָּה וְחָמֵץ, אַף ״לֶחֶם״ שֶׁנֶּאֱמַר בַּחַלָּה דָּבָר שֶׁהוּא בָּא לִידֵי מַצָּה וְחָמֵץ. בְּדָקוּ וּמָצְאוּ שֶׁאֵין לְהּ בָּא לִידֵי מַצָּה וְחָמֵץ אֶלָּא חֲמֵשֶׁת הַמִּינִין בִּלְבַד, וּשְׁאָר כָּל הַמִּינִין אֵינָן בָּאִין לִידֵי מַצָּה וְחָמֵץ, אֶלָּא לִידֵי סֵרָחוֹן.

רַבִּי יוֹחָנָן בֶּן נוּרִי אָמַר:

[דף י״ז ע״א]

קִרְמִית חַיֶּבֶת בַּחַלָּה, שֶׁהִיא בָּאָה לִידֵי מַצָּה וְחָמֵץ. וְרַבָּנִין אָמְרֵי: אֵינָהּ בָּאָה לִידֵי מַצָּה וְחָמֵץ. וְיִבְדָּקֶנָּה? עַל עִסָּה בִּדְיקָתָהּ הֵן חוֹלְקִין. רַבִּי יוֹחָנָן בֶּן נוּרִי אָמַר: בְּדָקוּהָ וּמְצָאוּ אוֹתָהּ שֶׁהִיא בָּאָה לִידֵי מַצָּה וְחָמֵץ. וְרַבָּנִין אָמְרִין: בְּדָקוּהָ וְלֹא מָצְאוּ אוֹתָהּ שֶׁהִיא בָּאָה לִידֵי מַצָּה וְחָמֵץ.

תַּמָּן תְּנִינַן, תַּפּוּחַ שֶׁרִסְקוֹ וּנְתָנוֹ לְתוֹךְ עִסָּה וְחִמְצָהּ – חֲרֵי זוֹ אֲסוּרָה. שְׁעוֹרִין שֶׁנִּפְּלוּ לְתוֹךְ הַבּוֹר שֶׁל מַיִם, אַף עַל פִּי שֶׁהִבְאִישׁוּ – מֵימָיו מַתָּרִין. תָּנֵי, רַבִּי יוֹסֵה אוֹמֵר: מֻתָּר. רַבִּי אַחָא רַבִּי אַבָּהוּ בְּשֵׁם רַבִּי יוֹסֵה בַּר חֲנִינָה: מַה פְּלִיגִין בְּמַחֲמִץ בְּמֵימָיו, אֲבָל בִּמְחַמֵּץ בְּגוּפוֹ – דִּבְרֵי הַכֹּל מֻתָּר. רַבִּי יוֹסֵי בְּדַעְתֵּיהּ, כַּמָּה דּוּ אָמַר תַּמָּן – ׳אֵין תַּבְשִׁילוֹ תַּבְשִׁיל בָּרוּר׳ כָּךְ הוּא אָמַר כָּאן: ׳אֵין חֲמִצּוֹ חָמֵץ בָּרוּר׳. תָּנֵי, פִּפָּה שֶׁטִּטְמָנָהּ בְּתֶבֶן וַחֲרָרָה שֶׁטִּטְמָנָהּ בְּגָחָלִים, אִם חָיוּ מִקְצָתָן מְגַלִּין – נִטָּלִין בַּשַּׁבָּת, וְאִם לָאו – אֵין נִטָּלִין.

מִנַּיִן שֶׁהַכֹּהֲנִים יוֹצְאִין יְדֵי חוֹבָתָן בַּחַלָּה וּבַתְּרוּמָה, וְיִשְׂרָאֵל בְּמַעֲשֵׂר שֵׁנִי בְּפֶסַח? תַּלְמוּד לוֹמַר ״תֹּאכְלוּ מַצּוֹת״ – רַבָּה. יָכוֹל יֵצְאוּ יְדֵי חוֹבָתָן בַּבִּכּוּרִים? תַּלְמוּד לוֹמַר ״בְּכֹל מוֹשְׁבֹתֵיכֶם תֹּאכְלוּ מַצּוֹת״ – מַצָּה הַנֶּאֱכֶלֶת בְּכָל מוֹשָׁב, יָצְאוּ הַבִּכּוּרִים שֶׁאֵינָן נֶאֱכָלִין בְּכָל מוֹשָׁב. הַתִּיבוֹן, חֲרֵי מַעֲשֵׂר שֵׁנִי חֲרֵי אֵינוֹ נֶאֱכָל בְּכָל מוֹשָׁב?! רָאוּי הוּא לְהִפָּדוֹת וּלְהֵאָכֵל בְּכָל מוֹשָׁב.

רַבִּי בּוֹן בַּר חִיָּה בָּעֵי, הַלָּקוּחַ בְּכֶסֶף מַעֲשֵׂר שֶׁנִּטְמָא לְרַבִּי יוּדָה, מַהוּ? דְּתַנְיָא, לָקוּחַ בְּכֶסֶף מַעֲשֵׂר שֶׁנִּטְמָא – יִפָּדֶה. רַבִּי יְהוּדָה אוֹמֵר: יִקָּבֵר, אָמְרוּ לוֹ לְרַבִּי יוּדָא: מַה אִם מַעֲשֵׂר שֵׁנִי עַצְמוֹ שֶׁנִּטְמָא חֲרֵי הוּא נִפְדֶּה, הַלָּקוּחַ בְּכֶסֶף מַעֲשֵׂר שֶׁנִּטְמָא אֵינוֹ דִין שֶׁיִּפָּדֶה?

אָמַר לָהֶן: לֹא, אִם אָמַרְתֶּם בְּמַעֲשֵׂר שֵׁנִי שֶׁכֵּן הוּא נִפְדֶּה טָהוֹר בִּרְחוּק מָקוֹם, תֹּאמַר בְּלָקוּחַ בְּכֶסֶף מַעֲשֵׂר שֶׁאֵינוֹ נִפְדֶּה טָהוֹר בִּרְחוּק מָקוֹם? הוֹאִיל וְאֵינוֹ רָאוּי לְהִפָּדוֹת וּלְהֶאָכֵל בְּכָל מוֹשָׁב – אֵין יוֹצְאִין בּוֹ.

רַבִּי שִׁמְעוֹן בֶּן לָקִישׁ בָּעֵי, מֵעַתָּה חַלַּת עִפַּת מַעֲשֵׂר שֵׁנִי בִּירוּשָׁלַיִם, הוֹאִיל וְאֵינָהּ רְאוּיָה לְהִפָּדוֹת וּלְהֶאָכֵל בְּכָל מוֹשָׁב אֵין יוֹצְאִין בָּהּ,

יָכוֹל יֵצְאוּ יְדֵי חוֹבָתָן בְּחַלּוֹת תּוֹדָה וּרְקִיקֵי נָזִיר. תַּלְמוּד לוֹמַר "שִׁבְעַת יָמִים מַצּוֹת תֹּאכֵלוּ", מַצָּה נֶאֱכֶלֶת כָּל שִׁבְעָה וְאֵין חַלּוֹת תּוֹדָה

[דף י"ז ע"ב]

וּרְקִיקֵי נָזִיר נֶאֱכָלִין כָּל שִׁבְעָה. רַבִּי יוֹנָה בְּשֵׁם רַבִּי שִׁמְעוֹן בֶּן לָקִישׁ: מִפְּנֵי שֶׁנֶּאֱכְלוּ חַלּוֹת תּוֹדָה וּרְקִיקֵי נָזִיר בְּכָל גְּבוּל אֶרֶץ יִשְׂרָאֵל, לֹא צָרִיךְ הַשּׁוֹנֶה לְהוֹצִיאָן מִמּוֹשָׁב.

רַבִּי יוֹסָה בְּשֵׁם רַבִּי שִׁמְעוֹן בֶּן לָקִישׁ: זֹאת אוֹמֶרֶת, שֶׁנֶּאֱכְלוּ חַלּוֹת תּוֹדָה וּרְקִיקֵי נָזִיר בְּכָל עָרֵי יִשְׂרָאֵל, לְפִיכָךְ לֹא צָרִיךְ הַשּׁוֹנֶה לְהוֹצִיאָן מִמּוֹשָׁב.

נִיחָא חַלּוֹת תּוֹדָה וּרְקִיקֵי נָזִיר אֵינוֹ בֵּן. אָמַר רַבִּי יוֹחָנָן: לֵית כָּאן נְזִירוּת, נְזִירוּת חוֹבָה הִיא. אָמַר רַבִּי בּוֹן בַּר כַּהֲנָא: תִּפְתֹּר שֶׁקֵּרְבָה חַטָּאתוֹ בְּשִׁילֹה וְעָלְתוֹ וּשְׁלָמָיו בְּנוֹב וְגִבְעוֹן.

רַבִּי חֲנַנְיָא רַבִּי עֻזְּרָה בָּעוֹן קוֹמֵי רַבִּי מָנָא: לֹא כֵּן אָמַר רַבִּי בְּשֵׁם רַבִּי יוֹסָה? שַׁלְמֵי חֲגִיגָה הַבָּאִים בְּבָמָה כְּשֵׁרִים אֶלָּא שֶׁלֹּא עָלוּ לַבְּעָלִים לְשֵׁם חוֹבָה! אֶלָּא כְּרַבִּי יְהוּדָה, דְּרַבִּי יְהוּדָה אָמַר: חַטָּאת וּפֶסַח לְיָחִיד בְּבָמָה גְּדוֹלָה, אֵין חַטָּאת וּפֶסַח לְיָחִיד בְּבָמָה קְטַנָּה. לֹא אָתְיָא אֶלָּא כְּרַבִּי שִׁמְעוֹן, דְּרַבִּי שִׁמְעוֹן אָמַר: מִכַּיוָן שֶׁנִּזְרַק עָלָיו אֶחָד מִן הַדָּמִים – הֻתַּר הַנָּזִיר לִשְׁתּוֹת בַּיַּיִן וְלִטָּמֵא לַמֵּתִים.

רַבִּי סִימוֹן בְּשֵׁם רַבִּי יוֹשׁוּעַ בֶּן לֵוִי: אוֹתוֹ בַּזַּיִת שֶׁאָדָם יוֹצֵא בּוֹ יְדֵי חוֹבָתוֹ בַּפֶּסַח, צָרִיךְ שֶׁלֹּא יְהֵא בּוֹ מַשְׁקִין. רַבִּי יִרְמְיָה אָמַר: לְמִצְוָה אִיתְאֲמַרַת. רַבִּי אָמַר: לְמִצְוָה אִיתְאֲמַרַת. רַבִּי יוּדָה בֶּן פָּזִי אָמַר: לְעִכּוּב אִיתְאֲמַרַת. מְקִיתֵּי דְּרַבִּי בּוֹן בַּר חִיָּה אָמַר: לְעִכּוּב אִיתְאֲמַרַת. הֲתִיב רַבִּי בּוֹן בַּר חִיָּה: וְהָתַנִּינָן

חַלּוֹת תּוֹדָה, אִית לָךְ מֵימָר חַלּוֹת תּוֹדָה שֶׁאֵין בָּהֶן מַשְׁקִין? אָמַר רַבִּי יוֹסָה: תַּמָּן רְבִיעִית הִיא, וּרְבִיעִית מִתְחַלֶּקֶת לְכַמָּה מִינִין.

וְהַיְדָא אָמְרָה דָּא? יְכוֹל יֵצֵא יְדֵי חוֹבָתוֹ בְּרִבּוּכָהּ? תַּלְמוּד לוֹמַר: "וּשְׁמַרְתֶּם אֶת הַמַּצּוֹת" – מַצָּה שֶׁצְּרִיכָה שְׁמוּר, יָצְאת זוֹ שֶׁאֵינָהּ צְרִיכָה שְׁמוּר. מִפְּנֵי שֶׁאֵינָהּ צְרִיכָה שְׁמוּר,

[דף י"ח ע"א]

הָא אִם הָיְתָה צְרִיכָה שְׁמוּר יוֹצְאִין בָּהּ?

וְהָא תָּנֵי יוֹצְאִין בַּמַּצָּה מְתֻבֶּלֶת אַף עַל פִּי שֶׁאֵין בָּהּ טַעַם דָּגָן, וְהוּא שֶׁיְּהֵא רֻבָּהּ דָּגָן. סָבְרִין מֵימָר, מְתֻבֶּלֶת מַשְׁקִין. נֶאֱמַר מְתֻבֶּלֶת שַׁמְשְׁמִין מְתֻבֶּלֶת אֱגוֹזִים. וְהַיְדָא אָמְרָה דָּא? יְכוֹל שֶׁאֵינוֹ יוֹצֵא בְּפֶסַח אֶלָּא בְּפַת הַדְּרָאָה. מִנַּיִן אֲפִילּוּ כְּמַצַּת שְׁלֹמֹה? תַּלְמוּד לוֹמַר: "תֹּאכְלוּ מַצּוֹת" – רֻבָּהּ. אִם כֵּן, מַה תַּלְמוּד לוֹמַר "לֶחֶם עֹנִי"? פָּרֵט לַסּוֹרְסִין, וּלְחַלַּת הַמִּסְרֶת וּלַאֲשִׁישָׁה.

יוֹצְאִין בַּמַּצָּה עֲבָה עַד טֶפַח כְּלֶחֶם הַפָּנִים,

יוֹצְאִין בַּמַּצָּה נָא כְּדֵי שֶׁתִּיפָּרֵשׁ וְלֹא תֵּיעָשֶׂה גִּידִין גִּידִין.

מַצָּה הַיְשָׁנָה, תִּפְלוּגְתָּא דְּבֵית שַׁמַּאי וּבֵית הִלֵּל. אָמַר רַבִּי יוֹסָה: דִּבְרֵי הַכֹּל הוּא, מִכֵּיוָן שֶׁלֹּא עָשָׂאָהּ לְשֵׁם הַפֶּסַח – דָּבָר בָּרִי שֶׁלֹּא דִּקְדֵּק בָּהּ.

יוֹצְאִין בִּקְרִיקִין, בֵּין מְצֻיָּרִין בֵּין שֶׁאֵינָן מְצֻיָּרִין, אַף עַל פִּי שֶׁאָמְרוּ אֵין עוֹשִׂין קְרִיקִין מְצֻיָּרִין בְּפֶסַח. תָּנֵי, אָמַר רַבִּי יוּדָה: שָׁאַל בַּיְתוֹס בֶּן זוֹנִין אֶת רַבָּן גַּמְלִיאֵל וַחֲכָמִים בְּיַבְנֶה, מַהוּ לַעֲשׂוֹת זְרִיקִין הַמְצוּיָּרִין בְּפֶסַח? אָמְרוּ לוֹ: אָסוּר, מִפְּנֵי שֶׁהָאִשָּׁה מִשְׁתַּהֶא בָּהֶן, וְהֵן בָּאִין לִידֵי חֲמֵין. אָמַר לָהֶן: אִם כֵּן, יַעֲשׂוּ אוֹתָן בְּטִפּוּם? אָמְרוּ לוֹ: יְהוּ אוֹמְרִין כָּל הַקְּרִיקִין אֲסוּרִין וּקְרִיקֵי בַיְתוֹס בֶּן זוֹנִין מֻתָּרִין. תָּנֵי, רַבִּי יוֹסָה אוֹמֵר: עוֹשִׂין קְרִיקִין כִּרְקִיקִין, וְאֵין עוֹשִׂין רְקִיקִין כִּגְלוֹסְקָאוֹת.

הֲלָכָה ה' מַתְנִי' – וְאֵלּוּ יְרָקוֹת שָׁאָדָם יוֹצֵא בָּהֶן יְדֵי חוֹבָתוֹ בַּפֶּסַח, בַּחֲזֶרֶת, וּבָעֲלְשִׁין, וּבַתַּמְכָא, וּבַחַרְחֲבִינָא, וּבַמָּרוֹר. יוֹצְאִין בָּהֶן בֵּין לַחִין בֵּין יְבֵשִׁין, אֲבָל לֹא כְבוּשִׁין וְלֹא שְׁלוּקִין וְלֹא מְבֻשָּׁלִין. וּמְצָטָרְפִין לְכַזַּיִת. וְיוֹצְאִין בַּקֶּלַח שֶׁלָּהֶן, וּבַדְּמַאי, וּבְמַעֲשֵׂר רִאשׁוֹן שֶׁנִּטְּלָה תְּרוּמָתוֹ, וּבְמַעֲשֵׂר שֵׁנִי וְהֶקְדֵּשׁ שֶׁנִּפְדּוּ.

גְּמָרָא – בְּחַזֶּרֶת – חֲסִין. בָּעֲלִשִׁין – טְרוֹקְסִימוֹן. וּבַתַּמְכָּה – גִּנְגִידִין. בַּחֲרַחֲבִינָה – רַבִּי יוֹסֵי בַּרַבִּי בּוֹן אָמַר רַבִּי יַסִי: חֹלִי. וּבְמָרוֹר – יֶרֶק מַר וּפָנָיו מַכְסִיפִין וְיֵשׁ לוֹ שָׁרָף. הַתִּיבוֹן, חֲרֵי חַזֶּרֶת מָתוֹק, חֲרֵי אֵינוֹ קָרוּי חַזֶּרֶת אֶלָּא מָתוֹק. רַבִּי חִיָּא בְּשֵׁם רַבִּי הוֹשַׁעְיָא: כָּל עַצְמָן אֵין הַדָּבָר תָּלוּי אֶלָּא בְּחַזֶּרֶת, מַה חַזֶּרֶת תְּחִלָּתָהּ מָתוֹק וְסוֹפָהּ מַר, כָּךְ עָשׂוּ הַמִּצְרִיִּים לַאֲבוֹתֵינוּ בְּמִצְרַיִם, בַּתְּחִלָּה "בְּמֵיטַב הָאָרֶץ הוֹשֵׁב אֶת אָבִיךָ וְאֶת אַחֶיךָ", וְאַחַר כָּךְ "וַיְמָרְרוּ אֶת חַיֵּיהֶם בַּעֲבוֹדָה קָשָׁה בְּחֹמֶר וּבִלְבֵנִים";

בֵּין כְּמוּשִׁין – אִית תַּנָּיֵי תָּנֵי: אֲבָל לֹא כְּמוּשִׁין. אָמַר רַב חִסְדָּא: מַאן דְּאָמַר 'כְּמוּשִׁין' – בְּקֻלָּה, מַאן דְּאָמַר 'אֲבָל לֹא כְּמוּשִׁין' – בֶּעְלִין.

רַבִּי חִיָּה בְּשֵׁם רַבִּי יוֹחָנָן: זַיִת כָּבוּשׁ, אוֹמֵר עָלָיו: 'בּוֹרֵא פְּרִי הָעֵץ'. רַבִּי בִּנְיָמִין בַּר יֶפֶת בְּשֵׁם רַבִּי יוֹחָנָן:

[דף י"ח ע"ב]

יֶרֶק שָׁלוּק, אוֹמֵר עָלָיו: 'שֶׁהַכֹּל נִהְיָה בִּדְבָרוֹ'. אָמַר רַבִּי שְׁמוּאֵל בַּר רַב יִצְחָק: מַתְנִיתָא מְסַיְּעָה לְרַבִּי בִּנְיָמִין בַּר יֶפֶת אֲבָל לֹא כְּבוּשִׁין וְלֹא שְׁלוּקִין וְלֹא מְבֻשָּׁלִין. אִם בְּעֵייְנָן הֵם – יָצָא בָּהֶם יְדֵי חוֹבָתוֹ בְּפֶסַח.

אָמַר רַבִּי זְעֵירָה: מַאן יָדַע מִשְׁמַע מִן רַבִּי יוֹחָנָן יָאוּת רַבִּי חִיָּה בַּר בָּא אוֹ רַבִּי בִּנְיָמִין. לֹא רַבִּי חִיָּה בַּר בָּא? וְעוֹד מִן הָדָא, מִן מַה דַּאֲנַן חָמְיִין רַבָּנִין עָלִין לְבָרְייָתָה וְנָסְבִין תּוּרְמוֹסִין וּמְבָרְכִין עֲלֵיהוֹן 'בּוֹרֵא פְּרִי הָאֲדָמָה'. וְתַרְמוֹסִין לֹא שְׁלוּקִין הֵן? אֵין תֵּימַר שַׁנְייָה הִיא שֶׁאָמְרָה תּוֹרָה מְרוֹרִים. תּוּרְמוֹסִין, בֵּיוָן שֶׁשָּׁלְקָן בָּטְלָה מִדָּתָן. אָמַר רַבִּי יוֹסֵי בִּי רַבִּי בּוֹן: וְלֹא פְּלִיגִין, זַיִת עַל יְדֵי שֶׁדַּרְכּוֹ לֵאָבֵל חַי, אֲפִלּוּ כָּבוּשׁ – בְּעֵינוֹ הוּא, יֶרֶק בֵּיוָן שֶׁשָּׁלְקוֹ – נִשְׁתַּנָּה.

הַלָּכָה ו' מַתְנִי' – אֵין שׁוֹרִין אֶת הַמֶּרְקָן לַתַּרְנְגוֹלִים, אֲבָל חוֹלְטִין. הָאִשָּׁה לֹא תִשְׁרֶה אֶת הַמֶּרְקָן שֶׁתּוֹלִיךְ בְּיָדָהּ לַמֶּרְחָץ, אֲבָל שָׁפָה הִיא בִּכְשָׁרָהּ יָבֵשׁ. לֹא יִלְעוֹס אָדָם חִטִּין וְיַנִּיחַ עַל מַכָּתוֹ בַּפֶּסַח, מִפְּנֵי שֶׁהֵן מַחְמִיצוֹת.

גְּמָרָא – תָּנֵי, רַבִּי יִשְׁמָעֵאל בֵּי רַבִּי יוֹסֵי אָמַר מִשּׁוּם אָבִיו: אֵי זוֹ הַמְּעִיסָה? הַנּוֹתֵן חִטִּין לְתוֹךְ קֶמַח. חֲלִיטָה – קֶמַח לְתוֹךְ חִטִּין. וְהָכָא בֵּין חִטִּין לְתוֹךְ מֶרְקָן בֵּין מֶרְקָן לְתוֹךְ חִטִּין, בְּשֶׁיֵּשׁ בָּהֶן שְׁמִנּוּנִית. מִלּוֹנְמָה שֶׁנִּסְרְחָה, אִית תַּנָּיֵי תָּנֵי – זָקוּק לְבָעֵר. וְאִית תַּנָּיֵי תָּנֵי – אֵין זָקוּק לְבָעֵר. מַאן דְּאָמַר 'זָקוּק לְבָעֵר' – בְּשֶׁנִּתְחַמְּצָה וְאַחַר כָּךְ נִסְרְחָה. וּמַאן דְּאָמַר 'אֵינוֹ זָקוּק לְבָעֵר' – בְּשֶׁנִּסְרְחָה וְאַחַר כָּךְ נִתְחַמְּצָה.

הֲלָכָה ז' מַתְנִי' – אֵין נוֹתְנִין אֶת הַקֶּמַח, לֹא לְתוֹךְ חַרְטָת וְלֹא לְתוֹךְ חַרְדָּל. אִם נָתַן – יֹאכַל מִיָּד. רַבִּי מֵאִיר אוֹמֵר: אֵין מְבַשְּׁלִין אֶת הַפֶּסַח, לֹא בְּמֵי פֵּרוֹת, וְלֹא בְּמֵי פֵּרוֹת. אֲבָל סָכִין וּמַטְבִּילִין אוֹתוֹ בָּהֶן. מֵי תַּשְׁמִישָׁיו שֶׁל נַחְתּוֹם – יְשָׁפְכוּ, מִפְּנֵי שֶׁהֵן מַחְמִיצִין.

גְּמָרָא – תָּנֵי, אֵין נוֹתְנִין אֶת הַקֶּמַח לְתוֹךְ חַרְטָת אוֹ לְתוֹךְ חַרְדָּל, אִם נָתַן – יֹאכַל מִיָּד. וּבִלְבַד שֶׁלֹּא יִשְׁהֶא. רַבִּי מֵאִיר אוֹסֵר, מִפְּנֵי שֶׁהוּא מַשְׁהֶא.

כְּתִיב "וּבָשֵׁל מְבֻשָּׁל בַּמָּיִם" (שְׁמוֹת יב, ט) אֵין לִי אֶלָּא מַיִם, מִנַּיִן לְרַבּוֹת שְׁאָר מַשְׁקִין? תַּלְמוּד לוֹמַר "וּבָשֵׁל מְבֻשָּׁל" – מִכָּל מָקוֹם.

[דף י"ט ע"א]

עַד כְּדוֹן כְּרַבִּי עֲקִיבָה, כְּרַבִּי יִשְׁמָעֵאל? תָּנֵי רַבִּי יִשְׁמָעֵאל: קַל וָחוֹמֶר, מַה אִם מַיִם שֶׁאֵינָן מְפִיגִין טַעְמָן, אַתְּ אָמַר אָסוּר, שְׁאָר מַשְׁקִין שֶׁמְּפִיגִין טַעְמָן לֹא כָּל שֶׁכֵּן?

אֵין לָשִׁין מַצָּה בְּמַשְׁקִין, אֲבָל מְקַטְּפִין אוֹתָהּ בְּמַשְׁקִין. אָמַר רַבִּי עֲקִיבָה: אֲנִי הָיִיתִי עִם רַבִּי אֱלִיעֶזֶר וְעִם רַבִּי יְהוֹשֻׁעַ בִּסְפִינָה וְלַשְׁתִּי מַצָּתָן בְּמַשְׁקִין.

אֵין לָשִׁין מַצָּה בְּרוֹתְחִין, מִפְּנֵי שֶׁהֵן חוֹלְטִין, וְלֹא בְּפוֹשְׁרִין מִפְּנֵי שֶׁהֵן מַחְמִיצִין, אֲבָל לָשִׁין אוֹתָן בְּצוֹנְנִין. וְהָא תְּנִינַן כָּל הַמְּנָחוֹת נִלּוֹשׁוֹת בְּפוֹשְׁרִין וּמְשַׁמְּרָן שֶׁלֹּא יַחְמִיצוּ? רַבִּי אַמִּי בְּשֵׁם רַבִּי שִׁמְעוֹן בֶּן לָקִישׁ: תַּמָּן הַדָּבָר מָסוּר לַכֹּהֲנִים, וְהַכֹּהֲנִים זְרִיזִין הֵן, וְהָכָא הַדָּבָר מָסוּר לְנָשִׁים, וְהַנָּשִׁים עֲצַלּוֹת הֵן. לֹא צוֹרְכָה דִּילֹא. הַכֹּהֲנִים עַצְמָן מַהוּ שֶׁיִּלּוֹשׁוּ מַצָּתָן בְּפוֹשְׁרִין? יֵיבָא הַהֲדָא תַּנָּא רַבִּי זְכַרְיָה חַתְנֵיהּ דְּרַבִּי לֵוִי: נְדָה חוֹפֶפֶת וְסוֹרֶקֶת, כֹּהֶנֶת אֵינָהּ חוֹפֶפֶת וְסוֹרֶקֶת. נְדָה כֹּהֶנֶת חוֹפֶפֶת וְסוֹרֶקֶת, שֶׁלֹּא לְחַלֵּק בֵּין נְדָה לְנִדָּה, וְהָכָא שֶׁלֹּא לְחַלֵּק בֵּין מַצָּה לְמַצָּה.

מֵי תַּשְׁמִישָׁיו שֶׁל נַחְתּוֹם יְשָׁפְכוּ מִפְּנֵי שֶׁהֵן מַחְמִיצִין. אִית תַּנֵּי תָּנֵי, שׁוֹפְכָן בְּמָקוֹם אֶשְׁבָּרָן. אִית תַּנֵּי תָּנֵי, שׁוֹפְכָן בְּמָקוֹם קָטַפְּרָס. אָמַר רַבִּי יוֹסֵה: מַאן דְּאָמַר שׁוֹפְכָן בְּמָקוֹם אֶשְׁבָּרָן – בְּשֶׁהָיָה אֶשְׁבָּרָן גָּבוֹהַּ, מַאן דְּאָמַר בְּמָקוֹם קָטַפְּרָס – בְּשֶׁהָיָה קָטַפְּרָס גָּדוֹל. אָמַר לֵיהּ רַבִּי פִּנְחָס בְּשֵׁם רַבִּי אֵילָא: הָכֵין הֲוָה רַבִּי חִיי בָּהּ:

שָׁרָה חִטִּין וּשְׁעוֹרִים בְּמַיִם, נִתְחַמְּצוּ – אֲסוּרוֹת, לֹא נִתְחַמְּצוּ – מֻתָּרוֹת. רַבִּי יוֹסֵה אָמַר: שָׁרָה שְׁעוֹרִים בְּמַיִם, נִתְבַּקְּעוּ – הֲרֵי אֵלּוּ אֲסוּרוֹת. שְׁרָיָין בְּחֹמֶץ – מֻתָּר, מִפְּנֵי שֶׁהַחֹמֶץ צוֹפְדָן. רַבִּי שְׁמוּאֵל בַּר רַב יִצְחָק הָיָה לוֹ יַיִן קוֹסֵם, יָהֵב בְּגַוֵּיהּ שַׁעֲרִין בְּגִין דְּיֶחְמַע, שָׁאַל לְרַבִּי אִימִּי, אָמַר לֵיהּ: צָרִיךְ אַתְּ לְבָעֵר.

רַבִּי חֲנִינָא בְּרֵיהּ דְּרַבִּי בְּחַיֵּי הֲוָה לֵיהּ דְּבַשׁ מְזַיָּף בְּסוּלִּית שָׁאַל לְרַבִּי מְנָא, אָמַר לֵיהּ צָרִיךְ אַתְּ לְבָעֵר. חַד מִן אִילֵּין דְּרַבִּי כִּירַיי הֲוָה לֵיהּ גַּרְבִּין דְּמִשַּׁח בְּגוֹ אִיצָּרָה דְּחִטִּים. שָׁאַל לְרַבָּנִין, אָמְרִין לֵיהּ: אֵיזִיל גְּרוֹף מִן תּוֹחֲתֵיהֶן . הוֹרֵי רַבִּי אֵימֵי, בְּאִילֵּין גַּרְבַיָּא דְּכוּתְחָא מְמַלֵּא אוֹתָן מַיִם שְׁלֹשָׁה יָמִים מֵעֵת לְעֵת.

הדרן עלך כל שעה

פֶּרֶק שְׁלִישִׁי

הֲלָכָה א' מַתְנִי' - וְאֵלּוּ עוֹבְרִין בַּפֶּסַח: כּוּתָּח הַבַּבְלִי, וְשֵׁכָר הַמָּדִי, וְחֹמֶץ הָאֲדוֹמִי, וְזֵיתוּם הַמִּצְרִי, וְזוֹמָן שֶׁל צַבָּעִין, וַעֲמִילָן שֶׁל טַבָּחִין, וְקוֹלָן שֶׁל סוֹפְרִים. רַבִּי אֱלִיעֶזֶר אוֹמֵר: אַף תַּכְשִׁיטֵי נָשִׁים. זֶה הַכְּלָל,

[דף י"ט ע"ב]

כָּל שֶׁהוּא מִין דָּגָן – הֲרֵי זֶה עוֹבֵר בַּפֶּסַח, הֲרֵי אֵלּוּ בְּאַזְהָרָה וְאֵין בָּהֶן מִשּׁוּם כָּרֵת.

גְּמָרָא – אָמַר רַבִּי מָנָא: וְכוּלְּהוֹן עַל יְדֵי מוּיי .

כּוּתָּח הַבַּבְלִי – דּוּ יְהִיב בֵּיהּ מִלְמוּלִין דְּלַיִּשׁ. שֵׁכָר הַמָּדִי, דּוּ יָהֵב בֵּיהּ קֶמַח דְּשַׁעֲרִין. חֹמֶץ הָאֲדוֹמִי – בְּסִימָה דְּרוֹמְיָא. בָּרְאשׁוֹנָה שֶׁהָיוּ עוֹשִׂין יַיִן בְּטָהֳרָה לְנָסָכִים, לֹא הָיָה יַיִן מַחְמִיץ, וַהֲווֹן יָתְבִין בְּגַוֵּיהּ שַׁעֲרִין בְּגִין דְּיֶחְמַע, וַהֲווֹ צוֹוְחִין לֵיהּ בְּסִימִית דְּרוֹמְיָה. זֵיתוּם הַמִּצְרִי – זֵייתֵיהּ. זוֹמָן שֶׁל צַבָּעִין – דּוּ יָהֵב בְּגַוֵּיהּ קוֹצָם בְּגִין דְּיִקְלוֹט צִיבְעָא. עֲמִילָן שֶׁל טַבָּחִין – אָמַר רַבִּי חִיָּא בַּר בָּא: מֵבִיא מְלִילוֹת שֶׁלֹּא הֵבִיאוּ שְׁלִישׁ וְכוֹתְשָׁן וְעוֹשֶׂה אוֹתָן כְּחַלּוֹת חָרִיעַ, וְנוֹתֵן בַּקְּדֵרָה וְהוּא עָבִיד כִּילְדִין.

וְקוֹלָן שֶׁל סוֹפְרִין – בַּאֲלֶכְסַנְדְּרִיאָה עָבְדִין אַמְבַּטְיוֹת שֶׁל בָּצֵק.

רַבִּי אֱלִיעֶזֶר אוֹמֵר אַף תַּכְשִׁיטֵי נָשִׁים – אִית תַּנַּיי תָּנֵי, 'תַּכְשִׁיטֵי'. וְאִית תַּנַּיי תָּנֵי 'טִפּוּלֵי'. מַאן דְּאָמַר 'טִפּוּלֵי' כָּל שֶׁכֵּן 'תַּכְשִׁיטֵי'. מַאן דְּאָמַר 'תַּכְשִׁיטֵי' הָא 'טִפּוּלֵי' – לֹא.

כְּתִיב "כָּל מַחְמֶצֶת לֹא תֹאכֵלוּ" לְרַבּוֹת כּוּתָּח הַבַּבְלִי וְשֵׁכָר הַמָּדִי וְחֹמֶץ הָאֲדוֹמִי שֶׁיְּהוּ בְּאַזְהָרָה. יָכוֹל יְהוּ בְּהַכְרֵת? תַּלְמוּד לוֹמַר "כִּי כָּל אֹכֵל חָמֵץ וְנִכְרְתָה" (שְׁמוֹת יב, טו). חַבְרַיָּא בָּעוֹן קוֹמֵי רַבִּי יוֹנָה: הָכָא כְּתִיב 'כָּל' וְהָכָא כְּתִיב 'כָּל', הָכָא אַתְּ מַרְבֶּה וְהָכָא אַתְּ מְמַעֵט? אָמַר לוֹן: כָּאן רַבָּה בְּאוֹכְלִין כָּאן רַבָּה בַּנָּאֲכָלִין. הַתִּיבוֹן, וְהָתָנֵי 'יוֹצְאִין בַּמַּצָּה מְתַבֶּלֶת אַף עַל פִּי שֶׁאֵין בָּהּ טַעַם דָּגָן, וְהוּא שֶׁיְּהֵא רַבָּהּ

דָּנָן, וְאֵלּוּ הוֹאִיל וְרַבָּן חָמֵין יְהֵא חַיָּב?! אָמַר לוֹן: שַׁנְיָא הִיא, דִּכְתִיב "לָהֶם" וְאֵלּוּ אֵינָן לָהֶם. הֵתִיב רַבִּי יוֹסָה: והתני

[דף כ' ע"א]

כָּל עַצְמוֹ אֵינוֹ קָרוּי לָהֶם אֶלָּא מַצָּה, "שִׂבְעַת יָמִים תֹּאכַל עָלָיו מַצּוֹת לָחֶם עֹנִי". הָכָא אַתְּ יָלִיף מַצָּה מֵחָמֵין. וְעוֹד מִן הֲדָא דְתָנֵי "יוֹצֵא הוּא אָדָם יְדֵי חוֹבָתוֹ בְּרָקִיק שָׁרוּי וּבְרָקִיק מְבֻשָּׁל שֶׁלֹּא נִמְחָה", לֹא אָמַר אֶלָּא שֶׁלֹּא נִמְחָה, הָא אִם נִמְחָה – לֹא, וּלְעִנְיַן חָמֵין אַתְּ אָמַר הִמְחָה אֶת הֶחָמֵין וְנָמְיוּ – חַיָּב. מַאי כְּדוּן? רַבִּי יוֹסֵי בְּשֵׁם רַבִּי אִידִי: אֵין חֲמוּצוֹ חֲמוּץ בָּרוּר.

מַהוּ שֶׁיִּלָּקֵחַ? רַבִּי יִרְמְיָה בְּשֵׁם רַבִּי לְעָזָר, רַבִּי לָא בְּשֵׁם רַבִּי שִׁמְעוֹן בֶּן לָקִישׁ: אַף לִלְקוֹת אֵין לוֹקֶה, דְּתָנֵי, עַל חָמֵין בָּרוּר חַיָּב כָּרֵת, וְעַל עֵרוּבוֹ סוֹפֵג אַרְבָּעִים. רַב אָמַר: זֶה שִׁיעוּר, וְאָמַר זֶה כּוּתָּח הַבַּבְלִי וְשֵׂכָר הַמָּדִי. אָמַר רַבִּי בּוֹן בַּר כַּהֲנָא קוֹמֵי רַבִּי לָא: תִּפְתֵּר בְּחָמֵין וּמַצָּה שֶׁנִּתְעָרְבוּ. אָמַר רַבִּי יוֹסָה: קוּשְׁיָיתָהּ עַל הֲדָא דְּרַבִּי בּוֹן בַּר כַּהֲנָא, מַה נָן קָיְימִין? אִם בְּשֶׁרָבוּ חָמֵין – חַיָּב כָּרֵת. אִם בְּשֶׁרָבוּ מַצָּה – יוֹצֵא בָּהֶן יְדֵי חוֹבָתוֹ בְּפֶסַח. אָמַר רַבִּי שְׁמוּאֵל בַּר רַב יִצְחָק: תַּנָּא רַבִּי יוֹשׁוּעַ אוֹנְיָיה: תִּפְתֵּר שֶׁיֵּשׁ בּוֹ חָמֵין וְאֵין בּוֹ כַּזַּיִת, כְּרַבִּי שִׁמְעוֹן, דְּרַבִּי שִׁמְעוֹן אָמַר: כָּל שֶׁהוּא – לְמַכּוֹת.

רַבִּי יִרְמְיָה רַבִּי שְׁמוּאֵל בַּר רַב יִצְחָק בְּשֵׁם רַב: קְדֵרָה שֶׁבִּשֵּׁל בָּהּ מוֹדֶה – לֹא יְבַשֵּׁל בָּהּ מֵאוֹתוֹ הַמִּין אֶלָּא לְאַחַר הַפֶּסַח, הָא מִמִּין אַחֵר מֻתָּר, וּבִלְבַד לְאַחַר שְׁלֹשָׁה תַּבְשִׁילִין. בְּשֵׁם שֶׁהוּא בָּטֵל עַל שֶׁאֵינוֹ מִינוֹ כָּךְ יְבַטֵּל עַל מִינוֹ. מִין מְעוֹרֵר עַל מִינוֹ לֵאָסֵר.

אָמַר רַבִּי יַעֲקֹב בַּר זַבְדִּי: רַבִּי אַבָּהוּ מְפַקֵּד לְטַחוֹנַיָּיא דְּלֹא מִיתֵּן קוּפָּיָא אִילֵּין עַל אִילֵּין, דְּלֹא יִרְתְּחָן וְיֶחְמְעָן . רַבִּי חִינְנָא בַּר פָּפָּא

[דף כ' ע"ב]

אָזַל לֵיהּ גַּבֵּי טְחוֹנַיָּיא . רַבִּי יוֹסֵי בֵּי רַבִּי בּוֹן טָחַן לֵיהּ צָרָף . רַבִּי אָבוֹן הוֹרֵי לְטַחוֹנַיָּיא מִיתֵּן טַרְטִין דְּמוֹי בְּגִין מִידֵּיהּ וּמַתְלְנָה אַרְבָּעָה זִימְנִין .

רַבִּי חֲנַנְיָה וְרַבִּי מָנָא, חַד אָמַר: בְּעִשְׂבִּין שָׁרֵי, מְטַנְנָה אָסוּר, וְחוֹרָנָה: מִיחְלַף. אָמַר רַבִּי חֲנַנְיָה בְּרֵיהּ דְּרַבִּי הִלֵּל: וַאֲפִילוּ כְּמַאן דְּאָמַר בָּעֲשָׂבִים שָׁרֵי, בְּלוֹקְטָן מִשֵּׁשׁ שָׁעוֹת וּלְמַעְלָן, מַה דְּטַלָּא פָּיְיקָא מִינְּהוֹן.

הֲלָכָה ב' מַתְנִי' – בָּצֵק שֶׁבִּסְדָקָיו עֲרֵבָה, אִם יֵשׁ כַּזַּיִת בְּמָקוֹם אֶחָד – חַיָּב לְבָעֵר. וְאִם לֹא – בָּטֵל בְּמִעוּטוֹ.

וְכֵן לְעִנְיַן הַטֻּמְאָה, אִם מַקְפִּיד עָלָיו – חוֹצֵץ. וְאִם רוֹצֶה בְּקִיּוּמוֹ – חֲרֵי הוּא כָּעֲרָבָה.

בָּצַק הַחֲרֵשׁ, אִם יֵשׁ בַּיּוֹצֵא בוֹ שֶׁהֶחְמִיץ – חֲרֵי זֶה אָסוּר.

גְּמָרָא – חַבְרַיָּא בְּשֵׁם רַבִּי יוֹחָנָן, רַבִּי סִימוֹן בְּשֵׁם רַבִּי יוֹשׁוּעַ בֶּן לֵוִי: בְּנִקְלָף כֻּלּוֹ כְּאַחַת. עַד כְּדוֹן לַח, יָבֵשׁ – מֵאַחַר שֶׁאִלּוּ הָיָה לַח הָיָה נִקְלָף כֻּלּוֹ כְּאַחַת, וְאֲפִילּוּ יָבֵשׁ כִּסְדֶר הַזֶּה.

רַבִּי יִרְמְיָה בְּשֵׁם רַבִּי זְעֵירָה: שְׁנֵי חֲצָאֵי זֵיתִים בְּתוֹךְ הַבַּיִת – אֵין הַבַּיִת מְצָרֵף. בְּתוֹךְ הַכְּלִי – הַכְּלִי מְצָרֵף. וְהָא תְּנִינַן ׳פְּחוֹת מִיכַּן – בָּטֵל בְּמִעוּטוֹ׳?! כָּאן בְּתָלוּשׁ וְכָאן בִּמְחֻבָּר.

מַהוּ מִעֲטוֹ בָּטֵל, אוֹ מִכְּיוָן שֶׁנִּרְאֶה לְבָעֵר צָרִיךְ לְבָעֵר אֶת כֻּלּוֹ? עַד אֵיכָן? סָבְרִין מֵימָר עַד רֻבָּהּ שֶׁל עֲרֵבָה, מַה מִּעֵט רֻבָּהּ שֶׁל עֲרֵבָה בְּטֵל אוֹ מִכְּיוָן שֶׁנִּרְאֶה לְבָעֵר צָרִיךְ לְבָעֵר אֶת כֻּלּוֹ.

[דף כ"א ע"א]

תַּמָּן אָמַר רַבִּי יִרְמְיָה בְּשֵׁם רַבִּי זְעֵירָה: שְׁנֵי חֲצָיֵי זֵיתִים בְּתוֹךְ הַבַּיִת – אֵין הַבַּיִת מְצָרֵף. בְּתוֹךְ הַכְּלִי – הַכְּלִי מְצָרֵף, וְהָכָא הוּא אָמַר הָכֵין?!

אִם הִקְפִּיד עָלָיו חוֹצֵץ הוּא לִטְבִילָה, וְאִם לָאו אֵינוֹ חוֹצֵץ לִטְבִילָה. הֵיא טְבִילָה הִיא הַזָּיָה. אֵינוֹ חִבּוּר לְטֻמְאָה, מִן חֲדָא, אִם רוֹצֶה הוּא בְּקִיּוּמוֹ הוּא כַּעֲרֵבָה, וְאִם לָאו בְּגוּפָהּ שֶׁל עֲרֵבָה.

רַבִּי שִׁמְעוֹן בֶּן לָקִישׁ אָמַר: בָּהּ שָׁנָה רַבִּי – צוֹאָה שֶׁתַּחַת הַכִּפֵּא – חִבּוּר לַטֻּמְאָה וְאֵינוֹ חִבּוּר לְהַזָּיָה. רַבִּי שִׁמְעוֹן בֶּן לָקִישׁ בְּשֵׁם רַבִּי שִׁמְעוֹן בַּר כַּהֲנָא: אֵבֶר מְדֻלְדָּל, צִפֹּרֶן מְדֻלְדֶּלֶת, וְצוֹאָה שֶׁתַּחַת הַכִּפֵּא וְהַדּוֹק קֵירוּיָה , וּקְרוּיָה. רַבִּי יוֹסֵי בֵּי רַבִּי בּוֹן אָמַר: אַף כְּשׁוּת שֶׁלִּקְטוֹ – חִבּוּר לְטֻמְאָה וְאֵינוֹ חִבּוּר לְהַזָּיָה. מַה בֵּין טֻמְאָה מַה בֵּין הַזָּיָה? אָמַר רַבִּי לָא: בְּהַזָּיָה כְּתִיב ״וְהִזָּה עַל הָאֹהֶל וְעַל כָּל הַכֵּלִים״, וְעַל כָּל הַמְקַיְּימִין שֶׁבַּכְּלִי בְּרַם הָכָא ״לָכֶם״ – כָּל שֶׁהוּא לְצֹרֶךְ לָכֶם.

תַּמָּן אָמְרִין טְרַקְטָה . הוֹרֵי רַבִּי יִצְחָק מִיעֲבַד חַד. תְּרֵי תְּלָתָא – אָסוּר, אֲלָא אִין שָׁזַג יְדוֹי בְּמַיָּא .

תָּנֵי, קוּבְטִיּוֹת בִּירְתִיּוֹת – צָרִיךְ לְבָעֵר. הוֹרֵי רַבִּי יוֹסֵי בְּאֵילֵין פְּלוֹלִינָא – צָרִיךְ לְבָעֵר.

רַבִּי אַבָּהוּ בְּשֵׁם רַבִּי יוֹחָנָן: בָּצַק שֶׁצִּנֵּן, לֹא הָיָה שָׁם אַחֵר כַּיּוֹצֵא בּוֹ שֶׁהֶחְמִיץ, עַד אֵיכָן? רַבִּי יַעֲקֹב בַּר אַחָא רַבִּי עוּלָא דְּקֵיסָרִין בְּשֵׁם רַבִּי חֲנִינָה: עַד כְּדֵי הִלּוּךְ אַרְבַּע מִיל.

הֲלָכָה ג' מַתְנִי' – בֵּיצַד מַפְרִישִׁין חַלָּה בְּטָמְאָה בְיוֹם טוֹב? רַבִּי אֱלִיעֶזֶר אוֹמֵר, לֹא תִקְרָא לָהּ שֵׁם, עַד שֶׁתֵּאָפֶה. רַבִּי יְהוּדָה בֶּן בְּתֵירָא אוֹמֵר: תַּטִּיל בַּצּוֹנֵן. אָמַר רַבִּי יְהוֹשֻׁעַ, לֹא זֶה הוּא חֻמֵּין שֶׁמַּזְהָרִים עָלָיו בְּ"בַל יֵרָאֶה וּבַל יִמָּצֵא", אֶלָּא מַפְרִישָׁתָהּ וּמַנִּיחָתָהּ עַד הָעֶרֶב, וְאִם הֶחֱמִיצָה – הֶחֱמִיצָה.

גְּמָרָא – מַתְנִיתָא בְּשֶׁנִּטְמֵאת לְאַחַר גְּלְגּוּלָהּ,

[דף כ"א ע"ב]

אֲבָל אִם נִטְמֵאת קֹדֶם לְגִלְגּוּלָהּ – יַעֲשֶׂנָּה קִבִּין. וּבְשֶׁלָּשָׁהּ בְּיוֹם טוֹב, אֲבָל אִם לָשָׁהּ מֵעֶרֶב יוֹם טוֹב, כְּהֲדָא דְתָנֵי: הַלָּשׁ עִסָּה בְּיוֹם טוֹב – מַפְרִישׁ חַלָּתָהּ בְּיוֹם טוֹב. לָשָׁה מֵעֶרֶב יוֹם טוֹב, וְשָׁכַח לְהַפְרִישׁ חַלָּתָהּ – אָסוּר לְטַלְטְלָהּ, אֵין צָרִךְ לוֹמַר לְטוֹל מִמֶּנָּה.

'עִירֵם' לֹא אָמַר, אֶלָּא לָשׁ! הָא עִירֵם לֹא. אָמַר רַבִּי שְׁמוּאֵל אָחוּי דְּרַבִּי בֶּרֶכְיָה: תִּפְתֵּר בְּעִסָּה טְמֵאָה שֶׁאֵינוֹ מַפְרִישׁ חַלָּתָהּ אֶלָּא בַּסּוֹף. אָמַר רַבִּי יוֹסָה בֵּי רַבִּי בוֹן: בְּדִין הָיָה בְּעִסָּה טְהוֹרָה שֶׁלֹּא יַפְרִישׁ חַלָּתָהּ אֶלָּא בַּסּוֹף, תַּקָּנָה תִּקְנוּ בָהּ שֶׁיַּפְרִישֶׁנָּה תְּחִלָּה, שֶׁלֹּא תִטַּמֵּא אֶת הָעִסָּה. מַתְנִיתָא בְּיוֹם טוֹב שֶׁל פֶּסַח, הָא בַּעֲצֶרֶת וּבְחַג מַתָּר. רַבִּי יוֹסָה בֵּי רַבִּי בוֹן, רַבִּי חוּנָא בְּשֵׁם רַבִּי אַחָא: אֲפִילוּ בַּעֲצֶרֶת וּבְחַג אָסוּר עַל שֵׁם: "כָּל מְלָאכָה לֹא יֵעָשֶׂה בָּהֶם". מַה בֵּינָהּ לְקִנְיַבַת יֶרֶק? שֶׁל תְּרוּמָה זוֹ רְאוּיָה לַאֲכִילָה וְזוֹ אֵינָהּ רְאוּיָה לַאֲכִילָה. רַבָּנִין דְּקֵיסָרִין בָּעֵיִין: מַה בֵּינָהּ לְבוֹרֵר קְטָנִית בְּיוֹם טוֹב?

בֵּיצַד יַעֲשֶׂה? עַל דְּרַבִּי אֱלִיעֶזֶר – מַעֲרִים וְאוֹמֵר: 'זוֹ אֲנִי רוֹצָה לוֹכַל, וְזוֹ אֲנִי רוֹצָה לֶאֱכוֹל' וְאוֹפֶה אֶת כֻּלָּהּ. וּכְשֶׁהוּא רוֹדֶה, מַעֲרִים וְאוֹמֵר: זוֹ אֲנִי רוֹצָה לְיַשֵּׁן זוֹ אֲנִי רוֹצָה לְיַשֵּׁן, וּמְשַׁיֵּר אַחַת. אָמַר לֵיהּ רַבִּי יוֹשׁוּעַ:

[דף כ"ב ע"א]

לֹא נִמְצֵאתָ כְשׁוֹרֵף קָדָשִׁים בְּיוֹם טוֹב? אָמַר לוֹ רַבִּי אֱלִיעֶזֶר: מֵאֵלֵיהֶן הֵן נִשְׂרָפִין. אָמַר לוֹ רַבִּי יוֹשׁוּעַ: לֹא נִמְצֵאתָ עוֹבֵר עַל "בַּל יֵרָאֶה וּבַל יִמָּצֵא"?! אָמַר לוֹ: מַטָּב לַעֲבוֹר מִצְוָה בְּלֹא תַעֲשֶׂה שֶׁלֹּא בָּאתָ לְפָנָיו מִמִּצְוָה בְּלֹא תַעֲשֶׂה שֶׁבָּאתָ לְפָנָיו.

אָמַר רַבִּי פִּנְחָס: אָתְיָין אִילֵּין פְּלוּגְוָותָא כְּאִילֵּין פַּלְגְוָותָא, דְּתָנֵינַן תַּמָּן: הַנִּתָּנִין בְּמַתָּנָה אַחַת וְכוּ'. אָמַר לוֹ רַבִּי אֱלִיעֶזֶר: וְלֹא נִמְצֵאתָ עוֹבֵר עַל "בַּל תִּגְרַע"? אָמַר לוֹ רַבִּי יְהוֹשֻׁעַ: וְלֹא נִמְצֵאתָ עוֹבֵר עַל בַּל תּוֹסִף? אָמַר לוֹ: מַטָּב לַעֲבוֹר עַל מִצְוַת בְּלֹא תַעֲשֶׂה שֶׁלֹּא בָּאתָ לְפָנַי, מִמִּצְוָה בְּלֹא תַעֲשֶׂה שֶׁבָּאתָ לְפָנַי.

תּוֹסֶפְתָּא

מַסֶּכֶת עֲבוֹדָה זָרָה פֶּרֶק רִאשׁוֹן

א,א נָחוּם הַמָּדִי אוֹמֵר: יוֹם אֶחָד בַּגָּלְיוֹת לִפְנֵי אֵידֵיהֶן אָסוּר. בַּמֶּה דְּבָרִים אֲמוּרִים? בְּאֵידֵיהֶן הַקְּבוּעִים, אֲבָל בְּאֵידֵיהֶן שֶׁאֵינָן קְבוּעִין - אֵינוֹ אָסוּר אֶלָּא אוֹתוֹ הַיּוֹם בִּלְבַד. אַף עַל פִּי שֶׁאָמְרוּ שְׁלשָׁה יָמִים, אָסוּר לְשֵׁאת וְלָתֵת עִמָּהֶם. בַּמֶּה דְּבָרִים אֲמוּרִים? בְּדָבָר הַמִּתְקַיֵּם, אֲבָל דָּבָר שֶׁאֵינוֹ מִתְקַיֵּם - מֻתָּר. אַף דָּבָר הַמִּתְקַיֵּם, לָקַח אוֹ שָׁמַכַר - הֲרֵי זֶה מֻתָּר. רַבִּי יְהוֹשֻׁעַ בֶּן קָרְחָה אוֹמֵר: כָּל מְלָוֶה בְּשִׁטָּר - אֵין נִפְרָעִין מִמֶּנּוּ, וְשֶׁאֵין בְּשִׁטָּר - נִפְרָעִין מִמֶּנּוּ, מִפְּנֵי שֶׁהוּא כְּמַצִּיל מִיָּדָם.

א,ב לֹא יִשָּׂא אָדָם וְיִתֵּן עִם הָעוֹבֵד כּוֹכָבִים בְּיוֹם אֵידוֹ, וְלֹא יָקֵל עִמּוֹ אֶת רֹאשׁוֹ, וְלֹא יִשְׁאַל בִּשְׁלוֹמוֹ בְּמָקוֹם שֶׁמִּתְחַשֵּׁב. מְצָאוֹ לְפִי דַּרְכּוֹ - שׁוֹאֵל בִּשְׁלוֹמוֹ בְּכֹבֶד רֹאשׁ. שׁוֹאֲלִין בִּשְׁלוֹם הָעוֹבְדֵי כּוֹכָבִים בְּאֵידֵיהֶן, מִפְּנֵי דַּרְכֵי שָׁלוֹם. אֻמָּנִין יִשְׂרָאֵל שֶׁהָיוּ עוֹשִׂין אֶצֶל הָעוֹבֵד כּוֹכָבִים בְּבֵיתוֹ שֶׁל יִשְׂרָאֵל - מֻתָּר. בְּבֵיתוֹ שֶׁל עוֹבֵד כּוֹכָבִים - אָסוּר. רַבִּי שִׁמְעוֹן בֶּן אֶלְעָזָר אוֹמֵר: אִם הָיָה שָׂכִיר הַיּוֹם, בֵּין בְּבֵיתוֹ שֶׁל יִשְׂרָאֵל בֵּין בְּבֵיתוֹ שֶׁל עוֹבֵד כּוֹכָבִים - אָסוּר. אִם הָיָה שָׂכִיר קְבוּלָּת, בְּבֵיתוֹ שֶׁל יִשְׂרָאֵל - מֻתָּר. בְּבֵיתוֹ שֶׁל עוֹבֵד כּוֹכָבִים - אָסוּר. בְּמֶחֱבָּר לַקַּרְקַע, בֵּין כָּךְ וּבֵין כָּךְ - אָסוּר. בְּעִיר אַחֶרֶת, בֵּין כָּךְ וּבֵין כָּךְ - מֻתָּר. וְאַף עַל פִּי שֶׁגָּמַר אֶת כֵּלָיו לִפְנֵי אֵידוֹ, לֹא יוֹלִיכֶנּוּ לוֹ בְּיוֹם אֵידוֹ, מִפְּנֵי שֶׁמַּחֲמִיץ בֵּיתוֹ. עִיר אַחַת עוֹשָׂה וְעִיר אַחַת אֵינוֹ עוֹשָׂה, אַמָּה אַחַת עוֹשָׂה וְאַמָּה אַחַת אֵינָהּ עוֹשָׂה, מִשְׁפָּחָה אַחַת עוֹשָׂה וּמִשְׁפָּחָה אַחַת אֵינָהּ עוֹשָׂה. הָעוֹשִׂין - אָסוּרִין. וְשֶׁאֵין עוֹשִׂין - מֻתָּרִין. קָלֶנְדָּא, אַף עַל פִּי שֶׁהַכֹּל עוֹשִׂין - אֵין אָסוּר אֶלָּא לַפּוֹלְחִין בִּלְבַד. סְטַרוֹנְיָא - יוֹם שֶׁאָחַז בּוֹ אֶת הַמַּלְכוּת. קָרָאטוּסָם - יוֹם גְּנוּסְיָא שֶׁל מַלְכֵי עוֹבְדֵי כוֹכָבִים. יוֹם שֶׁל כָּל מֶלֶךְ וּמֶלֶךְ - הֲרֵי הוּא כְּרַבִּים. יָחִיד, אֲפִלּוּ יוֹם הַמִּשְׁתֶּה שֶׁלּוֹ, וְיוֹם שֶׁנַּעֲשָׂה בּוֹ שִׁלְטוֹן. רַבִּי מֵאִיר אוֹמֵר: אַף יוֹם שֶׁעָמַד בּוֹ מֵחֲלִיוֹ אָסוּר.

א,ג יָרִיד שֶׁבְּתוֹךְ הַכְּרַךְ, אֵין הוֹלְכִין, לֹא לְאוֹתוֹ הַכְּרַךְ וְלֹא לְעֲיָרוֹת הַסְּמוּכוֹת לוֹ - מִפְּנֵי שֶׁהוּא כַּנִּרְאֶה הוֹלֵךְ לוֹ לַיָּרִיד; דִּבְרֵי רַבִּי מֵאִיר. וַחֲכָמִים אוֹמְרִים: אֵין אָסוּר אֶלָּא הַכְּרַךְ בִּלְבַד. יָרִיד שֶׁבְּתוֹךְ הַכְּרַךְ - אָסוּר. חוּץ לַכְּרַךְ - מֻתָּר. וְשֶׁחוּץ לַכְּרַךְ, חוּץ לַכְּרַךְ - אָסוּר. תּוֹךְ הַכְּרַךְ - מֻתָּר. וַחֲנֻיּוֹת הַמּוּכְלָלוֹת לוֹ, מִכָּל מָקוֹם - הֲרֵי אֵלּוּ אֲסוּרוֹת. עוֹבֵר אָדָם בַּשַּׁיָּרָה מִמָּקוֹם לְמָקוֹם, וְנִכְנָס לַכְּרַךְ, שֶׁהַיָּרִיד בְּתוֹכוֹ, וְאֵינוֹ חוֹשֵׁשׁ, מִפְּנֵי שֶׁהוּא נִרְאֶה כְּהוֹלֵךְ לַיָּרִיד. יָרִיד שֶׁנָּתְנָה מַלְכוּת, וְשֶׁנָּתְנָה מְדִינָה, וְשֶׁנָּתְנוּ גְּדוֹלֵי מְדִינָה - מֻתָּר. אֵין אָסוּר, אֶלָּא יָרִיד שֶׁל עֲבוֹדַת כּוֹכָבִים בִּלְבַד. הוֹלְכִין לַיָּרִיד שֶׁל עוֹבְדֵי כּוֹכָבִים, וּמִתְרַפְּאִין בְּהֶן רִפּוּי מָמוֹן, אֲבָל לֹא רִפּוּי נְפָשׁוֹת. <וְאֵין> לוֹקְחִין מֵהֶן בָּתִּים שָׂדוֹת וּכְרָמִים, בְּהֵמָה עֲבָדִים וּשְׁפָחוֹת, מִפְּנֵי שֶׁהוּא כְּמַצִּיל מִיָּדָם. וְכוֹתֵב וּמַעֲלֶה בַּעֲרָכִים. כֹּהֵן מִטַּמֵּא לְהָעִיד עֲלֵיהֶן בְּחוּצָה לָאָרֶץ. כְּשֵׁם שֶׁמִּטַּמֵּא בְּחוּצָה לָאָרֶץ, כָּךְ מִטַּמֵּא בְּבֵית הַקְּבָרוֹת, מִטַּמֵּא לְתַלְמוּד תּוֹרָה, מִטַּמֵּא לְשָׂא אִשָּׁה. רַבִּי יְהוּדָה אוֹמֵר: אִם יֵשׁ לוֹ מִמִּי שֶׁיִּלְמַד - הֲרֵי זֶה לֹא יִטְמָא. וְאִם לָאו - הֲרֵי זֶה יִטְמָא. רַבִּי יוֹסֵי אוֹמֵר: אַף עַל פִּי שֶׁיֵּשׁ לוֹ מִמִּי יִלְמַד - יִטְמָא, שֶׁלֹּא מִכָּל אָדָם זוֹכֶה אָדָם לִלְמֹד, אֶלָּא מִמִּי שֶׁזָּכָה לוֹ. אָמְרוּ עַל יוֹסֵף הַכֹּהֵן, שֶׁהָיָה מִטַּמֵּא וְיוֹצֵא אֵצֶל רַבִּי יוֹסֵי לְצַיְּדָן. לֹא יָצָא כֹּהֵן לְחוּצָה לָאָרֶץ, וַאֲפִילוּ לִשָּׂא אִשָּׁה, אֶלָּא אִם כֵּן הִבְטִיחוּהוּ. תַּגְרִין שֶׁהִקְדִּימוּ זְמַנּוֹ שֶׁל יָרִיד, אוֹ שֶׁאֵחֲרוּ זְמַנּוֹ שֶׁל יָרִיד - מֻתָּר. אֵין אָסוּר אֶלָּא זְמַנּוֹ שֶׁל יָרִיד בִּלְבַד. אַרְבַּע אַבְקוֹת הֵן: אֲבַק רִבִּית, אֲבַק שְׁבִיעִית, אֲבַק עֲבוֹדַת כּוֹכָבִים, אֲבַק לָשׁוֹן הָרַע.

אֲבַק שֶׁל רִבִּית - לֹא יִשָּׂא אָדָם וְיִתֵּן בְּהִלְוָאָתוֹ שֶׁל חֲבֵרוֹ, מִפְּנֵי אֲבַק רִבִּית.

הַשָּׁלֵם

תּוֹסֶפְתָּא

אֲבַל שְׁבִיעִית - לֹא יִשָּׂא אָדָם וְיִתֵּן עִם הָעוֹבֵד כּוֹכָבִים בְּפֵרוֹת מִפְּנֵי אֲבַק שְׁבִיעִית.

אֲבַל עֲבוֹדַת כּוֹכָבִים - לֹא יִשָּׂא אָדָם וְיִתֵּן עִם הָעוֹבֵד כּוֹכָבִים בְּיוֹם אֵידוֹ, מִפְּנֵי אֲבַק עֲבוֹדַת כּוֹכָבִים.

אֲבַל לָשׁוֹן הָרַע - לֹא יִשָּׂא אָדָם וְיִתֵּן בְּטוּבָתוֹ שֶׁל חֲבֵרוֹ, מִפְּנֵי אֲבַק לָשׁוֹן הָרַע.

יִשְׂרָאֵל הוֹלְכִין לַיְרִיד - מָתָר לָשֵׂאת וְלָתֵת עִמָּהֶן. וּבַחֲזִירָה - אָסוּר, מִפְּנֵי שֶׁנֶּהֱגוּ בַּעֲבוֹדַת כּוֹכָבִים. וְהָעוֹבֵד כּוֹכָבִים, בֵּין בַּהֲלִיכָה בֵּין בַּחֲזָרָה - מָתָר. עוֹבְדֵי כּוֹכָבִים הַהוֹלְכִין לַתַּרְפּוּת - אָסוּר לָתֵת וְלָשֵׂאת עִמָּהֶן. וּבַחֲזִירָה - מָתָר, מִפְּנֵי שֶׁהוּא כַּעֲבוֹדַת כּוֹכָבִים שֶׁהִנִּיחוּהָ עוֹבְדֶיהָ. וְיִשְׂרָאֵל, בֵּין בַּהֲלִיכָה בֵּין בַּחֲזָרָה - אָסוּר. לֹא יִטַּיֵּל יִשְׂרָאֵל עִם שִׂיָּרָה בַּתַּרְפּוּת, אֲפִלּוּ לְצֵאת, אֲפִלּוּ מַקְדִּים, אֲפִלּוּ מְחַשִּׁיךְ, אֲפִלּוּ מִתְיָרֵא מִפְּנֵי עוֹבְדֵי כּוֹכָבִים, מִפְּנֵי לִסְטִים, מִפְּנֵי רוּחַ רָעָה, שֶׁנֶּאֱמַר (דְּבָרִים ו): "לֹא תֵלְכוּ אַחֲרֵי אֱלֹהִים אֲחֵרִים". רַבִּי יוֹסֵי הַגְּלִילִי אוֹמֵר: אִם רָאִיתָ צַדִּיק שֶׁיָּצָא לַדֶּרֶךְ וְאַתָּה מְבַקֵּשׁ לָצֵאת לְאוֹתוֹ הַדֶּרֶךְ, הַקְדִּים עַל יָדְךָ שְׁלֹשָׁה יָמִים אוֹ אַחַר עַל יָדְךָ שְׁלֹשָׁה יָמִים, כְּדֵי שֶׁתֵּצֵא עִמּוֹ, מִפְּנֵי שֶׁמַּלְאֲכֵי הַשָּׁרֵת מְלַוִּין אוֹתוֹ, שֶׁנֶּאֱמַר (תְּהִלִּים צא): "כִּי מַלְאָכָיו יְצַוֶּה לָךְ" וְגוֹ'. וְאִם רָאִיתָ רָשָׁע שֶׁיָּצָא לַדֶּרֶךְ, וְאַתָּה מְבַקֵּשׁ לָצֵאת לְאוֹתוֹ הַדֶּרֶךְ, הַקְדִּים עַל יָדְךָ שְׁלֹשָׁה יָמִים, כְּדֵי שֶׁלֹּא תֵצֵא עִמּוֹ בְּדֶרֶךְ, מִפְּנֵי שֶׁמַּלְאֲכֵי שָׁטָן מְלַוִּין אוֹתוֹ, שֶׁנֶּאֱמַר (תְּהִלִּים קט): "הַפְקֵד עָלָיו רָשָׁע וְשָׂטָן יַעֲמֹד עַל יְמִינוֹ".

רַבִּי שִׁמְעוֹן בֶּן אֶלְעָזָר אוֹמֵר: אִם יֹאמְרוּ לְךָ יְלָדִים - בְּנֵה בַּיִת הַמִּקְדָּשׁ, אַל תִּשְׁמַע לָהֶן! וְאִם יֹאמְרוּ לְךָ זְקֵנִים סְתוֹר בַּיִת הַמִּקְדָּשׁ, שְׁמַע לָהֶן! מִפְּנֵי שֶׁבְּנֵין יְלָדִים סְתִירָה וְסְתִירַת זְקֵנִים בְּנֵין. וּרְאֵיָה לַדָּבָר - רְחַבְעָם בֶּן שְׁלֹמֹה. שֶׁאֲלוּ אֶת רַבִּי יְהוֹשֻׁעַ: מַהוּ שֶׁיְּלַמֵּד אָדָם אֶת בְּנוֹ סֵפֶר יְוָנִי? אָמַר לָהֶן: יְלַמֵּד בְּשָׁעָה שֶׁאֵינָהּ לֹא יוֹם וְלֹא לַיְלָה, שֶׁנֶּאֱמַר (יְהוֹשֻׁעַ א): "וְהָגִיתָ בּוֹ יוֹמָם וָלָיְלָה".

א,ד מִכֵּלָּם הָיָה מוֹכֵר לָהֶם חֲבִילָה, וְכַמָּה הִיא חֲבִילָה? רַבִּי יְהוּדָה בֶּן בְּתֵירָה אוֹמֵר: בְּלִבּוֹנָה, אֵין פָּחוֹת מִשְּׁלֹשָׁה מָנִין. מוֹכֵר לְתַגָּר אוֹ מוֹכֵר לְבַעַל הַבַּיִת, אִם הָיָה תַּגָּר חָשׁוּד - אָסוּר לְמְכּוֹר לוֹ.

מוֹכֵר לוֹ חֲזִירִין, וְאֵינוֹ חוֹשֵׁשׁ שֶׁמָּא מוֹכֵר לַעֲבוֹדַת כּוֹכָבִים. מוֹכֵר לוֹ יַיִן וְאֵינוֹ חוֹשֵׁשׁ שֶׁמָּא מְנַסְּכוֹ לַעֲבוֹדַת כּוֹכָבִים. וְאִם פֵּרֵשׁ לוֹ אֲפִלּוּ מַיִם וָמֶלַח - אָסוּר לְמְכּוֹר לוֹ.

מוֹכֵר לוֹ תַּרְנְגוֹל לָבָן בֵּין הַתַּרְנְגוֹלִין. אָמַר רַבִּי יְהוּדָה: בַּמֶּה דְּבָרִים אֲמוּרִים? בִּזְמַן שֶׁאָמַר לוֹ: מִכֹּר לִי תַּרְנְגוֹל סְתָם, אֲבָל אִם פֵּרֵשׁ לוֹ מִפְּנֵי שֶׁהוּא חוֹלֶה, אוֹ לְמִשְׁתֶּה בְּנוֹ - הֲרֵי זֶה מָתָר.

מַסֶּכֶת עֲבוֹדָה זָרָה פֶּרֶק שֵׁנִי

ב,א לוֹקְחִין מֵהֶן בְּהֵמָה לְנִסָּיוֹן, וּמַחְזִירִין לָהֶן כָּל אוֹתוֹ הַיּוֹם. וּכְשֵׁם שֶׁלּוֹקְחִים מֵהֶן בְּהֵמָה לְנִסָּיוֹן, וּמַחְזִירִין לָהֶן כָּל אוֹתוֹ הַיּוֹם - כָּךְ לוֹקְחִין מֵהֶן עֲבָדִים וּשְׁפָחוֹת לְנִסָּיוֹן, וּמַחְזִירִין לָהֶן כָּל אוֹתוֹ הַיּוֹם. כָּל זְמַן שֶׁאַתָּה רַשַּׁאי לְהַחְזִיר לְיִשְׂרָאֵל - אַתָּה רַשַּׁאי לְהַחְזִיר לְעוֹבְדֵי כּוֹכָבִים. אִי אַתָּה רַשַּׁאי לְהַחְזִיר לְיִשְׂרָאֵל - אִי אַתָּה רַשַּׁאי לְהַחְזִיר לְעוֹבְדֵי כּוֹכָבִים. מוֹכֵר יִשְׂרָאֵל בְּהֶמְתּוֹ לְעוֹבֵד כּוֹכָבִים עַל מְנַת לִשְׁחוֹט. יִשְׂרָאֵל עוֹמֵד עַל גַּבָּיו וְהָעוֹבֵד כּוֹכָבִים שׁוֹחֵט. לוֹקְחִין מֵהֶן בְּהֵמָה לַקָּרְבָּן, וְאֵינוֹ חוֹשֵׁשׁ מִשּׁוּם רוֹבֵעַ, מִשּׁוּם נִרְבָּע, מִשּׁוּם מְקַצֶּה, מִשּׁוּם נֶעֱבָד, וּכְשֵׁם שֶׁאֵין מוֹכְרִין לָהֶן בְּהֵמָה גַּסָּה - כָּךְ אֵין מוֹכְרִין לָהֶן חַיָּה גַּסָּה. וְאַף בְּמָקוֹם שֶׁמּוֹכְרִים לָהֶן בְּהֵמָה דַּקָּה - אֵין מוֹכְרִין לָהֶן חַיָּה דַּקָּה.

רַבִּי שִׁמְעוֹן בֶּן אֶלְעָזָר אוֹמֵר: מוֹכְרִין לָהֶן כְּלָבִים, שְׁגוּרִים, חֲלָדוֹת, סְנָאִים, חֲתוּלוֹת וְקִפּוֹת. דְּבָרִים הַמְּנַקִּין אֶת הַבַּיִת. וּכְשֵׁם שֶׁאֵין מוֹכְרִין לָהֶם - כָּךְ אֵין מַחֲלִיפִין לָהֶם, לֹא רְעִים בַּיְפִין וְלֹא יָפִין בָּרְעִים. לֹא

תּוֹסֶפְתָּא

שְׁבוּרִין בַּשְּׁלֵמִים וְלֹא שְׁלֵמִים בִּשְׁבוּרִין. רַבִּי יְהוּדָה מַתִּיר בִּשְׁבוּרָה, מִפְּנֵי שֶׁאֵינָהּ יְכוֹלָה לְהִתְרַפְּאוֹת. אָמְרוּ לוֹ: וַהֲרֵי הוּא מַרְבִּיעָהּ וְהִיא יוֹלֶדֶת. רַבִּי יוֹסֵי בֶּן בְּתֵירָה מַתִּיר בַּסּוּס, שֶׁאֵינוֹ עוֹשֶׂה מְלָאכָה בְּשַׁבָּת, שֶׁחַיָּבִין עָלֶיהָ חַטָּאת; וַחֲכָמִים אוֹסְרִין, מִשּׁוּם שְׁנֵי דְּבָרִים מִשָּׁם כְּלֵי זַיִן וּמִשָּׁם בְּהֵמָה גַּסָּה. אֵין מוֹכְרִין לָהֶם לֹא כְּלֵי זַיִן, וְלֹא זַיִן, וְאֵין מַשְׁחִיזִין לָהֶם אֶת הַזַּיִן, וְאֵין מוֹכְרִין לָהֶם, לֹא סָדִין, וְלֹא כְּבָלִין, וְלֹא קוֹלָרִין, וְלֹא שַׁלְשָׁלְאוֹת שֶׁל בַּרְזֶל.

ב,ב אֶחָד הָעוֹבֵד כּוֹכָבִים וְאֶחָד הַפּוּתִי - מוֹסְרִין לָהֶם שָׂדוֹת גְּזוּזוֹת, תְּבוּאָה קְצוּרָה וְאִילָנוֹת קְצוּצִין. רַבִּי יְהוּדָה אוֹמֵר: שֹׁחַת, לָגֹז עַל מְנָת שֶׁתִּגְזוֹז. תְּבוּאָה לְקָצֹר - עַל מְנָת שֶׁתִּקְצֹר. אִילָנוֹת לְקוֹץ - עַל מְנָת לְקָצְצָם. הָעוֹלֶה לְסַרְטִיאוֹת שֶׁל עוֹבְדֵי כוֹכָבִים - אָסוּר מִשּׁוּם עֲבוֹדַת כּוֹכָבִים; דִּבְרֵי רַבִּי מֵאִיר. וַחֲכָמִים אוֹמְרִים: בִּזְמַן שֶׁמְּזַבְּלִין - אָסוּר מִשּׁוּם עֲבוֹדַת כּוֹכָבִים. וְאִם אֵינָם מְזַבְּלִין - אָסוּר מִשּׁוּם מוֹשַׁב לֵצִים.

הַהוֹלֵךְ לַצְּטְרִיוֹנִין[1], וְרוֹאֶה אֶת הַנְּחָשִׁים וְאֶת הַחֲבָרִים, מוּלְיוֹן, סַגְלַאדִין, סַגְלַאדָה[2] - אָסוּר מִשּׁוּם מוֹשַׁב לֵצִים, שֶׁנֶּאֱמַר (תְּהִלִּים א): "וּבְמוֹשַׁב לֵצִים לֹא יָשָׁב" - אֵלֶּה מִדּוֹת שֶׁמְּבִיאִין אֶת הָאָדָם לִידֵי בְּטוּל תַּלְמוּד תּוֹרָה. הָעוֹלֶה לְתַרְטִיאוֹת שֶׁל עוֹבְדֵי כוֹכָבִים, אִם צוֹוֵחַ מִפְּנֵי צָרָךְ - מֻתָּר. וְאִם מִתְחַשֵּׁב - הֲרֵי זֶה אָסוּר. הַיּוֹשֵׁב בָּאַסְטָרִין[3] - הֲרֵי זֶה שׁוֹפֵךְ דָּמִים. רַבִּי נָתָן מַתִּיר מִשּׁוּם שְׁנֵי דְּבָרִים, מִפְּנֵי שֶׁצּוֹוֵחַ וּמַצִּיל אֶת הַנְּפָשׁוֹת, וּמֵעִיד עַל הָאִשָּׁה שֶׁתִּנָּשֵׂא. הוֹלְכִין לַצְּטְרִיוֹנִין - מִפְּנֵי שֶׁצּוֹוֵחַ

[1] איצְטַדְיוֹן שֶׁבּוֹ הָיוּ נִלְחָמִים שְׁוָרִים זֶה בָּזֶה.

[2] כָּל אֵלּוּ מִינֵי לְצָנִים.

[3] מָקוֹם שֶׁדָּנִים שָׁם דִּינֵי נְפָשׁוֹת.

הַשָּׁלֵם

וּמַצִּיל אֶת הַנְּפָשׁוֹת. וְלַכַּרְקַמִּים[4] - מִפְּנֵי יִשּׁוּב מְדִינָה. וְאִם מִתְחַשֵּׁב - הֲרֵי זֶה אָסוּר.

ב,ג אֵין מַשְׁכִּירִין לָהֶם בָּתִּים שָׂדוֹת וּכְרָמִים, וְאֵין נוֹתְנִין לָהֶן אֲרִיסוּת וְקִבּוֹלֶת בְּהֵמָה. [אֶחָד הָעוֹבֵד כּוֹכָבִים וְאֶחָד הַפּוּתִי]. בַּמֶּה דְּבָרִים אֲמוּרִים? בְּאֶרֶץ יִשְׂרָאֵל, וּבְסוּרְיָא מַשְׁכִּירִין בָּתִּים אֲבָל לֹא שָׂדוֹת, כָּאן וְכָאן, לֹא יַשְׁכִּיר אָדָם שֶׁדֵּהוּ לְעוֹבֵד כּוֹכָבִים; דִּבְרֵי רַבִּי מֵאִיר. רַבִּי יוֹסֵי אוֹמֵר: אַף בְּאֶרֶץ יִשְׂרָאֵל מַשְׁכִּירִין בָּתִּים, וּבְסוּרְיָא מוֹכְרִין בָּתִּים וּמַשְׁכִּירִין שָׂדוֹת. וּבְחוּצָה לָאָרֶץ מוֹכְרִין אִלּוּ וְאִלּוּ. כָּאן וְכָאן לֹא יַשְׁכִּיר יִשְׂרָאֵל אֶת בֵּיתוֹ לְעוֹבֵד כּוֹכָבִים, שֶׁבְּיָדוּעַ שֶׁמַּכְנִיס לְתוֹכוֹ עֲבוֹדַת כּוֹכָבִים, אֲבָל מַשְׁכִּירִין לָהֶם אוּרְיָאוֹת[5], אוֹצָרוֹת וּפוּנְדָּקִיּוֹת, אַף עַל פִּי שֶׁבְּיָדוּעַ שֶׁמַּכְנִיס לְתוֹכוֹ עֲבוֹדַת כּוֹכָבִים. מַשְׁכִּיר יִשְׂרָאֵל בֵּיתוֹ לְכוּתִי וְאֵינוֹ חוֹשֵׁשׁ שֶׁמַּכְנִיס בְּתוֹכוֹ עֲבוֹדַת כּוֹכָבִים. רַבָּן שִׁמְעוֹן בֶּן גַּמְלִיאֵל אוֹמֵר: בְּכָל מָקוֹם, לֹא יַשְׁכִּיר יִשְׂרָאֵל מֶרְחָץ לְעוֹבֵד כּוֹכָבִים מִפְּנֵי שֶׁנִּקְרֵאת עַל שֵׁם יִשְׂרָאֵל, וְרוֹחֲצִין בּוֹ בְּשַׁבָּת. רַבִּי שִׁמְעוֹן בֶּן אֶלְעָזָר אוֹמֵר: בְּכָל מָקוֹם, לֹא יַשְׁכִּיר יִשְׂרָאֵל שָׂדֵהוּ לְעוֹבֵד כּוֹכָבִים, מִפְּנֵי שֶׁנִּקְרֵאת עַל שֵׁם יִשְׂרָאֵל, וְעוֹשִׂין בָּהּ בְּיוֹם טוֹב.

מַסֶּכֶת עֲבוֹדָה זָרָה פֶּרֶק שְׁלִישִׁי

ג,א מַעֲמִידִין בְּהֵמָה בְּפוּנְדָּקִיּוֹת שֶׁל כּוּתִים, אֲפִלּוּ זְכָרִים אֵצֶל נְקֵבוֹת, וּנְקֵבוֹת אֵצֶל זְכָרִים. וְאֵין צָרִיךְ לוֹמַר: זְכָרִים אֵצֶל זְכָרִים, וּנְקֵבוֹת אֵצֶל נְקֵבוֹת. וּמוֹסְרִים בְּהֵמָה לְרוֹעֶה שֶׁלָּהֶן, וּמוֹסְרִין לוֹ תִּינוֹק לְלַמְּדוֹ סֵפֶר וּלְלַמְּדוֹ אֻמָּנוּת, וּלְהִתְיַחֵד עִמּוֹ. בַּת יִשְׂרָאֵל מְיַלֶּדֶת וּמְנִיקָה בְּנָהּ שֶׁל כּוּתִית.

[4] מְצוּיָרִים סָבִיב חוֹמַת הָעִיר וְעוֹשִׂים שָׁם כָּל מִינֵי צְחוֹק.

[5] רֶפֶת שֶׁל סוּסִים.

תּוֹסֶפְתָּא

וְכוּתִית מְיֻלֶּדֶת וּמְנִיקָה בְּנָהּ שֶׁל בַּת יִשְׂרָאֵל. אֵין מַעֲמִידִין בְּהֶמָּה בְּפוּנְדָּקָאוֹת עוֹבְדֵי כוֹכָבִים, אֲפִלּוּ זְכָרִים אֵצֶל זְכָרִים, וּנְקֵבוֹת אֵצֶל נְקֵבוֹת, שֶׁהַזָּכָר מֵביא זָכָר, וְהַנְּקֵבָה מְבִיאָה נְקֵבָה. וְאֵין צָרִיךְ לוֹמַר: זְכָרִים אֵצֶל נְקֵבוֹת, וּנְקֵבוֹת אֵצֶל זְכָרִים. וְאֵין מוֹסְרִין בְּהֵמָה לְרוֹעֶה שֶׁלָּהֶן, וְלֹא תִינוֹק לְלַמְּדוֹ סֵפֶר, וּלְלַמְּדוֹ אֻמָּנוּת, וּלְהִתְיַחֵד עִמּוֹ.

בַּת יִשְׂרָאֵל לֹא תָּנִיק בְּנָהּ שֶׁל עוֹבֶדֶת כּוֹכָבִים, מִפְּנֵי שֶׁמְּגַדְּלָתוֹ לַעֲבוֹדַת כּוֹכָבִים. אֲבָל עוֹבֶדֶת כּוֹכָבִים מְנִיקָה אֶת בְּנָהּ שֶׁל יִשְׂרָאֵל בְּרְשׁוּתָהּ. בַּת יִשְׂרָאֵל לֹא תְיַלֵּד אֶת הָעוֹבֶדֶת כּוֹכָבִים, מִפְּנֵי שֶׁמְּיַלֶּדֶת לַעֲבוֹדַת כּוֹכָבִים. וְעוֹבֶדֶת כּוֹכָבִים לֹא תְיַלֵּד אֶת בַּת יִשְׂרָאֵל מִפְּנֵי שֶׁחַשּׁוּדִין עַל הַנְּפָשׁוֹת; דִּבְרֵי רַבִּי מֵאִיר. וַחֲכָמִים אוֹמְרִים: עוֹבֶדֶת כּוֹכָבִים מְיַלֶּדֶת אֶת בַּת יִשְׂרָאֵל, בְּזְמַן שֶׁאֲחֵרִים עוֹמְדִים עַל גַּבָּהּ, בֵּינָהּ לְבֵינָהּ – אָסוּר, מִפְּנֵי שֶׁחַשּׁוּדִין עַל הַנְּפָשׁוֹת. מִתְרַפְּאִין מֵהֶן רִפּוּי מָמוֹן, אֲבָל לֹא רִפּוּי נְפָשׁוֹת. לֹא תַחְתֹּךְ עוֹבֶדֶת כּוֹכָבִים אֶת הָעֲבָר בְּמֵעֶיהָ שֶׁל אִשָּׁה בַּת יִשְׂרָאֵל. וְלֹא תַשְׁקֶנָּה כּוֹס עִקָּרִין – שֶׁחַשּׁוּדִין עַל הַנְּפָשׁוֹת.

לֹא יִתְיַחֵד יִשְׂרָאֵל עִם הָעוֹבֵד כּוֹכָבִים, לֹא בַּמֶּרְחָץ וְלֹא בְּבֵית הַמַּיִם. נִדְבַּק יִשְׂרָאֵל עִם הָעוֹבֵד כּוֹכָבִים בַּדֶּרֶךְ – נוֹתְנוֹ לְיָמִין וְאֵין נוֹתְנוֹ לִשְׂמֹאלוֹ. רַבִּי יִשְׁמָעֵאל בֶּן רַבִּי יוֹחָנָן בֶּן בְּרוֹקָה אוֹמֵר: אֵינוֹ צָרִיךְ שֶׁיְּהֵא נִקֵּבוֹת, וּנְקֵבוֹת אֵצֶל זְכָרִים. וְאֵין מוֹסְרִין בְּהֵמָה לְרוֹעֶה שֶׁלָּהֶן, וְלֹא תִינוֹק לְלַמְּדוֹ סֵפֶר, וּלְלַמְּדוֹ אֻמָּנוּת, וּלְהִתְיַחֵד עִמּוֹ.

בַּת יִשְׂרָאֵל לֹא תָּנִיק בְּנָהּ שֶׁל עוֹבֶדֶת כּוֹכָבִים, מִפְּנֵי שֶׁמְּגַדְּלָתוֹ לַעֲבוֹדַת כּוֹכָבִים. אֲבָל עוֹבֶדֶת כּוֹכָבִים מְנִיקָה אֶת בְּנָהּ שֶׁל יִשְׂרָאֵל בְּרְשׁוּתָהּ. בַּת יִשְׂרָאֵל לֹא תְיַלֵּד אֶת הָעוֹבֶדֶת כּוֹכָבִים, מִפְּנֵי שֶׁמְּיַלֶּדֶת לַעֲבוֹדַת כּוֹכָבִים. וְעוֹבֶדֶת כּוֹכָבִים לֹא תְיַלֵּד אֶת בַּת יִשְׂרָאֵל מִפְּנֵי שֶׁחַשּׁוּדִין עַל הַנְּפָשׁוֹת; דִּבְרֵי רַבִּי מֵאִיר. וַחֲכָמִים אוֹמְרִים: עוֹבֶדֶת כּוֹכָבִים מְיַלֶּדֶת אֶת בַּת יִשְׂרָאֵל, בְּזְמַן שֶׁאֲחֵרִים עוֹמְדִים עַל גַּבָּהּ, בֵּינָהּ לְבֵינָהּ – אָסוּר, מִפְּנֵי שֶׁחַשּׁוּדִין עַל הַנְּפָשׁוֹת. מִתְרַפְּאִין מֵהֶן רִפּוּי מָמוֹן, אֲבָל לֹא רִפּוּי נְפָשׁוֹת. לֹא תַחְתֹּךְ עוֹבֶדֶת כּוֹכָבִים אֶת הָעֲבָר בְּמֵעֶיהָ שֶׁל אִשָּׁה בַּת יִשְׂרָאֵל. וְלֹא תַשְׁקֶנָּה כּוֹס עִקָּרִין – שֶׁחַשּׁוּדִין עַל הַנְּפָשׁוֹת.

לֹא יִתְיַחֵד יִשְׂרָאֵל עִם הָעוֹבֵד כּוֹכָבִים, לֹא בַּמֶּרְחָץ וְלֹא בְּבֵית הַמַּיִם. נִדְבַּק יִשְׂרָאֵל עִם הָעוֹבֵד כּוֹכָבִים בַּדֶּרֶךְ – נוֹתְנוֹ לְיָמִין וְאֵין נוֹתְנוֹ לִשְׂמֹאלוֹ. רַבִּי יִשְׁמָעֵאל בֶּן רַבִּי יוֹחָנָן בֶּן בְּרוֹקָה אוֹמֵר: אֵינוֹ צָרִיךְ שֶׁיְּהֵא נִקֵּבוֹת, וּנְקֵבוֹת אֵצֶל זְכָרִים. וְאֵין מוֹסְרִין בְּהֵמָה לְרוֹעֶה שֶׁלָּהֶן, וְלֹא תִינוֹק לְלַמְּדוֹ סֵפֶר, וּלְלַמְּדוֹ אֻמָּנוּת, וּלְהִתְיַחֵד עִמּוֹ.

הַשָּׁלֵם

הַמְסַפֵּר אֶת הָעוֹבֵד כּוֹכָבִים, כֵּיוָן שֶׁהִגִּיעַ לִבְלוּרִיתוֹ – שׁוֹמֵט אֶת יָדוֹ.

ג,ב לוֹקְחִין מִן הָעוֹבְדֵי כּוֹכָבִים סְפָרִים וּתְפִלִּין וּמְזוּזוֹת, וּבִלְבַד שֶׁהָיוּ כְתוּבִין עֲלֵיהֶן כְּתַקָּנָן. מַעֲשֶׂה בְּעוֹבֵד כּוֹכָבִים אֶחָד, שֶׁהָיָה כוֹתֵב סְפָרִים בְּצִידָן, וּבָא מַעֲשֶׂה לִפְנֵי חֲכָמִים, וְאָמְרוּ: מֻתָּר לִקַּח מִמֶּנּוּ. מוֹכְרִין לָעַם הָאָרֶץ סְפָרִים תְּפִלִּין וּמְזוּזוֹת, וְאֵין לוֹקְחִין תְּפִלִּין אֶלָּא מִן הַמְמֻחֶה. וְאִם לָקַח מִמִּי שֶׁאֵינוֹ מֻמְחֶה, וּמָצָא בְיָדוֹ שְׁתֵּי כְּרִיכוֹת שֶׁל תְּפִלִּין – בּוֹדֵק מִמֶּנּוּ תְּפִלָּה אַחַת שֶׁל יָד אוֹ שֶׁל רֹאשׁ, בְּצִבַּת הָרִאשׁוֹן, וְכֵן בַּשֵּׁנִי, וְכֵן בַּשְּׁלִישִׁי, וְכֵן בָּרְבִיעִי.

ג,ג לוֹקְחִין מֵעַם הָאָרֶץ עֲבָדִים וּשְׁפָחוֹת, בֵּין גְּדוֹלִים בֵּין קְטַנִּים. וּמוֹכְרִין לְעַם הָאָרֶץ עֲבָדִים וּשְׁפָחוֹת, בֵּין קְטַנִּים בֵּין גְּדוֹלִים. וְלוֹקְחִין מֵהֶן בָּנוֹת קְטַנוֹת אֲבָל לֹא גְדוֹלוֹת; דִּבְרֵי רַבִּי מֵאִיר. וַחֲכָמִים אוֹמְרִים: גְּדוֹלוֹת, וּמְקַבְּלוֹת עֲלֵיהֶן. אֵין נוֹתְנִין לָהֶן בָּנוֹת, לֹא קְטַנוֹת וְלֹא גְדוֹלוֹת; דִּבְרֵי רַבִּי. וַחֲכָמִים אוֹמְרִים: נוֹתֵן לוֹ גְּדוֹלָה, וּפוֹסֵק עִמּוֹ עַל מְנָת שֶׁלֹּא תַּעֲשֶׂה טָהֳרוֹת עַל גַּבָּיו. וּמַעֲשֶׂה בְּרַבָּן גַּמְלִיאֵל הַזָּקֵן שֶׁהִשִּׂיא אֶת בַּת בִּתּוֹ לְשִׁמְעוֹן בֶּן נְתַנְאֵל הַכֹּהֵן, וּפָסַק עִמּוֹ עַל מְנָת שֶׁלֹּא תַּעֲשֶׂה עִמּוֹ טָהֳרוֹת עַל גַּבָּיו. רַבָּן שִׁמְעוֹן בֶּן גַּמְלִיאֵל אוֹמֵר: אֵינוֹ צָרִיךְ, שֶׁאֵין כּוֹפִין אֶת הֶחָבֵר שֶׁיַּעֲשֶׂה טָהֳרוֹת עַל גַּבֵּי עַם הָאָרֶץ, וְאֵיזֶה הוּא עַם הָאָרֶץ? כָּל שֶׁאֵינוֹ אוֹכֵל חוּלִּיו בְּטָהֳרָה; דִּבְרֵי רַבִּי מֵאִיר. וַחֲכָמִים אוֹמְרִים: כָּל שֶׁאֵינוֹ מְעַשֵּׂר.

ג,ד הַלּוֹקֵחַ עֲבָדִים עֲרֵלִים מִן הָעוֹבֵד כּוֹכָבִים, וּמָלַן וְלֹא הִטְבִּילָן, וְכֵן בְּנֵי הַשִּׁפְחוֹת שֶׁלֹּא טָבְלוּ, בֵּין מָלִין בֵּין עֲרֵלִין – הֲרֵי אֵלּוּ עוֹבְדֵי כּוֹכָבִים. מִדְרָשָׁן – טָמֵא. וְיֵינָם, בַּגְּדוֹלִים – אָסוּר. בַּקְּטַנִּים – מֻתָּר. וְאֵיזֶהוּ גָּדוֹל? כָּל שֶׁהוּא זוֹכֵר וּמַזְכִּיר עֲבוֹדַת כּוֹכָבִים וּמְשַׁמְּשָׁיהָ. וְאֵיזֶהוּ קָטָן? כָּל שֶׁאֵינוֹ מַזְכִּיר עֲבוֹדַת כּוֹכָבִים וּמְשַׁמְּשָׁיהָ. רַבִּי יוֹסֵי אוֹמֵר: חֲזָקַת עֶבֶד יִשְׂרָאֵל, אֲפִלּוּ עֲרֵלִים – הֲרֵי אֵלּוּ כְּנַעֲנִים, עַד

תּוֹסֶפְתָּא

שֶׁיּוֹדֵעַ בָּהֶן שֶׁהֵן בְּנֵי שִׁפְחוֹת שֶׁלֹּא טָבְלוּ. חֲזָקַת עַבְדֵי כּוֹתִים מַלִּין - הֲרֵי אֵלּוּ כּוֹתִים. עֲרֵלִים - הֲרֵי אֵלּוּ עוֹבְדֵי כּוֹכָבִים, עַד שֶׁיּוֹדֵעַ שֶׁהֵן בְּנֵי שְׁפָחוֹת כְּנַעֲנִיּוֹת. חֲזָקַת עַבְדֵי עוֹבֵד כּוֹכָבִים, אֲפִלּוּ מַלִּין - הֲרֵי אֵלּוּ עוֹבְדֵי כּוֹכָבִים.

ג,ה לְעוֹלָם מַלִּין אֶת הָעוֹבֵד כּוֹכָבִים לְשֵׁם גֵּר, וְעוֹבֵד כּוֹכָבִים לֹא יָמוּל אֶת יִשְׂרָאֵל, מִפְּנֵי שֶׁחֲשׁוּדִים עַל הַנְּפָשׁוֹת; דִּבְרֵי רַבִּי מֵאִיר. וַחֲכָמִים אוֹמְרִים: עוֹבֵד כּוֹכָבִים מָל אֶת יִשְׂרָאֵל בִּזְמַן שֶׁאֲחֵרִים עוֹמְדִין עַל גַּבָּיו, בֵּינוֹ לְבֵינוֹ - אָסוּר; מִפְּנֵי שֶׁחֲשׁוּדִין עַל הַנְּפָשׁוֹת. יִשְׂרָאֵל מָל אֶת הַכּוּתִי, וְכוּתִי לֹא יָמוֹל אֶת יִשְׂרָאֵל, מִפְּנֵי שֶׁהֵן מַלִּין לְשֵׁם הַר גְּרִיזִים; דִּבְרֵי רַבִּי יְהוּדָה. אָמַר לוֹ רַבִּי יוֹסֵי: הֵיכָן מָצִינוּ מִילָה בַּתּוֹרָה שֶׁאֵינָהּ לְשֵׁם בְּרִית? אֶלָּא יִמּוֹל לְשֵׁם הַר גְּרִיזִים עַד שֶׁתֵּצֵא נַפְשׁוֹ. וּמוֹכְרִין לָהֶם, וְנוֹתְנִין לָהֶם מַתְּנַת חִנָּם. בַּמֶּה דְּבָרִים אֲמוּרִים? בִּזְמַן שֶׁאֵינוֹ מַכִּירוֹ, אוֹ שֶׁהָיָה עוֹבֵר מִמָּקוֹם לְמָקוֹם, אֲבָל אִם הָיָה שָׁכֵנוֹ אוֹ אוֹהֲבוֹ - הֲרֵי זֶה מָתָר, שֶׁאֵינוֹ אֶלָּא כְּמוֹכְרוֹ לוֹ. כָּתוּב אוֹמֵר: "לֹא תִכְרֹת לָהֶם בְּרִית וְלֹא תְחָנֵּם", אִם לְלַמֵּד עַל הַבְּרִית - הֲרֵי בְּרִית אָמוּר, אֶלָּא לָמָּה נֶאֱמַר "לֹא תְחָנֵּם"? מְלַמֵּד שֶׁאֵין נוֹתְנִין לָהֶם מַתְּנַת חִנָּם.

מַסֶּכֶת עֲבוֹדָה זָרָה פֶּרֶק רְבִיעִי

ד,א הַמּוֹכֵר עַבְדּוֹ לְעוֹבֵד כּוֹכָבִים - הֲרֵי זֶה יָצָא בֶּן חוֹרִין, וְצָרִיךְ גֵּט שִׁחְרוּר מֵרַבּוֹ הָרִאשׁוֹן. רַבָּן שִׁמְעוֹן בֶּן גַּמְלִיאֵל אוֹמֵר: בַּמֶּה דְּבָרִים אֲמוּרִים? בִּזְמַן שֶׁלֹּא כָתַב לוֹ אוֹנוֹ, אֲבָל כָּתַב לוֹ אוֹנוֹ - זֶה הוּא גֵּט שִׁחְרוּרוֹ. בֵּין שֶׁמְּכָרוֹ לוֹ, בֵּין שֶׁנָּתְנוֹ לוֹ בְּמַתָּנָה - יָצָא בֶּן חוֹרִין, שֶׁמָּא יָצָא לִרְשׁוּת שֶׁאֵינָהּ רְשׁוּת לָהֶן עָלָיו. אִם עָשָׂה עָלָיו הָעוֹבֵד כּוֹכָבִים נִימּוֹסוֹת - יָצָא בֶּן חוֹרִין. וְאִם לָאו - לֹא יָצָא בֶּן חוֹרִין. נְטָלוֹ בְּחִבּוֹרוֹ, אוֹ שֶׁנָּפַל לוֹ בְּסִיקְרִיקוֹן - יָצָא בֶּן חוֹרִין. יָרַשׁ עֲבָדִים מִן הָעוֹבֵד כּוֹכָבִים, עַד שֶׁלֹּא בָּאוּ לִרְשׁוּתוֹ - מָתָר לְמוֹכְרָן לְעוֹבֵד כּוֹכָבִים. מִשֶּׁבָּאוּ לִרְשׁוּתוֹ - אָסוּר לְמוֹכְרָן, אֶסוּר לְמוֹכְרָן לְאֶרֶץ. וְכֵן אַתָּה אוֹמֵר בְּיֵיִן נֶסֶךְ: עַד שֶׁלֹּא בָּא לִרְשׁוּתוֹ - דָּמָיו מֻתָּרִין, מִשֶּׁבָּא לִרְשׁוּתוֹ - דָּמָיו אֲסוּרִין. יִשְׂרָאֵל וְעוֹבֵד כּוֹכָבִים שֶׁלָּקְחוּ מָקוֹם בְּשֻׁתָּפוּת, וְחָזַר וּלְקָחוֹ מָקוֹם אַחֵר בְּשֻׁתָּפוּת, לֹא יֹאמַר לוֹ: טוֹל אַתָּה דְּבָרִים שֶׁבְּמָקוֹם פְּלוֹנִי בְּמָקוֹם רִאשׁוֹן, וַאֲנִי דְּבָרִים שֶׁבְּמָקוֹם פְּלוֹנִי בְּמָקוֹם שֵׁנִי. אֲבָל אוֹמֵר לוֹ: טוֹל אַתָּה דְּבָרִים שֶׁבְּמָקוֹם פְּלוֹנִי בְּמָקוֹם רִאשׁוֹן, וַאֲנִי דְּבָרִים שֶׁבְּמָקוֹם פְּלוֹנִי בְּמָקוֹם שֵׁנִי. טוֹל אַתָּה דְּבָרִים, וַאֲנִי דְּבָרִים שֶׁבְּמָקוֹם פְּלוֹנִי בְּמָקוֹם שֵׁנִי:

ד,ב הַמּוֹכֵר עַבְדּוֹ בְּחוּצָה לָאָרֶץ - יָצָא בֶּן חוֹרִין וְצָרִיךְ גֵּט שִׁחְרוּר מֵרַבּוֹ שֵׁנִי. רַבָּן שִׁמְעוֹן בֶּן גַּמְלִיאֵל אוֹמֵר: פְּעָמִים יוֹצֵא, פְּעָמִים אֵינוֹ יוֹצֵא. כֵּיצַד? אָמַר לוֹ: אֲנִי פְּלוֹנִי בֶּן פְּלוֹנִי מוֹכֵר אֲנִי עַבְדִּי פְּלוֹנִי לְפְלוֹנִי אַנְטִיּוֹכִי - יָצָא בֶּן חוֹרִין. לְפְלוֹנִי אַנְטִיּוֹכִי הַשָּׁרוּי בְּלוּד - לֹא יָצָא בֶּן חוֹרִין. יָרְשׁוּ עֲבָדִים בְּחוּצָה לָאָרֶץ, עַד שֶׁלֹּא בָּאוּ לָאָרֶץ - מָתָר לְמָכְרָן לְחוּצָה לָאָרֶץ. מִשֶּׁבָּאוּ לָאָרֶץ - אָסוּר לְמָכְרָן לְחוּצָה לָאָרֶץ.

עֶבֶד שֶׁבֵּרַח בְּחוּצָה לָאָרֶץ - אֵין רַבּוֹ רַשַּׁאי לְמוֹכְרוֹ. יָצָא עֶבֶד עִם רַבּוֹ לִסּוּרְיָא לְפִיכָךְ אִם מְכָרוֹ שָׁם - הֲרֵי זֶה מְכוּר. עֶבֶד שֶׁיָּצָא עִם רַבּוֹ עַל מְנָת לַחֲזֹר - כּוֹפִין אוֹתוֹ לַחֲזֹר. עַל מְנָת שֶׁלֹּא לַחֲזֹר - כּוֹפִין אוֹתוֹ שֶׁלֹּא לַחֲזֹר. בָּא מִחוּצָה לָאָרֶץ עַל מְנָת לַחֲזֹר - אֵין כּוֹפִין אוֹתוֹ לַחֲזֹר. שֶׁלֹּא לַחֲזֹר - כּוֹפִין אוֹתוֹ שֶׁלֹּא לַחֲזֹר:

ד,ג הַמּוֹכֵר עַבְדּוֹ לְיִרְיד שֶׁל עוֹבְדֵי כּוֹכָבִים - דָּמָיו אֲסוּרִין, וְיוֹלִיךְ לְיָם הַמֶּלַח, וְכוֹפִין אֶת רַבּוֹ שֶׁיִּפְדֶּנּוּ אֲפִילּוּ מֵאָה בְּדָמָיו וְיוֹצִיאֶנּוּ לְחֵרוּת. נִמְצָאתָ אוֹמֵר: הַנּוֹשֵׂא וְנוֹתֵן בַּיְּרִיד שֶׁל עוֹבְדֵי כּוֹכָבִים, בְּהֵמָה - תֵּעָקֵר, כְּסוּת וְכֵלִים - יֵרָקְבוּ, וּמָעוֹת וּכְלֵי מַתָּכוֹת - יוֹלִיךְ הַנָּאָה לְיַם הַמֶּלַח. פְּרוֹת, אֶת שָׁדְרְכּוֹ לִישָׂפֵךְ - יִשָּׂפֵךְ, לִשָּׂרֵף - יִשָּׂרֵף, לִיקָּבֵר - יִקָּבֵר. רַבִּי יוֹסֵי אוֹמֵר: עֲבוֹדַת כּוֹכָבִים - שׁוֹחֵק וְזוֹרֶה לָרוּחַ אוֹ מַטִּיל לַיָּם.

הַשָּׁלֵם

תּוֹסֶפְתָּא

אָמְרוּ לוֹ: אַף הִיא נַעֲשֵׂית זֶבֶל, שֶׁנֶּאֱמַר (דְּבָרִים יג): "וְלֹא יִדְבַּק בְּיָדְךָ מְאוּמָה מִן הַחֵרֶם" וְגוֹ'. אָמַר לָהֶן רַבִּי יוֹסֵי: הֲרֵי הוּא אוֹמֵר (דְּבָרִים ט): וְאֶת חַטַּאתְכֶם אֲשֶׁר עֲשִׂיתֶם וְגוֹ'. אָמְרוּ לוֹ: מִשָּׁם רְאָיָה? (שְׁמוֹת לד) "וַיִּזֶר עַל פְּנֵי הַמַּיִם וַיִּשַׁק אֶת בְּנֵי יִשְׂרָאֵל" מְלַמֵּד: שֶׁבְּדָקָן כְּדֶרֶךְ שֶׁבּוֹדְקִין אֶת הַסּוֹטוֹת. אָמַר לָהֶן רַבִּי יוֹסֵי: הֲרֵי הוּא אוֹמֵר (שְׁמוּאֵל-ב ה): "וַיַּעַזְבוּ אֶת עֲצַבֵּיהֶם". אָמַר לָהֶן רַבִּי יוֹסֵי: הֲרֵי הוּא אוֹמֵר (מְלָכִים-א טו): וְגַם מַעֲכָה אֵם אָסָא הַמֶּלֶךְ וַיְסִרֶהָ מִגְּבִירָה אֲשֶׁר עָשְׂתָה מִפְלֶצֶת וְגוֹ'. אָמְרוּ לוֹ: מִשָּׁם רְאָיָה? (שָׁם) וַיִּכְרֹת אָסָא אֶת מִפְלַצְתָּהּ וְגוֹ'. אָמַר לָהֶן רַבִּי יוֹסֵי: הֲרֵי הוּא אוֹמֵר (מְלָכִים ב יח): וְכִתַּת נְחַשׁ הַנְּחֹשֶׁת וְגוֹ'. אָמְרוּ לוֹ: וְכִי עֲבוֹדַת כּוֹכָבִים הָיָה? וַהֲלֹא מֹשֶׁה עָשָׂאוּ! מְלַמֵּד שֶׁטָּעוּ יִשְׂרָאֵל אַחֲרָיו עַד שֶׁבָּא חִזְקִיָּה וּבִטְּלוֹ.

מַסֶּכֶת עֲבוֹדָה זָרָה פֶּרֶק חֲמִישִׁי

ה,א אֵין אוֹצְרִין בְּאֶרֶץ יִשְׂרָאֵל דְּבָרִים שֵׁשׁ בְּהֶן חַיֵּי נֶפֶשׁ, כְּגוֹן: שְׁמָנִים, יֵינוֹת, וּסְלָתוֹת, וּפֵרוֹת. אֲבָל דְּבָרִים שֶׁאֵין בָּהֶן חַיֵּי נֶפֶשׁ, כְּגוֹן: כַּמּוֹן וְתַבְלִין - הֲרֵי זֶה מֻתָּר. וְאוֹצְרִין שָׁלֹשׁ שָׁנִים, עֶרֶב שְׁבִיעִית וּשְׁבִיעִית וּמוֹצָאֵי שְׁבִיעִית. בַּמֶּה דְּבָרִים אֲמוּרִים? בְּלוּחַ מִן הַשּׁוּק, אֲבָל בְּכוֹנֵס בְּתוֹךְ בֵּיתוֹ, אֲפִלּוּ עֶשֶׂר שָׁנִים - מֻתָּר לְאַלְתַּר. וּבִשְׁנַת בַּצֹּרֶת, אֲפִלּוּ חָרוּבִין - לֹא יַאֲצִיר מִפְּנֵי שֶׁמַּטִּיל מְאֵרָה בַּשְּׁעָרִים. אֵין מִשְׁתַּכְּרִין בַּחֲבוּאָה, אֲבָל מִשְׁתַּכֵּר בַּיַּיִן וּבַשֶּׁמֶן וְקִטְנִיּוֹת. אָמְרוּ עַל רַבִּי אֶלְעָזָר בֶּן עֲזַרְיָה: שֶׁהָיָה מִשְׁתַּכֵּר בַּיַּיִן וּבַשֶּׁמֶן כָּל יָמָיו. אֵין מוֹצִיאִין מִסּוּרְיָא דְּבָרִים שֶׁיֵּשׁ בָּהֶן חַיֵּי נֶפֶשׁ, כְּגוֹן: יֵינוֹת, שְׁמָנִים, וּסְלָתוֹת. רַבִּי אוֹמֵר: אוֹמֵר אֲנִי: שֶׁמּוֹצִיאִין יַיִן לְסוּרְיָא, מִפְּנֵי שֶׁמְּמַעֵט אֶת הַתְּפָלָה. וּכְשֵׁם שֶׁאֵין מוֹצִיאִין לְסוּרְיָא, כָּךְ אֵין מוֹצִיאִין לְהַפְרַכְיָא. רַבִּי יְהוּדָה מַתִּיר מֵהַפְרַכְיָא לְהַפְרַכְיָא:

ה,ב יִשְׂרֵאל אָדָם בְּאֶרֶץ יִשְׂרָאֵל אֲפִלּוּ בְּעִיר שֶׁרֻבָּהּ עוֹבְדֵי כּוֹכָבִים, וְלֹא בְּחוּצָה לָאָרֶץ אֲפִלּוּ בְּעִיר שֻׁכֻּלָּהּ יִשְׂרָאֵל. מְלַמֵּד: שֶׁיִּשִּׁיבַת

הַשָּׁלֵם

אֶרֶץ יִשְׂרָאֵל שְׁקוּלָה כְּנֶגֶד כָּל מִצְוֹת שֶׁבַּתּוֹרָה. וְהַקָּבוּר בְּאֶרֶץ יִשְׂרָאֵל - כְּאִלּוּ הוּא קָבוּר תַּחַת הַמִּזְבֵּחַ. לֹא יֵצֵא אָדָם לְחוּצָה לָאָרֶץ, אֶלָּא אִם כֵּן הָיוּ חִטִּין סְאָתַיִם בְּסֶלַע. אָמַר רַבִּי שִׁמְעוֹן: בַּמֶּה דְּבָרִים אֲמוּרִין? בִּזְמַן שֶׁאֵינוֹ מוֹצֵא לְקַח. אֲבָל בִּזְמַן שֶׁמּוֹצֵא לְקַח, אֲפִלּוּ סְאָה בְּסֶלַע - לֹא יֵצֵא. וְכֵן הָיָה רַבִּי שִׁמְעוֹן אוֹמֵר: אֱלִימֶלֶךְ - מִגְּדוֹלֵי הַדּוֹר וּמִפַּרְנְסֵי צִבּוּר הָיָה. וְעַל שֶׁיָּצָא לְחוּצָה לָאָרֶץ - מֵת הוּא וּבָנָיו בְּרָעָב, וְהָיוּ כָּל יִשְׂרָאֵל קַיָּמִין עַל אַדְמָתָן, שֶׁנֶּאֱמַר (רוּת א): וַתָּקָם כָּל הָעִיר עֲלֵיהֶן, מְלַמֵּד: שֶׁכָּל הָעִיר קַיֶּמֶת, וּמֵת הוּא וּבָנָיו בְּרָעָב. הֲרֵי הוּא אוֹמֵר (בְּרֵאשִׁית כח): וְשַׁבְתִּי בְשָׁלוֹם אֶל בֵּית אָבִי, שֶׁאֵין תַּלְמוּד לוֹמַר וְהָיָה ה' לִי לֵאלֹהִים. וְאוֹמֵר (וַיִּקְרָא כה): לָתֵת לָכֶם אֶת אֶרֶץ כְּנַעַן לִהְיוֹת לָכֶם לֵאלֹהִים, כָּל זְמַן שֶׁאַתֶּם בְּאֶרֶץ כְּנַעַן - הֲרֵינִי לָכֶם אֱלוֹהַּ, אֵין אַתֶּם בְּאֶרֶץ כְּנַעַן - אֵינִי לָכֶם לֵאלוֹהַּ. וְכֵן הוּא אוֹמֵר (יְהוֹשֻׁעַ ד): כְּאַרְבָּעִים אֶלֶף חֲלוּצֵי הַצָּבָא. וְאוֹמֵר (יְהוֹשֻׁעַ ב): כִּי נָתַן בְּיָדֵי אֶת יוֹשְׁבֵי הָאָרֶץ וְגוֹ'. וְכִי עָלְתָה עַל דַּעְתְּךָ שֶׁיִּשְׂרָאֵל מְכַבְּשִׁים אֶת הָאָרֶץ לִפְנֵי הַמָּקוֹם? אֶלָּא כָּל זְמַן שֶׁהֵם עֲלֵיהָ - כְּלֹה נִכְבָּשָׁה. אֵינָן עָלֶיהָ - כְּלָה אֵינָהּ נִכְבֶּשֶׁת. וְכֵן דָּוִד אָמַר (שְׁמוּאֵל א כו): כִּי גֵרְשׁוּנִי הַיּוֹם מֵהִסְתַּפֵּחַ בְּנַחֲלַת ה' וְגוֹ', וְכִי תַעֲלֶה עַל דַּעְתְּךָ שֶׁדָּוִד הַמֶּלֶךְ עוֹבֵד עֲבוֹדַת כּוֹכָבִים? אֶלָּא שֶׁהָיָה דָּוִד רוֹדֵשׁ וְאוֹמֵר: כָּל הַמֵּנִיחַ אֶת אֶרֶץ יִשְׂרָאֵל בִּשְׁעַת שָׁלוֹם וְיוֹצֵא - כְּאִלּוּ עוֹבֵד עֲבוֹדַת כּוֹכָבִים, דִּכְתִיב (יִרְמְיָה לב): וּנְטָעָתִים בָּאָרֶץ הַזֹּאת בֶּאֱמֶת, אֵינָן עָלֶיהָ - אֵין נִטּוּעִין לְפָנַי בֶּאֱמֶת, לֹא בְּכָל לִבִּי וְלֹא בְּכָל נַפְשִׁי. רַבִּי שִׁמְעוֹן בֶּן אֶלְעָזָר אוֹמֵר: יִשְׂרָאֵל שֶׁבְּחוּצָה לָאָרֶץ - עוֹבְדֵי עֲבוֹדַת כּוֹכָבִים בְּטָהֳרָה הֵן. כֵּיצַד? עוֹבֵד כּוֹכָבִים שֶׁעָשָׂה מִשְׁתֶּה לִבְנוֹ, וְהָלַךְ וְזִמַּן אֶת כָּל הַיְּהוּדִים שֶׁבְּעִירוֹ, אַף עַל פִּי שֶׁהֵן אוֹכְלִין מִשֶּׁלָּהֶן וְשׁוֹתִין מִשֶּׁלָּהֶן, וְשַׁמָּשׁ שֶׁלָּהֶן עוֹמֵד עַל גַּבֵּי עוֹבְדֵי עֲבוֹדַת כּוֹכָבִים הֵן, שֶׁנֶּאֱמַר (שְׁמוֹת לד) וְקָרָא לְךָ וְאָכַלְתָּ מִזִּבְחוֹ:

תּוֹסֶפְתָּא

ה,ג אֵלּוּ הֵן עוֹרוֹת לְבוּבִין, כָּל הַקָּרוּעַ כְּנֶגֶד לִבָּן, וְעָשָׂה כְּמִין אֲרֻבָּה. אֲבָל אִם הָיָה מָשׁוּךְ - הֲרֵי זֶה מַתָּר. הַכְּבָשִׁין וּשְׁלָקוֹת שֶׁל עוֹבְדֵי כּוֹכָבִים שֶׁדַּרְכָּן לָתֵת בָּהֶן יַיִן וְחֹמֶץ, וְחֶרֶס הַדַּרְיָנִי - אָסוּר בַּהֲנָאָה; דִּבְרֵי רַבִּי מֵאִיר. וַחֲכָמִים אוֹמְרִים: אֵין אִסּוּרָן אִסּוּר הֲנָאָה. זֵיתִים הַשָּׁלָחִים הַנִּמְכָּרִים עַל פִּתְחֵי מֶרְחֲצָאוֹת - אֲסוּרִים בַּאֲכִילָה וּמֻתָּרִין בַּהֲנָאָה. רַבִּי יוֹסֵי אוֹסְרָן אַף בַּהֲנָאָה, מִפְּנֵי שֶׁמְּזַלְּפִים עֲלֵיהֶן חֹמֶץ כְּדֵי שֶׁיְּהוּ חוֹלְצִין אֶת גַּרְעִינֵיהֶם:

ה,ד הַדְּרוֹרִין וְהַקָּרֻבוֹת שֶׁל עוֹבְדֵי כּוֹכָבִים וְיַיִן שֶׁל עוֹבְדֵי כּוֹכָבִים - אָסוּר בְּשִׁתְיָה וּמֻתָּר בַּהֲנָאָה. הֵעִיד שִׁמְעוֹן בֶּן גּוּדְיָא לִפְנֵי בְּנוֹ שֶׁל רַבָּן גַּמְלִיאֵל מִשֵּׁם רַבָּן גַּמְלִיאֵל הַזָּקֵן: שֶׁמֻּתָּר בִּשְׁתִיָּה, וְלֹא הוֹדָה לוֹ. נוֹדוֹת הָעוֹבְדֵי כּוֹכָבִים, רַבָּן שִׁמְעוֹן בֶּן גַּמְלִיאֵל אוֹמֵר מִשֵּׁם רַבִּי יְהוֹשֻׁעַ בֶּן קְפוֹסַי: אֵין עוֹשִׂין שִׂטִיחִים לִבְהֵמָה. נוֹדוֹת הָעוֹבְדֵי כּוֹכָבִים, גְּרוּרִין - מֻתָּרִין, חֲדָשִׁים, זְפוּתִין אֲסוּרִין. עוֹבְדֵי כּוֹכָבִים עוֹבְדִים וְרוֹכְבִים, וְיִשְׂרָאֵל עוֹמֵד עַל גַּבָּיו - כּוֹנֵס לְתוֹכוֹ יַיִן וְאֵינוֹ חוֹשֵׁשׁ. קַנְקַנִּין שֶׁל עוֹבְדֵי כּוֹכָבִים, חֲדָשׁוֹת - מוּתָּרוֹת, וִישָׁנוֹת - אֲסוּרוֹת. שֶׁכִּנְּסוּ בָּהּ עוֹבְדֵי כּוֹכָבִים מַיִם - מֻתָּר יִשְׂרָאֵל לְהַכְנִיס לְתוֹכוֹ יַיִן. וְשֶׁכִּנְּסוּ בָּהּ עוֹבְדֵי כּוֹכָבִים יַיִן - יִשְׂרָאֵל מְמַלֵּא אוֹתָהּ מַיִם שְׁלֹשָׁה יָמִים מֵעֵת לְעֵת, וּמַכְנִיס לְתוֹכוֹ יַיִן וְאֵינוֹ חוֹשֵׁשׁ. וְשֶׁכִּנַּס בָּהּ עוֹבֵד כּוֹכָבִים יַיִן, וְיִשְׂרָאֵל צִיר וּמוֹרִיס - מֻתָּר יִשְׂרָאֵל אַחַר לְהַכְנִיס לְתוֹכָהּ יַיִן.

ה,ה לוֹקְחִין מִן הָעוֹבְדֵי כּוֹכָבִים תְּבוּאוֹת, קִטְנִית, וּגְרוֹגָרוֹת, וְשׂוּם וּבְצָלִים מִכָּל מָקוֹם, וְאֵינוֹ חוֹשֵׁשׁ מִשּׁוּם טֻמְאָה. הָאוֹג - בְּכָל מָקוֹם טָהוֹר. הָאֹרֶז - בְּכָל מָקוֹם טָהוֹר. נֶאֱמָן הַצַּיָּד לוֹמַר: "זֶה עוֹף טָמֵא, וְזֶה עוֹף טָהוֹר". נֶאֱמָן עַם הָאָרֶץ לוֹמַר: "כְּבָשִׁין אֵלּוּ טְמֵאִין, וּכְבָשִׁין אֵלּוּ טְהוֹרִין, וְלֹא רִבַּצְתִּי עֲלֵיהֶן אֶת הַמַּשְׁקִין". אֲבָל אֵין נֶאֱמָן לוֹמַר: "דָּגִים אֵלּוּ צַדְתִּים בְּטָהֳרָה, וְלֹא נָעַרְתִּי עֲלֵיהֶן אֶת הַמִּכְמֹרֶת". הַקַּפְּרִיסִין,

הַשָּׁלֵם

הַמּוּטְלָיָא, וְהַחֲמִין שֶׁלָּהֶן - מֻתָּרִין. בֵּיצָה צְלוּיָה שֶׁלָּהֶן -אֲסוּרָה. רַבִּי יְהוּדָה וּבֵית דִּינוֹ הִתִּירוּ שֶׁמֶן שֶׁל עוֹבְדֵי כּוֹכָבִים בְּמִנְיָן. פַּת שֶׁאָפָאָהּ עוֹבֵד כּוֹכָבִים שֶׁלֹּא בְּמַעֲמַד יִשְׂרָאֵל - הֲרֵי זוֹ אֲסוּרָה. פַּת שֶׁאָפָאָהּ יִשְׂרָאֵל אַף עַל פִּי שֶׁהָעוֹבֵד כּוֹכָבִים לָשָׂהּ, וּגְבִינָה שֶׁהֶעֱמִידָהּ יִשְׂרָאֵל אַף עַל פִּי שֶׁהָעוֹבֵד כּוֹכָבִים עֲבָדָהּ - הֲרֵי זוֹ מֻתֶּרֶת. יִשְׂרָאֵל יוֹשֵׁב בְּסוֹף עֶדְרוֹ, וְהָעוֹבֵד כּוֹכָבִים חוֹלֵב וּמֵבִיא לוֹ, וְאֵינוֹ חוֹשֵׁשׁ.

ה,ו אֵיזוֹ הִיא טָרִית שֶׁאֵינָהּ טְרוּפָה? כָּל שֶׁהַשִּׁדְרָה וְהָרֹאשׁ נִקְרִין. אֵיזֶהוּ צִיר שֶׁיֵּשׁ בּוֹ דָּגָה? כָּל שֶׁכַּלְבִּית אַחַת אוֹ שְׁתֵּי כַלְבִּיּוֹת מְשׂוֹטְטוֹת בְּתוֹכוֹ. חֲתִיכָה שֶׁיֵּשׁ בָּהּ סִימָן, בֵּין בִּכְלָלָן בֵּין בְּמִקְצָתָן אֲפִלּוּ בְּאֶחָד (טמאה) - הֲרֵי זוֹ מֻתֶּרֶת. מַעֲשֶׂה שֶׁהֵבִיאוּ גְּרָבִין שֶׁל חֲתִיכוֹת מִמִּין אֶחָד בְּעֵכוֹ, וְלֹא נִמְצָא סִימָן אֶלָּא בְּאֶחָד מֵהֶן, וּבָא מַעֲשֶׂה לִפְנֵי חֲכָמִים, וְהִתִּירוּ אֶת כֻּלָּן. מוֹרִיס אָמַן - הֲרֵי זֶה מֻתָּר. רַבָּן שִׁמְעוֹן בֶּן גַּמְלִיאֵל אוֹמֵר: אַף חֵלֶק אָמַן - הֲרֵי זֶה מֻתָּר. יַיִן מְבֻשָּׁל וְאֲלוּנִתִית - הֲרֵי אֵלּוּ אֲסוּרִים, מִפְּנֵי שֶׁתִּחְלָתָן יַיִן. אֲלוּנִתִית כִּבְרִיָּתָהּ - הֲרֵי זוֹ מֻתֶּרֶת. יַיִן תַּפּוּחִין, מִן הַפַּתִּיק, וּמִן הָאוֹצָר, מִן הַסְּפִינָה - הֲרֵי זֶה מֻתָּר. וְאִם הָיָה נִמְכָּר בַּקָּטְלָוֹן - מֻתֶּרֶת. יַיִן תַּפּוּחִים מִן הַשּׁוּק - הֲרֵי זֶה אָסוּר מִפְּנֵי שֶׁמְּזַדְּיֵף. חֶגְבִּין וְהַקּוֹפְּרִין מִן הַפַּתִּיק מִן הָאוֹצָר וּמִן הַסְּפִינָה - הֲרֵי אֵלּוּ מֻתָּרִין. וְהַמּוֹכֵר בַּסְּלִילָא לִפְנֵי חֲנָנְיָנוּ - אֲסוּרִין מִפְּנֵי שֶׁמַּרְבִּיצִין עֲלֵיהֶן יַיִן כְּדֵי שֶׁיְּהוּ יָפִין לְמַרְאִית הָעַיִן. מֶלַח סַלְקוֹנְטִית, שְׁחוֹרָה - מֻתֶּרֶת, לְבָנָה - אֲסוּרָה; דִּבְרֵי רַבִּי מֵאִיר. רַבִּי יְהוּדָה אוֹמֵר: שְׁחוֹרָה - אֲסוּרָה, לְבָנָה מֻתֶּרֶת. רַבִּי יְהוּדָה בֶּן גַּמְלִיאֵל אוֹמֵר מִשּׁוּם רַבִּי חֲנִינָא בֶּן גַּמְלִיאֵל: זוֹ וְזוֹ הֲרֵי זוֹ אֲסוּרָה:

ה,ז אֵין לוֹקְחִין גְּבִינַת בֵּית הֵינִיאַקִי, אֶלָּא מִן הַמֻּמְחֶה. וּשְׁלוּקָה - נִלְקַחַת מִכָּל מָקוֹם. אֵין לוֹקְחִין קֻרְט שֶׁל חִלְתִּית, אֶלָּא מִן הַמֻּמְחֶה. וְהֶעָלֶה - נִלְקָח מִכָּל מָקוֹם. אֵין לוֹקְחִין יַיִן מִסּוּרְיָא, אֶלָּא מִן הַמֻּמְחֶה. וְלֹא

תּוֹסֶפְתָּא

מוֹרִיס, אֶלָּא מִן הַמְּחֻיֶּה. וְלֹא חֲתִיכָה שֶׁאֵין בָּהּ סִימָן, אֶלָּא מִן הַמְּחֻיֶּה. וְלֹא מֶלַח סַלְקוֹנְטִית, אֶלָּא מִן הַמְּחֻיֶּה. וְלֹא גְּבִינַת בֵּית הֵינִיאַקִי, אֶלָּא מִן הַמְּחֻיֶּה. וְלֹא קֹרֶט שֶׁל חִלְתִּית, אֶלָּא מִן הַמְּחֻיֶּה. וְכֵלֶן נֶאֱכָלִין אֵצֶל מִי שֶׁאֵינוֹ מְחֻיֶּה, וְאֵינוֹ חוֹשֵׁשׁ:

מַסֶּכֶת עֲבוֹדָה זָרָה פֶּרֶק שִׁשִּׁי

ו,א וַחֲכָמִים אוֹמְרִים: אֵין אִסּוּר, אֶלָּא שֶׁיֵּשׁ בְּיָדוֹ מַקֵּל, אוֹ צְפּוֹר, אוֹ כַּדּוּר, סַיִף, עֶטָרָה, וְטַבַּעַת, צֶלֶם, וְנָחָשׁ. וְעַל מְכֻבָּדִים, כְּגוֹן: הַשִּׁרִים, וְהַנְּזָמִים, קָטָלִיּוֹת, טַבָּעוֹת - הֲרֵי אֵלּוּ אֲסוּרוֹת. וְעַל הַמְּבָזִין, כְּגוֹן: הֲיוֹרוֹת, מְחַמֵּי חֲמִין, הַסִּיגְנִין, וְהַקּוּמְקְמִין, וְהַסְּפָלִין, וְהַסַּדָּנִין, וְהַמַּטְבֵּעַ - הֲרֵי אֵלּוּ מֻתָּרִין. מָצָא טַבַּעַת וְעָלֶיהָ צוּרַת חַמָּה, צוּרַת לְבָנָה, צוּרַת דְּרָקוֹן - יוֹלִיךְ לְיַם הַמֶּלַח. רַבִּי יְהוּדָה אוֹמֵר: אַף דְּמוּת וסרפס. טַבַּעַת שֶׁיֵּשׁ עָלֶיהָ עֲבוֹדַת כּוֹכָבִים, בִּזְמַן שֶׁהִיא בּוֹלֶטֶת - אֲסוּרָה בַּהֲנָאָה, אִם אֵינָהּ בּוֹלֶטֶת - מֻתֶּרֶת. בֵּין כָּךְ וּבֵין כָּךְ - אָסוּר לַחְתֹּם בָּהּ. וְשֶׁאֵין עָלֶיהָ עֲבוֹדַת כּוֹכָבִים - מֻתֶּרֶת בַּהֲנָאָה, וּמֻתָּר לַחְתֹּם. טַבַּעַת שֶׁיֵּשׁ עָלֶיהָ חוֹתָם - מֻתָּר לַחְתֹּם בָּהּ. רַבִּי יְהוּדָה אוֹמֵר: אִם הָיָה חוֹתָמָהּ שׁוֹקֵעַ - אָסוּר לַחְתֹּם בָּהּ מִפְּנֵי שֶׁנַּעֲשָׂה בּוֹלֵט, וּמֻתָּר לְתִנָּהּ בְּיָדוֹ, וְשֶׁחוֹתָמָהּ בּוֹלֵט - מֻתָּר לַחְתֹּם בָּהּ, וְאָסוּר לְתִנָּהּ בְּיָדוֹ. טַבַּעַת שֶׁיֵּשׁ עָלֶיהָ פַּרְצוּף - מֻתָּר לַחְתֹּם בָּהּ. רַבִּי חֲנִינָא בֶּן גַּמְלִיאֵל אוֹמֵר: שֶׁל בֵּית אַבָּא הָיוּ חוֹתְמִין בְּפַרְצוּפוֹת. רַבִּי אֶלְעָזָר בַּר צָדוֹק אוֹמֵר: כָּל הַפַּרְצוּפוֹת הָיוּ בִּירוּשָׁלַיִם, חוּץ מִפַּרְצוּף הָאָדָם. הָעָשׂוּי כְּמִין דְּרָקוֹן - אָסוּר. וְהַדְּרָקוֹן תָּלוּי בּוֹ - נוֹטְלוֹ וּמַשְׁלִיכוֹ, וְהַשְּׁאָר - הֲרֵי זֶה מֻתָּר. אֵיזֶה הוּא מִין דְּרָקוֹן שֶׁאָסוּר? רַבִּי שִׁמְעוֹן בֶּן אֶלְעָזָר אוֹמֵר: כָּל שֶׁהַצִּיצִין יוֹצְאִ מִצְּוָארוֹ. אֲבָל אִם הָיָה חֵלֶק - הֲרֵי זֶה מֻתָּר.

ו,ב הַלּוֹקֵחַ גְּרוּטָאִיּוֹת מִן הָעוֹבֵד כּוֹכָבִים, וּמוֹצֵא בָּהֶן עֲבוֹדַת כּוֹכָבִים - נוֹטְלָהּ וּמַשְׁלִיכָהּ, וְהַשְּׁאָר - הֲרֵי זֶה מֻתָּר. עֲבוֹדַת

הַשָּׁלֵם

כּוֹכָבִים, עַד שֶׁלֹּא בָּאת לִרְשׁוּתוֹ - אוֹמֵר לְעוֹבֵד כּוֹכָבִים וּמְבַטְּלָהּ, שֶׁהָעוֹבֵד כּוֹכָבִים מְבַטֵּל עֲבוֹדַת כּוֹכָבִים בֵּין שֶׁלּוֹ בֵּין שֶׁל חֲבֵרוֹ, בֵּין עוֹבְדָהּ בֵּין שֶׁאֵינָהּ עוֹבְדָהּ, בֵּין בְּשׁוֹגֵג בֵּין בְּמֵזִיד, בֵּין בְּאֹנֶס בֵּין בְּרָצוֹן. יִשְׂרָאֵל שֶׁעָשָׂה עֲבוֹדַת כּוֹכָבִים - אֲסוּרָה אַף עַל פִּי שֶׁלֹּא עָבְדָהּ, לְפִיכָךְ אֵין יָכוֹל לְבַטְּלָהּ. עוֹבֵד כּוֹכָבִים שֶׁעָשָׂה עֲבוֹדַת כּוֹכָבִים - מֻתֶּרֶת עַד שֶׁתַּעֲבֹד, לְפִיכָךְ יָכוֹל לְבַטְּלָהּ. רַבִּי אוֹמֵר מִשָּׁם רַבִּי יַעֲקֹב: אִם עָשָׂאָהּ לְיִשְׂרָאֵל מִתְּחִלָּה - אֵין יָכוֹל לְבַטְּלָהּ. עוֹבֵד כּוֹכָבִים שֶׁמָּכַר עֲבוֹדַת כּוֹכָבִים לְעוֹבְדֶיהָ - אֲסוּרָה. שֶׁלֹּא לְעוֹבְדֶיהָ - מֻתֶּרֶת. לָוָה עָלֶיהָ, נָפְלָה עָלֶיהָ מַפֹּלֶת, שָׁטְפָה נָהָר, אוֹ שֶׁנִּטְלוּהָ לְסָטִין, אוֹ שֶׁהִנִּיחוּהָ בַּעֲלֶיהָ, כְּגוֹן מִלְחֲמָתוֹ שֶׁל יְהוֹשֻׁעַ, אִם עַתִּידִין הַבְּעָלִים לַחֲזֹר עָלֶיהָ - אֲסוּרָה, וְאִם לָאו - מֻתֶּרֶת. בִּימָסִיּוֹת שֶׁהֶעֱמִידוּ עוֹבְדֵי כּוֹכָבִים בִּשְׁעַת הַגְּזֵרָה, אַף עַל פִּי שֶׁעָבְרָה הַגְּזֵרָה - הֲרֵי אֵלּוּ אֲסוּרוֹת. וְכָל עֲבוֹדַת כּוֹכָבִים שֶׁבִּטְּלוּהָ עוֹבֵד כּוֹכָבִים יָכוֹל תְּהֵא אֲסוּרָה? תַּלְמוּד לוֹמַר (דְּבָרִים ז): "פְּסִילֵי אֱלֹהֵיהֶם תִּשְׂרְפוּן בָּאֵשׁ" אֶת שֶׁנּוֹהֵג בּוֹ מִשּׁוּם אֱלוֹהַּ - אָסוּר, וְאֶת שֶׁאֵינוֹ נוֹהֵג בּוֹ מִשּׁוּם אֱלוֹהַּ - מֻתָּר. וְשֶׁל יִשְׂרָאֵל, בֵּין שֶׁנְּהֲגוּ בּוֹ לְשֵׁם אֱלוֹהַּ, בֵּין שֶׁלֹּא נָהֲגוּ בּוֹ לְשֵׁם אֱלוֹהַּ - אָסוּר. כֵּיצַד מְבַטְּלָהּ? רַבִּי מֵאִיר אוֹמֵר: עַד שֶׁיַּכֶּה בַּקּוֹרְנָס וְיַחֲבֹל. רַבִּי שִׁמְעוֹן אוֹמֵר: אֲפִילּוּ רוֹאֶה סְטָרָה וְנָפְלָה - הֲרֵי זוֹ בְּטֵלָה. וַחֲכָמִים אוֹמְרִים: עוֹבֵד כּוֹכָבִים - מְבַטֵּל עֲבוֹדַת כּוֹכָבִים שֶׁלּוֹ וְשֶׁל יִשְׂרָאֵל. וְיִשְׂרָאֵל - אֵין מְבַטֵּל עֲבוֹדַת כּוֹכָבִים שֶׁל עוֹבֵד כּוֹכָבִים. [רַבִּי] שִׁמְעוֹן בֶּן מְנַסְיָא אוֹמֵר: עֲבוֹדַת כּוֹכָבִים שֶׁל יִשְׂרָאֵל - אֵין לָהּ בְּטֵלָה עוֹלָמִית. בִּימוֹס שֶׁנִּפְגַּם רֻבּוֹ - הֲרֵי זֶה מֻתָּר. מִזְבֵּחַ שֶׁנִּפְגַּם רֻבּוֹ - אָסוּר עַד שֶׁיִּנָּתֵץ.

ו,ג מְקֻצָּה, שֶׁלּוֹ - אָסוּר, וְשֶׁל חֲבֵרוֹ - מֻתָּר. לִפְנֵי הֶקְדֵּשׁוֹ - אָסוּר, לְאַחַר הֶקְדֵּשׁוֹ - מֻתָּר. מַאֵימָתַי נִקְרָא מְקֻצֶּה? מִשֶּׁנַּעֲשָׂה בּוֹ מַעֲשֶׂה. אֵיזֶהוּ נַעֲבָד? כָּל שֶׁעוֹבְדִין אוֹתוֹ, בֵּין

בִּשְׁגָגָה בֵּין בְּמֵזִיד. אֵיזֶה הוּא מְקֻצֶּה? מְקֻצֶּה לַעֲבוֹדַת כּוֹכָבִים. אֲבָל אָמַר: שׁוֹר זֶה לַעֲבוֹדַת כּוֹכָבִים - לֹא אָמַר כְּלוּם, לְפִי שֶׁאֵין הֶקְדֵּשׁ לַעֲבוֹדַת כּוֹכָבִים.

מַסֶּכֶת עֲבוֹדָה זָרָה פֶּרֶק שְׁבִיעִי

ז,א פָּרָה שפטמה בְּכַרְשִׁינֵי עֲבוֹדַת כּוֹכָבִים, וַרְדֵי גִּנָּה שֶׁזִּבְּלָהּ בְּזֶבֶל עֲבוֹדַת כּוֹכָבִים, וּבוֹר גִּנָּה שֶׁנִּטְּעָה בַּעֲצֵי אֲשֵׁרָה, וּבוֹר קָלָא אִילָן שֶׁרָשַׁם בַּעֲצֵי אֲשֵׁרָה - יִשְׂרָף. אֲחֵרִים אוֹמְרִים: מַטִּילִין אוֹתָהּ לַחֹמֶר, עַד שֶׁיַּחְזְרוּ מַרְאֶיהָ לִכְמוֹת שֶׁהָיָה. חֲלִילִין שֶׁל עֲבוֹדַת כּוֹכָבִים - אָסוּר לִסְפּוֹד בָּהֶן. וְאִם הָיָה מַעֲלִין שָׂכָר לַמְּדִינָה, אַף עַל פִּי שֶׁהֵן עֲשׂוּיִין לְצֹרֶךְ עֲבוֹדַת כּוֹכָבִים - מֻתָּר לִסְפּוֹד בָּהֶן. חֲנָיוֹת שֶׁל עֲבוֹדַת כּוֹכָבִים - מֻתָּר לִשְׁכֹּר מֵהֶן. גַּבָּאִין שֶׁל עֲבוֹדַת כּוֹכָבִים - אָסוּר לִתֵּן לָהֶן. אִם הָיוּ מַעֲלִין שָׂכָר לַמְּדִינָה, אַף עַל פִּי שֶׁהֵן עֲשׂוּיִין לְצֹרֶךְ עֲבוֹדַת כּוֹכָבִים - מֻתָּר לִתֵּן לָהֶן. הַמְיַחֵד בֵּיתוֹ לַעֲבוֹדַת כּוֹכָבִים - כֻּלּוֹ מְטַמֵּא בְּבִיאָה. וְהָעוֹבֵר לְתוֹכָהּ - כְּעוֹבֵר בְּבֵית עֲבוֹדַת כּוֹכָבִים. אִם הָיְתָה דַּרְכּוֹ הָרְבִּים מְפַסְקָתָהּ - אֵינוֹ טָמֵא אֶלָּא אוֹתוֹ דֶּרֶךְ בִּלְבַד.

ז,ב הַסּוֹמֵךְ בֵּיתוֹ לְבֵית עֲבוֹדַת כּוֹכָבִים - כֻּלּוֹ מְטַמֵּא בְּבִיאָה. סָמְכוּ לוֹ הֵן - אֵין כֻּלּוֹ מְטַמֵּא בְּבִיאָה, אֶלָּא אוֹתוֹ כֹּתֶל נִדּוֹן מֻחֱצָה לְמֻחֱצָה, נָפַל - אָסוּר לִבְנוֹתוֹ, בְּנָאוֹ - חָזַר לְתַחְלָתוֹ. בְּנָאוּהוּ הֵן - אֵין כֻּלּוֹ מְטַמֵּא בְּבִיאָה, אֶלָּא אוֹתוֹ הַכֹּתֶל נִדּוֹן מֻחֱצָה לְמֻחֱצָה. הַמּוֹכֵר בֵּיתוֹ לַעֲבוֹדַת כּוֹכָבִים - דָּמָיו אֲסוּרִין, וְיוֹלִיךְ הֲנָאָה לַיָּם הַמֶּלַח. אֲבָל עוֹבְדֵי כּוֹכָבִים שֶׁאָנְסוּ אֶת אֶחָד וְנָטְלוּ אֶת בֵּיתוֹ וְהֶעֱמִידוּ בּוֹ עֲבוֹדַת כּוֹכָבִים - דָּמָיו מֻתָּרִין, וְכוֹתֵב וּמַעֲלֶה בְּעַרְכָּאִין. הַמַּכְנִיס רֹאשׁוֹ וְרֻבּוֹ לְבֵית עֲבוֹדַת כּוֹכָבִים - טָמֵא. כְּלֵי חֶרֶס שֶׁהִכְנִיס אֲחוֹרָיו לַעֲבוֹדַת כּוֹכָבִים - טָמֵא. הַסְּפָסְלִין וְהַקַּתֶּדְרָיוֹת שֶׁהִכְנִיס רֻבּוֹ לְבֵית עֲבוֹדַת כּוֹכָבִים - טְמֵאִין.

ז,ג כָּל מְקוֹמוֹת שֶׁנִּקְרְאוּ לִשְׁבַח עֲבוֹדַת כּוֹכָבִים - מְכַנִּין אוֹתָן לְגַנַּאי. אֶת שֶׁקּוֹרִאִין ׳עֵין כּוֹס׳ - קוֹרִין אוֹתוֹ ׳עֵין קוֹץ׳. ׳גַּרְיָא׳ - קוֹרִין אוֹתוֹ ׳גַּלְיָא׳. מִי שֶׁנִּפְזְרוּ מְעוֹתָיו לִפְנֵי עֲבוֹדַת כּוֹכָבִים - לֹא יֵהָא שׂוֹחֶה לְפָנָיו וּמְלַקֵּט, מִפְּנֵי שֶׁנִּרְאֶה כְּשׂוֹחֶה לַעֲבוֹדַת כּוֹכָבִים. אֲבָל הוֹפֵךְ לַאֲחוֹרָיו, וּמִמָּקוֹם שֶׁאֵינוֹ נִרְאֶה - מֻתָּר. מַעְיָן מַיִם הַיּוֹצֵא מִבֵּית עֲבוֹדַת כּוֹכָבִים - לֹא יֵהָא שׂוֹחֶה לְפָנָיו וְשׂוֹתֶה, מִפְּנֵי שֶׁנִּרְאֶה כְּשׂוֹחֶה לִפְנֵי עֲבוֹדַת כּוֹכָבִים, אֲבָל הוֹפֵךְ לַאֲחוֹרָיו וְשׂוֹתֶה. וּבְמָקוֹם שֶׁאֵינוֹ נִרְאֶה וְשׂוֹתֶה - מֻתָּר. פַּרְצוּפוֹת הַמַּטִּילִין מַיִם לְכַרְכִּין - לֹא יָנִיחַ פִּיו עַל פִּי פַּרְצוּף, מִפְּנֵי שֶׁנִּרְאֶה כְּנוֹשֵׁק לַעֲבוֹדַת כּוֹכָבִים. אֲבָל מְקַבֵּל בְּיָדוֹ וְשׂוֹתֶה. יֶתֶר עַל כֵּן אָמְרוּ: לֹא יַנִּיחַ פִּיו עַל פִּי הַסִּילוֹן וְיִשְׁתֶּה, מִפְּנֵי סַכָּנַת נְפָשׁוֹת. שָׁאֲלוּ פִּילוֹסוֹפִין אֶת הַזְּקֵנִים בְּרוֹמִי: אִם אֵין רְצוֹנוֹ בַּעֲבוֹדַת כּוֹכָבִים, מִפְּנֵי מַה אֵינוֹ מְבַטְּלָהּ? אָמְרוּ לָהֶן: אִלּוּ לְדָבָר שֶׁאֵין הָעוֹלָם צָרִךְ בָּהֶן הָיוּ עוֹבְדִין - הָיָה מְבַטְּלוֹ, הֲרֵי הֵן עוֹבְדִין לַחַמָּה וְלַלְּבָנָה לַכּוֹכָבִים וְלַמַּזָּלוֹת, יֹאבַד עוֹלָמוֹ מִפְּנֵי הַשּׁוֹטִים?! אֶלָּא הַנַּח לָעוֹלָם שֶׁיְּנַהֵג כְּמִנְהָגוֹ, וְשׂוֹטִים שֶׁקִּלְקְלוּ - עַתִּידִין לִתֵּן אֶת הַדִּין. גָּנַב זְרָעִים לִזְרֹעַ - לֹא סוֹפָן לִצְמֹחַ?! בָּא עַל אֶשֶׁת אִישׁ - אֵין סוֹפוֹ לִילֵד?! אֶלָּא הַנַּח לָעוֹלָם שֶׁיְּנַהֵג כְּמִנְהָגוֹ, וְשׂוֹטִים שֶׁקִּלְקְלוּ - יְבוֹאוּ וְיִתְּנוּ אֶת הַדִּין.

ז,ד הָעוֹבְדֵי כּוֹכָבִים הָעוֹבְדִין אֶת הֶהָרִים וְאֶת הַגְּבָעוֹת, אַף עַל פִּי שֶׁהֵן מְתָרִין, עוֹבְדֵיהֶן - בְּסִקִּילָה. אָדָם הַנֶּעֱבָד, אַף עַל פִּי שֶׁהוּא מֻתָּר, עוֹבְדָיו - בְּסִקִּילָה. אֵיזֶהוּ אֲשֵׁרָה? כָּל שֶׁהָעוֹבְדֵי כּוֹכָבִים עוֹבְדִין וּמִשְׁתַּמְּרִין אוֹתָהּ וְאֵין טוֹעֲמִין מִפֵּרוֹתֶיהָ. רַבִּי שִׁמְעוֹן בֶּן אֶלְעָזָר אוֹמֵר: שָׁלֹשׁ אֲשֵׁרוֹת בְּאֶרֶץ יִשְׂרָאֵל, חָרוּשׁ שֶׁבִּכְפָר פִּטָּם, וְשֶׁבִּכְפָר פְּגִישָׁה, שֶׁקָּמָה שֶׁבָּרַאנִי וְשֶׁבְּכַרְמֶל. אֲשֵׁרָה - זוֹרְעִין תַּחְתֶּיהָ יְרָקוֹת בֵּימוֹת הַגְּשָׁמִים, אֲבָל לֹא בֵּימוֹת הַחַמָּה. הַחִיזָּרִין - לֹא בֵּימוֹת הַחַמָּה וְלֹא בֵּימוֹת הַגְּשָׁמִים. רַבִּי שִׁמְעוֹן בֶּן אֶלְעָזָר אוֹמֵר: אַף לֹא זְרָעִין וְלֹא

תּוֹסֶפְתָּא

יְרָקִין בִּימוֹת הַגְּשָׁמִים, מִפְּנֵי שֶׁהָעֲלִין נוֹשְׁרִין וְהָיָה לָהֶן לַזֶּבֶל.

ז,ה הַנִּכְנָס תַּחְתָּיו - כְּנִכְנָס לְבֵית עֲבוֹדַת כּוֹכָבִים. אִם הָיְתָה דֶּרֶךְ הָרַבִּים מַפְסֶקֶת - הֲרֵי זֹה מֻתָּרֶת. יִשְׂרָאֵל שֶׁפָּסַל אֶת הָאֲשֵׁרָה, בֵּין לְצָרְכּוֹ בֵּין שֶׁלֹּא לְצָרְכּוֹ - אָסוּר. וְעוֹבֵד כּוֹכָבִים שֶׁפָּסַל אֶת הָאֲשֵׁרָה, לְצָרְכּוֹ - בֵּין זֶה וּבֵין זֶה אָסוּר. לֹא יַעֲלֶה אָדָם לְרֹאשׁ הבימוס אֲפִילּוּ לנוולו לְטַנְּפוֹ, מִשּׁוּם שֶׁנֶּאֱמַר (דְּבָרִים יג): "וְלֹא יִדְבַּק בְּיָדְךָ מְאוּמָה". לֹא יֹאמַר אָדָם לַחֲבֵרוֹ: הַמְתֵּן לִי בְּצַד עֲבוֹדַת כּוֹכָבִים פְּלוֹנִית, וַאֲנִי אֶמְתִּין לְךָ בְּצַד עֲבוֹדַת כּוֹכָבִים פְּלוֹנִית, שֶׁנֶּאֱמַר (שְׁמוֹת כג): וְשֵׁם אֱלֹהִים אֲחֵרִים לֹא תַזְכִּירוּ וְגוֹ'.

ז,ו עֲבוֹדַת כּוֹכָבִים וְכָל מַה שֶּׁעָלֶיהָ - הֲרֵי זוֹ אֲסוּרָה. מָצָא עָלֶיהָ יֵינוֹת שְׁמָנִים וּסְלָתוֹת, וְכָל דָּבָר שֶׁכַּיּוֹצֵא בּוֹ קָרֵב עַל גַּבֵּי הַמִּזְבֵּחַ - אָסוּר. כֵּלִים הַמִּשְׁתַּמְּשׁוֹת בָּהֶן, בְּגוּפָהּ - אֲסוּרִין, שֶׁלֹּא בְּגוּפָהּ - מֻתָּרִין. אַף כֵּלִים הַמִּשְׁתַּמְּשׁוֹת בָּהֶן וּבְגוּפָהּ, גְּנָבוּם כּוֹמְרִים וּמְכָרוּם - הֲרֵי אֵלּוּ מֻתָּרִין.

כְּתוּב אֶחָד אוֹמֵר (דְּבָרִים ז): לֹא תַחְמֹד כֶּסֶף. וְכָתוּב אֶחָד אוֹמֵר: כֶּסֶף וְזָהָב אֲשֶׁר עִמָּהֶן. כֵּיצַד יִתְקַיְּמוּ שְׁנֵי כְתוּבִים הַלָּלוּ? בֵּין שֶׁגּוּפָן לָבוּשׁ בָּהֶן, בֵּין שֶׁאֵין גּוּפָן לָבוּשׁ בָּהֶן - אֲסוּרִין. "עִמָּהֶן" אֶת שֶׁגּוּפָהּ לָבוּשׁ בָּהֶן - אֲסוּרִין, אֶת שֶׁאֵין גּוּפָהּ לָבוּשׁ בָּהֶן - מֻתָּרִין. אַף כֵּלִים שֶׁגּוּפָהּ לָבוּשׁ בָּהֶן, גְּנָבוּם כּוֹמְרִים וּמְכָרוּם - הֲרֵי אֵלּוּ מֻתָּרִין. מַרְקוּלִיס וְכָל מַה שֶּׁעָלָיו - הֲרֵי זֶה אָסוּר. מָצָא עָלָיו יֵינוֹת שְׁמָנִים וּסְלָתוֹת, וְכָל דָּבָר שֶׁכַּיּוֹצֵא בּוֹ קָרֵב עַל גַּבֵּי הַמִּזְבֵּחַ - אָסוּר. מָעוֹת וְכֵלִים - הֲרֵי אֵלּוּ מֻתָּרִין. אֲחֵרִים אוֹמְרִים: מָעוֹת וְכֵלִים שֶׁעַל גַּבֵּי אֶבֶן הָעֵלִּיוֹנָה - הֲרֵי אֵלּוּ אֲסוּרִין. אֲבָנִים שֶׁנִּשְׁרוּ מִן הַמֻּרְקוּלִיס, אִם הָיוּ נִרְאוֹת עִמּוֹ - אֲסוּרוֹת, וְאִם לָאו - מֻתָּרוֹת. רַבִּי יִשְׁמָעֵאל אוֹמֵר: שָׁלֹשׁ תְּפוּסוֹת לוֹ - אֲסוּרוֹת, וְשֶׁאֵינָן תְּפוּסוֹת לוֹ - מֻתָּרוֹת. יִשְׂרָאֵל שֶׁהֵבִיא אֲבָנִים

הַשָּׁלֵם

מִן הַמֻּרְקוּלִיס - הֲרֵי אֵלּוּ אֲסוּרוֹת, מִפְּנֵי שֶׁנֶּאֶסְרוּ לַעֲבוֹדַת כּוֹכָבִים. עוֹבֵד כּוֹכָבִים שֶׁהֵבִיא אֲבָנִים מִן הַמֻּרְקוּלִיס - הֲרֵי אֵלּוּ מֻתָּרוֹת, מִפְּנֵי שֶׁהִיא כַּעֲבוֹדַת כּוֹכָבִים שֶׁהִנִּיחָהּ בַּעֲלִיָּה, וּמֻרְקוּלִיס שֶׁנַּעֲקַר מִמְּקוֹמוֹ - מֻתָּר בַּהֲנָאָה. בְּזוֹרֵק אֶבֶן בְּמֻרְקוּלִיס מַהוּ אוֹמֵר? (מִשְׁלֵי כו) כִּצְרוֹר אֶבֶן בְּמַרְגֵּמָה כֵּן נוֹתֵן לִכְסִיל כָּבוֹד. כְּשֵׁם שֶׁזּוֹרֵק אֶבֶן בְּמֻרְקוּלִיס - מְכַבְּדוֹ וְאֵין יוֹדֵעַ כָּבוֹד, כָּךְ כָּל הַמְכַבֵּד רָשָׁע - מְכַבְּדוֹ וְאֵין יוֹדֵעַ כָּבוֹד. דָּבָר אַחֵר: כִּצְרוֹר אֶבֶן, כְּשֵׁם שֶׁזּוֹרֵק אֶבֶן בְּמֻרְקוּלִיס - עוֹבֵד עֲבוֹדַת כּוֹכָבִים, כָּךְ כָּל הַמְכַבֵּד רָשָׁע - הֲרֵי זֶה כְּעוֹבֵד עֲבוֹדַת כּוֹכָבִים. דָּבָר אַחֵר: כִּצְרוֹר אֶבֶן, כְּשֵׁם שֶׁזּוֹרֵק אֶבֶן בְּמֻרְקוּלִיס - מִתְחַיֵּב בְּנַפְשׁוֹ, כָּךְ הַמְּשַׁתֵּמֵשׁ בִּיצָרוֹ - מִתְחַיֵּב בְּנַפְשׁוֹ. רַבִּי שִׁמְעוֹן בֶּן אֶלְעָזָר אוֹמֵר: בְּשׁוֹנֶה לְתַלְמִיד רָשָׁע מַהוּ אוֹמֵר? כִּצְרוֹר אֶבֶן בְּמַרְגֵּמָה, כְּשֵׁם שֶׁזּוֹרֵק אֶבֶן בְּמֻרְקוּלִיס - עוֹבֵד עֲבוֹדַת כּוֹכָבִים, כָּךְ הַשּׁוֹנֶה לְתַלְמִיד רָשָׁע - כְּעוֹבֵד עֲבוֹדַת כּוֹכָבִים.

איוב פרק כז

א וַיֹּסֶף אִיּוֹב שְׂאֵת מְשָׁלוֹ וַיֹּאמַר:
ב חַי־אֵל הֵסִיר מִשְׁפָּטִי וְשַׁדַּי הֵמַר נַפְשִׁי:
ג כִּי־כָל־עוֹד נִשְׁמָתִי בִּי וְרוּחַ אֱלוֹהַ בְּאַפִּי:
ד אִם־תְּדַבֵּרְנָה שְׂפָתַי עַוְלָה וּלְשׁוֹנִי אִם־יֶהְגֶּה רְמִיָּה:
ה חָלִילָה לִי אִם־אַצְדִּיק אֶתְכֶם עַד־אֶגְוָע לֹא־אָסִיר תֻּמָּתִי מִמֶּנִּי:
ו בְּצִדְקָתִי הֶחֱזַקְתִּי וְלֹא אַרְפֶּהָ לֹא־יֶחֱרַף לִבָּבִי מִיָּמָי:
ז יְהִי כֶרָשָׁע אֹיְבִי וּמִתְקוֹמְמַי כְּעַוָּל:
ח כִּי מַה־תִּקְוַת חָנֵף כִּי יִבְצָע כִּי יְשֵׁל אֱלוֹהַ נַפְשׁוֹ:
ט הֲצַעֲקָתוֹ יִשְׁמַע | אֵל כִּי־תָבוֹא עָלָיו צָרָה:
י אִם־עַל־שַׁדַּי יִתְעַנָּג יִקְרָא אֱלוֹהַ בְּכָל־עֵת:
יא אוֹרֶה אֶתְכֶם בְּיַד־אֵל אֲשֶׁר עִם־שַׁדַּי לֹא אֲכַחֵד:
יב הֵן־אַתֶּם כֻּלְּכֶם חֲזִיתֶם וְלָמָּה־זֶּה הֶבֶל תֶּהְבָּלוּ:
יג זֶה | חֵלֶק־אָדָם רָשָׁע | וְנַחֲלַת עָרִיצִים מִשַּׁדַּי יִקָּחוּ:
יד אִם־יִרְבּוּ בָנָיו לְמוֹ־חָרֶב וְצֶאֱצָאָיו לֹא יִשְׂבְּעוּ־לָחֶם:
טו שְׂרִידָו בַּמָּוֶת יִקָּבֵרוּ וְאַלְמְנֹתָיו לֹא תִבְכֶּינָה:
טז אִם־יִצְבֹּר כֶּעָפָר כָּסֶף וְכַחֹמֶר יָכִין מַלְבּוּשׁ:
יז יָכִין וְצַדִּיק יִלְבָּשׁ וְכֶסֶף נָקִי יַחֲלֹק:
יח בָּנָה כָעָשׁ בֵּיתוֹ וּכְסֻכָּה עָשָׂה נֹצֵר:
יט עָשִׁיר יִשְׁכַּב וְלֹא יֵאָסֵף עֵינָיו פָּקַח וְאֵינֶנּוּ:
כ תַּשִּׂיגֵהוּ כַמַּיִם בַּלָּהוֹת לַיְלָה גְּנָבַתּוּ סוּפָה:
כא יִשָּׂאֵהוּ קָדִים וְיֵלַךְ וְיִשְׁעָרֵהוּ מִמְּקֹמוֹ:
כב וְיַשְׁלֵךְ עָלָיו וְלֹא יַחְמֹל מִיָּדוֹ בָּרֹוַח יִבְרָח:
כג יִשְׂפֹּק עָלָיו כַּפַּיִם וְיִשְׁרֹק עָלָיו מִמְּקֹמוֹ:

איוב פרק כח

א כִּי יֵשׁ לַכֶּסֶף מוֹצָא וּמָקוֹם לַזָּהָב יָזֹקּוּ:
ב בַּרְזֶל מֵעָפָר יֻקָּח וְאֶבֶן יָצוּק נְחוּשָׁה:
ג קֵץ | שָׂם לַחֹשֶׁךְ וּלְכָל־תַּכְלִית הוּא חוֹקֵר אֶבֶן אֹפֶל וְצַלְמָוֶת:
ד פָּרַץ נַחַל | מֵעִם־גָּר הַנִּשְׁכָּחִים מִנִּי־רָגֶל דָּלוּ מֵאֱנוֹשׁ נָעוּ:
ה אֶרֶץ מִמֶּנָּה יֵצֵא־לֶחֶם וְתַחְתֶּיהָ נֶהְפַּךְ כְּמוֹ־אֵשׁ:
ו מְקוֹם־סַפִּיר אַבְנֶיהָ וְעַפְרֹת זָהָב לוֹ:
ז נָתִיב לֹא־יְדָעוֹ עָיִט וְלֹא שְׁזָפַתּוּ עֵין אַיָּה:
ח לֹא־הִדְרִיכוּהוּ בְנֵי־שָׁחַץ לֹא־עָדָה עָלָיו שָׁחַל:
ט בַּחַלָמִישׁ שָׁלַח יָדוֹ הָפַךְ מִשֹּׁרֶשׁ הָרִים:
י בַּצּוּרוֹת יְאֹרִים בָּקָע וְכָל־יְקָר רָאֲתָה עֵינוֹ:
יא מִבְּכִי נְהָרוֹת חִבֵּשׁ וְתַעֲלֻמָה יֹצִא אוֹר:
יב וְהַחָכְמָה מֵאַיִן תִּמָּצֵא וְאֵי זֶה מְקוֹם בִּינָה:
יג לֹא־יָדַע אֱנוֹשׁ עֶרְכָּהּ וְלֹא תִמָּצֵא בְּאֶרֶץ הַחַיִּים:
יד תְּהוֹם אָמַר לֹא בִי־הִיא וְיָם אָמַר אֵין עִמָּדִי:
טו לֹא־יִתַּן סְגוֹר תַּחְתֶּיהָ וְלֹא יִשָּׁקֵל כֶּסֶף מְחִירָהּ: טז לֹא־תֵסָלֶה בְּכֶתֶם אוֹפִיר בְּשֹׁהַם יָקָר וְסַפִּיר:
יז לֹא־יַעַרְכֶנָּה זָהָב וּזְכוֹכִית וְתִמּוּרָתָהּ כְּלִי־פָז:
יח רָאמוֹת וְגָבִישׁ לֹא יִזָּכֵר וּמֶשֶׁךְ חָכְמָה מִפְנִינִים:
יט לֹא־יַעַרְכֶנָּה פִּטְדַת־כּוּשׁ בְּכֶתֶם טָהוֹר לֹא

תִּסֶּלֶה:
כ וְהַחָכְמָה מֵאַיִן תִּבָּוֹא וְאֵי זֶה מְקוֹם בִּינָה:
כא וְנֶעְלְמָה מֵעֵינֵי כָל־חָי וּמֵעוֹף הַשָּׁמַיִם נִסְתָּרָה:
כב אֲבַדּוֹן וָמָוֶת אָמְרוּ בְאָזְנֵינוּ שָׁמַעְנוּ שִׁמְעָהּ:
כג אֱלֹהִים הֵבִין דַּרְכָּהּ וְהוּא יָדַע אֶת־מְקוֹמָהּ:
כד כִּי־הוּא לִקְצוֹת־הָאָרֶץ יַבִּיט תַּחַת כָּל־הַשָּׁמָיִם יִרְאֶה:
כה לַעֲשׂוֹת לָרוּחַ מִשְׁקָל וּמַיִם תִּכֵּן בְּמִדָּה:
כו בַּעֲשֹׂתוֹ לַמָּטָר חֹק וְדֶרֶךְ לַחֲזִיז קֹלוֹת:
כז אָז רָאָהּ וַיְסַפְּרָהּ הֱכִינָהּ וְגַם־חֲקָרָהּ:
כח וַיֹּאמֶר | לָאָדָם הֵן יִרְאַת אֲדֹנָי הִיא חָכְמָה וְסוּר מֵרָע בִּינָה:

איוב פרק כט

א וַיֹּסֶף אִיּוֹב שְׂאֵת מְשָׁלוֹ וַיֹּאמַר:
ב מִי־יִתְּנֵנִי כְיַרְחֵי־קֶדֶם כִּימֵי אֱלוֹהַּ יִשְׁמְרֵנִי:
ג בְּהִלּוֹ נֵרוֹ עָלַי רֹאשִׁי לְאוֹרוֹ אֵלֶךְ חֹשֶׁךְ:
ד כַּאֲשֶׁר הָיִיתִי בִּימֵי חָרְפִּי בְּסוֹד אֱלוֹהַּ עָלַי אָהֳלִי:
ה בְּעוֹד שַׁדַּי עִמָּדִי סְבִיבוֹתַי נְעָרָי:
ו בִּרְחֹץ הֲלִיכַי בְּחֵמָה וְצוּר יָצוּק עִמָּדִי פַּלְגֵי־שָׁמֶן:
ז בְּצֵאתִי שַׁעַר עֲלֵי־קָרֶת בָּרְחוֹב אָכִין מוֹשָׁבִי:
ח רָאוּנִי נְעָרִים וְנֶחְבָּאוּ וְיִשִּׁישִׁים קָמוּ עָמָדוּ:
ט שָׂרִים עָצְרוּ בְמִלִּים וְכַף יָשִׂימוּ לְפִיהֶם:
י קוֹל־נְגִידִים נֶחְבָּאוּ וּלְשׁוֹנָם לְחִכָּם דָּבֵקָה:
יא כִּי אֹזֶן שָׁמְעָה וַתְּאַשְּׁרֵנִי וְעַיִן רָאָתָה וַתְּעִידֵנִי:
יב כִּי־אֲמַלֵּט עָנִי מְשַׁוֵּעַ וְיָתוֹם וְלֹא־עֹזֵר לוֹ:
יג בִּרְכַּת אֹבֵד עָלַי תָּבֹא וְלֵב אַלְמָנָה אַרְנֵן:
יד צֶדֶק לָבַשְׁתִּי וַיִּלְבָּשֵׁנִי כִּמְעִיל וְצָנִיף מִשְׁפָּטִי:
טו עֵינַיִם הָיִיתִי לַעִוֵּר וְרַגְלַיִם לַפִּסֵּחַ אָנִי:
טז אָב אֲנֹכִי לָאֶבְיוֹנִים וְרִב לֹא־יָדַעְתִּי אֶחְקְרֵהוּ:
יז וָאֲשַׁבְּרָה מְתַלְּעוֹת עַוָּל וּמִשִּׁנָּיו אַשְׁלִיךְ טָרֶף:
יח וָאֹמַר עִם־קִנִּי אֶגְוָע וְכַחוֹל אַרְבֶּה יָמִים:
יט שָׁרְשִׁי פָתוּחַ אֶל־מָיִם וְטַל יָלִין בִּקְצִירִי:
כ כְּבוֹדִי חָדָשׁ עִמָּדִי וְקַשְׁתִּי בְיָדִי תַּחֲלִיף:
כא לִי־שָׁמְעוּ וְיִחֵלּוּ וְיִדְּמוּ לְמוֹ עֲצָתִי:
כב אַחֲרֵי דְבָרִי לֹא יִשְׁנוּ וְעָלֵימוֹ תִּטֹּף מִלָּתִי:
כג וְיִחֲלוּ כַמָּטָר לִי וּפִיהֶם פָּעֲרוּ לְמַלְקוֹשׁ:
כד אֶשְׂחַק אֲלֵהֶם לֹא יַאֲמִינוּ וְאוֹר פָּנַי לֹא יַפִּילוּן:
כה אֶבְחַר דַּרְכָּם וְאֵשֵׁב וְאֶשְׁכֹּן כְּמֶלֶךְ בַּגְּדוּד כַּאֲשֶׁר אֲבֵלִים יְנַחֵם:

איוב פרק ל

א וְעַתָּה | שָׂחֲקוּ עָלַי צְעִירִים מִמֶּנִּי לְיָמִים אֲשֶׁר־מָאַסְתִּי אֲבוֹתָם לָשִׁית עִם־כַּלְבֵי צֹאנִי:
ב גַּם־כֹּחַ יְדֵיהֶם לָמָּה לִי עָלֵימוֹ אָבַד כָּלַח:
ג בְּחֶסֶר וּבְכָפָן גַּלְמוּד הָעֹרְקִים צִיָּה אֶמֶשׁ שׁוֹאָה וּמְשֹׁאָה:
ד הַקֹּטְפִים מַלּוּחַ עֲלֵי־שִׂיחַ וְשֹׁרֶשׁ רְתָמִים לַחְמָם:
ה מִן־גֵּו יְגֹרָשׁוּ יָרִיעוּ עָלֵימוֹ כַּגַּנָּב:
ו בַּעֲרוּץ נְחָלִים לִשְׁכֹּן חֹרֵי עָפָר וְכֵפִים:
ז בֵּין־שִׂיחִים יִנְהָקוּ תַּחַת חָרוּל יִסָּפָחוּ:
ח בְּנֵי־נָבָל גַּם־בְּנֵי בְלִי־שֵׁם נִכְאוּ מִן־הָאָרֶץ:
ט וְעַתָּה נְגִינָתָם הָיִיתִי וָאֱהִי לָהֶם לְמִלָּה:

י תֵּעָבוּנִי רָחֲקוּ מֶנִּי וּמִפָּנַי לֹא־חָשְׂכוּ רֹק:
יא כִּי־יִתְרִי וּפִתְחוֹ וַיְעַנֵּנִי וְרֶסֶן מִפָּנַי שִׁלֵּחוּ:
יב עַל־יָמִין פִּרְחַח יָקוּמוּ רַגְלַי שִׁלֵּחוּ וַיָּסֹלּוּ עָלַי אָרְחוֹת אֵידָם:
יג נָתְסוּ נְתִיבָתִי הִוָּתִי יְעִילוּ לֹא עֹזֵר לָמוֹ:
יד כְּפֶרֶץ רָחָב יֶאֱתָיוּ תַּחַת שֹׁאָה הִתְגַּלְגָּלוּ:
טו הָהְפַּךְ עָלַי בַּלָּהוֹת תִּרְדֹּף כָּרוּחַ נְדִבָתִי וּכְעָב עָבְרָה יְשֻׁעָתִי:
טז וְעַתָּה עָלַי תִּשְׁתַּפֵּךְ נַפְשִׁי יְאֹחֲזוּנִי יְמֵי־עֹנִי:
יז לַיְלָה עֲצָמַי נִקַּר מֵעָלָי וְעֹרְקַי לֹא יִשְׁכָּבוּן:
יח בְּרָב־כֹּחַ יִתְחַפֵּשׂ לְבוּשִׁי כְּפִי כֻתָּנְתִּי יַאַזְרֵנִי:
יט הֹרָנִי לַחֹמֶר וָאֶתְמַשֵּׁל כֶּעָפָר וָאֶפֶר:
כ אֲשַׁוַּע אֵלֶיךָ וְלֹא תַעֲנֵנִי עָמַדְתִּי וַתִּתְבֹּנֵן בִּי:
כא תֵּהָפֵךְ לְאַכְזָר לִי בְּעֹצֶם יָדְךָ תִּשְׂטְמֵנִי:
כב תִּשָּׂאֵנִי אֶל־רוּחַ תַּרְכִּיבֵנִי וּתְמֹגְגֵנִי תשוה תּוּשִׁיָּה:
כג כִּי־יָדַעְתִּי מָוֶת תְּשִׁיבֵנִי וּבֵית מוֹעֵד לְכָל־חָי:
כד אַךְ לֹא־בֶעִי יִשְׁלַח־יָד אִם־בְּפִידוֹ לָהֶן שׁוּעַ:
כה אִם־לֹא בָכִיתִי לִקְשֵׁה־יוֹם עָגְמָה נַפְשִׁי לָאֶבְיוֹן:
כו כִּי טוֹב קִוִּיתִי וַיָּבֹא רָע וַאֲיַחֲלָה לְאוֹר וַיָּבֹא אֹפֶל:
כז מֵעַי רֻתְּחוּ וְלֹא־דָמּוּ קִדְּמֻנִי יְמֵי־עֹנִי:
כח קֹדֵר הָלַכְתִּי בְּלֹא חַמָּה קַמְתִּי בַקָּהָל אֲשַׁוֵּעַ:
כט אָח הָיִיתִי לְתַנִּים וְרֵעַ לִבְנוֹת יַעֲנָה:
ל עוֹרִי שָׁחַר מֵעָלָי וְעַצְמִי־חָרָה מִנִּי־חֹרֶב:
לא וַיְהִי לְאֵבֶל כִּנֹּרִי וְעֻגָבִי לְקוֹל בֹּכִים:

איוב פרק לא

א בְּרִית כָּרַתִּי לְעֵינָי וּמָה אֶתְבּוֹנֵן עַל־בְּתוּלָה:
ב וּמֶה | חֵלֶק אֱלוֹהַּ מִמָּעַל וְנַחֲלַת שַׁדַּי מִמְּרֹמִים:
ג הֲלֹא־אֵיד לְעַוָּל וְנֵכֶר לְפֹעֲלֵי אָוֶן:
ד הֲלֹא־הוּא יִרְאֶה דְרָכָי וְכָל־צְעָדַי יִסְפּוֹר:
ה אִם־הָלַכְתִּי עִם־שָׁוְא וַתַּחַשׁ עַל־מִרְמָה רַגְלִי:
ו יִשְׁקְלֵנִי בְמֹאזְנֵי־צֶדֶק וְיֵדַע אֱלוֹהַּ תֻּמָּתִי:
ז אִם תִּטֶּה אֲשֻׁרִי מִנִּי הַדֶּרֶךְ וְאַחַר עֵינַי הָלַךְ לִבִּי וּבְכַפַּי דָּבַק מאום:
ח אֶזְרְעָה וְאַחֵר יֹאכֵל וְצֶאֱצָאַי יְשֹׁרָשׁוּ:
ט אִם־נִפְתָּה לִבִּי עַל־אִשָּׁה וְעַל־פֶּתַח רֵעַי אָרָבְתִּי: י תִּטְחַן לְאַחֵר אִשְׁתִּי וְעָלֶיהָ יִכְרְעוּן אֲחֵרִין: יא כִּי־הוּא הֵיא זִמָּה והיא וְהִוא עָוֹן פְּלִילִים: יב כִּי אֵשׁ הִיא עַד־אֲבַדּוֹן תֹּאכֵל וּבְכָל־תְּבוּאָתַי תְּשָׁרֵשׁ:
יג אִם־אֶמְאַס מִשְׁפַּט עַבְדִּי וַאֲמָתִי בְּרִבָם עִמָּדִי: יד וּמָה אֶעֱשֶׂה כִּי־יָקוּם אֵל וְכִי־יִפְקֹד מָה אֲשִׁיבֶנּוּ:
טו הֲלֹא־בַבֶּטֶן עֹשַׂנִי עָשֵׂהוּ וַיְכֻנֵנוּ בָּרֶחֶם אֶחָד:
טז אִם־אֶמְנַע מֵחֵפֶץ דַּלִּים וְעֵינֵי אַלְמָנָה אֲכַלֶּה:
יז וְאֹכַל פִּתִּי לְבַדִּי וְלֹא־אָכַל יָתוֹם מִמֶּנָּה:
יח כִּי מִנְּעוּרַי גִּדְּלַנִי כְאָב וּמִבֶּטֶן אִמִּי אַנְחֶנָּה:
יט אִם־אֶרְאֶה אוֹבֵד מִבְלִי לְבוּשׁ וְאֵין כְּסוּת לָאֶבְיוֹן:
כ אִם־לֹא בֵרְכוּנִי חֲלָצָו וּמִגֵּז כְּבָשַׂי יִתְחַמָּם:
כא אִם־הֲנִיפוֹתִי עַל־יָתוֹם יָדִי כִּי־אֶרְאֶה

בַּשַּׁעַר עֶזְרָתִי׃
כב בֶּחָתְפִּי מִשְׁכְּמָה תִּפְּוֹל וְאֶזְרֹעִי מִקָּנָה תִּשָּׁבֵר׃
כג כִּי פַחַד אֵלַי אֵיד אֵל וּמִשְּׂאֵתוֹ לֹא אוּכָל׃
כד אִם־שַׂמְתִּי זָהָב כִּסְלִי וְלַכֶּתֶם אָמַרְתִּי מִבְטַחִי׃
כה אִם־אֶשְׂמַח כִּי־רַב חֵילִי וְכִי־כַבִּיר מָצְאָה יָדִי׃
כו אִם־אֶרְאֶה אוֹר כִּי יָהֵל וְיָרֵחַ יָקָר הֹלֵךְ׃
כז וַיִּפְתְּ בַּסֵּתֶר לִבִּי וַתִּשַּׁק יָדִי לְפִי׃
כח גַּם־הִוא עָוֹן פְּלִילִי כִּי־כִחַשְׁתִּי לָאֵל מִמָּעַל׃
כט אִם־אֶשְׂמַח בְּפִיד מְשַׂנְאִי וְהִתְעוֹרַרְתִּי כִּי־מְצָאוֹ רָע׃
ל וְלֹא־נָתַתִּי לַחֵטְא חִכִּי לִשְׁאֹל בְּאָלָה נַפְשׁוֹ׃
לא אִם־לֹא אָמְרוּ מְתֵי אָהֳלִי מִי־יִתֵּן מִבְּשָׂרוֹ לֹא נִשְׂבָּע׃
לב בַּחוּץ לֹא־יָלִין גֵּר דְּלָתַי לָאֹרַח אֶפְתָּח׃
לג אִם־כִּסִּיתִי כְאָדָם פִּשָׁעִי לִטְמוֹן בְּחִבִּי עֲוֹנִי׃
לד כִּי אֶעֱרוֹץ | הָמוֹן רַבָּה וּבוּז־מִשְׁפָּחוֹת יְחִתֵּנִי
וָאֶדֹּם לֹא־אֵצֵא פָּתַח׃
לה מִי יִתֶּן־לִי | שֹׁמֵעַ לִי הֵן־תָּוִי שַׁדַּי יַעֲנֵנִי
וְסֵפֶר כָּתַב אִישׁ רִיבִי׃
לו אִם־לֹא עַל־שִׁכְמִי אֶשָּׂאֶנּוּ אֶעְנְדֶנּוּ עֲטָרוֹת לִי׃
לז מִסְפַּר צְעָדַי אַגִּידֶנּוּ כְּמוֹ־נָגִיד אֲקָרְבֶנּוּ׃
לח אִם־עָלַי אַדְמָתִי תִזְעָק וְיַחַד תְּלָמֶיהָ יִבְכְּיוּן׃
לט אִם־כֹּחָהּ אָכַלְתִּי בְלִי־כֶסֶף וְנֶפֶשׁ בְּעָלֶיהָ הָפָחְתִּי׃
מ תַּחַת חִטָּה | יֵצֵא חוֹחַ וְתַחַת־שְׂעֹרָה בָּאְשָׁה תַּמּוּ דִבְרֵי אִיּוֹב׃

איוב פרק לב

א וַיִּשְׁבְּתוּ שְׁלֹשֶׁת הָאֲנָשִׁים הָאֵלֶּה מֵעֲנוֹת אֶת־אִיּוֹב כִּי הוּא צַדִּיק בְּעֵינָיו׃
ב וַיִּחַר אַף | אֱלִיהוּא בֶּן־בַּרַכְאֵל הַבּוּזִי מִמִּשְׁפַּחַת רָם בְּאִיּוֹב חָרָה אַפּוֹ עַל־צַדְּקוֹ נַפְשׁוֹ מֵאֱלֹהִים׃
ג וּבִשְׁלֹשֶׁת רֵעָיוֹ חָרָה אַפּוֹ עַל אֲשֶׁר לֹא־מָצְאוּ מַעֲנֶה וַיַּרְשִׁיעוּ אֶת־אִיּוֹב׃
ד וֵאֱלִיהוּ חִכָּה אֶת־אִיּוֹב בִּדְבָרִים כִּי זְקֵנִים־הֵמָּה מִמֶּנּוּ לְיָמִים׃
ה וַיַּרְא אֱלִיהוּא כִּי אֵין מַעֲנֶה בְּפִי שְׁלֹשֶׁת הָאֲנָשִׁים וַיִּחַר אַפּוֹ׃
ו וַיַּעַן | אֱלִיהוּא בֶּן־בַּרַכְאֵל הַבּוּזִי וַיֹּאמַר צָעִיר אָנִי לְיָמִים וְאַתֶּם יְשִׁישִׁים עַל־כֵּן זָחַלְתִּי וָאִירָא | מֵחַוֹת דֵּעִי אֶתְכֶם׃
ז אָמַרְתִּי יָמִים יְדַבֵּרוּ וְרֹב שָׁנִים יֹדִיעוּ חָכְמָה׃
ח אָכֵן רוּחַ־הִיא בֶּאֱנוֹשׁ וְנִשְׁמַת שַׁדַּי תְּבִינֵם׃
ט לֹא־רַבִּים יֶחְכָּמוּ וּזְקֵנִים יָבִינוּ מִשְׁפָּט׃
י לָכֵן אָמַרְתִּי שִׁמְעָה־לִּי אַחֲוֶה דֵּעִי אַף־אָנִי׃
יא הֵן הוֹחַלְתִּי | לְדִבְרֵיכֶם אָזִין עַד־תִּבְוּנֹתֵיכֶם עַד־תַּחְקְרוּן מִלִּין׃
יב וְעָדֵיכֶם אֶתְבּוֹנָן וְהִנֵּה אֵין לְאִיּוֹב מוֹכִיחַ עוֹנֶה אֲמָרָיו מִכֶּם׃
יג פֶּן־תֹּאמְרוּ מָצָאנוּ חָכְמָה אֵל יִדְּפֶנּוּ לֹא־אִישׁ׃
יד וְלֹא־עָרַךְ אֵלַי מִלִּין וּבְאִמְרֵיכֶם לֹא אֲשִׁיבֶנּוּ׃
טו חַתּוּ לֹא־עָנוּ עוֹד הֶעְתִּיקוּ מֵהֶם מִלִּים׃
טז וְהוֹחַלְתִּי כִּי־לֹא יְדַבֵּרוּ כִּי עָמְדוּ לֹא־עָנוּ עוֹד׃

יז אֲעֻגָה אַף־אֲנִי חֶלְקִי אֲחַוֶּה דֵעִי אַף־אֲנִי:
יח כִּי מָלֵתִי מִלִּים הֱצִיקַתְנִי רוּחַ בִּטְנִי:
יט הִנֵּה־בִטְנִי כְיֵין לֹא־יִפָּתֵחַ כְּאֹבוֹת חֲדָשִׁים יִבָּקֵעַ:
כ אֵדַבְּרָה וְיִרְוַח־לִי אֶפְתַּח שְׂפָתַי וְאֶעֱנֶה:
כא אַל־נָא אֶשָּׂא פְנֵי־אִישׁ וְאֶל־אָדָם לֹא אַכִּנֶּה:
כב כִּי לֹא יָדַעְתִּי אֲכַנֶּה כִּמְעַט יִשָּׂאֵנִי עֹשֵׂנִי:

איוב פרק לג

א וְאוּלָם שִׁמַע־נָא אִיּוֹב מִלָּי וְכָל־דְּבָרַי הַאֲזִינָה:
ב הִנֵּה־נָא פָּתַחְתִּי פִּי דִּבְּרָה לְשׁוֹנִי בְחִכִּי:
ג יְשָׁר־לִבִּי אֲמָרֵי וְדַעַת שְׂפָתַי בָּרוּר מִלֵּלוּ:
ד רוּחַ־אֵל עָשָׂתְנִי וְנִשְׁמַת שַׁדַּי תְּחַיֵּנִי:
ה אִם־תּוּכַל הֲשִׁיבֵנִי עֲרָכָה לְפָנַי הִתְיַצָּבָה:
ו הֵן־אֲנִי כְפִיךָ לָאֵל מֵחֹמֶר קֳרַצְתִּי גַּם־אָנִי:
ז הִנֵּה אֵמָתִי לֹא תְבַעֶתֶךָ וְאַכְפִּי עָלֶיךָ לֹא־יִכְבָּד:
ח אַךְ אָמַרְתָּ בְאָזְנָי וְקוֹל מִלִּין אֶשְׁמָע:
ט זַךְ אֲנִי בְּלִי פָשַׁע חַף אָנֹכִי וְלֹא עָוֹן לִי:
י הֵן תְּנוּאוֹת עָלַי יִמְצָא יַחְשְׁבֵנִי לְאוֹיֵב לוֹ:
יא יָשֵׂם בַּסַּד רַגְלָי יִשְׁמֹר כָּל־אָרְחֹתָי:
יב הֵן־זֹאת לֹא־צָדַקְתָּ אֶעֱנֶךָּ כִּי־יִרְבֶּה אֱלוֹהַּ מֵאֱנוֹשׁ:
יג מַדּוּעַ אֵלָיו רִיבוֹתָ כִּי כָל־דְּבָרָיו לֹא יַעֲנֶה:
יד כִּי־בְאַחַת יְדַבֵּר־אֵל וּבִשְׁתַּיִם לֹא יְשׁוּרֶנָּה:
טו בַּחֲלוֹם | חֶזְיוֹן לַיְלָה בִּנְפֹל תַּרְדֵּמָה עַל־אֲנָשִׁים בִּתְנוּמוֹת עַלֵי מִשְׁכָּב:
טז אָז יְגַלֶּה אֹזֶן אֲנָשִׁים וּבְמוּסָרָם יַחְתֹּם:
יז לְהָסִיר אָדָם מַעֲשֵׂהוּ וְגֵוֶה מִגֶּבֶר יְכַסֶּה:
יח יַחְשֹׂךְ נַפְשׁוֹ מִנִּי־שָׁחַת וְחַיָּתוֹ מֵעֲבֹר בַּשָּׁלַח:
יט וְהוּכַח בְּמַכְאוֹב עַל־מִשְׁכָּבוֹ וְרִיב וְרוֹב עֲצָמָיו אֵתָּן:
כ וְזֵהֲמַתּוּ חַיָּתוֹ לֶחֶם וְנַפְשׁוֹ מַאֲכַל תַּאֲוָה:
כא יֻכַל בְּשָׂרוֹ מֵרְאִי וּשפי וְשֶׁפִוּ עַצְמֹתָיו לֹא רֵאוּ:
כב וַתִּקְרַב לַשַּׁחַת נַפְשׁוֹ וְחַיָּתוֹ לַמְמִתִים:
כג אִם־יֵשׁ עָלָיו | מַלְאָךְ מֵלִיץ אֶחָד מִנִּי־אָלֶף לְהַגִּיד לְאָדָם יָשְׁרוֹ:
כד וַיְחֻנֶּנּוּ וַיֹּאמֶר פְּדָעֵהוּ מֵרֶדֶת שָׁחַת מָצָאתִי כֹפֶר:
כה רֻטְפַשׁ בְּשָׂרוֹ מִנֹּעַר יָשׁוּב לִימֵי עַלוּמָיו:
כו יֶעְתַּר אֶל־אֱלוֹהַּ | וַיִּרְצֵהוּ וַיַּרְא פָּנָיו בִּתְרוּעָה
וַיָּשֶׁב לֶאֱנוֹשׁ צִדְקָתוֹ:
כז יָשֹׁר | עַל־אֲנָשִׁים וַיֹּאמֶר חָטָאתִי וְיָשָׁר הֶעֱוֵיתִי וְלֹא־שָׁוָה לִי:
כח פָּדָה נפשי נַפְשׁוֹ מֵעֲבֹר בַּשָּׁחַת וחיתי וְחַיָּתוֹ בָּאוֹר תִּרְאֶה:
כט הֵן־כָּל־אֵלֶּה יִפְעַל־אֵל פַּעֲמַיִם שָׁלוֹשׁ עִם־גָּבֶר:
ל לְהָשִׁיב נַפְשׁוֹ מִנִּי־שָׁחַת לֵאוֹר בְּאוֹר הַחַיִּים:
לא הַקְשֵׁב אִיּוֹב שְׁמַע־לִי הַחֲרֵשׁ וְאָנֹכִי אֲדַבֵּר:
לב אִם־יֵשׁ־מִלִּין הֲשִׁיבֵנִי דַּבֵּר כִּי־חָפַצְתִּי צַדֶּקְךָ:
לג אִם־אַיִן אַתָּה שְׁמַע־לִי הַחֲרֵשׁ וַאֲאַלֶּפְךָ חָכְמָה:

לוח ברסלב

לפי אופק יבנאל עיר ברסלב - עיר השמחה

פרשת במדבר

יום ראשון	כה 2	**לימוד יומי:** בבלי: בבא מציעא צה ירושלמי: פסחים טו תוספתא: עבודה זרה א נ"ך: איוב כז משניות: ברכות א זוהר: חלק א עמ' א-ב	**מ לעומר** עלות השחר (72 דק) ... 4:19 | חצות היום ..... 12:36 נץ החמה ..... 5:31 | שקיעה ..... 7:41 סו"ז קר"ש - מג"א ... 8:21 | צאת הכוכבים ..... 7:58 סו"ז קר"ש - גר"א .... 9:03 | צה"כ לשיטת ר"ת .. 8:53
יום שני	כו 3	**לימוד יומי:** בבלי: בבא מציעא צו ירושלמי: פסחים טז תוספתא: עבודה זרה ב נ"ך: איוב כח משניות: ברכות ב זוהר: חלק א עמ' ג-ד	**מא לעומר** עלות השחר (72 דק) ... 4:18 | חצות היום ..... 12:36 נץ החמה ..... 5:30 | שקיעה ..... 7:41 סו"ז קר"ש - מג"א ... 8:21 | צאת הכוכבים ..... 7:58 סו"ז קר"ש - גר"א .... 9:03 | צה"כ לשיטת ר"ת .. 8:53
יום שלישי	כז 4	**לימוד יומי:** בבלי: בבא מציעא צז ירושלמי: פסחים יז תוספתא: עבודה זרה ג נ"ך: איוב כט משניות: ברכות ג זוהר: חלק א עמ' ה-ו	**מב לעומר** עלות השחר (72 דק) ... 4:18 | חצות היום ..... 12:36 נץ החמה ..... 5:30 | שקיעה ..... 7:42 סו"ז קר"ש - מג"א ... 8:21 | צאת הכוכבים ..... 7:59 סו"ז קר"ש - גר"א .... 9:03 | צה"כ לשיטת ר"ת .. 8:54
יום רביעי	כח 5	**לימוד יומי:** בבלי: בבא מציעא צח ירושלמי: פסחים יח תוספתא: עבודה זרה ד נ"ך: איוב ל משניות: ברכות ד זוהר: חלק א עמ' ז-ח	**מג לעומר** עלות השחר (72 דק) ... 4:18 | חצות היום ..... 12:37 נץ החמה ..... 5:30 | שקיעה ..... 7:42 סו"ז קר"ש - מג"א ... 8:21 | צאת הכוכבים ..... 7:59 סו"ז קר"ש - גר"א .... 9:03 | צה"כ לשיטת ר"ת .. 8:54
יום חמישי	כט 6	**לימוד יומי:** בבלי: בבא מציעא צט ירושלמי: פסחים יט תוספתא: עבודה זרה ה נ"ך: איוב לא משניות: ברכות ה זוהר: חלק א עמ' ט-י	**יום כיפור קטן, מד לעומר** עלות השחר (72 דק) ... 4:18 | חצות היום ..... 12:37 נץ החמה ..... 5:30 | שקיעה ..... 7:43 סו"ז קר"ש - מג"א ... 8:21 | צאת הכוכבים ..... 8:00 סו"ז קר"ש - גר"א .... 9:03 | צה"כ לשיטת ר"ת .. 8:55
יום ששי	א 7	**לימוד יומי:** בבלי: בבא מציעא ק ירושלמי: פסחים כ תוספתא: עבודה זרה ו נ"ך: איוב לב משניות: ברכות ו זוהר: חלק א עמ' יא-יב	**ערב שבת קודש, ר"ח סיון, מה לעומר** עלות השחר (72 דק) ... 4:18 | חצות היום ..... 12:37 נץ החמה ..... 5:30 | שקיעה ..... 7:43 סו"ז קר"ש - מג"א ... 8:21 | צאת הכוכבים ..... 8:00 סו"ז קר"ש - גר"א .... 9:03 | צה"כ לשיטת ר"ת .. 8:55 הדלקת נרות (40 דק): 7:03 (20 דק): 7:23
שב"ק	ב 8	**לימוד יומי:** בבלי: בבא מציעא קא ירושלמי: פסחים כא תוספתא: עבודה זרה ז נ"ך: איוב לד משניות: ברכות ז זוהר: חלק א עמ' יג-יד	**שבת מברכין חודש סיון פרשת בחקתי, מו לעומר** עלות השחר (72 דק) ... 4:18 | חצות היום ..... 12:37 נץ החמה ..... 5:30 | שקיעה ..... 7:44 סו"ז קר"ש - מג"א ... 8:21 | צאת הכוכבים ..... 8:01 סו"ז קר"ש - גר"א .... 9:03 | צה"כ לשיטת ר"ת .. 8:56 מוצש"ק לשיטת ר"ת: 8:56

אָמַר הָרַהַ"ק רַבִּי זוּשָׁא מֵהַאנִיפּוֹלִי זִי"ע: "בָּעוֹלָם הָעֶלְיוֹן, לֹא יִתְבַּעוּנִי מַדּוּעַ לֹא הָיִיתִי כְּמוֹ אָחִי הָרַבִּי רַבִּי אֱלִימֶלֶךְ, אֶלָּא מַדּוּעַ לֹא הָיִיתִי כְּמוֹ שֶׁ'אֲנִי' צָרִיךְ לִהְיוֹת ...'! כִּי לְכָל אֶחָד יֵשׁ כֹּחוֹת מְיֻחָדִים בְּכְפִי בְּחִינָתוֹ, וְאֵין אֶחָד הַדּוֹמֶה לַחֲבֵרוֹ, לְכָל אֶחָד יֵשׁ אֶת הַנְּקֻדָּה הַמְיֻחֶדֶת הַשַּׁיֶּכֶת לְלִבּוֹ, וְעָלָיו לְהוֹצִיאָהּ מִן הַכֹּחַ אֶל הַפֹּעַל!

(משיחותיו של מו"ר הרה"צ שליט"א)